घ

नं० ५४४५ — घ

माविज्ञानम् (ज्योतिषम्)

पत्राणि १६४+१ (सूचीपत्रम्)

१६५

नं० ५८४५-घ
भाविज्ञानम् (ज्योतिषम्)
पत्राणि १६४+१ (सूचीपत्रम्)=१६५

प्रोक्तं संप्रयोपि वर्तते
किं चैतेकगणस्य तंग्रहे प्रथमादर्शात्त्रुटेव

ऊंसंगृहीतार्थ्यवाक्यानि ज्योतिः शास्त्र प्रवर्तकान् अभिवंद्यतत्तेवक्ष्येभावत्तानं ग्रहाश्रितं आर्याःस
र्यपितामहव्यासादयस्तएवज्योतिः शास्त्रप्रवर्तकाः कश्यपः सूर्यः पितामहोव्यासोवसिष्टोत्रिः
पराशरः काश्यपोनारदोगर्गोमरीचिर्मनुरंगिराः लोमशः पौलशश्चैवच्यवनोयवनोभृगुः शौ
नकोश्टादशैतेज्योतिःशास्त्रप्रवर्तकाः निबंधे वराहमिहराचार्यः श्रीपतिः सत्यभास्करौलल्लः
सूरिब्रह्मगुप्तौवैद्यनाथश्रीरणकः रोमकः व्रह्मणागदितं भानोभानुनायवनाययत् यवनेनतुसं
प्रोक्तं ताजिकं तत्प्रकाशितं १ तोडरानंदे खत्तखत्तोरोमकआदिल्लाजोधिषणाह्वयः इमेखाचार्या
इत्येतेताजिकस्यप्रवर्तकाः जीर्णताजिके १ हानेपैर्तमद्दंशार्वं चेनायांवादरायणं गर्गीयंद्वा
पुरेप्रोक्तं रहस्यं ताजिकं कलौ केशवः इस्लरुइसखनिर्गतशास्त्रमाल्लेवताधिगततिक्ममरीचेः
रोमकेणपरिलब्धमशेषं तद्द्विजातिभिरतोध्ययनीयं सूर्यसिद्धांते दिव्यंचक्षुर्ग्रहर्क्षाणां दर्शितं । २
ज्ञानमुत्तमं विज्ञायार्कादिलोकेषु स्थानंप्राप्नोतिशाश्वतं जीर्णः दशादिनकृत पापं हंतिसि
द्धांतवेत्ता त्रिदिनजनितदोषं तंत्रविद्दष्टएव करणभगणवेत्ता हंत्यहोरात्र दोषं जनयतिचन

भा॰
ता॰
२

मेनसत्वनदात्रसत्वी १ वसिष्ठः त्रिस्कंधपारंगमपूर्वपूज्यः शाह्रे सदाभ्रस्करहंदमध्ये नदात्रसत्वीखलुपाप
ग्रपोदेयः सदासर्वे सधर्मेहात्ये १ अथ ते तत्र ब्राह्मणैरेव तस्माज्ज्योतिःशास्त्रं प्रयत्नेन तद्रहस्यं यतड्डासम्य
गाप्नोति यस्मादर्थं धर्ममोक्षमार्गं यशश्च १ शौनकः लग्नस्यभावीजीवःस्यात् षड्वर्गादेर्बलमुच्यते अ
हाश्चावयवाप्रोक्ता इति शास्त्रविदो विदुः गुरुः निर्यैर्बलास्तंकरणं करणाद्बलवद्दिनं दिनाद्दृष्टंबलाप्यंस्यात्स
वैषाम्यदयोबली उदयोलग्नमिति १ सत्याचार्यः चरभवनेषाद्यांशाः स्थिरेषुमध्याः द्विमूर्तिषुनयांत्याः
वर्गोत्तमः प्रदिष्टस्तैर्विहमाताः ऊलेमुख्याः गार्गिः न्दयुक्तुलाघटकन्यास्वर्वमर्थंचधन्विनः लग्नस्याबलि
नोत्तेयायनेद्विनरराशयः चतुर्थं कर्कटोमीनोमकरार्थं परंतया विज्ञेया बलिनः सम्यगेतेहि जलराशयः
तमसेहचिकोराशिर्बलवान्परिकीर्तितः धनुरर्धोजगोसिंहाः बलिनः खेचतुष्पदाः १ अत्रार्थशत्रे
नमकरहर्वार्थं १ धनुर्धेतिधनुषः उत्तरार्थं वादयाः जीवस्वनायशाशिजैर्युतदृष्टाभवतिबलवती
होराधिपैर्बलहीनास्यादेवं मिश्रैस्त्वमध्यफला होरेतिलग्नं १ केंद्रस्याः प्रबलास्तुमेध्यबलाः पणफराश्रिता
नेयांप्रापोक्लिमगाः सर्वेहीनबलाः राशयः स्थिताः १ श्रीदेवकीर्तिः मिथुनतुलाकुंभकन्यादिवाव

कथिताः

लानिनस्वर्स्वीर्थं ग्रजवृषसिंहाः रात्रौमृगद्वययोः स्वर्वपश्चार्थंवृश्चिकमीनकुलेराः मकरांत्यार्धंच
संध्यायां जगन्मोहने उदगयने स्वदेवे स्वांशविभागहोरायां स्वदिने बलवान्भानुर्मित्रक्षेत्रे शुभम
ध्यबलः १ राशिसमस्तो भावे बलवान्मध्याश्रितस्तु मध्यबलः राश्यंते बलहीनः संध्यायां ग्रहे
स्तभावेव २ ग्रहेषु पहरणे २ वृंडेवृषभे जानेंदति मार्गे स्वभे स्वहोरायां रात्रौ स्वांशे स्वदिने स्वद्रे
क्काणे बलान्वितः स्मृतः ३ तुलादिमीनांतो दक्षिणमार्गः मेषादिकन्यांतः उत्तरमार्गः ३ प्र
तिपत्सर्वं दशाहे मध्यबलः पीनगुः सितेपक्षे श्रेष्ठो द्वितीयदशाके स्वल्पबलः स्मृतः मासस्तृती
येव ४ उत्तरपथाश्रयातः पूर्वदिशि गावा ग्रहणं च सौम्ययुतो दृष्टो वा सर्वग्रहैर्जितो बली वे
दः प्रबलः पूर्वदशाकाले मध्यबलो मध्यमाश्रितः स्मृतः ५ निर्जितशत्रुर्वक्रीतेजस्वी मकरकुं
भमीनेषु यामार्ध्ययने बलवान् रात्रौ वधवाहनः प्रोक्तः स्वांशे स्वदिने दृष्टे स्वद्रेक्काणे बलान्वि
तो भौमः दशमर्क्षस्थो बलवान् समराशौ च विज्ञेयः ७ आदावतिबलयुक्तो हीनबलो

भो.
ता.

मध्यमाश्रितोरक्तः भवनावसानेनीमध्यबलश्चैवज्ञेयः ८ रविशुक्रौ स्वापिह्निनः शेचोदीची
रातोबलीसौम्यः रात्रौदिवावबलवान् वक्रीबलवान्भिनार्कमुक्तो नराशिप्रमुखो मध्यबलः
सेस्थाणबलसंइनोमध्यजातः राशंतेबलहीनोद्रेष्काणेस्वदिनेबलयुक्तः १० जीवः स्वदे
दवगतः कलत्रेकर्केस्य उदगयनेसर्वाद्रेष्काणेनवांशकेजयीबलवान् ११ राशिप्रमुखो
मध्यबलः सेस्थाणबलोमध्यमायातः राशंतेबलहीनोवक्रीबलवान्नीचराशौस्यात् १२
चिचद्रकमेंडुलगतोवक्रीभानोः पुरःसरंयातः स्वगृहेचोत्तरसंस्थः शुक्रोबलवान्भिनापरा
र्देव १३ राशपादौबलहीनोमध्येबलवान्विनिर्गमेमध्यं चंद्रसमागमकालेबलवानयुद्धेष्व
विजयीस्यात् १४ हस्सोवक्रीनिशिवक्रजातः स्वगृहनुलादक्षिणायनगः नत्रबलीवमं
दुगामीनिमित्रशत्रुस्वविज्ञेयः १५ मंदोबलीप्रवेशेमध्यबलोमध्यबली गमनकालेवस
वेस्थानेस्थानिबलाविनंकेचिदिछंति १६ हषमेषालिकुलीरेषड्राशिसमन्वितोराहुः

वेदार्कयोगकालेपरिवेषोराशिनिर्गमेवा ॥ २७ चापापरार्धमीनवृषेकन्यायांबलान्वितः केतुः
केनोदर्शनकालेशाकपन्तुदर्शनेवराः ॥ अथग्रहाणांषड्विधबलंस्थानदिक्चेष्टाकालब
लभेदात् तत्रयवनाचार्यवाक्यं स्थानदिक्कालचेष्टाभिस्तथोश्चानेबलं नैसर्गिकंत
तत्साम्येभवेन्निर्णयकारणं १ सूर्यादिग्रहाणां षड्विधबलाद्यल्पफलंवदेदिति तत्रस्था
नबलमाह वराहः स्वोच्चसुहृत्स्वत्रिकोणनवांशैः स्थानबलंस्वगृहोपगतैश्च १ स्वोच्चता
कालिकसहितेस्वत्रिमूलत्रिकोणेस्वनवांशेस्वगृहेचस्थितोग्रहः स्थानबलयुक्तः स्यात् मूल ।
त्रिकोणंसारावल्यां विंशति ॥ १० अंशाः सिंहेत्रिकोणमपरे ११ स्वभवनमर्कस्य उच्चंभागत्रित
यं ३ वृषइंदोस्त्रिकोणमपरेशाः द्वादश १२ भागामेषेत्रिकोणमपरे ११ स्वंभेतुभौमस्यउ
च्चफलंकन्यायांबुधस्यतुर्वांशकैः १५ सदाविंशत्पंचपरमस्त्रिकोणंजानेपंचभिः ५ अंशैः स्व
राशिजंपरतः १० दशभागा १० जीवस्यत्रिकोणंकंथतुषितन्यस्वगृहं २० शुक्रस्यत्रयो ३

भा॰
ता॰
६

त्रिकोणनियमाद्विजस्य रवेर्यथा सिंहे १ यादवः।
शाक्तिकोणमपरे १३ घटे स्वराशिश्च कुंभे कोणनियमाद्विजस्य रवेर्यथा सिंहे १ त्रि ३ पिंड २८
मेषो वृषो मकरो मृगः कुली मीनस्तदा नयः पूर्वो वा कान्यश्चाश्चा १ त्रि ३ पिंड २८
मेषो वृषो मकरो मृगः कुली मीनस्तदा नयः पूर्वं बाकान्तिश्च १ सहत्व मुनंते
तिथि १५ वाड ५ भवाविंशा १ तुल्यसंगालवाः समगास्तु भवं तिनीचाः १ सहत्व मुनंते
बृहज्जातके अन्योन्यस्यथनत्वयया १२य ११ सहज ३ व्ययार १ वंधु ४ स्थिता स्तात्कालेस
हृदः स्वतुंगभवने स्वकेस्यस्तुन्यथाधेकान्तोभयान्सरुन्स्मरिस्मन्भेचिंत्यनेसर्गिकोस्तत्का
लेवपुनस्तत्तनानाधिसत्त्वन्मित्रादिभिः कल्पयेत् १ नैसर्गिकधातुमित्रादिविभागस्तत्रैव शास्त्रमेदं।
सितौ समस्वशशिजौ मित्राणि शेषाः रवेः शीतांशुरिमरविभिजस्यसदौ शेषाः समाःशीतगोः जी
वेंद्रसवकाराः ज्ञस्यसदोत्ताविः सितार्कौ समो मित्रे सूर्यसितौ बुधस्याद्रिमराः शात्रुः समास्त्वा
परे १ सूरेः सौम्यसितावरी रविसुतो मध्यापरेत्वन्यथा सौम्यार्कौ सहदौ समौ कुजगुरू शुक्रस्य।
शेषावरी शुक्रजौ सुहृदौ समः सितगुरुः सौरस्य चान्येरयो येप्रोक्ताः सहृदस्त्रिकोणभवने।

तेमीमयाकीर्त्तिता: १ नवांशमाद यादवसूरि: अथजन्मदेहयोजमुखा: स्टनाम्नलिमीनउली
रउलीरन: परमुखापटयुग्मचटामतामृगदृषैह्रेणामकरादय: वामन: भौमस्यचाक्षवंद्रा
केउथशुक्रारमेत्रिण: सौरि: शनिस्तयाजीवोमेषादीनामधीश्वरा: रविभौमौसूर्यस्थन: स्थि
तपीनमरसौवा १ बुधगुरुदृष्टवंस्मांवलिनौ सर्वसांलग्नस्याविन्यर्थ:
दशिमस्थौरविभौमौदशमस्थौवलिनाविनिपश्चिमायांशनि: सप्तम
स्थोवलीत्यर्थ: उत्तरस्यांशुक्रचंद्रौचतुर्थस्थौनोत्तेयो यवनेश्वर: ८
गुर्वेदवौपूर्वविलग्नसंस्थौनभ:स्थलस्थोवदिवाकरारौ सौरोपवाश्च

दिग्बल चक्र

अनिपाककोणजलेपिवेचापवलौभवेतां १ येष्वेदोयचतुर्थेवलीनस्मान्सप्तमस्थौनिर्बलौ।
भवतीतिनेयं इतिदिग्बलं अथचेष्टावलं उदगयनेरविशीतमयूखौचक्रसमागमगा:
परिवेषाक: विपुलकराशुथिवोत्तरसंस्थाचेष्टिनवीर्ययुतापरिकल्प्या: १ उत्तरायणेसूर्यचं

गुरुसौम्यौ वलिनौ ६ भौमार्कयोर्वक्रगाः समागमगाश्चंद्रशुक्रावलिनो भवंति शुपिसंग्रा

मा॰ मेवोत्तरस्थायववलिनः योदक्षिणरभागस्थः सजयी वलवान् शुक्रस्तु युधि दक्षिणस्थः

ता॰ जयी वलवान् विस्तुगमः करेणास्तमयः समागमः प्रोतरश्मिसहितानां उत्सुतादी

४ नांयुद्धं निगद्यते न्योन्यशुक्रानां शनिचेष्टावलं अथ कालवलमाह निशिशशिकुजसौराः स

र्वदा ज्ञो दिवान्ये वहुलसितगताः क्रूरसौम्याः क्रमेण द्व्ययनदिवसहोरामासवर्षैः कालवीर्याः

शकुनुगुरुश्चवसाया हहि नोवीर्यवंतः २ चंद्रभौमशनैश्चरा रात्रिवलिनः वुधस्तु सदा दिने।

रवौववली गुरुरविशुक्राः दिने वलिनः क्रूराः ह्रासपदे वलिनः शुभग्रहाः शुक्लप

देवलिनः स्ववर्षे स्वमासे स्वहोरायां ग्रहा वलिनो भवंति शनिकालवलं शाकुनुगुरुशुक्रवसायाः

शनैश्चरः सर्वेभ्यो वलहीनः शनैश्चरात् भौमवली भौमात् वुधो वुधात् गुरुः गुरोः शुक्रः शुक्रात् चंद्र

चंद्रात् सूर्यः एवं ग्रहाणां नैसर्गिकवलं ज्योतिर्निवंधे विशेषः सौरादिगणे भौमो वलवान्

भौमाद्बुधस्तुर्गुणः सौम्यः जीवोऽष्टगुणः सौम्याज्जीवात् षष्ठाधिको भृगुर्बलवान् शुक्रात्षोडशगुणबल

श्चंद्रो भानुस्तु नोद्विगुणः सर्वेभ्यो राहुर्बलवान्त्रिसर्गजनितम् १ इतिनैसर्गिकबलं भृगुः राहुर्दो

दंडपोऽदन्यासु भयोस्तु पानेश्वरः त्रयाणां भूमिसुतश्च बलस्मृतो भृगोः स्तनः १ पंचानां देवमंत्री व

षणांस्तोयं नु चंद्रमाः सप्तदोषं रविर्दन्याहि विप्रोषा उत्तरायणे नारदः अस्तगा नीचगाः षाट्वराशि

गास्तु पराजिताः नष्टास्ता स्वफलं दातुं दानमसौ विद्ये यथा १ अस्तनीचारिषाट्वस्थोऽर्कवर्गोऽविलो वि

जितो यदि वा शुभो वा यदि वा शुभो वापि कष्टदाता भवेद्ध्रुवं १ नीचषाट्वष्टस्थो वा शुभो वा कष्टदाता।

भवेद्ध्रुवं १ नीचषाट्वष्टस्थो शुभो वा वा हमि स्थूलि मित्रोच्चस्वोपचयस्थो वा क्रूरोऽपि शुभदायकः

यवनेश्वरः षट्त्रिंशतोयं दशमं चतुर्थमेकादशं चोपचयं दशमाद्यः होराष्टहस्थान पाशोंके नेभ्यः

शोषाणि वैचोपचयात्मकानि श्रीपतिः स्वोच्चे सप्ताद्भे ६ चरणदाति ४५ स्वत्रिकोणे स्वभे र्थ

३ नागांशानां चय ११ मध्यस्थहृद्गे मित्रभे त्रि १५ वर्गांशा ८ नां समगृहग्गतेभ्य भागे ४

भा. ना. ५

रिगेदे दत्तंधाता २ मथिरिपुरहेनीवगेभून्यमेव जातके इत्यातन्त्रजस्वपतिर्नलिन्याः प्रवेश
कालेफलदः किलस्यात् राश्यर्धभोगोभृगुजामरेज्योधांतेधानीहतस्तदेंजसूनुः कमलसनः
ह्नत्संधिगताः खेटाराशिसंधिगताग्रहाः पचैवंशेः फलंदद्युः वक्रेचविपरीतगो २ सर्वग्रहा
विक्रान्तिंदद्युःस्वहष्टिगंफलेश्शनिवारेवक्रेवसर्वराशिफलंवदेत् गुरुः पलंदशाहानितथैव
सार्धमासंदशाहंखलचार्धमासान् भौमादिखेटाश्शनिवारवक्रेदद्युः फलंसर्वगृहेयउक्तं २ व
सिहः भवनांत्यगताश्चयदाथिसंत्यगताश्चगगणखेचरादद्युः परभवनफलंप्रागभवनफा
लंचवक्रतोगव २ दशदिवसंपंचदिनंविपत्तमतिवारवक्रयोर्दद्युः भौमाद्याः पंचदिनेशाधा
शिफलंवमास श्चग्रादित्यादिग्रहाणांवलमेगोचरेपिचा सप्तविंशतिभागार्धे परराशिफलंवदे
त् गमीसंहिनायां त्रिंशिभागांतरस्यौयौग्रहौतौयोगसंज्ञितौ नतुल्यांशैः फलंसर्वमन्यंस्वनाधि
कैर्भवेत् २ लहः योगाश्चयोक्ताः फलदाः कलार्धभागैः संक्षिप्तनानोच ग्रन्थाभोनीतमि॥ मा

वंभवति १ज्योतिःप्रकाशे योगोग्रहयो तरंयत्रतिथिभागाधिकंभवेत् नयोगफलमित्याहुर
नुपातस्तदन्यथा १ माटवः शुक्रलग्नांशयोःसूर्यपादेनैकेवलंनयोः श्रेष्ठास्तद्दीफलंत्वर्थे
मभावेनिष्फलंतयोः जगन्मोहने सुक्रार्कचंद्रसौम्यानांशान्तिःसकलदृष्टिषु पादहीने
ऽनस्याद्धवर्षपादेगुरोःशनेः वराहः दशामहतीयेनवर्षवमेवचतुर्थाष्टमेकलत्रेवपश्य
न्तिपादवृद्ध्याफलंवैवप्रयर्यंति पादवृद्धैनिपादार्धं त्रिपात्पूर्णंचयेन्यथैः।विशेषमाह।त्रैलो।

श	दृ	सौ	शुक्रचंद्रबुध
३	५	४	८
१०	९	८	०
२	३	३	४

पाद

क्यप्रकाशेकोदंडे ताकैरुभुकाशविदधांत्रिकोणंतुर्याष्टमंपूर्णमथांशवृद्ध्या
पश्यंतितुर्याष्टमसप्तमंचत्रिकंत्रिकोणंचगुरुक्रमेण १ त्रिकोणंचतुरस्त्रंचस
प्तमंचविदधांशनिः ग्रहस्तेत्रित्रित्रिकोणंचचतुरष्टेअजाः क्रमात् १ ताजिकट
ष्टियोक्तातानिजिकसारेपूर्णं २५ त्रि ३ कटे २२ सदले ३० ख १ तुर्ये ४ पाद
त्रयं ४५ स्यात्रवद ५ पंचमे ५ वपश्यंतिहपूर्णंसमममसप्तमेचग्रहानचान्यत्रविलोकयंति १

भा॰
ता॰
६

बामनः नवमेपंचमेहष्टिः सर्वसौख्यफलप्रदा प्रकटीकरोतिनेत्रोमित्राणिस्वजनंतोस्तथा २ तृतीयेका
दशेहष्टिःसदास्नेहस्वार्थनी ससंतोषदावीचलाभाद्दर्शदिव्यधनप्रदा ३ चतुर्थेदशमेहष्टिर्गुप्ताज्ञनेन
भेदका मित्रसंतकरीहष्टिः शोकसंतापवर्धिनी उभयोःसममेहष्टिः प्रकटंविघ्नभेदिनी विवा
दंविपदंदुःखं संकटंचकरोतिहि ४ प्रकटैवलिनीहष्टिः प्रायोव्याप्ताकार्यसाधिनी स्थानंदायफलदा
तायामित्रपदातथैवच गोलकमालायां दीप्तभागस्थिताःसंतोहष्टिस्थानेषुदैस्थिताः नदाह
ष्टिफलंपूर्णं प्रोक्तंपद्मतिदैवरा ६ संतानंचे पुरापृष्टेस्वदीप्तांशौ विशिष्टंहगफलंग्रहः दद्यादति
क्रमेतेभ्योमध्यमंहगफलंनहि तेजःसिंहद्वैचनेकेद्दष्टयंवदयो १५ दीप्तमके स्वरविभिः १२ विधु।
वारः प्रष्टभिर्दृगसगोवतत्रनोसमभिः गुरुशनिर्नवभिस्त प्रश्नावेश्मवेराहोरविंद्वादशादीप्त।
भागाउक्तामुक्तवत्यां प्रीत्रखेचरपुरःस्थिरगामीतस्यहगनिगदितासफलासा प्रान्यथाभवति
साविफलाप्तैवर्तमानफलदासमगात्या तामिकमारे क्रूराश्चैतत्वसौम्यहष्टिसंस्थाःपापेतराःसौ

यद्दृष्टिस्थिताश्च यद्युंति ते दृष्टिभवं यथोक्तं फलं तदर्धं विलोमसंस्थाः १ यदा न क्रूराः सौम्यदृष्टिनिरी
क्षितास्तदार्धफलदातारः स्युः क्रूरसौम्ययोर्योगे वशात्त्रयं फलं ज्ञेयं वामनः दृष्टदृष्टिस्थिताः क्रूराः सौ
म्याः सौम्यदृग्गास्थिताः दृष्टद्वयं फलं सार्धं न राशं यद्युंति विवराः १ व्यत्ययस्थाः फलं सार्धं यच्छन्ति ग्रह
दृष्टिनं पादोनं सौम्यपापस्य फलं ज्ञेयं विवदाणैः १ दिग्ज्ञानः पूर्णाधराणिषट्कं वामांशखंचोनरलग्ना
त् वामाभ्यन्तरयोरपि संज्ञे कार्या वामदक्षिणयोः वामनः चक्रार्धं नदले दृष्टिं ग्रहाणां वामदक्षि
णा तेषां नाभ्यां वलीयो वामदृष्टेरल्पदक्षिणा १ लग्नस्थग्रहस्य भुक्तभागादारभ्य समम भुक्तभा
गपर्यन्तं या दृष्टिः सा दक्षिणा एवं समभागपर्यन्तं यावद्दृष्टिर्वामदृष्टिः न दक्षिणदृष्टेर्दयानिर्बलत्वे
येति १ समरसिंहः वक्रस्य वामदृष्टेर्दक्षिणदृष्टिर्विलोमसंज्ञेया मर्केंद्रोपरिदृष्टिमध्यान्सवले
नि सर्वतोभद्रं १२ वामदृष्टिर्वामदृष्टिर्दक्षिणे दृष्टिर्दक्षिणदृष्टिः दक्षिणभागस्थितानां ग्रहाणां
यावामभागस्थग्रहेषु दृष्टिरल्पदृष्टयावामभागस्थग्रहाणां यावामभागस्थग्रहोपरि या दृष्टिः सा

भा॰ ता॰

बलवतीत्यर्थः १ यथामध्याद्दशमस्थानात् भूकेंद्रोपरिवर्तयोपरिष्याद्दृष्टिः सावला वती एवं सर्वतो।
बलवतीत्यर्थः १ यथामध्यादशमस्थानात् भूकेंद्रो परिवर्तयोपरिष्याहष्टिः सावलवतीत्यर्थः रोमक
पिसममादिद्वादशांतस्थानस्थितानांलग्नादिषष्ठांतस्थानस्थितेष्वयाहृष्टिः सावलवतीत्यर्थः रोमक
मित्रंतनीयपंचमनवमैकादशा ३।५।९।११।गतोपियोगस्यथ नारिष्टमन्निविफेष्ठ।।१।८।१।४। सम्योग्रह:
स्यादितितेयः शत्रुस्तथैकवतर्थेनायास्थानेनतथादमे २।४।७।१०। [illegible] प्रत्यदन्समनहष्टिफ
लदोत्तोयोधिमैत्र्याभियोगुमस्तेह ३।११ हशाच्यपश्यतिवयोर्यंमित्रमसमस्तः नैर्वलोकयतीह २।६।८
१२ यस्तनुसमोयोगुमदो १ जेन्य ४।१० हकुहृषा शत्रुरव्याधि शत्रुरपिय: प्रत्यदोजेन्यइक ७।१।१
जगाम्भोदनेत्वाच्च १ मित्रोवगे २ मार्गी ३ शुभसौम्यावलोकितः ४ उदितः ५ सौम्यवारो ६ यः
स्वविकोणगोयवावर्गोत्तमे ८ मित्रवर्गे ९ स्वगेहे १० सूर्यभागगः ११ मूसरीफे १२ मथशाले
१३ सौम्यः १४ सौम्यांतगो १५ शुभः १६ एवंबलयुतोखेटो लेयः षोडशाधायथैः १ नीचे १ शत्रुवर्गो
२ वक्रो ३ रिपुः ४ पापविलोकितः ५ अस्तगो ६ याम्यभावस्थो ७ लग्नाद्रिष्फारिभस्थितः ८ मया

फफा

ख्रि

वर्गोत्तमविदं नीचः ९ प्राङ्गवर्गेपृहेपिव दृश्यभागोक्तिः ११ क्रूरो १२ त्रिपो कृतिशालेपिव १४ पा
पशुक्तो १५ मध्यगतो १६ नेवखेटावलोकितः १ अत्र शुभस्थानगे ग्रहे शुभफले रूपमिति स्था
प्यं अशुभस्थानगे ग्रहेपि अशुभफले रूपमिति स्थाप्यं ऽनः शुभाशुभफलयोरंतरे कृते संति
यद्वशिष्टं तदेकं ह्येवा फलं वाच्यमिति अथ हस्तिकादि नवचाधिन मानुषे दिवसे व्याह ज्योति
षिकानामतो मं वाक्यप्रदत्ता स्वहस्त व्याख्यातानाग्रयः भाष्यकर्त्र शुभोर्ध्वनाप्यतो वस्कारकः आकार
ताश्चविद्या स्वहस्तिकार्यासमाश्रिताः १ वोदिस्थं सत्वनाम पापधनिनो योगानंतरा: काषिको उव वै
मर्थ्यसंपन्नावणिजो वृषा: २ मगे हगंधद्रव्याणि फलवस्त्रमलोद्भवाः मृगवान्नविहंगाश्च कामि
गोमयलेखकाः वधवंधान्न नस्तेय प्राप्ता भेदाभिचारिणः धान्यं वेनालमंबक्ता वौद्धदेवसमा।
श्रिताः पाद्गुः परकार्यविमुखः भेदः छेदकर्तकः अभिचारताः शारिरते पोये संपन्ना उद्दिमे नोर्थ
संपन्नाः शिल्पिनः सेवकाथान्यं वणिजो नृपसंयुताः ५ उष्ट्रेवयवगोधूमाः साधवो याज्ञिकारूपाः

मल्लगोवीतसविवावनानीहिरनानराः६ इष्टिरनापुत्रकाम्यादयः १ युक्तद्व्याणिमूल्लानि र्मेष धान्य

भो॰ फलानिव नस्कवाः किमयः सर्पाभोजगार्द्वे समाश्रिनः ७ महायांधनधान्यानि क्रव्यादाः सौविरो

ता॰ धिनः पितृभक्तास्त्रवर्णिणः पर्वताश्रयनिजेलाः ८ भगो लवणं धणधानिकुमाराः

८ शिल्पिनस्तथा ९ प्रायं मर्ले नरायोधान्यं याषंडः शाक्वविंनकाः पनिनः शौवसैपत्राः दातारः कमे

नतपराः इस्तेवतुष्धान्यानिसूत्यानिचाजिनोगताः नस्करश्रुतिसंपन्नाः स्तेनोड्काः स्वर्णशिल्पिनः

विवायोराजधान्यानिनरगंधर्वसेवकाः गंधर्वमणिराजपत्ताः प्रदत्ताः शाल्मकीवने ११ स्वात्या

पतस्वगाश्चाश्च धान्यानिवणिजस्तथा नलाभांडश्रितागावोमहिषाः कर्मिणस्तथा १३ नेजस्वि

नोमैत्रप्रीताबलीवर्दाभिद्धोत्रिणः फलहर्तस्त्रवणकाः कायोसेंद्राग्निमाश्रिताः १४ मैत्रेक

मेसमाप्तकाः प्रास्नेवसाधवः गणप्रधानाःशूराः स्त्रयानवाहनशालिनः १५ पौरंदरे सवश्च कुल

विनयशालिताः जिनीषवोनरेंद्राश्चसीतानीवोरसाथकाः १६ मूलेभैषज्यागज फलप्रष्पीयजी

विनः धनिनो वालम्बास्त्रफलानिङ्कसमानिव १७ श्राध्येवनलगाःसत्यथनधौवसमन्विताः से
तुरङ्गा रजीवर्वृफलकृष्णांउत्तमानिच १८ वैश्वदेवेमहामात्रदस्यसवह्वजीविनः स्थावरादेवभक्ताश्च
मल्लाभोगसमन्विताः १९ मन्तामावाःसेनापतयःस्पार्थवाहूदादयः श्रवणेमाघकाश्चैवनित्य
प्रकाश्चवेश्रवाःमिथ्यावादःकमेप्रुक्ताःसत्यवादोजितेंद्रियः २० वसुभेमानसंयुक्ताःक्लीवाश्च
वल्लभाःसदाः भार्याद्विषोदानशीलापनवंतोजितेंद्रियाः २१ वारुणेपाशकामत्स्यवथाजलचरानि
व शौंडिकाःसौ का श्चैवतयाशाकुनिकानराः सौकरःशकरघातकाः धातुनिपा दीनङ्गानकाः
श्चभाद्रेचयशुपालिताः कीनाशानस्कराः धर्मश्वतैर्विरहिताः पुत्रेशुञ्जशालानराः २३ कीनाः
गाःकरयोनीवः प्रविष्टेश्चेतुविप्राश्चहूतनदानतपोनराः श्रेष्ठधान्यंचवभूपालाः पार्षंडाश्चमि
त्रमथना २४ रेवत्यांफलकृष्णानिपांचमौक्तिकवारिर्नः सुगंधपुष्पवणिजःकर्णधारश्चसंयव
२५ तुरगालेवनरंगावाणिवेद्याश्चवादकाः स्वनाः २६ रत्नमांसाश्रनायाम्यवधवंधरतनाजनाः

भा.
ना.
४

सत्योदारमुनीन्द्रानाथाव्यंनीवजलाद्रवाः २१ इतिनक्षत्राश्रितवस्तूनां अथोपहतनक्षत्रा
नं ॥ अथैतस्यैव प्रजाकांतेयदृशोन्यानहृषितं राहुवक्रिभुक्तंपिसंख्यथाउपहतंविदुः १ यदोप
स्तनमध्येतंस्याशवस्ववर्गस्यपीडनंजयात्तदास्वरूपस्यसंसुखेदं भृष्टिकारकं २ उपहतनक्षत्रंपीडनं
जयात् स्वहृपस्यसंस्वस्यापापग्रहादिभुक्तेदर्शनेनदूहितंस्ववर्गस्यसुखेदं भृष्टिदंवभवतीत्यर्थः
संकिनाप्रदीपे सहाडंवंडभोगेनमुक्तगान्यानहृषितं ह्यभुक्तेसदाशुद्धंपिसंभोगंविनावि
योः १ वाहुभुक्तेविभभोगैः शुद्धंपद्विप्रदोयगंवत्सर्भिः प्राप्निभोगेननुहंद्राभ्यांभजेनत १
इतिनवत्वविभागः अथतत्रादिग्रहाश्रितवस्तुविभागमाह पूर्वकूर्मदार्थं प्राग्ज्योतिषश्रंगवं
गकलिंगकाः मगधोपवनः शुद्धग्रावरसावरस्तथा १ वाह्लीकाकामरूपश्चचीनकांबोज
मेखलाः पौलस्त्यवासिनः पुंड्राः पुलिंदाश्चिपर्टस्तया किरातास्तस्कारागोपा गोलाःपारा
वर्तस्तथा नषधान्यंकटुकंबीजानीतमनीनंदी विधाप्रितरुप्यराश्चभिषगेभ्याधिभूपतिः

यथाखिन स्मर्यश्वनाविनीदाजानयः प ते घोस्त वैवल्लनोास्र्यः स्वामी सुकीर्तिनः प्रथम
द्राक्षिनव नादि पर्वताः सलिलेंद्र गीमहृदोयकोमलाः वनवासनुधारास्त्ररोमकोदपिसा
मपाः स्त्रीवान्यंमधुरद्रव्यंफलानि ऊसमानिव दलमहाणिवंद्वीपाः लवणेचरसाल्लया भोज्य
वस्त्रवमूनायमाणिक्यावान्नमौक्तिकाः गोसमस्तिनवसानिपदृक्षलयोयवाः पश्चिमाद्रौषय
हंगिपथावाहनिकाविदाः नाथादि सर्वनाथ्यः स्वामीवेधं निशाकरः शुनिवंडाग्रानवल्लनि
धानाम्न नेरायाः पाश्चिमाथीमरावती प्रिंणावेववनीवेणीनिर्वध्यावमहानदी मंदाकि
नीभीमरायवासिंधुः प्रयालिकाः महेंद्र विंध्य मलय पांडा सैवोत्तराजनावोला विदेहवि
लपराधामिककोकणाः केरलादंडकाकांपकोवीमकरनातयः हायिहुनुरगास्ले स्वा
मिनियवहनयः पराग्यवासिनः कोटावाजानोवयकास्तथा विद्रुमारम्य ऊहनफलंवाला
स्वभूतिः गजाग्निदेवबोराश्वरनवस्त्राणावस्तथा भांडागाराकराघास्त्र ऊनलेखामयीस्वरः

भो
त्तौ
२०

इति भौमवल्लानि उपस्थानमा सिंधुर्लौहित्ता कौशिकी तथा इरावतीवितस्ता च चंद्रभागा च जह्नवी ॥
मथुरायाश्च पूर्वार्धं कांबोजो निरिमवानुगिरिः गोमती च विदेहश्च सौराष्ट्रविषयस्तटकः विश्वा
स्विनो जलस्थाने तैलगः पापहृतयः ईशिनस्तु बहुलस्य यातोरजकस्तथा शिशुः कोविः पड्
श्चैव गूढार्थस्तु ब्रह्मीहनी योगास्तु श्चैवयं चतोमसितो लेपकस्तथा ॐभकारश्च गंथस्तुः शिलि
नाश्चि वहहन्नयः मालिमुक्ताम कृत्कांस्या पंडुरलकसेवकाः पनेबांवच्छथः स्वामी सौकथितोग
लकोत्तमेः इति तुर्यवल्लानि हृहस्यतेश्वरानानाः सचिवोयगुरोहितः नरेंगमातन्ता
श्चैव सौवीराभरतानाननाः पत्रार्धं मथुरायाश्च सिंधुसूर्वार्धमेव च उदीच्याशतभद्राश्च विश्या।
त्वाराममगास्तथा पाल्यां च वर्हैश्च येयार्थेयास्तैगर्ताः कोरवस्तथा सत्यपौवरत्ताश्चैव दानयमे
रतानराः पापावतीः हैरटथ मीमांस्यसारस्वताजनाः नयवीपंडितः पौवायनिनोनीतित
नराः वैदकाश्रुपर्यातिकाः मांसीऊश्च केशोल्लजाः सैथवं वामवंवलीमधुरांसिकतंतथा

इतिहस्तस्थिनिवल्लानि । पूर्वस्य भूषणंगायाः कामोपकरणानि च । मिथुनभोजीकामीवदाव
मेखलीयप्रस्विनः वाविजोयानप्रवर्तिप्रदानासुवर्णकुंजनाः पोडिनः ऊर्मकालवसुथपनीकोपीयवं
तथा । कैकेयामालवाश्चैव तैलंगाः प्रस्थमालकाः उशीनरादमार्गेआश्रितिकालुवगास्तया ये ।
प्यवंतिवितनस्तोत्वचवेड्भागालिराचंती हस्त्याकरथनीगेयरमयुष्यवलाकामः वेदनवंवीलो
धृष्टिफलावनित्तानिव सर्वकरनदामावरथिवादमीरस्तया इतिपूर्वस्य पानेसुवस्थवस
कानिष्कायाधार्ऋलयस्तया गदभोध्रुमहिद्धिप्रवीराः पांडुनिकास्तया रत्नायनेवत्रिविधायाश्चये
सुगालनायकाः पापीत्तायक्रमादेशाः ऊलिंदाः वलिवनाः सोमाईनलिसवर्वरैवनाः उत्त
भूमिजाः देविड्राजनेनाहींयामिन्दुवोसन्ननी तथाकाडेर मद्रासुकेवनीलेलकोसया हर
विहूणपायेडानीवामोर्सपोनकलया कहकानिवरमाति मलिननावधकारिणः इति वायवस्य
राहोवेमंडिकानीवादोमि काहूलवर्गिनः पेतनवृन्दमिकाराश्चोउलायेवयायिनः नेभृति

किन्नस्तु

स्तथा १

स्वादानदीना[illegible]नैलि कर्मांसिका लोहकारानिह[illegible] पाठाः पिसुनाः पारदारिकाः इतिराज

स्वादानदीना[illegible]नैलि कर्मांसिका लोहकारानिहु[illegible] पाठाः पिसुनाः पारदारिकाः इतिराज्ञ

वस्तानि केतोस्थालस्वंगस्वगिरिडुर्गे चरास्तथा प्रत्यंतापसदानीचावणिजोविपुलानवाः

परदाररताः सर्वापापिष्टाश्चवन वासिनः श्रजाविकाः पेड्ढकास्वपररंध्रनिरीक्षकाः इतिकेतव

भ. स्थिति ग्रहयोजनमाह स्वास्थ्यः शुभसंयुतोयवि[illegible] बुलः स्निग्धः स्वगेहस्थितो युद्धेविजि वाद

ला. नः शुभेक्षितनतनुः नोनोवराशिंगतः निर्याणादिभिराहतो नयदिवापापैनयुक्तेक्षितः पुस्ता

२२ तेपवर्गः स्ववर्गकथितं सर्वं निदं त्यन्यथा १ खेचोदग्रहः विपुलोनिर्मलकिरणः शुभनपरा

जितः निर्याणोल्काविभिन्नोपहतः नरास्वर्गकथितं वस्तुसमृद्धंकुसमानि ग्रन्थयानीर्वादि

स्थितः स्ववर्गैवस्तुसमृद्धतिमिश्चादिग्रहसः शुभपापयुतेक्षितः मिश्रफलंकरोतीतितेयंस

मस्तीतापर्यंयेभ्योवाक्यानिनयथापस्तावलेननिर्णामंवग्रीनांसर्वं स्वस्वार्थकं २ सनवतवाद

गानांचवस्तुवर्गेनयेवच विडग्धामीरस्वंदैवमाविताना[illegible] सिद्धये इतिश्रीमत्प्रयोतिः प्राव

विचारे दे वक्षेत्र मणागोब वेनयं डिनामीस्य वंदेन संप्रथिते भावे वासवनामके ग्रंथे प्रवालांबलाव
नवल ग्रहसच्छकयन प्रकारणे स समासमिन गात्। अथ ये दोदिएणे वक्र भेवं नहींमिनाराभेदं वा
द्व सर्वयसिद्धांते ह्यषसमदंष्ट्रभागस्य स्वया मध्ये कदूयान् विसेयो मध्ये पिको भिद्याद्दोदिएणभाग्वंठं
श्रुतः द्वषसमसमदष्टभागोस्थितवेइस भोमांदेवीपस्य कस्य विद्वलिणविसेयोव्यं पोन भागश्य
लिखे ११४ भवति सवेदोदिएणः पाकटो भवन्ति तदभ्यं नरापनोष्टयोः यदा उन स्तस्यैव ग्रहस्य
विदेपः सार्धं वत्तष्टय ४ । ६ मितो भवति तदा सोवोदिशीदृश्मि भिवनोतितेयं २ ग्रहलाघवे
पि गविनगजेलोंवोसवेध्याय्यादिगिड्ष्पारोगुणाधिकः कमपाकटमसेभिव्रन्यसहक । शावि
शुक्रवक्रयोपि यदा नवेदयः यो प्रकाशनविद्दषमे समदष्टभागमितः नस्यपावोपि यदि दक्षिणः ।
पंचवंचापादेगुणाधिकः स्यान्तदा मोग्रहावोदिएणपाकटो भवन्तो निति यें वंदे विशेषमाह स्वभौ
मांवानिंदमनोघ्रष्ठस्व संख्येग्रीनोपुः कमपाकटं सदोभवन्ति भौमांको पाकट भिदाग्रगोनरेस्या

भा॰
ता॰
१२

स्तेदानीं नहि भवति हृषिस्त्वपाजे १ यादैष्ठनर्वेश्वारभ्याहृन्नदत्रेवर्त्तमाने सति चंद्रो रोहिणीशकटं के
तामियात्तोरोयवाङ्क्षन: यदा नदा जगत्सर्वं दैत्यं याति न संशय: यमिसहः प्रजायते भैं यदि पिरभंव
भवति वंद्रोनकर: प्रजानाम् नगमारणे रोहिणीशकटमध्यसंस्थिते चंद्रमस्य वनिसंस्थिता
जना: नायप्राप्यपायबिनानरा: सर्पनमथित्रयोड्रपायिन: इति रोहिणीशकटभेदस्तानाकु
भाउभफलं प्रथविवार: वसिष्ठः वराह संहितायां ॥ राहोस्तनाम्मसकीलकाख्याकवंयक
कोवच्छगालक्षा: यदा विमंडलगास्तदानीमातंकमूयाद्दवभीतिदा: सु: १ कश्यप: चय
सिंपाडाहू बतानालामस्याख्या: प्रकीर्तिता: तानके मंडले हष्ट्वा वर्णाकारै: फलं वदेत् सूर्यमंडल।
गा: पापाश्रेदमंडलगा: शुभा: चंद्रेप्यतिहदा: काककवंधध्वांक्षसन्निभा: वराह: तेषामुद
यश्चपात्यंभकलुषरजोहतं धोमनगतरुपिखरामदीसंघाकेरोमारुतश्चंड: १ ऋतुविपरीता
तारवोदीमाम्नणपविशोदिग्दाहं निर्घातमहिमिपादयोभवं त्यत्रउत्पाता: १ नष्टचकपलानि

तेषां शाकटकीलकवाह्नदर्शनं यदि वेत्तु तद्दयकारणमेषां केतुादीनां फलं स्यात् १ यस्मि।
न्यस्मिन्देशे दर्शनमायांति सर्वं विध्वस्य: तस्मिन्नस्मिन्स्थमनं मद्दीपतीनां परिक्षेयं १ दान्तर्देहस्तान
शरीराननयोष्ठुत्तस्तसवरिताः निर्मांसबालकस्लाहल्केणयांति परदेशं तत्कारविस्तत्तचिन्ताः
प्रदीप्तनिःश्वाससमुज्ज्वलिताः विघुटाः संनतकुब्जशरीराः शोकाकुलवासस्य दृष्टाः १ तामाज्जुगुप्समानाः घोररौ ४
स्वरपतिपरिवक्रपीडितामनुनाः स्वरपतिवरितंकमैगुरावाहातंस्तुवेनायो ज्वर्मर्ववपिनिष्पन्नाः वैतत्तु ५
तैव ६ वायिमयोनप्रभूतवानुवः सवितो यांति तत्तुवंशविज्ञायते सस्य नारदः दंडाकारे केवयेवाधालो
कारेयकीलके दृष्टे केमंडले व्याधिमतस्योरार्यनापाने वराहः दंडेनरेंद्रमन्तुर्व्याधिभयंसर्पकवं
पसंस्थाने धालेवनस्करभप्रंजुभिर्दकीलके कैवो १ कुत्रधजेवचो जया [illegible] दंडाघ्नभद्रा [illegible]
मनीसितरूपाः दृष्टाखेवमेंडगायदैतिजगाद्दिपान्निस्वभयपदाः स्युः १ घोताः द्विवेति त्रस्पोस्वरक्ताः खड्गकुंता
पीताश्चैवर्णनसिता सस्सदास्सद्भूपतिंवोर्धगुवाः स्वरक्ताप्रयाथसंतेपिविविचवर्णाः १ भूयो

गवासृक्सन्निभाः क्षितीशान्हंति पिंगास्तथाविधास्ते उक्तं फलं नाम सकीलकानां वदे फलं मंड
लवर्णानस्य १ लोहितवर्णा ग्रीष्मे लोकानां भीतिरीतिदः प्रावृषि तद्रूमंते व्याधि भयं पीतप्राव
भा॰ षि वृष्टिकृत्कुसुमः १ प्रावृड्जलवायनिभो भूपविरोधं पक्षस्थं नियतं शिखिकंडिपत्रनिभो ह्लादशव वा
ता॰ र्षिं न वर्षति दोषं सरलनिभो गुरुदंशाज्ञावार्त्ति वि ध्रूपमः सविता पुष्पामनिभः कीटभयं भस्म।
२१ निभो भयदमाखरं जगतः भानोरुदयास्तमये वोल्कापतनं महावैदूर्यांशां परिवेषो निप्रकदंप
त्यर्थमेववासतानं १ यद्युपसर्पकमस्यां संध्यायामर्थनाशनं पक्षुरं छित्तिपतिकलदं शीघ्र
सफलालभयं वा भवेद्यनं परिहारः उदयास्तमये भानुमन्याहन्यात्सन्मुखयितां प्रज्वलंतीं नरा
राजा विप्रं पापेन वध्यते १ वराहः प्रतिदिवसमहिमकिरणः परिविष्टोदयास्तमयो यदि वारको प॰ ८
भूमौ शीघ्रं दिनस्य भूपं करोत्यवं १ अतो वसंते कुंकुमाभः शुभप्रदः कपिलसन्निभो वा यानंददंस्ता
मुनिभो विवस्वान्यः शिशिरे वा कपिलः सतीक्ष्णः ग्रीष्मे सदा हेमनिभो विचित्रवर्णो ऽन्यणं दोम

सुभिक्षदश्च ग्रंभोजगर्भायसशोभनाभः प्रावृष्यनीवाखिलसस्यवृद्धिं रक्तःसूर्यःपारदिविपुला
वर्त्तिसैभावदश्चहेमंतेपित्वखिलंजगतःसस्यसंपत्तिवृद्धिं १ ज्ञात्वादीदंदर्पान्तकरस्याखिलंदे
व वेत्ता पश्चात्सर्वंसशुभमशुभंवावदेत्कालत्रये १ नारदः भास्कर ताम्रसंकाशःशिशिरेक
पिलोपिवा ॐ ॐमाभोवसंतर्नौकपिलोपिप्रशस्यते १ पांडुरःस्वर्णवर्णोग्रीष्मेविचित्रानला।
गमे पद्मोदराभःशारदिहेमंतेलोहितच्छविः १ हेमंतेप्रावृषिग्रीष्मेरोगानावृष्टिभीतिकृत् ॥
पीताभःहस्वर्णोर्कोलोहितश्चयथाक्रमात् १ इंद्रचापार्धमूर्तिश्चेद्भानुर्भूपविरोधकृत्।
मयूरपत्रसंकाशोद्वादशाब्दंनवर्षति शशरक्तनिभोभानौसंग्रामोनविराद्भवेत् चइस्यसह
शोयत्रचान्यंराजानमादिशेत् १ वराहः ग्रीष्मेरक्तोभयकृद्वर्षासुसितःकरोत्यनावृष्टिंहे
मंतेपीतोर्कःकरोतिनचिरेणरोगभयं १ प्रावृट्कालेमघः करोतिनाशं शिरीषपुष्पाभः ॐ
र्थकरोदिवसकरस्ताम्रःसेनापतिंविनाशयतिपीतोनरेंद्रपुत्रंश्वेतस्तुपुरोहितंहंति १ वि

ज्ञेयवापि भूयोरविरश्मिः व्याउलं करोत्यर्थे नस्करूपाणुनिपातैर्यदि सलिलेनाश्रुपातयति १
दुर्धं करोरविर्दैपनेतस्याधोभागे वस्मयोनदृश्यं सवतानिवर्णाभ्यसेनायतिं विनाशयतिग्रर्थे
भो॰ देशं १ नारद: प्रकेशपामे कीटभयं भस्माभेशास्त्रतोभयं छिद्रकेर्कमंडले दृष्टेनदा चौरार्यनाशनं १
ता॰ यदाहतिः वृद्धयद्धतानुरद्धानोरणाहतिः त्वचाहतिर्दैर्घादंतावड भानु ९ र्दैर्यो नहतानु १ व
१५ राह: तुमारहतनुपदनिभः खंडोजनद्धाविदीर्यतिर्भयदः तोरणनिभः शुरव्वाकुचनिभो
देशनाशाय विदीर्यतिर्विरश्मिः १ मयूरचित्रके उदयेस्तमये भानोर्यदि वागंधर्वपुरप्रति
माथ जिनोविंवनिरुणद्धि तदान्यपतेः समरेस्तभयेप्रवदेत् गर्गः आदित्येस्तरथास्तेनासं
ध्याकालेयदाभवेत् प्रत्यासन्नं विजानीयाद्भूमिपस्यपराजयं उदयास्तमये भानोर्विद्युदुल्का
शनिर्यदि तदान्यपवधोज्ञेयस्तथा वा राजविग्रहः पतेयदाथमर्के दूपरिविद्यावद्धिनिशं।
राजानमन्यंकुरुतेलोहितादुदयास्तगो उदयास्तमये भानुसंस्थितः शास्त्रसन्निभैः पदे

कुर्वंत्यवरोध्याहे देहरूपे भयप्रदम् वराहः यामेकेकीटभयंभवतिभयंवपरचक्रात् यस्य
देहमस्तिकिंदुस्तस्यविनाशः क्षितीशस्य नदहेस्थितः सच्छिद्रो रविर्दृश्यते नतंततेयस्याक्षिती
शास्यहृत्मेविभागेनभवतिनस्यमन्युः शशारक्तनिभेभानौनभस्तलस्थेभवतिसंग्रामः शशि
सदृशोरूपनिवथः क्षिप्रंवार्त्यन्यथाभवति १ शशिसदृशेवंडनिभे गर्गः शशालोहित
वर्णोभायदाभवतिभास्करः तदाभवतिसंग्रामः घोरोरुधिरकर्दमः १ शशालोहितग्राति
रक्तवर्णस्सूर्यः वराहः कर्पूरैरासवितरियादिहं नितनतोन्यस्सविवै दिवसहनः प्रति
स्योजलरुद्दसदत्तिणस्थितोनिलहन् उभयस्यसलिलभयंन्यपेत्तुपरिदंत्यथोजनहा
वराहः प्रमलवर्षः चक्रमंडलः स्फुटविमलामलदीर्घदीधतिश्रविहननन्तु वर्णेविहृभं
जगतिकरोति शिवंदिवाकरः जगन्मोहने दृष्टादिस्तनदयगेदिनेशोहृष्टिर्भवेत्तेमकरी नू॰
प्रजानांसंख्यदंसंस्थेयदि हृतभीतिर्वेह्रादयस्योपमंलक्ष्याभदं १ प्रवेशकालेयदिरोद्रम

भा॰
ता॰
१५
15

सुवृष्टिर्भवेदीतिर्नर्त्तनाव पूर्वेषु पादे त्रितयेषु भीतिरनल्पवृष्टिर्महतांगदश्च । पुनर्वसो
भाद्रपादित्रिमृद्दे प्रीतिर्जनानां कलहं नृपाणाम् मैत्रादि ऋक्षत्रितये जनानां विभावसोः साधुस
मामयं च । जलादिदैवत्रिगते पतंगे विद्युन्महद्धारित्रनैश्च युक्ते दिनेषु सार्धं त्रिदशेषु पश्चाद्रौ
द्रादिभेषु क्रमशः सुवृष्टिः । भंगेस्यपोलहृदिनं च पैते भिन्नेषु एतावपि वीतलीयम् विष्वादि
ऋक्षत्रितये गदः स्यात्ततः समित्वं त्रिषु वारुणान्तात् । अन्यस्य --- दस्र भाद्रित्रितयस्य कैर्यदि वृष्टिर्भवे
त्तदा हेमंत्समित्वं भनुलमतिर्दोषोऽग्निविलग्ने रोहिणीत्रितयस्य कैः सस्यवृद्धिर्मनोजयः । आदित्या
दित्रिदैवाख्य दशार्द्धसंस्थिते रवौ सस्यवृद्धिः समित्वं च विनाशं हृष्टवेशनम् । मित्रभाद्रित्रितयस्य
कैः सस्यवृद्धिर्मनोजयः पूर्वाषाढागते भानौ जीमूतैः परिवीष्टिते तुषार फलसृष्टा वा ऋक्षे दिन
खिलेष्वपि विश्वभाद्रषट्कके स्थिते वृष्टिर्भवेद्यदि सुवृष्टिः हेममारोग्यं नृपाणां सर्वदा ।
पूर्वाषाढेनुभंगः स्याद्रोद्रां चोषु निवर्षणम् रेवत्यां यदि वृष्टिः स्यादृष्टादैष्वति वर्षणम् । ग्रया

भस्ये दृष्टि

द्वाःप्रवेशफलम् ॥ प्रवेशकाले यदि रोगः भवेदीतिरनर्थता च शेषेषु पादत्रितयेषु भीतिरन्यस्य वृद्धि
र्भवेत्तदागारमस्तु १ अन्यस्य ॥ आर्द्राप्रवेशो वृद्धिः स्यात्सार्धमासे नवर्षणाम् अनर्थमस्य वृद्धिः स्यादीतिरो
गाज्जनक्षयः १ आर्द्राप्रवेशो द्विजगाद्विपत्तिः सस्यनाशं कुरुते स्य वृष्टिः १ हेमंसभिहंति शिशिरस्य वृ
ष्टिं सवृद्धिरन्नैस्तु जनोनुरागम् पूर्वाह्णकाले जगतो विपत्तिर्मध्ये दिने चास्य फलावृष्टौ स्यी १ अस्तंग
तार्द्रा वृद्धस्य संपन्नतेमंसमभिहंति स्थिरमर्थराजे १ दिवार्द्रा सस्यनाशाय रात्रौ सस्याभिवृद्धये अस्त
मानेर्धरात्रे वामवृद्धिस्तु वृष्टिहन्ता १ आर्द्राप्रवेशो लग्ने संयुते च शुभग्रहैः स्वभिहंतं कुरुते भूमौ
वृष्टिः कर्षिकसंमिता १ आर्द्राप्रवेशो यदि भास्करस्य चंद्रे त्रिकोणे यदि केंद्रगो वा जलाशये सौम्यनि
रीक्षिते वा संस्पर्शी सस्यास्तु वृष्टा भवंति १ अथार्द्राप्रवेशे तिथ्यादिफलम् ॥ प्रतिपदि तु वार्द्रायां प्रवे
शः शुभदो रवेः द्वितीये सस्यवृद्धिः स्यात्तृतीये वृत्तिवाधता चतुर्थ्याम शुभः प्रोक्तः पंचम्याम् उत्त
मो मतः षष्ठ्यां धनसमृद्धिः स्यान्नवम्यामीतिवाधने दशम्यां शुभदः प्रोक्तस्त्वेकादश्यां समभिदस्तत्र
द्वादश्यां शुभदः प्रोक्तस्त्रयोदश्यां जलप्लवः भूते चतुर्दश्यां नाशाय पूर्णिमा पूर्णफलप्रदः अमायां राजनाशाय
पक्षयोरुभयोरपि ॥ अथ वारफलम् ॥ रौद्रार्के भानुवारे च प्रवेशोपसुनाशनम् सौम्ये समभिदः प्रोक्तो

आ
ना
१९
16

भौमे निर्धनमाप्नुयात् बुधे हेमं सुभिक्षं स्यात् गुरौ वा पार्थसिद्धये भृगौ शांतिकरः प्रोक्तो मंदे मंदफलं भवेत्
प्रयाणनक्षत्रफलम् ॥ प्रतिपत्तेरोहनतत्रेऽश्विन्यां यदि तत्शुभं भरण्यामशुभं प्रोक्तं हन्ति कार्याणि वर्धनम् ॥
धान्यवृद्धये सुभिक्षं च रोहिण्यां रोहणं जनः पुष्ये जलप्रवालोके श्रुदिनौ वाभिवृद्धये सर्पभे दारुणं प्रोक्तं ब्रोविन्सौ
त्वविनाशनम् मघायां स्वरवृद्धिः स्याद्भागे कीर्तिकरं भवेत् उत्तरात्रितये वृद्धिः करे सर्वस्वरावहः चित्रा
यां वित्तधान्यानि सदा शुभफलं भवेत् स्वातौ सस्याभिवृद्धिः स्याद्वैशाखे रोगनाशनम् मैत्रे सर्वे महीपालाः सं
नक्षत्राः सर्वजंगमः ऐन्द्रे सर्वभयं कुर्यान्मूले सर्वभयावहः जलर्क्षे चातिवृद्धिः स्याद्विश्वश्रवणयोः शुभम् वासव
हेलधरणी संपूर्णफलदायिनी शतभे जलसंपूर्णा पूर्वभाद्रे सुशोभनम् उत्तराभाद्र रेवत्यां मार्द्दीयां सुप्रवे
शनम् रूपवृद्धिर्जनादीनां संतुष्टं कुरुते मनः ॥ प्रयाणयोगफलम् ॥ विष्कुंभप्रीतिरायुष्मान्सौभाग्यं शोभ
संभवेत्
नस्तथा रविश्चैतेषु तोदयं च वेशायदि सुभिक्षं जलसंपत्ति नृपाः स्वस्थाः शुभप्रदाः अतिगंडे तियु
द्धं स्याद्वृद्धियोगे सुभिक्षतावत् चलगंडे दोषकरो वृद्धिश्चातीव शोभना व्याघाते जननाशाय हर्षणे परितो
भदः वज्रयोगे सर्वजन सस वृद्धिर्भ सिद्धं सर्वत्र सस्यं स्याद्व्यतीपाते धनक्षयः सुरत्वाहादि वरीयां
क्षपरिघे चार्थनाशनः शिवश्च सस्यनाशाय सिद्धसाध्यौ सुभिक्षदौ शुभश्च शोभनो वृद्धिकरो ब्रह्मजनानंदकार

वेद्युवि

कौ वृद्धियोगे मध्यफलं मैत्रे मंदफलं भवेत् वैधृतौ चेन्महारौद्रं सूर्यपर्वे सूर्यदर्शनम् दुर्भिक्षं मरणं व्याधिं
कुर्याद्दारुणयातना ॥ इत्यार्द्राफलम् वाराहसंहितायां वृश्चिकवृषभप्रवेशे ये योगा बादरायणोक्ताः
ग्रीष्मपूरन्नसस्यानां सदसद्योगास्तु इमे भानुरलिप्रवेशे केन्द्रैस्तस्मात्कुम्भग्रहाक्रान्तैः बलवद्भिः सौम्यैर्वावि
रोहिते ग्रीष्मकविवृद्धिः १ यत्र संक्रान्तिदिने सूर्यो वृश्चिकं वृषभं वा याति तत्रैव दिने वृश्चिकवृषे वेलग्ने प्रकल्प्य
केन्द्रं ज्ञातव्यं ॥ बादरायणः ॥ वृश्चिकसंस्थे सूर्ये सौम्यैर्वालिभिर्निरीक्षिते वृद्धिः तैरेव केन्द्रगैर्वा ग्रीष्मजधा
न्यस्य निर्दिष्टा महती ॥ वराहः सप्तमराप्रार्कगुरुशशिनोः कुम्भसंस्थयोः सिंहस्थचन्द्रसंस्थयोर्वा निष्पत्ति
ग्रीष्मसस्यस्य कुम्भे गुरुः सिंहे चन्द्रः यद्वा सिंहे गुरुः कुम्भे चन्द्र इत्यर्थः अर्कान्विते द्वितीये बुधे वा युगपदेव
स्थितयोः यद्यनयोरपि तद्वन्निष्पत्तिरतीव गुरुदृष्ट्या १ कुम्भमध्ये लिनि सूर्ये गुरुशशिनोः सप्तमे परासं
पत् मत्स्यादिस्थस्य वितरिगुरौ नेयो यथैनिष्पत्तिः १ मत्स्यादिस्थवृश्चिकप्रवेशे १ लाभ १ हिबुका ४ धी ५ युक्ते
सवाद्रिर्मानस्थिते तु शशिपुत्रैः सस्यस्य परासंपत् कर्मणि जीवेंऽगगे चापि १ दुश्चिमषष्ठे जीवे विपरासंपदित्य
र्थः कुम्भे गुरौ गोवृश्चिकप्रवेशे भौमस्यैवैस्तिमुखे कुजार्कजो मकरे निष्पत्तिरस्य महती ॥ पश्चान्परचक्ररोगभयं मध्ये १

मध्येपापग्रहयोः सर्वैः सस्यं विनाशयन्ति च पापैः सप्तमराशिगैर्जातं जातं विनाशयति । सूर्यात्सप्तमे पापग्रहे त्वर्थः
मूर्छास्यान्नेक्रूरः सौम्यैरनिरीक्षितः प्रथमजातं सस्यं हन्ति पश्चादुप्तं निष्पादयेन्नश्चैव । जामित्रकेन्द्रसंस्थौ
श्री क्रूरौ सर्ववृश्चिकस्य सस्य विपत्तिं कुरुतः सौम्यैर्दृष्टौ नेन सर्वत्र । जामित्रग्रहणेनैतदुक्तं यस्यैकोपि पापेनैव
ता जामित्रेमन्यो यस्मिन्केन्द्रे भवति तदेव योगः ॥ तत्र वादरायणः ॥ सूर्यात्सप्तमसंस्थः पापः [illegible] केन्द्रेच हन्ति
१२ क्रूरौ सौम्यग्रहसंदृष्टौ न तथा सर्वत्र निर्दिष्टौ ॥ वराहः ॥ वृश्चिकसंस्थादर्कात्सप्तमषष्ठोपगौ यदा क्रूरौ भवति
तदानिष्पत्तिः सस्यानामर्घपरिहानिश्च अर्घपरिहानिः बहुफलेन सस्यानां लभ्यते । विधिनानेनैव रवे
र्वृषप्रवेशे शारत्सस्यानां विक्षेपः सस्यानां नाशार्घ्य शुभायतातैः । वृश्चिकसंक्रान्तो ग्रीष्मोद्भवानां सस्या
नां सर्वेषां पदवैते योगा विचारणीया इत्यर्थः तथा वृषप्रवेशे शारत्सस्यानां शुभाशुभायत्तात्तत्वाः
तथा च वादरायणः ॥ य एव योगाः कथिताः वृश्चिकस्थे दिवाकरे वृषस्थिते शारदानां चिन्तनीया यथार्थतः
वराहः ॥ त्रिषु मेषादिषु सूर्यैः सौम्ययुतो निरीक्षितो [illegible] विवरं कुरुते ग्रैष्मिकधान्यसमर्घं शुभयोपयो
गं च । उभयोपयोगं वृषविक्रययोग कार्मुकमृगघटसंस्थः शारदसस्यस्य तद्वदेव रविः संग्रहकाले

तेयोविपर्ययः क्रूरसंयुतो भवति तथा मेषादिषु त्रिषु धन्वादिषु त्रिषु वा सूर्यः पापयुतः पापवीक्षितो वा विचरति
विपर्ययो महर्घता भयोपद्रवाश्च भवन्तीति एतत्संग्रहकाले विक्रयकाले विपरीतः शुभनः जगन्मोहने
तुलाधनुःस्थेषु शुभग्रहेषु रवावलिं प्राप्य मर्त्यप्रजानां शुभं भवेत्सस्यवती च पृथ्वी क्रूरेषु सर्वं विपरीतमेतत्
भानौ विशाखास्थे भृगौ करस्थे बृहस्पतौ ज्येष्ठयुते दिशि वासवस्य महीतले सर्वजनाभिवृद्धिर्वर्द्धन्ति सस्यानि बलाधि
कानि १ कन्यागते केसिंहस्थे गुरौ शुक्रे तुलागते वा दिवा वारिसंचं तेन सर्वजीवहिते स्थिराः चरस्थिरद्विदे
हेषु लग्नेषु मकरे रविः प्रविशेद्यादि वासरात् तस्य वृष्टिः समनाजयः यदा तन्तौ विशान्य केतुर्यजीवस्तथा करौ
तुलायां वृषसिंहस्थो नृणां तु प्रीतिरुत्तमा १ एकमासि यदा स्यातां सितसितौ रविसंयुतौ भवेद्दग्रहस्तौ के
सस्यपूर्णा त्यापीडनं प्रशमैवेस्तवे ॥ वृषप्रवेशे सवितुर्मृगेन्द्र कुम्भालिकुंभोपगतैः शुभग्रहैः पापैस्तुलाक
र्कमृगासनस्थैः स्यात्सुमारदानस्यसमृद्धिरुत्तमा १ वृषप्रवेशे सवितुः शुभसिंहमेषालिकुंभोपगतैः शुभपापैः वीक्षि
तैः सौम्यस्वभावे रवौ यैर्जातं विनश्येत्सकलं शारदानम् वृषप्रवेशे सवितुर्द्व्ययोगे वृषालिसंस्थैश्च शुभैर्ग्रहैः
सौम्यैर्विहीने विषुवे दिने शुभसंयुतास्तत्सस्यं जातमात्रम् १ वृषप्रवेशे सवितुर्नृयुग्मे मेषालिसंस्थैश्च शुभग्र
हैः सौम्यैर्ग्रहैर्नैव युते दिने शुभं जातं विनश्येत्सकलं सस्यम् १ अलिप्रवेशे सवितुः शुभकुंभवृषालिसिंहोपगतै

संपन्न

भा॰
ता॰
१८
18

स्थैर्मायोः पापग्रहैः कर्कमृगादिसंस्थैः स्याद्वैषिकान्नस्य समृद्धिरुत्तमा १ अलिप्रवेशे सवितुः शशिजीवयोः कुंभ
स्थयोः सिंहवृषस्थयोः भृगवर्क शुक्रौ तयोः स्वातिविलासिसंस्थयोः स्याद्वैषिकान्नस्य समृद्धिरुत्तमा १ अलिप्रवे
शे तरणे सुमीने शुक्रारयोः केंद्रगयोर्द्वैला यो‌ः शशिजीवयोः सद्गुहृद्दृष्टयोस्सु स्याद्वैषिकान्नस्य समृद्धिरुत्त
मा १ अलिप्रवेशे सवितुः कुमारयोः शुक्रतयोः केंद्रगयोः शशिजीवयोः वृताश्वयोः सद्गुहृद्दृष्टयोस्सु स्याद्वैषिका
न्नस्य समृद्धिरुत्तमा १ अलिप्रवेशे शिरसि सिंहकुंभस्थयोः सौरिमहीजयोश्च तुलाघटास्थानगयोर्द्वयोर्वा स्या
द्वैषिकान्नस्य नवस्य नाशः १ अलिप्रवेशे न रुतोर्भे युग्म वृषस्थयोः सौरिमहीजयोश्च राहौ वृषस्थे च घटे वृश्चि
के वा ग्रैषिकान्नं भुवि दुर्लभमेति १ शुभस्य दृष्ट्या न हि सर्वसस्यनाशो भवेत्पापगतोऽस्मर शुभैः ग्रैषिकोद्भवस्या
पशुर द्रवस्य सस्यस्य नां प्रवदेद्व्ययोगात् १ अलिगतस्य रवेः पुरतो भके चरमभागगते शशिनंदने भवति
वृष्टिरतीव महीतले सकलसस्यसमृद्धसमृद्धिदा ॥ दैवतचिंतामणिः ॥ मेषराशिस्थिते सूर्ये तुलामांडाश्रिता
नि च पेतवं तिलतैलं च फलं यान्ति महर्घतां १ वृषराशौ यदा सूर्यः कनकादिपरिह्रयः भवन्त्यन्नसंदे
हः कार्यो सिकविनाशहेतवे १ मिथुनस्य दिवानाथे तैलद्रव्यं महर्घतां यांति चान्नसंदेहस्तदा वर्षति वा दिवा :
नसिंकालेन धान्यानि निर्वृविघ्नं महार्घतां यांति चान्नसंदेहस्तथा कार्यो ससंभवः कर्कटस्थे यदा सूर्यः

नृ॰ २

नराश्चवर्षंतिवारिदः तस्मिंकालेनुधान्यानिह्नविंद्यांतिमहार्घतां १ सिंहस्थेचदिवानाथे सर्वधान्यानिनिन्यशः महर्घं
तिनसंदेहः स्नेहलमिष्टरससत्वया १ कन्याराशौयदासूर्यस्तदायांतिमहार्घतां नारिकेलफलादीनि वस्त्रवस्तूनिचैव हि
च तुलांयातेदिवानाथे धान्यंहेममहर्घतां भवन्त्यत्रनसंदेहोगजानांचपरिक्षयः १ वृश्चिकस्थेदिवानाथे धान्यं
सत्यंसमंभवेत् लोहितानिसमस्तानिद्रव्याणिसुलभानिच भवन्त्येवधनुस्थेचसमर्घंप्रचुरंसत्वम् तिलतैलमह
र्घत्वंयातिकार्पासकंतथा मकरस्थेदिवानाथेसमंधान्यादिकंभवेत् कुंभेपितिलतैलंच महर्घंजायतेध्रुवम् १ मीनराशौ
गतेसूर्ये फलधान्यमहर्घता तथापिसत्वमायातिसमर्घंचक्वचिद्भवेत् ॥ अन्योविशेषः ॥ मेषराशिंगतेसूर्ये ग्रैष्मे
कमलसंग्रहे कृतेमासेचतुर्थेतु विक्रेतालाभमाप्नुयात् ध्रुवम् वृषेचफलमूलानांवन्यानांसंग्रहेकृते मासेचतुर्थेलाभः
स्याद्विक्रेतुर्नात्रसंशयः युग्मस्थेसर्वसस्यानिधान्यानिचविशेषतः गृहीत्वातुततःषष्ठेमासेलाभंसमादिशेत् १
कर्कराशिंगतेसूर्ये गंधतैलमधूनिवा फलजानिगृहीत्वावैलाभोमासेद्वितीयके सिंहस्थेस्वर्णरजतमणिमौ
क्तिकजातयः चर्मास्थिपशवश्चर्माणिगृहीयाद्धिलाभेच्छया विक्रेतुःपंचमेमासेलाभोभवतिनान्यथा १ क
न्याराशिंगतेसूर्ये पीतपुष्पाणिकांचनं ताम्रंमणींश्चगृहीयाद्धान्यानिचविशेषतः विक्रेतालाभमाप्नोतिष
ष्ठेमासेनसंशयः १ वृश्चिकस्थेदिवानाथेरत्नमूलफलानिच गृहीत्वालाभमाप्नोतिवत्सरार्धेस्मृति चापंगतेर्के
गते १

रत्नानि शुभं वस्त्रमुक्ताप्रवालकाव कुंकुमं च गृहीत्वा वै वणार्थलाभमाप्नुयात् १ मृगे कुंभे वृषगृह्णीयाल्लोहं धान्यानि भास्व

रे विक्रेता लाभमाप्नोति मासे वै के गते सति १ एतदपि तन्मासे अमावस्यायां पौर्णमास्यां वा चैत्रान् दृष्ट्वा वदेत् १

क कृपणः॥ दृष्टिग्रहणं सूर्येन्द्वोः परिवेषणम् प्रतिसूर्योदयो येन्येप्यत्र मासान्तसंहिते ते त्रिधो निरीक्ष्य

तोत्पाता न्नूयाल्लोके शुभाशुभे सम्भितहननादि शेषेणात्र विचारतः १ प्रतिमासं विधानज्ञो नान्यस्मिन्दिवसे वदेत्

अन्यत्रये भवंन्ये ते सर्वे ते नृपदोषतः २ ए द्विमासान्तसंहितेप्येवत्तांते पौर्णमास्यां मासान्ते अमावस्यायामिति नृप

दोषदः नृपाणां शुभकलहकरः राष्ट्रेण राष्ट्रेभस्थितः सूर्यः शुभ्रीवामित्रसंयुतः अधिमित्रेण संदृष्टो यत्र लाभ

प्रदः स्मृतः यस्मिन्मेषादिके राष्ट्रे यतो मावस्या पौर्णमास्यामयं विचार उत्पातदर्शनादतः सूर्यचंद्रग्रहणम्॥

वराहः॥ सवित्रस्सहितः संपूर्णो वा शुभे युतवीक्षितः शिशिरकिरणः सद्योयस्य प्रदृष्टिनरः स्मृतः शुभसहितः

मित्रदृष्टो वा दिनस्य पवार विप्रविग्रहगतान्भावान्बुधो वदेत् सदसत्फलं सूर्येण सहितश्चंद्रो मावस्यायां शुभे

दृष्टो वीक्षितो यत्र राष्ट्रे भवति पूर्णिमास्यायां पूर्णश्चंद्रस्सन्द्वत् अथ राविराहदित्यस्तत्पाकरः कश्यपः॥ अत्रार्कशु

शिनो सौम्यैः संयुक्तो वा निरीक्षितो शुभग्रहस्याग्रगतो सद्यो यस्य विवृद्धिदो विपरीतस्थितावेतौ पापयुक्तो निरी

क्षितो शुभदानिकरा प्रोक्तो मिश्रितो मध्यमो स्मृतो १ अत्रामावस्यायां पूर्णिमायां चेति अन्यश्च वनष्यदेतैतल

नागयोस्तमयोर्रविः संक्रमणं करोति विष्टिगराख्ये च ववबालवाख्ये च वणिजि निविष्टः किंस्तुघ्नश
कुनाववपि कौलवाख्ये चोर्ध्वस्थितस्य खलु संक्रमः स्यात् धान्यार्घवृष्टिशुभवेक्रमशास्त्रनिष्टमध्यवृष्टि
तेति मुनयः प्रवदंति पूर्वं । ग्रंथांतरे कदाचित्क्रूरवारे शुभमुहूर्ते नक्षत्रसंज्ञिके संक्रांतिः स्थिते नैकैव वृ सं १
ष्टिर्भवति भूयसी कदाचिच्छुभवारे शुभमुहूर्ते शुभसंज्ञिके समेके संक्रमश्चेत्स्यात्तन्मेघो वर्षते वनो ।
वसिष्ठः रविरविजभौमवारे संक्रांतौ दिनपस्य तन्मासे पित्तकफानिलनामयं नरपतिकलहमल्प
वृष्टिश्च । अथ गुरुसितचंद्राह्वे सति संक्रांतौ वनामयं स्त्रैणं क्षितिपतिनिकरक्षेमसस्यवृष्टिवृद्धि
विंथर्मिणां पीडा । श्रीपतिः चौरा रवौ धान्यदपक्षनयुतो वसंक्रांतिः शारे वमहोदरैः स्यात् मंदाकि
नीजेयगुरौ च नंदा मिश्राधृगौ रात्र्यस्यार्के प्रवृत्तेः । उग्रादिषु प्रवरैर्मैत्रध्रुवमिश्राख्यदारुणैः स्म
दैः संक्रांतिरर्कस्य घोरा याः क्रमशो मताः । अत्र यदि रविवारे उग्रनक्षत्रे रविसंक्रांतिस्तदा प्र
दुष्टफलदा एवं सोमवारादौ ज्ञेयं एकस्यैकस्या संभवे मध्यफलमिति । धांनी वैष्णवस्त्र

तिमहोदयंलंवौरसयोन वोरास्ह्वानयनस्यर्तेनेव मंदाकिनीव नंदाख्याचद्विजवर्गाणाम्

ख्रिकाख्यापवूंस्य वंडानां प्रहृतिमखिलांराक्षसीसंज्ञिनाच २ ग्रंथांतरे नंदायांवह्नहृष्टिः

स्यान्मंदाकिन्यांरसक्षयः ध्वांक्षीमूसलथाराख्या घोरासर्वभयंकरी महोदरीचराजघ्नीरा

क्षसीसर्वभीतिदा मिश्रिकारसहीनास्यात्संक्रांतौफलदायिका २ श्रीपतिः सर्वाह्नकाले

नृपतीन् द्विजेंद्रान्मध्यंदिनेवाथविशांपराह्णे शूद्रांस्तथार्वस्तमयेप्रदोषे पिशाचकान्नक्तंचरांश्च

रात्रिशेषे १ नक्तादिकांश्चापररात्रकाले प्रत्यूषकालेपशुपालकांश्च संक्रांतिरर्कस्यसमस्त

लिंगिन्नाशंचसंध्यासमयेनिहंति १ ग्रंथांतरे प्रावृहंतौसंक्रमणंचराशौवसंतकालेदिवसे

यदास्यात् सुभिक्षमारोग्यसुखंजनानां नेष्टप्रदंसंप्रतिवैपरीत्ये विशेषांतरे सूर्योदयेवि

षुवतीजगतांविपत्तिर्मध्यंगतासकलसस्यविनाशहेतुः अस्तंगतेभवसपक्षकराभिकांक्षीदे

मस्सुभिक्षमतुलंनिशिचार्धरात्रे १ विषुवतीमेषसंक्रांतिः २ निवर्थोदिवावेन्मेषसंक्रांति।

रनर्वकलहप्रदा राज्ञैस्तुभिद्धमतुलं संध्ययोर्हुत्तमा १ मृगकन्याजगोमीनसंक्रान्तिर्निशिसौ
ख्यदा षोषेभुमसमस्तदिवाव्यत्ययाद शुभं फले राजमार्तण्डे मेषं याति दिवा सूर्यो रात्रौ संक्रमते
तुलां तदानंदंतिराजानो जनाश्च विविधोत्सवैः ज्योतिर्निबंधे यांनिशिसमनुप्राप्य तुलां गच्छ
तिभास्करः तस्यामेवार्कसंक्रान्तिर्यावत्मेषं शुभंकरा १ हीनान्निचारेदुर्भिक्षं राष्ट्रभंगजनक्षयं
ग्रंथांतरे यांनिशिसमनुप्राप्य तुलांगच्छतिभास्करः तथावैकृ संक्रान्तिर्मेषं यावच्छुभंकरा १
यदावक्रान्तिवारान्यां तस्यातिक्रमणं भवेत् तत्तिथ्यागमस्त्रकथारापासप्तेवणमेदिनी १ षष्ठ्य
ष्टम्याः षष्ठिमायां तुलाषट्केयदारवेः संक्रान्तिः स्यात्तदा पृथ्वी दुर्भिक्षामयसंकुला ह्लस्मे
नवम्यां प्रतिपत्तिथौ व तुलादिषट्के यदि संक्रमः स्यात् चतुर्दश्यांक्रामति यो व शुक्ले गोजं।
गवं गोभुमशुभिधातः १ कालिदासः यदैकमासे प्रतिविंड हंसो यो मिथोन रायां तिवहेलि संक्र
मः तदयं रुपास्थितिमतीनयथैव तदा प्राणाये कवलथारया १ इंड हंस युतिः प्रमावास्यां

हेलिसंक्रमः रविसंक्रांतिः ३ नयर्वस्तयेयवर्वत्रयाणांमेकतंयदिस्यात्तदाकस्वालधारयान्तपातं

यंतोनीनिश्चेयं १ पर्यायांतरे धनेध्ययेवसौम्याक्षेत्रेकेंडेवासंक्रमेरवेः स्वदेवेवर्षस हर्षः सुभि

भा· त्वंवततोन्यया १ सूर्यसंक्रमणेकालेसूर्योन्मसमगः पृथ्वी संप्रदः सर्वथान्यानांत्रुर्भिर्वजा

ता· यतेनदा ग्रन्थग्र श्राद्धंश्रवाधानमभिषाज्येष्ठाभ्रं रणीतया स्वातिर्विशाखानिधिस्मनिजघन्यानि

२२ विज्ञेया १ उत्तरात्रयरोहिण्योविशाखावाचपुनर्वसुः हृदंत्येतानिनिधिस्मातिशेषभानिसमा।

नि च १ जघन्यभे संक्रमणेमुहूर्ताःपावेदश्वा १५ वाणाहता ४५ वेदन्सुर्विरामसंख्यासमभे

मध्यंसमर्धंसाम्येविधुदर्पणेनेपि १ भानेर्हृदि दशसंक्रांतोविंशागाद्वि २६· हर्नेयोयदिमध्यःसं

वत्सरोत्रेयः हीनोहीनेपिकोधकः १ वसिष्ठः रविसंक्रांतिनदवान्यरसंक्रांतिभंयदि द्विवि

संख्यासमर्धस्यात्ततुर्थ्यांवमदर्शना २ षड्लोकाध्रमंनेदृशदीनावावेष्यवंकरे १ संक्रमर्तेनिशी

मिश्रंधान्यावारसमनितं चतुर्गुणंत्रिभिर्भक्तं शेषंनवविचारयेत पकेनचसमर्धसाम्सं

हाभ्यांसस्तंत्रुथैः श्वयेनतुमर्वैस्यात्संदेदोनाद्रविद्यते॥ संक्रांतिनाडीनवाभिर्विमिश्राम
मारतापावकभाजितात्र समर्वमेकेनसमोह्विकेन श्वयेनस्तन्यंमुनयोवदंति द्वात्रिंश
द्भिर्गतैमासैर्दिनैः षोडशभिस्तथा घतुर्भिर्वटीभिश्चपतत्येकोधिमासकः पितामहः
प्रत्याधिमासवैनित्यं प्रोच्यंतेफाल्गुणादयः मार्गपौषौनतयोर्नित्यंभवेनाभितिनिश्चि
ते नतयोनाधिमासः स्यान्माघोवैयरिकीर्तितः पंचमासास्तवैशाखादधिकाःसंस्थ
वस्थिताः भवंतिवाष्टभिर्वर्षैर्भोवैवीर्केनिशाकरैः तथैवफाल्गुणश्चैवग्रश्विनःका
र्तिकोधिकः १ मार्गपौषादतयोस्यातां कदाचित्कार्तिकोभवेत् पतैःकिंड्डैःशार्ङगैर्वा
कफोद्भवत्सरैः १ ज्योतिःशास्त्रे ग्रसंक्रांतिमासोधिमासः स्फुटःस्याद्द्विसंक्रांतिमासः
करादित्क्षयःस्यात्क्षयःकार्तिकादित्रयेनान्यतःस्यात्तदावर्षमध्येधिमासद्वयंच १
गतेथाद्रिनंदे ९७८ मितेशाककालेतिथीशो १५११ भविष्यत्ययोगानलैर्भूगजा॥

भा
ज्यो
५६

प्रभूमि १६ ३८ सप्याप्रायशोयंज्ञवेदेंड १८१ वर्षैः क्वाचिद्गोऊभि १५ ख्ख॥ अथयदात्रयमासः
त्रिभूमि १६ ३८ सप्याप्रायशोयं ... अथयदोमासत्रयंदग्तो
तदाहमध्येमासद्वयंभवति एकः त्रयमामास्त्वैमासत्रयांतरे अथपदोमासत्रयंदप्ततो
भवन्तित्रयसंभवः कार्तिकमार्गशिरः पौषेष्वेवमव्येषुमासेषुकदापीत्यर्थः अथिमासो
त्रिजुषः स्यात्संसर्पर्श्चयंहृत्स्पतिः हस्यनीतनयात्संसर्पाहृस्पतिमासान्त्रयमासावधि
त्रिनिंदितः १ जावालिः एकस्मिन्नपिवर्षेवेत हैमासवधिमासकोष्वैमासः प्रशस्तः
स्यादयरस्वाधिमासकः १ मासद्वयेहमध्येतुसंक्रांतिर्नयदाभवेत प्राहृतत्सस्यपूर्वःस्याद
थिमासस्त्योत्तरः २ एकःसंसर्पः आश्विनादिषट्केपूर्वःसंसर्पः चैत्रादिषट्केसंसर्पो मासद्वय
ज्ञः यतस्त्वेत्रादिषट्केपवत्रयोदशीसूर्तिः संसर्पाख्योहस्पमासः कन्यागते भानौ सं
क्रांतोभवेद्यदि दैवंपैत्र्यंनदाकमत्तुलास्थेकार्तुवर्जयेत् वसिष्ठः सर्वेषुमासेषुद्विमासंकं
स्यात्तुलीदिषट्केपिवशन्यमासः संसर्पकःसर्वभवोहिमासःसर्वेत्तवैतेखलुनिंद्यमासाः १

वैत्रादर्वाङ्नाधिमासः परतस्त्वधिकोभवेत् तन्मध्येऽप्यधिकोमासस्तदाचैत्रोमलोभवेत् १ क
न्यादिपंचकेनस्याद्दृष्टिरिष्टेपिलक्षणे तज्ज्ञानुलेखितंनामफाल्गुणद्वयकारके १ यदि
के. प्राश्विनादिषट्स्वपिअमावास्याद्वयमतिक्रम्यसंक्रमः चैत्रेकिंस्तत्रमतिक्रम्यसंक्रमःस्या
त्तदाचैत्रएवमलःसंसर्पःतत्पूर्वसंसर्पः १ कन्यादिपंचकेपकःस्फुटसंज्ञोनिरदिनः
फाल्गुणद्वयवत् अस्यापिमासवद्दोषकारके २ कार्त्तिकेतुप्रायः कार्त्तिकमासस्य ह
रिर्नैमित्तिकाहरणीग्रात्यंतकीयदामासाज्जगदोत्थानकं तदाद्वैवकार्त्तिकमासोयंवर्धतेना
तिदीयते मासानामितरेषांचैववर्धतेवाह्नारदः १ ज्योतिःपितामहः षष्ठ्यानुदिवसेर्मी
सः कथितोवादरायणेः पूर्वार्थंतुपरित्यज्यकर्तव्यावोत्तरेक्रिया नंदिपुराणे अमावा
स्याद्वीगत्रेयदासंक्रमतेरविः सतुमासःपवित्रःस्यादतीतेव्यधिकोभवेत् अमावास्योभ
यदिनेरात्रौवारविःसंक्रमतेतदा पवित्रोमासस्वांद्रः यदाअमावास्यांप्राप्यदिनरात्रिब

भा०
ज्ञा०
२२

नीतिसंक्रममलदाधिमासोज्ञेयः ज्योतिःशास्त्रे अमावास्याद्वयं यत्र रविसंक्रमवर्जितं मल
म्लुचः सविज्ञेय उत्तरस्तन्त्राभिधः ४प्रकरणः सूर्यो भानुस्तपनश्चण्डो रविर्गभस्तिश्चार्यमा
हिरण्यरेता दिवाकरो विस्सुमित्रौ च पूषन्ते द्वादशास्तु यो माघाद्येस्वयं
तिमासेषु निःसूर्योधिकमासो मलिम्लुचस्तेभाः पापः १ मासेषु द्वाद
शादित्यास्तपंते द्वियथाक्रमं नपुंसकेधिके मासि मंडलं तपते रविः १
असंक्रान्तो द्वितीयो मासः कथं विनिश्चिहृहिनः कालांतरे समायाति स नपुंसक उच्यते १
ब्रह्मसिद्धान्ते षडेकं मासेषु द्वादर्कसंक्रमो नास्ति यत्र तं स सर्पमासं सक्रमेना यां विद्विना द्वि०१
रदः षष्टिकल्पना नास्ति यत्र सं सर्पः संसेवकः १ अहेन्मासेषु द्वादर्कसंक्रमद्वयमस्ति
चेत् अन्यमासः सविज्ञेयो न तत्र शुभमाचरेत् अंहो नाम महापापः शून्यमासेकृते
सति जायते दस्युतिः श्रोक्तं संज्ञाभेदेन वेदितम् रत्नकोशे प्रायशोन शुभं सैव ह्येषः

आषाढपवव मथमैवैज्ञवैशाखावधिकोग्रः सुभिक्षकृत् ग्रंथांतरे चैत्रेथिके सुभिक्षं ।
स्यात्तेमारोगसंपत्तथैवच वैशाखेववर्षेनेदेवो मासंस्व तु रपवव १ ज्वरातिसाररोगाः स्युः श्रीय
कलहानां १ योविविधारणं द्विजेषुमरणंराज्ञां [illegible] प्रवर्तनं दोवाषाढोस्तुभौथाव्ये सुभिक्षाति
वर्षास्कवो श्रावणेस्पृहष्टिः स्यात्सर्वकामफलप्रदा तयात्रणं विरोधः क्षत्रियाणांतथुद्धं भाद्र
पदेनया प्रवृत्तुत्पन्नवर्कनेण चौरैः संपीड्यते प्रजा विरोधस्तत्र भवति दुर्भिक्षं चक्रदारुणं ।
विनाशंपुंसा २ रानभार्याविप्राणां हि हि रुत्तमा ।। संग्रहीतार्थ्यवाक्यानि फलं प्रोक्तं शुभाशुभं पंडितामी
रवेंद्रेन रविचारवशादिदं १ इति श्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशारदेन लोमशगोत्रकेण पंडितमी
रवेंद्रेन संग्रथिते भावविज्ञाननामके ग्रंथे रविसंचारवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं समाप्तिम
गात् १ अथ चंद्रचारः वराहः नित्यमथस्यसंदेभौमिभोनोः सितं भवत्यर्थं स्वच्छनयान्य
दसितं कुंभस्यवातपश्यस्य १ सलिलमयेष्टाधिनिरवेदीघनयोः मूर्छितास्तमोनैष्पंडलय्यं ॥

निदर्पणोदरविंदा इवमंदिरस्यांत: २ त्यजतार्कतलं शशिन: पश्चादवलंबते यथा यो लंबं दि

नकरवशात्तथेंदो: प्रकाशते थ: प्रधून्यदय: ३ प्रतिदिवसमेवमर्कात्स्थानविशेषेण यो लंबप

भा· विहृति: भवति शशिनोपराह्णेपश्चाच्छागेघटस्येव ४ वसिष्ठ: विमल: प्रतिपद्येते उदयेया

ता· तिभास्कराभ्युक्त: द्वादशभागविवद्धानि यथ यश्चैवादिसंभूता: ग्रंथांतरे मीनमेषादय श्चंद्रो

२६ शुभकृत्विलोक्यत: हृषकुंभेसमश्चंद्र: पोषणवोत्तरेत्तत: १ विग्रहेंतुसमेचंद्रेकुभितंद

विलोकते ईतिरोगभयंशूलेकुभिं लेवोत्तरोत्तते नारद: याम्यशृंगोन्नतश्चंद्र: शुभदो

मीनमेषयो: सौम्योन्नतोदितग्रहोयुगममकरयो: सदा समोहषघटयो: कर्कि चापयो: श

रस्तन्निभ: वायवलीटदर्योत्सुसनवतोलकन्ययो: विपरीतोर्दिनश्चंद्रकुभिंदकलहप्रद:

यथोत्कोभ्युदितश्चंद्र: प्रतिमासंशुभंदहन वसिष्ठ: द्विमध्युतेरभ्युदितस्य शृंगेयाम्योन्नते

मेषवृषेषुभिक्षंजनानांरोगंहषकुंभयोश्चतुलोविषाणोजगतोखिलस्य २ सौम्योन्नतेमीनकीट

कुम्भमृगास्ययोश्च मासद्वयं स्वास्थ्यमुपैति लोकः सौम्योऽत्र नेसीर निभे सुवृष्टिः क्षेमं सदा कर्कट
चापयोश्च २ सस्याभिवृद्धिर्हरिकीटयोश्च सौम्योऽत्र नेचाप निभे सुवृष्टिः अनामयाः स्थिर
नीवकं स्यात्तौलिद्वये सलनिभे तथैव ३ एवं क्रमेणाभ्युदितः शशांकः क्षेमं सुभिक्षं जग
तः करोति खलोदितः शोकफलं समस्तं करोति नाशं कलहं नृपाणां ग्रंथांतरे शुक्लप
क्षे द्वितीयायां भानोर्वामोदयः शशी तस्मिन्मासे सुभिक्षं स्यान्मंदं द्वैव दक्षिणोदये चंद्रमसः
संस्थानानि द्विधा भवंति नौ लांगलं समोदंडः कार्मुकं युगं स्थानं पार्श्वशाय्यावर्जितानि ऊर्ध्वम
ध्यं चेति तत्र नौसंस्थानस्य फलमाह वराहः उन्नतमीषच्छृंगं नौसंस्थाने विशाल
ता चोक्ता नाविकपीडा तस्मिन्भवति शिवं सर्वलोकस्य १ ईषच्छृन्नतं किंचिद्दक्षिणं विशा
लताविस्तीर्णता १ तत्र लांगलं द्विविधं शुभाशुभभेदात् वराहः अर्धोन्नते च लांगल
मिति पीडा तद्बुध जीविनां तस्मिन् प्रीतिश्च सुनिमित्तमनुजयंतीनां सुभिक्षं च १ उन्न

रेखार्थेत्रनेतद्यनीविनांलांगलोपनीविनांपीडाह्नरवशुभमिति पराशरः तदासोमः
प्रतिपदिनोस्थायीसंग्रहप्यते उत्तरोन्नतशृगोवालांगलीचमनोहरः १ क्षेमंसुभिक्षमारो
भी. ग्यंसर्वंधनेषुनिर्दिशेत् राज्ञांचविजयंसूयाद्दयंनेशृंगेणस्तया १ अथयदुष्टलांगलसंस्था
ता. नफलमाह वराहः दक्षिणविषाणमर्थोन्नतंयदादुष्टलांग्यंततः पांड्यनरेश्वरनिधन
६५ कृयोगकरंवलानांच याम्यशृंगमर्थोन्नतंयाउदेपर्योराजानाशनभवराणमधमेकरोतीति ॥
गर्गः दक्षिणोहंभवेत्स्थूलंहीनंशृंगमयोन्नरं उष्टलांगलसंस्थानंतज्जानयकरंस्मृतं १ स
मशृंगेफलमाह वृद्धगर्गः समंशृंगोयदाहष्टः शशीनिमक्षभिक्षतान् प्रतिपत्सुहृष्टेन
त्रवासवोवर्षेतेतदा १ प्रतिपद्दिनेयादृष्टाः सुभिक्षोयादृष्टाः क्षेमोयादृशीदृष्टिस्तादृष्टाः स
र्वेमासेयावदिति दंडसंस्थाने वराहः दंडवदुदितेपीडागवांराजाचोग्रदंडोत्र १ उग्रदंड।
स्तीक्ष्णकरः वृद्धगर्गः वंदेरेखायदाचोर्ध्वस्थीदंडश्चस्थिता तदाक्षेगाधिकःसोमोदंडस्था

दंड१

नंतदुष्यते तदाज्ञरंशराज्ञानोविनिर्दिशंतिसमंततः गवांपीडांविजानीयाद्दंडस्थानेयदाप्लाषी २
प्रथकामुकसंस्थानफलंचाह वराहः कार्मुकरूपेपुराद्दि गर्गाः तत्रैवतुयदाक्षोमेमप्ये
द्वतुरिवोदितः धनुर्धराणामुद्योगोजनगणुद्वकरोभवेत् क्षत्रियःक्षत्रियाश्चेतिवर्णाश्चैवत
थापरे यायिनश्चजयस्तेषांदृष्टनरूपतानयः १ अथशूलसंस्थानफलंलक्षणंचाह वरा
हः स्थानशूलमितियाम्योत्तरायतंभूमिकंपायतत्स्थानं याम्योत्तरायतं दक्षिणया
म्यभागविस्तीर्णमध्यमांगुलंयदिभवति एवंविधसंस्थानेतत्रासमध्येभूमिकंपोवक्त
व्यः शूलगाः वंदरोगायदान्यत्रादक्षिणेनत्रमायता शूलादौप्रतिमध्येतत्शूलस्थानंलक्ष ख्या
णं १ सैन्योद्योगोभवेत्तत्रभूमिकंपश्चजायते अथपार्श्वशायिसंस्थानमाह वराहः ॥
शूलगमे...याम्यकोणेकिंचित्तुगंसप्राक्तत्रशायीतिविनिर्दिशंतिसार्थवाहानवृद्धैरविवि।
नियदंजयेन दक्षिणश्रृंगाग्रेकिंचिदुच्चंवेद्भवति तदाप्राक्तत्रशायीसंस्थानमिति ॥

वृद्धगर्गः पापकोऽस्यायतः किं विधुगकालो यदा पापी पाकस्थपापी संस्तेयः सार्धदाहूशिना
पानः अयावर्जितेनलग्नतां सफलमाह वराहः अभ्युच्छायादेकं यदि पापिनो धामृत्युर्वं भवेत्कुंगेषा
भा· वर्जितमितिशुभितद्वाविनद्वोधनस्याधि अभिमृत्युर्वेनोच्छायः अथोमृत्युर्वे वृद्धगर्गः अपोमृत्युर्वं
ता· यदाशुंगेपापिनोऽपयनेनदा संस्थानमावर्जितकं गोत्रं इर्भिक्षकारकं अथ कुंडाख्यं संस्थानलग्न
५८ फलमाह अन्यच्छित्वारेखासमंततोमंडलेनकुंडाख्यं अस्मिन्मांडलिकानांस्थानत्यागो नरपतीनां
सर्वेत्रयघच्छित्वाग्रखंडरेखावंडमसोऽपयने नरानन्संस्थानं कुंडाख्यंनाम वृद्धगर्गः शुच्छिन्नामंड
लेरेखापापिनोऽपयनेयदा कुंडाख्यंनामसंस्थानं नरयविग्रहदूषकं समासंसंहितायां उदग्भवतः उ
भफलः समासम ः दक्षिणेवतो नशुभः शुद्धानिवापरूपेज्यास्पयनतस्तेसौनशुभसेन्द्रपाजयिनः
मधूरविवके धनस्यायीनृतोरुधिरमतहपापादज्रयंकरो वलोपयोगं चंडः केथयतिजयंज्यास्यव
तेः अवाड् वेगोगाशोनिधनमपिमस्यस्पृहते चलन्समायश्चोनृपतिमरणंध्येवभवति समा
संहितायां नाविकपीडानौवल्लांगलवल्लसंस्थितेहृष्टकारणमन् दंडेवाप्युखसंकटजनैरपीडा।

कृतिर्नेष्टभः उत्पाताविख्याता (ष) कैवं दृष्यिनेतुनिर्दिष्टयाः शुक्लेभवंतियस्माः हेलेपिकया

पफलदास्ते १ वराहः प्रोक्तस्थानाभावाउदगुवः तेमवृष्टिकरः दक्षिणतेगसंश्रेद्वादुर्भिक्ष

भयावनिर्दिष्टः १ प्रोक्तानिस्थानानि संस्थानानितेषामभावात् १ शृंगेनेकेनेंदुं विलीनमथवा

प्यवाङ्मुखं शृंगं संस्थानंवाभिनवं हृष्ट्वाकोनीविनाडुंपेयेत् १ पवंविधमिंदुं दृष्ट्वामनुजोजी।

विताद्राद्युपोभूयेपनूपनेत समासंहितायां उदयेतमस्य सह प्रोतशुभवद्धहृदयनाथवैक

स्यएकवंद्रविकावंयः पपेपत्रसविरंजीवेत १ वाक्यांतरं । स्निग्धः स्थूलः समशृंगोविशालो

दग्गतः शशी तेगस्थरवागवीथ्यांग्रहैः सौम्यैर्विलोकितः १ विप्रयुक्तोशुभैर्लोकानंदंतनु

तेतेतदा वराहः संस्थानविधिः कथितोत्र्याण्यस्माद्भवंतिचंद्रमसः हल्योउभिद्रकोम

दान शुभिदावदः प्रोक्तः १ मध्यतनुर्वज्राख्यः कुउयदः संभ्रमायरास्तोच चंद्रोह्शृगंकरूपः

क्षेमक्षभिदावदोभवति १ तेयोविशालमूर्तिर्नरपतिलक्ष्मीविवृद्धयेचंद्रः स्थूलः शुभिक्ष

का॰ कोविदयथान्वकाधीनतनूर्मूर्तिः क्षुद्रयं जुर्भिर्दवं ददातीति हृद्गागः विलग्नमध्यो मघाभो वज्रसंस्था
नसंस्थितः मध्यच्छिद्रीविलीनं वाभयं वजमलो मदन् वराहः भस्मनिभः पस्त्वोरूलमूर्तिः पीन
भा॰ करः किरणैः परिदीनः पापमतनुः स्फुरणोवाचं वद उमरामयवैरभयाय १ उमराकालदः श्रा
ता॰ मयोरोगाः वसिष्ठः शुक्लोद्रेवं यवाकारे वहिः स्यान्मदद्यंतान्तस्मिन्पिपीलिकारे सर्वोन्नतफल
६२ नाशनं १ विशालशुक्लो वहिः स्यादविशाले मदर्यंता अधोमुखे भूपहानि दंडाकारेऽत्ययाव
हं नारदः शुक्लोपिपीलिकारे हानिर्वृद्धि यवाकृतौ तुभिन्नकुदि शालेंतु रविशालोर्चे नाशनः १
प्रवालस्वविषातु भयंकलहो दंडसन्निभे अन्यत्र उल्काविनिहतसंदसस्यैव ग्रस्तः भनः इति।
रूपं नदातनयस्य दैजन्मनि स्थितः जगन्मोदने। प्रालेयकुंदकुमुदस्य पुंडरीकप्रावस्वरूपग
तामलवस्त्रकांतिः एवंविधो मुदितशीकरः प्रजानंदं मेसुभिदं मतुलं कृतने वमासे वराहः
प्रालेयकुंदकुमुदस्फटिकावदातोयत्नादिवादिसुतयायरिमन्यचंद्रः उच्चैः कृतोनिशाभविष्यति

मेषकाययोद्दष्पतेसभ विनाजगतः शिवाय १ यदिकुमुदहृणालहारगौरस्तिथिर्निनियमान्विय
मेतिवर्धनेवा प्रविहृतगतिमंडुलांभयोगोभवतिरणे विजयाय शीतरश्मिः २ भूत्रेयदेसं।
प्रवृदे प्रदृदिंग्रमत्तंयानिहृहिं प्रजास्सहीनेदानिस्तुल्यतानुल्यतायोक्तसेसर्वेनन्यफलंव्यत्ययेन २
तिथिनियमातिथिक्रमेएव्यय मेतिवर्धनेवा हसेक्तसपनेविपरीतेनदेयं १ वसिष्ठः भानु।
र्यदासैम्यगतस्तदानीजनानुरागंसततंकरोति सदामहाशीतिरतीवदुःखंकरोतिपापोपग
तस्सभानुः नारदः प्राषाद्वयमूलेंदुपिस्तितोयाम्यगः शशी प्रतिप्रदस्तोयदरोवनसर्व
विनाशनः १ विशाखामित्रयोर्योम्यपार्श्वगः पापहमल्लपीमध्यगः पितृदेवस्येहि देवन्ये
शुभोनरे कश्यपः धात्रपेत्रकयोर्याम्यवनीडुर्भिक्षतस्करपीडाशुभदोनिलाधिस्स्यसौम्यगोयाम्यगः शुभः वसिष्ठः प्रजापतेर्भंयदिदैवरभंवभिनत्तिवंद्रोनकरः प्रजानां प्रजापतिर्भंरोहि
णीनततत्वमिति जगन्मोदने रोहिणीप्राकटमध्यसंस्थितेचंद्रमस्यवनिसंस्थिताजनाः ता
पगाम्बुपाशिथाविताजनाः सूर्येनतपितुं दाहुपायिनः उदितोयदिप्रीतदीधितिः प्रथमं दृष्टस्य

भौ·
ज्यो·
२८

तिरोहिणीं शुभमेव तदा स्मरातुराः प्रमदाः कामवशेन संस्थिताः २ अनुगच्छति यदि दृष्टतः शाखी।
कामी वनिजामिवानियां मकरध्वजचापमोहिताः प्रमदानीव शागास्तदा नराः ३ आग्नेय्यामपि
वंडमायदि भवेत्तदोपसर्गी मद्दान नैरृत्यामुपद्रुतानि निधनं स्यादिकस्यै वायव्य प्र
जेषु भानि लदिक्स्थितेहि मकरे स्स्यं वमर्थ्यं पयो वाते पानदि शीर्णगतस्य वक्रलं सस्यार्घे दैष्या
दय: ५ हृष्यते न यदि रोहिणीमितं चंडमानभसि तोयदाहृतः भयं न दृष्टः उपस्थितेन तदा स्व
भविजलदैस्संयुता ६ स्वैर्युक्त्स्यपते शुभो मासे रोहिणीपा रोहिणीप्रिये शुभाशुभं तदा वाच्यं
ज्योति विद्भिर्विचक्षणैः शुभो मासे रोहिणीप्रियस्य चंद्र: ८ चंद्रे क्विच्छ माघे नैऋत्यवतेन।
संगतः उत्पातैर्वातितो वापि फलं वाच्यं शुभाशुभं २ तद्दिने प्रथमे यामे वाति वायुश्च शोभनः
श्रावणस्यासिते पक्षे तदा वर्षो भविष्यति तद्दिने यस्मिन्दिने रोहिणी चंद्रमसोर्योगः यामे प्र
हरे प्रशोभने द्वितीयेन विजानीयात्त्रभस्तद्वितीयकं विपरीतो वायुश्चेत्तदा प्रहरे व
षणे द्वितीयप्रहरे नभसः श्रावणस्यपक्षे तृतीये भाद्रकस्याद्यं चतुर्थे तद्वितीयकं रा

स्प्रथमे यामे पत्नमाघेनु चाश्विने द्वितीयेनु द्वितीयं स्यात्तृतीये कार्त्तिकादिकं चतुर्थेनुत्तरायाद
द्वितीयं पक्षमेव च ६ प्रहरांशैर्दिवसभाव्याः अनुपातेन नत्परैः यामवि ।
भागमेभागे दिवसं प्रविकल्पयेत् १ प्रहरेणापदं वेनद्व्यमसा किमिति यद्वा
गर्गपराशरादिमते प्रहरैर्मासा ज्ञेयाः गर्गः नरहस्योदयार्थे चतुर्थोहो
विभज्य वदिनार्थं मासानां चतुर्णां मुपलक्षयेत् प्रथमे प्रहरे श्रावणो द्वितीये
भाद्रं तृतीये श्राश्विनं चतुर्थे कार्त्तिकमेव रात्रावपि पूर्वे दिनार्थे दिवसे पूर्वोर्मंस्तोनुवर्षति प्रह
रपश्चिमे भागे पश्चिमोद्धोनुवर्षति भाद्रपदो स्वपुंस्त्वेव मासावेतौ न मध्यमौ पक्षयोरपि नि
दैर्घ्यपावर्षारात्रस्य संयतः ऋषिपुत्रः दिनार्थे वा निवेदायुः पूर्वं पश्चिममेव वा मासद्वयेन
द्वा वर्षा विभागः पूर्वपश्चिमे १ समग्रदिवसं वायुर्यदि वाति सुलक्षणः मासास्तु श्रावणाद्यास्तु
नेवां संपद्वि निर्दिशेत् प्रथपदे प्रहरः समांसेदिनायां आषाढवद्गुलपक्षे शिशिरकरे रोहि
णीसमायुक्ते यदि गगनममलमत्यर्थं नीलं वपिमः सहस्रांशुरस्तसलिलगुरुतानाजलधरस्तडिल्ल।

नालोल दिगंतः स्वसितनलभेकवान्तककदंबविद्युमाकाशं लितितनयरविजरश्मिनः
भा॰ स्फाटिकनिभस्यंदमानिन्हत्यातः मत्तनम्रसर्वभूर्वौन्नरा:शांतस्सगाविहगाः पवापारः वोदि
ला॰ तीयोगेनपुनः प्रदक्षिणोस्तु माहतः सेवद्वंतिवाध्राणिविद्युद्वक्रवार्यलिंहतानिस्तद्गस
२९ रभिविशालपिपिरनाहृद्धिसाभासांद्रद्विदेमस्तुभिदलाययावनोदिवसाविभिन्नश्राडभी
वानुवपल्लीसलावदषीणिरुभिदलेमसामसलराधद्विलवासिनांकिलेभ्योनिष्क्रमणंग्रा
द्रुतसवालानांप्रमोदः यदिणालीरपुष्पफलसेविनानन्हणमच्छुडयनातस्योरद्विना
य गर्गः क्षेदहुर्यमलकैकौवतान्नाभारुणसन्निभैः सुभकौशेयमांजिष्ठास्तपनीयसमप्र
भाः प्रच्छिन्नमूलाः तस्त्रिमपायवैनाकारसन्निभाः घनाघनाः प्रश्नांस्तेविद्युन्नानिनसंक्षु
लाः छिन्नमूलाच्छत्राच्छलाकावाथ्यकुलीकृतनाः पापसत्वानुकाराश्चमेघाः पापफल
प्रदाः १ दृवसंभूतमेवेच्छसस्यानिष्पत्तिमादिशेत् अग्रेवह्निप्रकोपः स्यादायामेसंस्तु
तीयते २ नेरतेवार्थनिष्पत्तिः पश्चिमेदृष्टिरुत्तमा वायव्यांतरवो विनश्यंतेयंजोतिः पैशैपैः १

परिहर्षं भवेद्दृष्टिरुत्तरस्यां दिशि यदा । ईशान्यां सस्यसंपत्तिर्वायव्यां वै समादिशेत् ॥ ६ ॥ वृवाह्दः
उल्कानिपातास्फुटितोध्वनिश्च दिग्दाहनिर्घातमहीप्रकंपाः । पांशूदोषरागाणां स्वपनविलावग्रा
प्रायश्चैवां पृथगास्तश्चैव यद्दिने प्रवासकस्य पदेवोहिणीग्रहमसोर्योगस्तद्दिने निलक्तय
न नक्षत्रचारः । प्रस्थानसमयवेलायां पुरस्तात्समभिगम्य निमित्तान्युपलक्षयेत् । तत्र गो
गजाश्वनृपप्रथमप्रवेशे पुरविजयो वानरखरोष्ट्रनकलमार्जार प्रवेशो विद्रवो हीन
प्रवेशो नष्टानि भयमिति । गर्गः । प्राक्प्रवेशेन स्वं सस्यपुरन्तोहृषभो यदा ।
प्रविशंस्तस्य वर्णो वा पश्चुः वज्रजलप्रदः ॥ १ ॥ हंसान्तु गौरभिद्राय देशा
रोगपाय वोध्यते अनाहूतिककेष्वीनावाता यौपेलस्संता: पाटलास
स्वनाशाय रोगाय स्सतास्सतना ॥ २ ॥ पकदोषाय पूवला
वित्रविद्रुमानवर्षेण पांडुरामध्यमांगी वाग्रीष्मधान्यविवर्षिनी ॥ ४ ॥ कपिलायष्टि
मंवर्षे शोणी नगरे प्रवर्षति ॥ ५ ॥ वराहः । यद्दोहिणीयोगफलेन देवसान्नवर्षाद्वा सद्दिते ।

स्तात्यां चल्वाषाढयुते ।

ववंडेआषाढभुक्तेनिखिलंविचिंत्ययस्मिन्विशेषस्तमद्य प्रवक्ष्ये रोहिणीसहितेचंद्रेय।
योगफलंभुक्तेनदेवस्वातिसहितेचंद्रेषाढा उत्तराषाढायुक्तेचफलंनिःशेषंविचार
भा· णीयं किंतुआषाढभुक्तेपुनर्वयंस्वात्युत्तराषाढयोगद्वयं मेघानांवायोश्चोन्याता
सा· नोच यत्फलंरोहिणीयोगे उक्तंतत्सर्वंस्वात्याषाढास्थेचंद्रमसिज्ञातव्यं गर्गः स्वा।
इ· तियोगेयदायुक्तेसर्वरात्रे [illegible] तदातुसर्वसस्यानिवृद्धिंयांतिनिरंतरं रात्रेभी
गेद्वितीयेतुयदिस्यात्तुप्रवर्षणं संपत्तिंबहुमाषाणांतिलानांवोपधारयेत् त्रिभागशेषे
सर्वेषांस्वातियोगेभिवर्षति ग्रीष्मेसंपद्यतेसस्यंशारदेतुविनश्यति अहस्तुप्रथमेभा र्थंकारिणी
गेवर्षासेमसुहष्ट्ये द्वितीयेशोभनावृष्टिः वंहसस्या[illegible]ः ४ अह्नस्तृतीयभागेतु
मध्यमंतरुतेफलं अहोरात्रंयदावर्षास्वातियोगेभविष्यति तदातुवनुरोमासान्वर्षतिवा
सवइति वराहः समस्तास्वातियोगेयदिपतितिहिमंमाघमासेंथकारे वायुर्वाचंडवेगः स
जलजलधरोवातिगर्जेत्यन्न सं विद्युन्मालाकुलंवायदिभवतिनभोनष्टचंद्रार्कतारं।

वित्तेयुग्धाहेउषामुदिग्जेनपदामवैसस्यैरूपेता १ मात्रुस्त्यांपकारेक्लसपदेसस्रम्यांति
योस्वाप्नंसेप्सागोवंड्रे वेउवेगःपरुषामहीस्वनः विद्युन्मालाद्युतमाकाप्तुमालाप्रेक्तिः
नहा सोमस्त्र्यंनलावाणिय्रत्रमेघछन्नमित्यर्थः नथैवफालउणेवेत्रेवेप्पाखस्या।
सितेपिवा स्वातियोगंविनीज्ञायायाशाहस्यविशेषतः १ समभ्रजरेणनावाप्लिवा
याःकीर्त्येनेस्मयावस्सः तस्यासमेवंड्रेस्वातियोगःशिवोभवति १ सर्पेयमेववह दुःस्वदसू १ ६
सोविस्वेवैवनिष्पापतिः उदितोहष्पतेयउर्भिर्तवंड्रू [illegible] मासस्हयेमहचेत्ते।
वहुपाच्यामहीभवेत् १ सर्पेस्रेषायेमेभ रूपांवारुणेषा [illegible] तभिषायाविसेउत
वाषाह्यायामिति १ उदितस्यवर्णेदावाफलमाह २ तेरमालयंयोतिस्रलेवृहिस
मागमः हेस्मिरतुंविजानीयान्सभिद्वंपीतवर्णके उदितेउभवेदन्नोनलेष्णा
षः प्रजायते पञ्चपीडाचउर्भिर्तेहप्यिव्याकर्ष्टरोगता स्मलादयेयदावंद्रोरक्तवर्णः
प्रजायते सीतोवालाष्टतियांति रोगपीडाशदेशदे १ वंड्रादर्यसंभवेसंतिराजाव

भा॰
ता॰
११

एवंद्रष्टौनंभविष्यति नचेत्रिंशतानार्यमाह यत्रराशौभवेत्पुंड्लग्नाद्दोगणयेद्बुधः।
वत्तुर्येद्वादशेषुग्मेराहुकेत्वलयाष्टमे वंद्रवेयोभवेत्तत्रदृश्यतेनतुवंद्रमाः १८णा
शुभाशुभत्वानार्यमाह। ऊर्ध्वप्रतिपदिशुक्लोगणयेज्जन्मभावधि नवभिर्भक्तशेषेत्त
फलंबुद्धयाविचक्षणः १ त्रिपंचसप्तशेषेषुफलंनेष्टंवदेत्सुधीः॥ शेषकादितरशेषेषुसत्
वेत्तत्शुभंफलं। वसिष्ठः॥ षट्पौष्मनोद्वादशोषोराद्यपिस्योन्मराशिपयाह्वानिनवक्र
मेण १ पूर्वापरार्धोपरभागगेंदुर्भेनैविलाग्योमवरास्त्रयेव पूर्वार्धयुग्मेष्वयनेःपि
याःस्याद्विवाहिनामध्यमभागगेषु २ परस्परंप्रेमनतयोर्द्वनार्याः परेशुभनीवनि
नाप्रियास्यात् नवन्यापिस्यानिनलेषुमार्यपरौद्रेद्वयाम्यानिलदैवतानि ४ ग्रथ्य
पौषिस्यान्यदितिद्विदैवस्थिराणिशेषाणिसमाह्वयानि शुष्यपर्यायेस्मेपुदितः
पूष्णाकः करोतिधान्यमद्रव्येयुक्तः नवन्यभेनाद्येमसंशयेन समदेमनेषु।

म॰१

वमास्मिमास्मिन्नानैवभेवंमणिजीवयात मूलोर्क्कार्द्रसादिकाले ६ अर्थं वदेज्यौति
षिकः प्रजानांसम सवस्त्रादिकसंग्रहार्थे ६ पतानिजावन्यसमाधिकर्क्षाण्यपचार्येकोडे
विनियोजितानि ७ पूर्वाषाढानयाज्ञेयारेवतीभरणीपुनः न्येष्टाश्रवणाभिषाजनत्रयदाव
द्रुमसोदया ८ कृत्तभंगस्तथादेनजगाउःस्वमवामुयात् राज्यस्यत्तविनाशः स्यान्नवेद
नमदर्वेना ९ शनिसोमदिनेयत्रस्यात्तुवंद्रुमसोदयः त्रिंशाद्दिनैः पतेच्छत्रंयदान्नस्य
मदर्वेना ९ वरारुः प्रत्यंनाकुन्त्यान्निद्रंतुउपत्तिः स्तृंगोरूजेनाहनेपात्वस्त्रद्रयक्ष
यमेन प्राप्राजेना वृष्टिर्भिदावात्तान् सेष्टांद्रंनिन्दयाम्भदेंडुगरुत्र एणगुकेण्वाला।
ऋपात सन्येयाम्यमिदंफलंग्रहदानंक्तसेयय्योक्तागमं ८ शुक्लायदेयाम्यंकिंविस्फ
लंकासपर्द्देसकलंफलंभवतिभिन्नः सितेनमगथान्यवनान्मुलिंदानैयाल्वंग
मरुकच्छसुराष्ट्रदेशान् पंचालकेकयकुलमकयांरिषीकांन् द्रुत्याउप्पीरजनिना

नपि समसमासान् ३ सितेन छत्रेणाशाणपीभिन्नः मध्येविदारितः गांधारसौवीरक।
भा॰ सिंधुकोशलानन्यान् पौलेन्द्रविजयपांसु द्विजं स्थमासाद्यशाशीतरश्मिः संताप
स्तो॰ येद्वाकान्तिनाविभिन्नः ४ उत्कलान् सह्यवाहनैर्नर्मदांतीरे गर्तकान्मालवान् का
४२ लिंगानंगवंगवानथ शिवानाथकान्पार्थिवान् हत्वाकौरवदेश मत्स्यान्द्रपती
नूराजन्यमुख्यानपि शालेयांस्त्रैगर्त्ताननुगतेषण्मासमर्यादया ५ यौधेयान्स
बिन्दुस्तान्कौरवान्सागरीशान यवनार्जुनीयकान् हत्वादर्कजनभिन्नमंडलस्ततः शी।
तोऽर्बुदग्रामास्तपीडया ६ मगधान्मथुरांश्चापीडयेंद्रेणयांश्च नटाग्रीकजः प्रयवन
च संपुंगवंदेशदिभिन्नाशाण्पानंविनिर्गतः ७ दोमारोगपस्तंभिन्नविनाशीपुरीतोऽथः शि
खिनायदिभिन्नः ऊर्यादात्रुपजीविनापांवौराणामपिकेनैवपीडा १ जगन्मोहने ।चंद्र
मायादिऊजनस्यचान्दकृपार्वतीयवलशालिनांजयः ततश्चिया: प्रमर्दिताः सुयापिनो

सस्यसंपुर्ना धरा

भूरिवारियुक्ताविमेयधराः १ उत्तरतः शुभनस्य शशांकः पौरजयाय शुभमित्रकरश्च या
म्यभयं कुरुते जनदाक्षिकोशभयं च नराधिपतीनां २ बृहस्पतेरुत्तरगे शशांके पौर
द्विजक्षत्रियपंडितानां धर्मस्य देशस्य च मध्यमस्य वृद्धिः सुभिक्षं मुदितप्रजाश्च भार्ग
वस्य यदि याम्यमुदक्शशीको शस्युक्तगजवाजिवृद्धिदः पार्थिवानां च विजयोपतुष्टानां।
सस्यसंपदपि वोत्तमार्घ्यदा ४ रविजस्य शशी प्रदक्षिणं यदि कुर्यात्स्वभूभुजां जयः
शाकवाह्लिकसिंधुपह्लवा भाभाजो यवनैः समन्विताः ५ येषामुदग्गच्छति भा
र्गवाणां प्रालेयशैलस्य निरूपद्रवस्य तद्दशसौम्येन राज्ञि देशान्सुभिक्षानि याम्येन निघ्नन्ति
तानि ६ शशिनि फलमुदक्स्थे यदिदं सोपदिष्टं भवति तदपि सर्वं सत्यमेतन्मुनींद्र
इति शशिसमपापः कीर्तितो भग्रहाणां न भवति बलयुद्धं सार्कसिंदोर्ग्रहेंदजैः ७ दिव
सकरेणास्तमयः समागमः शीतरश्मिसहितानां युद्धं निगद्यते न्योन्यसंयुक्तानां ८।

ना॰ ऊजादि

ऊजादीनांचसंयोगोयुद्धमित्यभिधीयते समागमः शशांकेनसूर्येणास्तमनंतदा ९ सूर्यमिंदुं
भौ· तोनेनोक्तं चंद्रोदयादक्षिणमार्गगामीऊजस्यरात्रामरिष्टोभयंच उथस्यगावोपिपयोवि
ता· दीनाशुवेंद्रसज्यस्यवधान्यनाशः १ भृगोर्यदादक्षिणतःशशीचेदवग्रहोलोकभयंकरःस्या
३३ त् शनेमिवर्षेगदभीश्चचौरभयंभवेद्देयंवतानजनानां ग्रन्थचव मेषालिसिंहगश्चंद्रोरक्त
वर्णःप्रकीर्तितःवृषकर्कतुलायाश्चश्वेतवर्णःस्मृतोबुधैः १ युग्मकन्याथधनुष्यस्तुपीतव
र्णेनकथ्यते मकरेकुंभमीनेचकृष्णवर्णेनसंयुतः रक्तचंद्रेभवेद्युद्धंश्वेतचंद्रेशुभंभवे
त् पीतचंद्रेमहाभोगाःकृष्णचंद्रेमहद्भयं १ रुद्रयामलमते यदामेषोदयश्चंद्रस्तुष
धान्यमहर्घता वृषेचतिलमाषाणांदुर्लभंजायतेतदा १ मिथुनस्योदयेचंद्रेजायतेस
र्वशोभनं कर्कटस्येवनावृष्टिःसिंहेचतुष्पदांक्षयः १ कन्यायांमुदितेचंद्रेपीडास्यात्स्त्री
डिजस्यचतुलायांतुलभांडानांमहर्घजायतेध्रुवं १ वृश्चिकेसर्वसस्यानांनिष्पत्तिश्चंद्रजा

यते सुभिक्षंचनृपिदेविमकरेशुभदोभवेत् ४ कुंभस्योदयचंद्रेवलंवैविनश्यति मीनेसु
भिक्षंदेवेषिसर्वसस्यंवजायते ५ संगृह्यनार्य्यवाक्यानिफलंप्रोक्तंशुभाशुभं पंडितामीर
चंद्रेनचंद्रवारवशादिह ६ इतिश्रीमज्योतिःशास्त्रविशारदेनलोमशगोत्रकेनपंडिता
मीरचंद्रेनसंग्रथितेभाविलासनामकेग्रंथेचंद्रसंचारवशाच्छुभाशुभत्तानप्रकरणं ॥२
अथभौमचारः कश्यपः अथातःसंप्रवक्ष्यामिकुजचारमनुत्तमं यतःशुभाशुभंतस्मा
देवाविलरेद्दिनां वराहः उत्सृजन्नभसुसंख्याकंलंकृपियाननमेवच निस्त्रिंशनुसंघ्रनिव
कास्तुः कुजस्यतु नारदः समाष्टनवमर्क्षेषुस्योदयाद्वक्रितेकुजे नहृद्ग्रीष्मंसंत्तसिमल्या।
स्वनापीडाग्निसंभवः २ यस्मिन्नक्षत्रेस्थितउदयंगतःस्वखो
दयः वराहः यद्युदयर्क्षाद्वक्रंकरोतिनवमाष्टमसप्त
मर्क्षेषुतद्वक्रमुस्नमुदयेपीडाकरमग्निवार्त्तानां १ हृद्वक्रं:

उदयात्सप्तमे त्र्योदशे ष्टमे नवमेपिवा निवृत्तिंलोहितांगः स्वनतुस्वंवक्रमुच्यते नराग्निजी
विनोयेवयतंनिवर्द्धंतिते तेषामुत्पाद्यतेतापोजायतेथनसंशयः नारदः दशमे
भा॰ काद्दशे ऋक्षेद्वादशेवाप्रवर्त्तयिते वक्रमश्रुमुखंतस्मिन्सस्यवृद्धिविनाशनं गर्गः दश
ता॰ मैकादशेवापिद्वादशेवानिवर्त्ततेते लोहितांगग्रहेतेयंवक्रमश्रुमुखंवतत् १ नवत्व
१४ ष्टेतिपर्जन्योहवयन्वैशुभान्वसान् तेनुष्टाहवयेत्याशुन्दर्णंधान्येसस्याभूपे १ वद्द
वोव्याथयः क्रूरा उत्पद्यंतेपार्थिवाणां बहुभिः कारणैरेतैस्तेनोलोकः प्रलीयते १
पञ्चाशतः दशमैकादशाद्वादशोषुप्रवृत्वाते ऽपरसान्वषयन्तुयथान्कोपयन्त्यार्पस्र
वर्तयति १ नारदः त्र्योत्रयोदशेऋक्षेवक्रितेवाचतुर्दशे व्यालवक्रंतस्मिन्स्यात्स
स्यवृद्धिर्हेर्भयं १ हस्तगर्गः त्रयोदशेवनक्षत्रेयदिवापिचतुर्दशे निवृत्तिंकुरुतेभौ
मस्तद्वक्रंव्यालमुच्यते १ भवेत्तत्रतुराज्याधिस्तस्यालोकभयंभवेत् रूपाणामशुभं
सं १

विद्यात्सस्यसंपत्तिमादिशेत् १ पराशरः त्रयोदशचतुर्दशयोः सस्यव्याधिं दंष्ट्रिश्वावल्लं
हिरण्यमंततयेव नारदः पंचदशषोडशर्देनत्द्रक्रांतपिशाननं सभिन्नहान्द्रयं रोगा
करोतिनियदिभूमिजः १ गर्गः यदियंवदशार्नैनतुभूसूनुः षोडशेपिवा निहनिंऊरू
नेवकेतनद्वियालोहितानने १ दीप्तिमंतः पार्थिवाश्वभवंतिप्रथिताश्चपि शस्त्रको
पश्चरमदन्मुखरोगाः भवंतिव १ पराशरः यंवदशषोडशयोर्मुखरोगतन्दयप्लोभाः
शावकोपास्त्र १ यावद्वकेतावत्कालंफलमस्येति नारदः अष्टादशोसप्तदशेनदा
सिनुसलंभवेत् दस्युभिर्धनधान्यादिनशेषद्वैमेव्रतीपगे गर्गः सप्तदशाष्टदशेवा
लोहितांगोनिवर्तते निखिशानुसलंनामतदक्रंपरिकीर्तितं १ पशुपुत्रधनंधान्य
मादत्तेन्यत्रदस्यवः प्राणिनांजीवितंदंतिजायतेशस्त्रसंभ्रमः १ पराशरः सप्तद
शोअष्टादशोवादस्युगणैः प्रजानां उपद्रवमहोष्टिंशस्त्रभयंवकरोत्ति १ नारदः फल्गु
वं ॥ व

भौ॰
ता॰
३५

एषामुदितोभौमो वैश्वदेवे प्रतीपगः ॥ अस्तगश्चानुराधायां त्रैलोक्यत्रयविनाशकृत् परा
शरः फाल्गुन्यामुदयं ज्ञात्वा वक्रं स्याद्वैश्वदैवते प्राजापत्ये श्रवणे च त्रैलोक्यं नत्र
पीड्यते १ नारदः उदितः श्रवणे सोऽपि वक्रगो न्द्रपदान्निरः
पहिग्मेभ्युदितो भौमस्तहिग्भूपविनाशदः पराशरः उदि
तः श्रवणे भौमः पुष्ये वक्रं व्रजेद्यदि मूर्धाभिषिक्ता राजानो वि
नश्यन्तु परस्परं १ येषां जनपदस्यादे दिग्विभागः प्रदर्शितः ॥ नक्षत्रेषूदितः क्रूरो।
ह्येदितां गासयाभवेत् नारदः मघामध्यगतो भौमस्तस्यामेव प्रतीपगः ॥ अवृष्टि
पाद्यभयदः पाण्ड्यदेशाधिपान्तकृत् वसिष्ठः अभ्युदितः पित्र्ये पिसेन तस्मिन्नेव प्र
तीपगः क्षितिजः पाण्ड्यक्षितिपतिमरणं करोति कलहं क्षितौ प्राणानां १ यस्मिन्दिग्
द्वार नक्षत्रे क्षितिजोऽभ्युदयं गतः ॥ तद्दिग्गोषाः सभयाः स्युर्यदि तस्मिन्प्रतीपगः २।

नारदः पित्र्यदैवतया दृष्णं भियेद्वे योगतारकाः॥ दुर्भिक्षं मरणं चौरं करोति यदि
भूमिजः विशाखारोहिणीं नैकृतं श्रवणं तु मे ग्रहं हित्वा चरन् भौमो रोहिण्यां दक्षि
णेस्थितः १ वसिष्ठः विशाखावाविश्वपिस्थितनक्षत्रं याम्यचरः ऊजः॥ दुर्भिक्षहाहिभय
दः श्राद्धवंभ विश्वभजो १ वराहः दक्षिणतो रोहिण्याश्चरन्मृदीजोऽर्घं निग्रहकृत्।
धूमायत्विशिखो वा विनिहन्तिपारयात्रस्थान् १ निबन्धे। भूमिजः सर्वेषि ऋक्षाणां मुद
र्मीमीक्षुभावदः॥ याम्यगो निष्टफलदो भेद भेदकरो नृणां गर्गः याम्यादिपित्र्यपर्य
न्तं नववर्णमार्गमुत्तरं भाग्याद्वैन्द्रतां ज्ञेनमध्यमं मार्गमुच्यते १ आषाढादर्व्यिनी
यावद्दक्षिणसमुदाहृतं सौम्यमार्गगतो भौमः प्रजानां हितकारकः मध्यमे मध्य
फलदो याम्येन भयदः स्मृतः १ विंशतरेष्वस्यापवादमाह वराहः मेषसिंहव
षचापवारोदयाः प्रशस्ताः श्रवणमघादितिद्रस्त्रमूलेषुपञ्चकपदाश्चि विशाखार्द्रजा

पन्येषु वक्रजस्य १ वराहः मेषसिंहवृषचापसंस्थिते वक्रिणेर्क्कितिमुनेयथाशानौ ॥
भा॰ गोवराग्रगानपत्तमस्महोनाशमेतिनिखिलेवदलेवा २ ग्रस्तंगतेवक्रिणिभूमि
ता॰ पुत्रेमेदत्तश्चक्रेन्यसमन्वितेवक्रगृहाधिपेवागतभीप्रजानांभवेत्तथैवाखिलस
११ स्यहानिः २ क्रूरेस्वराशिगतेहिदैवेस्तुतादिपूज्येनिलयेपंतगो भवंतिरोगाः
विविधानराणांमहद्भिभीतिप्रबलेचयुद्धं ३ तत्स्थक्रयोर्वाभानौवाप्तरौदेवपू
जितः तस्यपश्चिमगोभौमेवत्सथावावितिरिता ४ बुधस्यपश्चरतोभौमोभवेत्सस्य
विनाशाकृत गुरुशुक्रार्कपुत्राणांपुत्रदाहाद्विरुजः क्रमात् ५ क्रू[illegible]नोऽग्र
पस्यासरस्यमेदानपूनास्थितः पापतिवेनदानीक्रमात्सरूर्वैकलहंन्दपा
णां भवग्रहः स्याद्विसंप्रयाय ॥ ग्रक्रोन्वितेभूमिसुतेनरोगो भवेन्नराणांस
बुधेमहत्त्वैर्जीवाम्बरेव्याकैस्तुतेनेतयुद्धंभवग्रहः स्याच्चपचौरबाधा ७ जगामोद्व

रवेः प्राक् दैत्यमंत्री वेत्ततः प्राक् भूमिनंदनः॥ तदा राजभयं वृष्टीणां नाशो वृष्टिर्भवेद् ध्रुवं १
मही सुतस्यापरभागवर्तिनो यदा सितस्त्वथ संभवाः स्युः॥ गुरौ तपनस्य समस्तदिक्षु सस्येन
नेन वृष्टिर्भवतीति वोक्तं २ महीजेन जिते मंदे बुध शुक्र जिते ऽथवा प्राहुर्वीर्ययुते जीवे सु
वृष्टिः स्यादसंशयात् ३ द्विदैवभे भानुयुते महीजे सप्तस्थिते दानवपूजिते च वैश्वात्मके स्वा
तिसमन्विते च वृष्टिर्भवेत्तुल्य परा स्व पूर्वेन ४ ज्ञजीवभौमांतरगो नितान्तं पतंगपुत्रेण स
मन्विते सति शुभे न रस्ये ऽस्त शुभग्रहेन तत्कान्तिवर्षं तिययोधराणां ५ कुजार्कनागांतगतौ
मेषु भिन्न वैश्विगतः कुजः प्राणिजाल तृतीयांशाधिपं जयोऽदसंशयः ६ गुरुस्तयोर्मध्य
गते महीजे सितस्तयोः पश्चिमभागगो वा भवेत्तदा वृष्टिरतीवलोके विपर्य्यये स्यात्तु वि
पर्य्ययः स्यात् ७ सिंहादितृतीये भौमे रविश्चक्रान्तरे स्थिते भुवि सर्वे च वृष्टिः स्यादिति निः
संशयं वदेत् ८ चंद्रं सुरेज्यं सितमिन्दुजं वा जयेद्यदा सूर्यतिभूमिपुत्रः तदा तु तेषां गणां मध्यनं
प्रजानां रोगा भवेद्युर्भविवृष्टिनाशः ९ पूर्वेगिरक्ताना वृष्टिः गुरुशुक्रौ प्रवर्षणं बुधे वायुः

भौ· ता· ३०

नैर्द्वानिरवयुगिरसिसमप्रमं १· अथशोकवंधूकमणिप्रवालसंततमहेनामलकिंशुकाभः एवं
विधः समुदितः महीजः शुभायहष्टिर्भवतिप्रजानां ११ विमलविमलमूर्तिः किंशुका।
शोकवर्णः स्फुटरुचिरमसूलसमताप्रभावः विचरतियदिमार्गाद्वोत्तरं मेदिनीजः।
शुभकृदविनिपातेह्लादनेचप्रजानां १२ अथराशिफलमन्यच भौमेमेषेवृषेचैवथा।
न्वंयातिमहर्घतां क्रोधवंतोजनाः सर्वेप्रसादनसमर्घता १ मिथुनेकन्यकायांचयदाभौ
मः प्रवर्तते रसगोधूमधान्यानिमहर्घाणिभवंतिच २ यदाकर्कगतोभौमस्तदादुर्भिक्ष
तोभयं सिंहराशिगतेभौमेशुभसंगविवर्जितः ३ अनावृष्टिशुभंवृष्टिःकन्यकायांविशे
षतः तुलागतेभूमिपुत्रे सर्वसस्यसमर्घता ४ कार्पासस्पष्टवस्त्रंचतौमंडुलेमतांव्रजेत् य
दावृश्चिकराशिंचभूमिपुत्रः समाश्रितः अस्त्राणिचमहर्घाणि भूपालायुद्धतत्पराः कार्मु
कंचयदायातिभूमिपुत्रस्तदाध्रुवं कार्पासंचतृणंकाष्ठं वहुमूल्यंचतुष्पदः १ चतुष्पदाव
हुमूल्याइत्यर्थः १ मकरस्थेभूमिपुत्रेचूनतैलमहर्घता शुभिक्षंजायतेतत्रप्रजानंदति

निर्वृता १ कुंभराशिगते भौमे सर्वसस्यमहर्घता तथापि लोकानंदंति राजानो भयवर्जिताः १
मीने यांति यदा भौमः कर्तव्यः संग्रहः सदा तृणकाष्ठपशूनां च विक्रये लाभमादिशेत् १ इति
तिजेवक्रभूतेन दुर्भिक्षं च महद्भयं रक्तचंदनद्रव्याणां धान्यानां च महर्घता १ धनुर्मीने
यदा वक्रे मंगलस्यैव जायते धान्यं च हृतं महर्घं च भयभीता च मेदिनी १ शुक्रक्षेत्रे यदा वक्रो
गच्छति क्षितिनंदनः दुर्भिक्षं देशभंगं च लोकानां च महद्भयं संग्रहीतान्यवाक्यानि फलं
प्रोक्तं शुभाशुभं पंडितामीरचंद्रेन भौमचारवर्षादिह इति श्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशा
रदेन पंडितामीरचंद्रेन लोमपागोत्रकेन संग्रथिते भावविलास नामके ग्रंथे भौमसंचार
वर्षाशुभाशुभकथानप्रकरणं चतुर्थं ४ अथ बुधचारः कश्यपः ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि बुधचारं समासतः उदयं न व्रजेत् सौम्यो विनोत्पातेन सर्वदा १ आनंदकद्विलिः संग्रा
म दुर्भिक्षान लतोभयं वसिष्ठः बुधोदयः सर्वजगद्धितपत्यै भवेत् कदाचित् ग्रामन्यथा
वा हस्तसंबन्धे वा ख्यातिभयप्रदः स्त १ तेभ्यो भयं न च विदन्ययावा १ समाससंहितायां ॥

उदयंयातिशिशिरांशो नोत्पातवर्जितः कदाचिदपिवातान्निसलिलधान्यार्घेमूलहृदि
क्षयकरोवाण येनोत्पातेनसदालगस्तिलोमगइन्द्रजः उदयंयाति नत्रहृद्गार्गः
भौ॰ प्रवर्षेऊरूनेवर्षेवर्षेवर्षेनगच्छति भयेवऊरूनेदोमंसर्वत्रप्रतिलोमगः कश्यपः॥
तो॰ वसुवैसव विशेदुयात्भेष्वरस्तुथः भिन्नत्तियदितानोग्रा ग्रहष्टिस्यापि भीतिकृत् १ श्री
१८ डीदिपित्तभीतेष्वष्टप्रयतेयदिवंद्रजः नदाउभिनत्कलहरोगानाहष्टिभीतिकृत् २ ह्र
स्त्रादिषट्सुतारासुविचरन्निंदुनंदनः क्षेमंसुभिक्षमारोग्यंऊरूनेयस्मुपीउने ३ श्र
द्रितुपूर्वामाग्नेयथाम्यभेषुचरेयदि यात्रदोभंवजंस्तनांकरोतिशशिनंदनः ४ दस्रवा
रुणानेन्द्रत्यदेवतीषुवरन्बुधः भिषकतुरगवाणिज्यवृत्तीनांनाशदस्तदा ५ जगन्मोह
श्री, ने तू द्रादिमघांतंवेउदयेहृद्विनाशनः हस्तादारभ्यज्येष्ठांतमुदयेहृद्धिकृद्भवेन्नृ
प्रयोगन्तरे वैश्वदेवंतयासौम्यंविस्रवासवरोहिणी यदावंद्रसुतोदृंनिष्ठजासान्तीवरुः
श्वितरा १ कश्यपः रोहिणीवैश्वदेवंचसौम्यवैश्रववासवान् शशिजस्त्रयदादृंनिष्ठ

जारोगैश्चपीड्यते ग्रंथांतरे पंचमेर्कयदासौम्योरौद्रादिष्वसमाश्रितः शास्त्राणांवृद्धि-
मेतायैर्लोकाडुःखेष्वयातिच १ दस्रादीनिषडृक्षाणि चरन्वैसोमनंदनः करो-
तिश्वंशोमस्याधारसस्येद्धार्धवृद्धिकृत् रसस्येद्धानांसमर्धकारकोवृद्धिकृच्च
वराहः दस्रादीनिचरन्षड्दानिखुपपीडयगवामसुभः स्नेहरसार्धवृद्धिंकरो-
तिवौवीषुभूतानाम् स्नेहतैलादिरसोमधुरादि कश्यपः दस्रादीनिचरन्वैद्वे-
वै. क्षाणिइन्दुनंदनः गवामसुभदः प्रोक्तः सुभिक्षक्षेमकारकः ग्रंथांतरे उत्तराफाल्गु-
णीवादिद्वैभयासद्वतापानं प्राणिनांधातनाशाय संचरन्बुधइरितः अश्विनीरे-
वतीमूलवरुणादैषुसंचरन् बुधोवैवन्जोहंतितुरगान्जलजैस्तथा २ कश्यपः
रेवतीवारुणंमूलमश्विनीचोपदीयते बुधोवणिग्भिषग्वाजिजलोत्थांस्वविना-
शयेत ग्रंथांतरे भगाद्युत्तरेवैभाद्रेषुसंचरन्सोमनंदनः तस्करामयंतुच्छदे प्राणि-
नोभयकारकः कश्यपः पूर्वत्रयेचरन्सौम्याभेदंहन्तायदिवजेन ब्राह्मणनस्करो

रोगैः करोतिप्राणिनांवधं जगन्मोहने यदाभरण्यादिवनसूये बुधेदिवाकरस्याय
भा॰ रभागवर्तिनि : सितादिनेसमुदयंगतेन तदार्घनाथनंभ्रूविफलेदिग्रांतिदि १ परात्रमः
सा॰ प्रथास्यगतयः समवप्राकृताविमिश्रासंक्षिप्तातीक्ष्णाचोरायोगांतिकापापाख्या च
१५ नारदः यस्माश्विधात्वायद्यपिलेभुप्राकृतागतिः वसिष्ठः पिराप्रोकरभुजगसौ
मैगीतिरपरामिश्रसंज्ञाव॥ भाग्यदि [illegible] तिभहितये : संक्षिप्तसंज्ञकाविपुला १ नारदः
गतिस्तीक्ष्णानुभरण्यादिर्द्विषेद्राश्विभेषु च चोरागतिर्द्दी
ताहूवस्ववारुणभेषु च : १ योगांतिकागार्भवसमूलगस्ये
उजस्य च॥ इंद्राग्नीमित्रमार्तंडभेषुपापाह्वयागतिः १ प्राक्
तार्द्धमुगतिषु उदितोवासवमितो [illegible] वापतेषे वदिने [illegible] दृपरस्तोषु [illegible] दृष्ट्र [illegible] ।
हृद्गतेः चत्वारिंशत्प्राकृतायांगतेनाव लद्व्यतेबुधः॥ मासमेकंविमिश्रायांदशीयि
वातमृकृति सुहंत्वाविंशतिंसाथं संक्षिप्तायोवलद्घ्यते॥ असादप्रादंनीक्ष्णायांचो

वायांदशाप्रवद १ पापग्रहांपादहीनानितस्यैकादशानिस्युरिति योगांतिकायामिंदुयोगो न
वाहंलक्ष्यतेनतथा १ वारकालोऽयमेवोक्तः सोमपुत्रस्यभागशः स्वल्पकालः सप्तवासरं
येमंदुलवाविणः ॥ १ यद्यपिग्रहाणिनदीन्यानन्नोपपद्यतेनतथाप्याखेयं नारदः प्राकृता।
योगतोसमस्तेमारोगपस्तुभिदःकृत् मिश्रसंक्षिप्तयोमध्यफलदोन्याहवृष्टिदः १ गर्गः
होमारोग्यस्तुभिदोदेहलदानुप्राकृतानांगतिः संक्षिप्तावविमिश्रावशुभाशुभफलोदया नी
तावोरावपापावतथायोगांतिकायवा स्तनाकृतनग्नः सौम्यस्यस्तुभिदःहोमलदाम्रा १
वसिष्ठः प्राकृतगत्याराज्यप्रवृद्धिर्नीरोगास्यवृद्धिः स्यात् मिश्रविरोधः स्तननेभवति
संक्षिप्तमिश्रयोर्गत्योः प्रचरत्स्वगतिंकुर्तिसोविपरीतंभवतिजंतूनां रविशोषतस्तु
सौम्यादि नदत्तचारः स्वहृदये श्रविष्टाश्रवणयोश्च दक्षिणेनोत्पेद्य सर्वान्यभयहृ
दस्मिन्यावलिकविनाशायतवाष्ट्र पारन्तस्यानोवोदिणीश्रवणीस्थवणानोपवस्मराशि

प्रहेदविनाशः इत्सोदितोमैत्रमनवरत् पञ्चगीकोपालानभिहंतिविपात्वामथ्यगशस

श्री॰ ग्रामिति पराशरमतं देवलादिमते वराहः ऋज्वीतिवक्रावक्राविकलावमतेनदेव

ता॰ लक्ष्यताः गर्गः रविहिंगच्छतिमार्गमविकारेप्रदक्षिणं ग्रहोयस्मात्तस्मात्साऋज्वीनुगति

६॰ कथ्यते ऊर्वैतिवक्रंवक्रायांयस्मान्नित्यंमहाग्रहाः अंगारकप्रभृतयस्तस्माद्वक्रोच्यतेग

तिः वक्राभूयोमहावक्रामहक्रूरवैतिवेद्गहाः अनेनैवप्रमाणेनसातिवक्रोच्यतेगतिः २

विलखेतियदावारान्मार्गोदयमितोदयात् पतितस्माद्धिविकलासागतिः परिकीर्ति

ताः ५ स्वाभाविकीगतिः ऋज्वी १ वक्रंगतस्यतन्मध्येग्रहस्ययदाभुक्त्यभावोभवति

वक्रागतिः ग्रस्तजः वक्रावैकलिकीगतिः विकला वसिष्ठः विकलेऋज्वीतिवक्रा

द्विवोधनस्यगतिभेदाः विविधफलंनाशकरोत्यविकलमेववलीयांस्तेन् १ शास्त्रम

यामयजननीविकलाऋज्वीवदेदिनांशुभदा ग्रहविनाशकारीत्वातिवक्राभूपग्रह

रव्या
दावका २ ऋषिपुत्रः उन्मार्गस्थान् मार्गस्था नराः कुर्वंति पार्थिवान् मार्गवंतस्तु
मार्गस्थान्कुर्वंति वसुधाधिपान् १ तत्पथप्रतिपन्नेषु पार्थिवेषु भवंति च प्रजास्तत्पथ
मापन्ना विपर्ये षु विपर्ययः देवलः दिनानि त्रिंशत्पुष्टं दिनं क्लिष्टं यदि चन्द्र सोमजः तदा
ऋज्वी गतिर्ज्ञेया लोकानां दिनकारका १ चतुर्विंशाह्नान्येव यदि वाऽस्तमितोत्पथः त
दानि वक्का विज्ञेया सर्वदैवार्घनाशिनी २ दिनद्वादशकं यत्र गत्तो वै वोदयंत्पथः व
क्रागतिः प्रसिद्धा सा संग्रामभयदायिनी ३ षड्दिनानि यदा तिष्ठेत्तु सूनः सोम
नंदनः विकला सा गतिर्ज्ञेया भयरोगविवर्धिनी ४ एवमस्तमये सर्वे गतिजं सो
मजस्य तु भावाभावाय लोकानां फलं वाच्यं शुभाशुभं ५ वसिष्ठः आषाढमासहि
तये च पौषे वैशाखमासे यदि चंद्रसूनुः दृष्टः करोत्यामयराजपीडां निवर्षणं तस्कर
भीतिमुग्रां १ वृद्धगर्गः वैशाखपौषमासेषु श्रावणाषाढयोरपि नष्टःपथेत्पथः प्रा
योमासे स्वल्पेषु दृश्यते १ यदा दृष्टः पुनर्दृष्टः स्याद्दृश्येषु च नष्टः पुनर्दृष्टः गवां रोगो हि ना

वृष्टिंदुर्भिक्षंचापिनिर्दिशेत् पराशरः वैशाखाषाढयोर्माघेपौषश्रावणयोस्तथा धूमो
भो· नदृश्यतेकदाहश्यतेभयमादिशेत् १ नारदः वैशाखेश्रावणेपौषेत्वाषाढेभृगुदिनेबुधः
त्रा· जनानांपापफलदस्तिन्नरेषुशुभप्रदः वराहः पौषेकरोतिडमरंमाघेवानेनयावदंमृतः
५२ आषाढेरोगभयंवैशाखेश्रावणेवदुर्भिक्षं १ ज्योतिर्निबंधे आषाढमासेयुदिश्युल्कापदे
सोमस्यपुत्रोभ्युदयंकरोति देशस्यभंगंतथराष्ट्रभंगंजलस्यशोषंप्रवदंतितज्ज्ञाः १ नारदः
वृषेमास्युदयंयस्तुदुर्भिक्षाग्निभयप्रदः १ वराहः कार्तिकेश्वयुजिवायदिमासेतनुभवः
दृश्यतेशिशिरांशोः शस्त्रचौरहुतभुगादतोयदनुद्भयानिवतनदादधाति १ वसिष्ठः कृत्तु
निसौम्यस्तमितेपुराणियान्तुदतेनान्युपयातिमोदं अन्येतुपश्चादुदितेवदंतिलाभःपु
राणांभवतीतितज्ज्ञाः १ यानिपुराणिघ्नाद्रुभिः सौम्यस्तंगतेवोष्टितानिनितउदयेमोदंयांतिन
विरोधप्रबलतोन्यथैः अन्येतुपश्चिमायामप्यदितेबुधे आभयोऽपुराणांलाभइति वदंति
केदीपचंतयः पश्चादुदितेसोम्येलभतेपुरवाधकः उत्तरःप्रागद्दतेतस्मिन्पुर

मोलंविनिर्दिशेत् जगन्मोहने चंद्रपुत्रमद्दितेभृगुपुत्रेनिर्गतेस्वरकरांशुनिकायात् १
वृष्टिरस्तिभुविसस्यसमृद्धोवृद्धिमेतिफलदोमनुजानां २ स्वगुरुभृगुचंद्रज्ञानांपरायेत्रुप
श्रेत्तयतिविविधयोगेमीनवाःपीडिताःस्युः तरणिनिनयभौमोनिर्जितोचंद्रजेनदिति
यापकफलाभ्यासस्यवृद्धिःसुवृष्टिः २ चंद्राबितेचंद्रसुतेजलेरेयुग्मस्थितेकेवृषभेव
शुक्रेवृष्टिर्भवेत्सस्यनिकायवृद्धौशुक्रस्तयोगेनतयातथैव २ यज्ञाधिपश्चंद्रसुतोयदाभवे
द्रावस्थितोनकपालिगुग्मं उद्भूतनिघ्नागयरोचितोयदिप्रभूतवृष्टिर्भवतीतिनिश्चयः २
अथाव मेषेचालीचंद्रपुत्रेपश्चनौमहर्घताःसुवर्णसमतांयातिवृष्टिःस्यान्मध्यमानदा १
वृषेयदायुधोयातितदास्थीभयात्तुला राजानोयुद्धवक्त्रलालोकपीडावजायते २ क
न्यामिथुनयोःसौम्यस्तदामेघपरिक्षयः हरिद्राकांचनंनागमेतेषांचमहर्घता ३ कर्क
राशौस्थितेसौम्येसर्वसस्यसमर्घता वर्षतिवारिदालोकाराजानःस्थापिनंदिताः ४ सिंहरा
शौस्थितेसौम्येधान्यानैवसमंस्फटं सुवर्णदेवदारुंचरत्नंयातिमहर्घतां ५ तुलास्थितेसौ
म्येजलेवर्षतिवारिदाः सर्वसस्यसमर्घत्वेराजानःकलहप्रियाः कार्त्तिकेचयदासौम्यो

मा॰
लो॰
५३

मीनेवापिसमाश्रितः तदागताः स्वयंयान्ति राजानो गुरुकान्तिगाः १ नक्रकुम्भे चेन्द्रपुत्रेन शुभंनाशु
भंभवेत् नृपाणां वजनानां च तदा धान्यसमर्घता ८ वक्रिते चेन्द्रपुत्रे च यथनथान्याकुला मही
मार्गभूते महर्घंतिमस्यानिविविधानि च ५ वराहः हेमकान्तिरथ वा शुकवर्णः स्फाटिकेन
मणिनासदृशोवा स्निग्धमूर्तिरल्पगुश्च हितायप्रत्ययेन शुभकृच्छशिपुत्रः १ संगदहीनोवा
ख्यवाक्यानिफले श्लोकैः शुभाशुभे पंडितामीरचंदेन बुधचारवशादिह २ इति श्रीमज्योतिः
शास्त्रविशारदेन लोमशगोत्रकेन पंडितामीरचंदेन संग्रथिते भाविलासननामके ग्रंथे
बुधसंचारवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं पंचमं ५ अथ गुरुचारः काश्यपः अथातः
संप्रवक्ष्यामि गुरुचारं मनुत्तमं अनेन गुरुचारेण प्रभवाय हलक्षणं वराहः उदगारो
गपस्रभिन्नहेमकरोवाक्यतिभाना यास्मन्तन्नद्विपरीतो मध्येनव मध्यफलदायी १ गुरुर्ने
तत्राणां सुतरेणावरत् आरोगप्रभिन्नेतेमकरोति [illegible] दक्षिणे विपरीतो नारोगप्रेड
भिन्नस्तुः स्वकरोति मध्यमध्यः नारदः सौम्यभागेचरन्भानोर्हेमाभोगप्रभिन्नकत्
विपरीते गुरुर्यास्यश्चरतिमध्यमः १ पराशरः मध्यदक्षिणोत्तरमार्गप्रचारी मध्यदा

म॰ध॰

हृणोत्तम [illegible] प्रजाभावकरः वराहः विचरन्भद्वयमिष्टः सत्सार्धवत्सरेणमध्य
फलः सस्यानांविध्वंसीविचरेदधिकंयदिकदाचित् १ नक्षत्रद्वयंवत्सरेणगच्छन्
शुभःसार्धवत्सरेणात्वस्तत्रद्वयंभुंक्तेतदामध्यफलः भद्वयादधिकंयदिवर्षेणभुं
क्तेतदासस्यानांनाशकः १ पराशरः सपादमत्तद्वयमहेनप्रविचरन्सस्यसम्पत्क
रोतिविपर्ययाद्विपरीतः वराहः नक्षत्रेणसहोदयमुपगच्छति देवपतिमंत्रीत
त्संज्ञंवक्तव्यं वर्षमासक्रमेणैव १ ऋषिपुत्रः यत्रतिष्ठतिनक्षत्रेसहयेनप्रवर्षतेस
वत्सरःसविज्ञेयस्तन्नक्षत्राभिधानकः १ वराहः कार्त्तिकादीन्याग्नेयाभद्वयानुयोगी
निक्रमशस्त्रिभंतुपंचमसुपांत्यमंत्यंचयद्वर्षं १ पंचमेफाल्गुणेभद्वयानुयोगित्र
याणि त्रिभुतमुपांत्यमंभाद्रंचतथाच यदाकार्त्तिकस्थोरोहिणीगुतोवागुरुरुदयंया
तितदाकार्त्तिकवर्षमितिज्ञातव्यं निबंधे पीडासाकार्त्तिकेवर्षेरथगोगमुपजीवि
नां लब्धस्त्राग्निभयंवृद्धिःपुष्पकोसुभजीविनां १ गर्गः कार्त्तिकेप्रवृत्तेतकल्पच्छला
ग्निभयप्रदः गोशाकटिकपीडांचकरोतिचसदावृद्धिदः १ निबंधे शुनाकृष्णिः सोम्यवर्षे

भा॰
त्ता॰
५४

मृगा सुशालभांउँजेः सर्वसस्यवधोव्याधिर्वैरं राज्ञां परस्परं १ गर्गः व
र्षाहन्ता व्याधिकरो मिथो भेदभयावहः शालमायाउत्तलः सौम्योद्भि
तभयकारकः १ निबंधे निहन्तवैराः क्षितिपा जगदानंददाय
काः पुष्टिकर्मरताः सर्वे पौष्टिकयननतत्पराः १ वराहः शुभकृज्जग
तः पोषो निहन्तवैराः परस्परं क्षितिपाः द्विविगुणो धान्यार्घो पौष्टिककर्मप्रसिद्धिश्च या
तास्य यत्मूल्यं स्यात्ततो द्विगुणं त्रिगुणं वा धान्यं लभ्येत गर्गः प्रशान्तव्याधिदुर्भिक्षडवो
साग्नितस्करः सर्वलक्षणसंपन्नः पौषे संवत्सरोत्तमः १ निबंधे माघे हृष्टमनसः सर्वे पि
तृपूजनतत्पराः सुभिक्षं क्षेममारोग्यं प्रहृष्टिकर्षकसंमिता १ गर्गः क्षेमारोग्यसुभिक्षं च
वर्षणं शिवमेव च पितृपूजाप्रवर्धते माघे राज्ञां वसंधिषु १ वराहः पितृपूजापरिवृद्धि
र्माघे हार्दिश्च मूलानां आरोग्यवृद्धिर्धान्यार्घसंपदो मित्रलाभश्च निबंधे चौराश्च प्रबलाः
स्त्रीणां दौर्भाग्यं स्वजनः खलः क्वचिद्वृष्टिः क्वचित्सस्यं क्वचित्क्षेमं हृष्टिक्षस्या निर्दौर्भाग्य क्वचित्सुखम्॥ क्वचिद्दैवे॰ १२
प्रमदानां प्रबलाश्चौरास्तथा श्चौग्राः १ गर्गः नारीदौर्भाग्यप्रक्लेशो नः फाल्गुणः सस्यव

ष्टः क्वचित्क्षेमसमभिन्नंच क्वचिदक्षेमकारकः १ निबंधे चैत्रेक्षेमध्यमावृष्टितरु
मांत्रंचवर्द्धतेभं सस्यार्घवृष्टयःस्वल्पा राजानःक्षेमकारकाः वराहः चैत्रेमन्दावृष्टिः
प्रियमन्नंक्षेममवनिपामृदवः वृद्धिस्तुकोशधान्यस्यभवतिहिपीडाचरूपवतां प्रिय
मन्नंडलेभमन्नंक्षेमंतत्वस्यपालनंकोशधान्यसमुन्नादि गर्गः स्वप्रचाराराजानःप्रि
यमन्नंजनस्यच क्षेमारोग्यंचसंडनीचैत्रेवर्षेस्वल्पामरुडः १ निबंधे वैशाखेधर्मनि
रताराजानःसप्रजाभृशं निष्पत्तिःसर्वधान्यानामध्वरोद्युक्तचेतसः १ वराहः वैशा
खेधर्मरताविगतभयाःप्रमुदिताःप्रजाः सनृपाः यज्ञक्रियाप्रवृत्तिर्निष्पत्तिःस
र्वसस्यानां १ गर्गः ईतयःप्रशमंयान्ति संधिंकुर्वन्तिपार्थिवाः वैशाखेसस्यजननेना
वृष्टयःसंभवंतिहि १ निबंधे वृक्षगुल्मलतादीनांक्षेमंसस्यविनाशनं ज्येष्ठेहेथ
मेतत्वज्ञाःसनृपाःपीडितापरैः वराहः ज्येष्ठेजातिकुलधनश्रेष्ठान्नृपाःसधर्मज्ञाः
पीड्यन्तेधान्यानिहित्वाकङ्गुंशमीजातिंकाकंप्रियंगुः गर्गः वृक्षगुल्मलतासस्य
क्षेमवर्षविनाशनः ज्यैष्ठेमासेदिननेताज्येष्ठेज्येष्ठनृपान्तकृत ज्ञातिनिबंधे क्वचिद्

भा॰
ता॰
४५

भवेन्नृपा

ष्टिः क्वचित्सस्यं क्वचिन्न षाढे वेल्लितीशाः स्वरमोन्यजयकारिणः १ गर्गः दुर्भिक्षा
न्तेम जननश्चाषाढे न्योन्यभेदकृत् भूपालयुद्धजननो मध्यमे क्षेमकारकः १ वराहः आषा
ढे जायते सस्यानि क्वचिद्वृष्टिरन्यत्र योगक्षेमं मध्यव्यग्राश्च भवन्ति भूपालाः १ अलव्याला
भो येषाः लव्यापालने क्षेमः व्यग्राः सोयमाः १ गर्गः श्रावणः सस्यसंपन्नः क्षेमारोग्यकरः
शिवः ॥ धान्यं तु समतां याति सम्यग्वर्षति वासवः ॥ लुब्धपाषंडिनः सर्वान्नष्टान्कोष्ठापिपीड
येत् १ नष्टान् लुब्धपाषंडभक्तान् १ वराहः श्रावणवर्षे क्षेमं सम्यक् सस्यानि पाक
मुपयांति लुब्धा ये पाषंडाः पीड्यंते ये च तद्भक्ताः १ निर्वधे ग्रहे भाद्रपदे लोके क्षेमाक्षेम
क्वचित्क्वचित् पूर्वसस्यसंपत्तिर्नाशं याति परं तु यत् मध्यवृष्टिर्महत्सस्यं ल्पा च
णं कृषाले महत् १ गर्गः प्रोष्ठपात्सस्यजननं तं नाशयेत्परं संचयत् करोति क्वचित्क्षेमं क्व
चिदक्षेमकारकः १ ज्योतिर्निर्बंधे भवं मासे प्रौष्ठपदे वर्षे संतुष्टाः सर्वजंतवः ॥ सुवृष्टिः स
र्वसस्यानि फलितानि भवंति च १ वराहः आश्वयुजे हेजसंपतति जलं प्रमुदिताः प्रजाः ॥
क्षेमं प्राणचयः प्राणभृतां सर्वेषामन्नवाहुल्यं प्राणचयः बलोपचयः १ पूर्यामसस्यान्न

जन्लेतेमम्बास्वभुजः शिवःस्वसंहृतोत्सवः श्रीमान्सर्वकामसन्दावहः १ ज्योतिर्निबंधे
संवत्सरशरीरेस्यात्कृत्तिकारोहिणीउभे, नाभिर्वाषाढद्वितयं सार्पंहस्तत्रयमंमघा १
दुर्भित्ताग्निमरुद्भीतिः शरीरेक्रूरपीडिते नाभ्यांहृद्वयंपुष्येममयकज्ञानफलत्रयं हृद
येसमस्वानियतंस्युभंस्यात्पीडितेशुभे कश्यपः कृत्तिकारोहिणीचाभेसंवत्सरतनुःस्मृ
ता आषाढद्वितयंनाभिः सार्पंहस्तत्रयंमघा १ क्रूरग्रहयुतेदेहेदुर्भित्तानलमारु
ताः लद्वयंतुभवेन्नाभ्यांपुष्येमूलफलत्रयः २ हृदयेसमस्वहानिः स्यात्सौम्यैः शुभिः
प्रकीर्तिता १ क्रूरारविभौमसौराः २ ज्योतिर्निबंधे पीडाग्निश्यामहेरितरक्तवर्णोग्नि
गः क्रमात् व्याध्यग्निरणचौराश्च भयदः प्राणिनांभवेत् अनाहतर्क्षिधूम्रनिभः करोति
सरस्वजितः, दिवदृष्टोनृपवधमथवाराष्ट्रनाशनं १ वराहः अनलभयमनलनि
भेव्याधिः पीतेरणागमः, श्यामेहरितेचतस्करेभ्यः पीडारक्तेचशस्त्रभयम् वसिष्ठः
कुंदेंदुशंखस्फटिकप्रवालनीहारमुक्ताफलसन्निभांशुः एवंविधोदेवगुरुर्जनाना
नांशुभप्रदः क्लेशनिवारकश्च १ पराशरः श्वेतैरक्तपीतकृष्णवर्णैः ब्राह्मणादिन

याय १ वक्रीभूते देवगुरौ सर्ववस्त्रमहर्घता महार्घाय यदि वक्री स्यात् ज्ञानः सुखिनस्तदा १

भा० याय १ वक्रीभूते देवगुरौ सर्ववस्त्रमहर्घता महाघोर्य यदि वक्री स्यादा ज्ञानः सुखिनस्तदा १
ज्यो० मार्गीभवेत्तत्रैव तदा हन्ति महर्घता स्वराष्ट्रस्थो देवगुरुर्यदा गच्छति वत्सरे संग्रहः
५८ सर्वधान्यानां कौर्त्तलाभस्तु गुणः २ संवत्सरे त्रिराशिं स्युर्यदा संक्रमते गुरुः तदा समष्ट
कोटीनां मही पिबति शोणितं १ ज्योतिर्निबंधे मेषराशिंगते जीवे वृष्टिर्मेघ विनाशने
46 सस्यवृद्धिः प्रजारोग्यं वृष्टिकर्षकसंमिता १ वृषराशिंगते जीवे पशुस्त्रीपतिनाशने
मध्यवृष्टिः सस्यहानिः स्वल्पाणोदाकर्णेरणे विग्रपीडा मध्यवृष्टिः सस्यवृद्धिस्तृतीयके
२ प्रभूतपयसो गावः सुजना स्त्रियः मदोद्धताः कर्किणी ज्येस सस्यवृद्धिर्युताथवा ४ सिंह
यरे वै० राशिंगते जीवे निःस्वाभूस्तरसंज्ञनाः अतिवृष्टिर्व्यालभयं स्वल्पा वृष्टिर्गर्भयुषः ५ जीवे
कन्यांगते पुष्टावृष्टिः स्वस्था क्षितीश्वराः महोत्सवाः क्षितितराः सुखिनो निखिलाज
नाः ६ जीवे तुलांगते सर्वधान्यमूलादिर्वि जगत् तथापि धात्री संपूर्णा च तथा सस्यवृ वै०
ष्टिभिः ७ मदोद्धतानां भूपानां स्वहजनपदक्षयः अतुलावृष्टिरस्तु व्यापीडा कीटरोगेरो ८
जीवे चापगते भीतिरीतिर्भूपाहवं महत् अत्यल्पावृष्टिरस्तु व्यापीडा निःस्वाः क्षितीश्वराः ९

अशत्रवो जनाः धात्री पूर्णा सस्यैश्च वृष्टिभिः वीतरोगभयाः सर्वे मकरस्थे सुरार्चिते, गुरुस्पर्हि
जना धात्री फलपुष्पार्घैश्च वृष्टिभिः संपूर्णा कुंभगे जीवे वीतिरोगसुता धरा ११ धान्यार्घैश्च वृष्टि
संपूर्णिक्षितिर्मंक्षु विद्वयं न्यायमार्गरता भूपाः सर्वे मीनगते गुरौ १२ ईश्वर उवाच मेष
राशिं गुरुर्यत्र यदा याति च पार्वति भवेद्दुर्घातदंते च सर्वोपद्रवशांतिता १ चैत्रसंवत्सरो
नाम तत्र राजा प्रवर्तते सुभिक्षं क्षेममारोग्यं सस्यविनी मेदिनी भवेत् यदा मेषे गुरुश्चैव
सद्बुद्धो मेघ उच्यते सस्यानि च भविष्यंति सर्वत्र चान्यप्यसु सुभिक्षं चैव संज्ञेये राजानः शां
तिविग्रहाः कर्पासं लवणं चैव गुडं येषां च संग्रहात् पंचमासांतरे तत्र भवेल्लाभस्त्वपु
ष्कलः हेमरौप्यं तथा ताम्रं कर्पासं च प्रवालकं मांजिष्ठ नालिकेरं च वस्त्रादि च प्रकीर्ति
अपुरीतिषु कांस्यान्नं तं [illegible] पूगीफलं तथैव च गोधूमशालिमाषाश्च मासत्रयमिति स्फुटं ध
पते महर्घतां याति तस्मिन्काले महेश्वरि हेमादि संग्रहं कर्तुः प्राप्ते मासे चतुर्थके वि
क्रयो द्विगुणो लाभो भविष्यति न संशयः अश्वपीडा महारोगा राजानां कष्टसंभवः मा
सानां तत्र यावत्भाद्रकान्ते विनिश्चितं पतेस महर्घतां याति अन्यथा न भविष्यति इति

णेउत्तरे चैव खंडवृष्टिः प्रजायते छत्रपीडा भवत्येव दक्षिणे उत्तरे तथा दुर्भिक्षं [illegible] मासं हि वा
भा॰ श्रवणे फाल्गुणे तथा पश्चात्सुभिक्षं भवति वदत्येवं महेश्वरः वर्षा दशादिन १० माघादेनभस्य
स्वा॰ ष्ठादशादिनं॥ १८ भाद्रे सप्तदिनं चैव [illegible] मश्विने दिन पंचकं॥ कार्तिके द्वि दिनं प्रो
५७ क्तं सौम्ये सप्तदिनं स्मृतं॥ सर्वयोग भवंत्येते चत्वारिंशन्नवाधिका॥ ज्वरस्तु यद्दिनं ज्येष्ठे त्रयोविंश
त्रवाधिका ज्वरस्तु यद्दिनं ज्येष्ठे त्रयोविंशतिकं मतं रुधिरपातादिपीडा च दिनं प्रोक्तं च तत्र ष्टयं ।
श्रावणे वामनेत्रस्य पंचविंशति पीडने भाद्रके ष्टादशदिनमश्विने ष्टादिनं स्मृतं कार्तिके
षट् दिनं ज्ञेयं रोगाणां च दिनं स्फुटं सर्वे चैते भवंत्यत्र संख्याता सप्तसप्ततिः ७७ अथाद्य
स्यादिनान्यत्र धान्यानां च प्रवक्ष्यते गोधूमस्य भवेद्वै तु ष्टाविंशतिकं मतं चणकस्य तु षट् विं
शा सर्षप स्य च विंशतिः हंविंशतिमुद्गस्योक्ता चत्वारिंशत्तु तंडुले मांजिष्ठस्य चतुर्वेदो
मासानामयं के प्रोक्तं सुक्ष्मोत्तर प्राते दिने यव सर्षपयोश्चैव त्वष्टाविंशति वासराः वृषराशि
फले वृषराशिं गुरुश्चैव यदा गच्छति पार्वति राथसंवत्सरो नाम सोपि राजा विराजते नंद
शाली भवत्येव चत्वत्र चाह्वि न संशयः यदा जीवो वृषं याति सुभिक्षं तत्र सौख्यकं गोरसस्य म ५७

हर्घत्वं सस्यं तु प्रचुरं भवेत् पापबुद्धिर्भवेल्लोके महासौख्यं च सर्वजे घृतं तैलं च मांजिष्ठं मे
क्षिकं च प्रवालकं प्रचुराणि भवंत्यत्र सर्वत्र वर्तते सुखं बहुक्षीरयुता गावो सर्वसस्या च मे
दिनी जायते च महावृष्टिः सुभिक्षं तत्र न संशयः कार्पासं तिलगोधूमं सुंठी च लवणं गुडं मरि
चं च सुपुंगी च पटोलं धातकं तथा मसूरं माषकं चैव सिंदूरं चणकादयः दशमासं महार्घं तेषां
द्विगुणो लाभ उच्यते सर्वधान्यमहर्घत्वं वैशाखे चैत्र आश्विने ५ गवादीनां महारोगस्तथैव
नृपाणां मृत्युयोः गृहे परस्परं वैरं राजा प्रजा विवर्जितः उत्तरे मंदवृष्टिः स्याद्दुर्भिक्षं दौरसां भय
रक्तवस्त्रं तथा प्रोक्तं नालिकेरं तथा घृतं एतेषां महर्घत्वं तस्मिन्काले भविष्यति ज्येष्ठाषाढे
श्रावणे च त्रिषु वर्षा न वा भवेत् ८ दिनपंचकमाषाढे श्रावणे विंशतिदिनं भाद्रे पंचदश
तेयमश्विने दशकं मतं ९ कार्तिके त्रिदिनं प्रोक्तं पौषे दिनचतुष्टयं माघे तु त्रिदिनं प्रोक्तं स
र्वेषु षट्दिनं मतं वर्षायाश्चैव ज्ञातव्याः सर्वसस्यभवास्तथा अन्नं समर्घतां याति वर्षारस
महर्घता ११ कर्पासलवणस्यापि हरिद्राणां तथैव च ज्येष्ठाषाढे विक्रयेण द्विगुणो लाभः
यते १२ कार्तिके न समभिन्नं स्यात् माघे च वस्तु विक्रयः आषाढे वस्तु संग्रहः पौषे तद्विक्रयो भवे

भा· तू ११ विक्रयेवतर्दिनेपोषमावैवेवतथास्मरते सिंधूत्वणकेतैलानांदिनेषष्ठ्यंतरेशतं जंगारस्यदि
त्रा· नेज्येष्ठेकथितंपंचविंशकं कर्पासस्यचतवीणंवस्त्राणांषाष्टिकंस्मृतं १५ कथितंचमहादेवे हीर
५८ द्वाणांपाणंतद्दयं श्रतस्याश्चाष्टवेदःस्यात् ५८ ज्ञानंषष्ठिशुनेद्वयं,द्वतस्यतदिनज्ञेयंतेषांसंग्रहमाव
रेत् लाभस्तद्विगुणस्तस्यभविष्यतिनसंशयः अपरस्यसभिलंस्यान्महादेवेनभाषितं २ एवत
उल्गोमूमासमाषकेऽक्षणमुऽकाएतेषांसंग्रहःकार्यःसप्तमासावधिस्तदा सप्तमासात्परंतत्रच
तेदेशादिनातथा विक्रयेद्विगुणोलाभोभविष्यतिनसंशयः दक्षिणेचोत्तरेदेशेडुर्भिक्षंविग्रहः
स्तथा वृषराशौस्थितेप्रोक्तंगुरोफलमिदंस्फुटं इतिवृषराशिफलं अथमिथुनराशिफलं
मिथुनराशिंगुरुश्चैवयदिगच्छतिपार्वति ज्येष्ठसंवत्सरोराजाकथ्यदोमेचउच्यते १ युगमेग
तेगुरोतत्रडुर्भिक्षमतिरौरवं राज्ञांतुविग्रहोज्ञेयःस्वल्पंतोयंभविष्यति २ उत्तरेकालविडेवा
स्वल्पंतोयंभविष्यति आषाढेश्रावणेज्येष्ठेनतवर्षतिवारिदः श्रावणेप्रथमेपक्षेमासमे
केनिरंतरं सर्वधान्यमहर्घंस्यात्नसमर्घमेऽद्वयं विविधानिभविष्यंतिमहारोगाःप्रवर्ते
ते उत्तरेपीडितालोकाःतथाऽःखितमानसाः सर्वेदंदशमासेषुकर्पासंसस्तिलेषुचअर्वे

दंदशमासेषु कर्पासं ससलिलं गुडं लवणं हिंगु शुंठीं च मरिचं वस्त्र पाटलः यवसर्ष
पधान्यानि गोधूमान्स्वर्णकादयः मसूर [illegible] माघ फाल्गुणे संग्रहः वि
क्रयः श्रावणमासे लाभस्त्वेव प्रजायते स्वेतवस्त्रं तथा कांस्यं पश्चिमोत्तरे वाचा दक्षि
णसंयुक्ते ईशाने वह्निनैर्ऋते पूर्वोक्तानां समिलं स्यान्नष्टकानां वदेत्सुधीः त्रि
याणां महारोगा महिषी [illegible] तथा पूर्वे तु दक्षिणे ज्ञेयं समिलं सर्ववस्तुनः प
रस्परं महाबुद्धे हिंडस्नाने महद्भयं तिलं गुडं च लवणं कर्पूरं चंदनादिकं मांजिष्टं
नालिकेरं च पूगी फलं तथैव मौसमानां पंचमं यावन्माघमासेन नैवेत्र ततः पतेमह
र्घतां याति तस्मिन्काले महर्घ्यता १ वर्षादि ग्रन्थमाषाढे श्रावणे पंचविंशति भा
द्रे विंशद्दिनं तेयमाश्विने पंचकं स्मृतं कार्तिके पंचकं प्रोक्तं मार्गे पंचदिने तथा
वर्षादिनस्य संख्यातु भवति चात्र सप्ततिः समाधिकं तु पंचाशत महस्य दिनानि
च ततोत्र संग्रहः कार्य्यः कार्तिकाद्व महर्घता फाल्गुणे चैत्रमासे च विक्रयः क्रि
यते बुधैः सर्वांककोद्रवाणां तु दिनानि च तु विंशतिः नेडलानां स्मृतानवा तिस्मा

मुद्गमाषाश्च २

नागंश्च २

दक्षिणे

प्रियंगु

भा॰
ज्यो॰
४९

षाणांषट्विंशतिः संभिक्षं चैव वैशाखे संग्रहः क्रियते तदा मसूरमाषमुद्गाश्च कर्पा
सगुडं तैलकं धान्यं सुंठी पट्टवस्त्रं रूप्यं चैव वस्त्रवस्त्रकं एतेषां संग्रहः कार्यः अष्टमासान्
रं स्फुटं लाभश्च त्रिगुणात् लाभो भविष्यति न संशयः मासत्रयं महर्घं स्यात्तोच्यते सर्वदा
बुधैः १ घृतं तैलं सुपारी च मिष्टं च नारिकेरिकं एतेषां संग्रहः कार्यो मासेकंदेभ्य उत्तरं
द्विगुणो भवति लाभो निश्चितं कथितं बुधैः संभिक्षं दक्षिणे देशे दुर्भिक्षं तमपरत्र च ३ इति मि
थुनराशिफले अथ कर्कराशिफले कर्कराशिं गुरुश्चैव यदि गच्छति पार्वति सुचिसं
वत्सरो नाम तत्र राजा भविष्यति १ बृहस्पतिर्यदा कर्के स्वल्पवर्षा प्रजायते राज्ञो च वि
ग्रहो ज्ञेयो दुर्भिक्षं भवति स्फुटं २ पृथ्वी स्वाल्पमेघश्च देशभंगो महर्घता वर्षन्ति मध्य
मा मेघाः पूर्वे दक्षिणपश्चिमे ३ सर्वधान्यमहर्घं च कार्तिके फाल्गुणे तथा दुर्भिक्षं जा
यते तत्र राजा सर्वे विनश्यति ४ खेदश्च त्वद्य दानो च देशाः शून्याश्च दृश्यते देशान्त
रगताः लोका अन्नाभावात् गृहे गृहे ५ मध्यदेशे भवेत्सर्वत्तुधापीडितमानवाः [illegible]
[illegible] रंउंमुंडावमेदिनी ६ तदा वस्त्राणां सर्वेषां संग्रहं कारयेद्बुधः लवण ४९

निर्धना सुभविष्यन्ति

तिलपूर्णमहिंशंगुमादिनिच मरिचं नीरकं चैव कुंकुमं वालगंधकं पलासं मर्घंता
धार्मिक्षुः याति [yellow] पार्थिवे भवेत् हेमं रूप्यं तथा ताम्रं पट्टसूत्रं प्रवालकं मांजिष्ठं नारिकेलव
एते वा च महर्घंता ३ गोधूमं च तथा शालि तत्र याति [yellow] मरुदेशे भवेत्सीडा लोको महर्घं ताम् १ २
पि विक्रयं व्रजेत् ८ शुभदा त्वत्रियाश्चैव पंचत्वं याति तत्र च राज्ञः राज्यभयाल्लोकाः स्वप
रस्परविग्रहः पार्वत्यैकस्थितं चैतच्छिवेनेवनचान्यथा ९ वर्षासंभवदिनान्यत्र पंचका
र्त्तिकसमंततः शुचौ द्वादशादिने [yellow] श्रावणे विंशतिदिनं ११ भाद्रे द्वाविंशतिर्ज्ञेया आश्वा
षट्कुच श्विने षट्प्रकीर्तिताः कार्तिके [yellow] दिन [yellow] पौषे चैव तथा माघे दिने प्रोक्तं च तत्षट्यं १२
कर्पासस्य दिनान्यत्र पंचाशत् ५० प्रोच्यन्ते बुधैः १३ वस्त्रस्य नवतिर्ज्ञेया मांजिष्ठस्य च
तर्दश षष्ट्यन्तरशते तैलं च चत्वारिंशाद्धृतस्य च १४ तस्यादिनानि प्रोक्तानि चत्वारिंशश
तं पुनः वस्तूनामेण महर्घत्वं प्रशाधलतया भवेत् १५ फाल्गुणे चैत्रे वैशाखे ज्येष्ठे आ
षाढ एव च षष्ठ पंचसं चैते पु पुनः पश्चात्समितता फाल्गुणादिषु पंच समहर्घत्वं
पतात्समितता चतुर्दशादिनं तत्र महर्घत्वं विशेषतः अन्नस्य संग्रहः कार्यो बुद्धिम

भा. ज्यो. ५०

द्विविचक्षणैः २७ माघशुक्लस्यचस्त्रस्यपट्टकर्पासकस्यच श्रावणेसंग्रहःकार्यस्तथाविक्रे
वाष्टमासिके २८ अष्टमासोपरान्तेषांविक्रयःकार्य्यस्तेयदा त्रिगुणोलाभोभवेत्तेभ्योनिश्चि
तेषोक्तमतेबुधैः २९ मध्यदेशेसमर्घेकेदुर्भिक्षमपरेविदुः दुर्भिक्षेपश्चिमेत्वेकेविग्रहं
चापरेजगुः ३० उत्तरदेशेसुभिक्षंस्याद्दुर्भिक्षंगौडदेशके सद्गुरौकर्कराशिस्थेफलमेत
त्प्रकीर्तितं इतिकर्कराशिफलं अथसिंहराशिफलं सिंहराशिंगुरुश्चैवयदिगच्छति सु १
पार्वति नभो संवत्सरोनामतत्रराजाभविष्यति १ मेघाःसजलाश्चैव नवखण्डेषुपि पु
विवस्तीरहूतागावोदेवब्राह्मणपूजने २ यदासिंहेगुरुश्चैवसुभिक्षंतत्रजायतेय
त्रतत्रभवेद्वृष्टिःवसुमत्याचमेदिनी ३ धान्यसमर्घतांयातितस्मिन्कालेनसंशयःव
स्त्रदानांसर्वेषांसंग्रहंकारयेद्बुधः वैशाखेज्येष्ठयोर्मध्येविक्रयात्तत्रनिश्चितं लाभंहि नु १
गुणं ज्ञेयं नात्रकार्याविचारणा अथमममहाभाद्रपदश्विनेतथा तिडीमृत्सामहोल्का
चदेवगुरुप्रसन्नता ग्रामस्थरोगनराणांचपश्चिमेनृपाणां विग्रहः मेउरवकदेशेचमहा
हाभूतंप्रवर्तते नैरृतेपश्चिमेपूर्वेमहासूत्रेचविग्रहः राज्ञाचच्छत्रभंगश्चम्लेच्छ ५०

देशे महद्भये ९ तथा दारुणसंयुक्तं भंगं स्याद्राजविग्रहः गोधूमं चणकं तथा शालिजीरकं केव
लं तथा मासत्रयं महर्घं स्यान्मेषगामी रवौ श्रावणे सुभिक्षं भवति पश्चात्कार्तिके फाल्गुने त
था ८ येनुह्यमहिषीणां महर्घत्वं विनिश्चितं शिवेन कथितं भवेत् ९ वर्षा षट् दिनमा
सोउ श्रावणे षट् विंशतिः भाद्रे स्यात्पंचदशकं वर्षाभावस्तथाश्विने १० कार्तिके षट् दिने
ते यथोक्ता वर्षा प्रकीर्तिताः सुभिक्षं द्वितये मासे पश्चादन्नस्य संग्रहः कर्पासं पिप्पली शुंठी
मोदं तिलगुडं तथा ११ एतेषां संग्रहः कार्यः मासानां सप्तकं ततः चतुर्गुणो भवेल्लाभो मा
समासेन विक्रयात् सिंधुदक्षिणदेशे च सुभिक्षं भवति तदा कलिंगनामके देशे विग्रहो
विद्यते परः १४ [illegible] १४ गौडदेशा[illegible]
मानेसुभिक्षं तं निश्चितं वदेत् सप्तशे सिंहराशिस्थे त्वेयमेतत्फलं बुधैः इति सिंहराशि
फलं अथ कन्याराशिफलं कन्याराशौ सुराचार्ये तिलकोमेचउच्यते भाद्रसंवत्सरो ना
मतत्र राजा भविष्यति १ दुर्भिक्षं जायते लोके सप्तमासे न संशयः पश्चात्तापो महर्घं चैव
धान्यसमग्रता चतष्पादा प्रपीड्यन्ते ग्रजा महिष [illegible] वैशाखे कार्तिके चैत्रे सर्व
जायते:

वस्त्रमहर्घंता वस्त्रस्यसंग्रहंकृत्वामासेभाद्रपदेमवम् लाभःस्यैषुद्विर्मासेर्द्विगुणस्त्रभविष्य
ति ध सुभटस्त्रियाणांपंचक्व र्जायते अतिकष्टंमहारोगाःध्रियंतेचपुनःपुनः ५ तैलेचवृ
तगोधूममाषे लवशर्करा एतेमहर्घंतायांतितस्मिन्काले न ःप्रणम्यभैरवंदेवंद्वि
जंदेवंप्रणम्यच वस्त्रंतांसंग्रहं कर्पासंत्रिकटाजीरीमाचफाल्गुणसंग्रहात् पुण्या
नांसंग्रहंकृत्वाविक्रयात्तदनंतरं लाभेद्विगुणतांज्ञेयागोधूममधुशर्कराःकर्पासंपट्टसू
त्राणितेषामेवचसंग्रहात् लाभोभवतिद्रव्याणांनात्रकार्याविचारणा कांचनंचापिमांजिष्ठ
कंकुमंहिंगुसुंठिकं मरिचंजातिफलंचैवकंकोलमगुरुंतथा परस्परंमहाभागेलोकेचैव
महाभयं अश्वामेषंप्रकंपंतिसौराष्ट्रदेशमंडले ७ खुरासानेमहारोगाःउत्तरेपश्चिमेतथा
वर्षादिनाप्रोच्यतेषष्टिःस्वत्रप्रदर्शयेत ८ वर्षायदिनमाषाढेश्रावणेदिनपंचकं भाद्रेतद
शकंप्रोक्तमश्विनेदशपंचच ९ कार्तिकेसप्तकंप्रोक्तंमार्गशीर्षेद्वयेस्मृतं पौषेविंनद्वयं
तेयंवर्षासंभवमादिशेत् १० मतांतरं षट्चत्वारिंशत्‌ ४८ ज्ञेयंवर्षाघाःसंभवदिने आषा
ढेस्वद्वदिनेप्रोक्तंश्रावणेनवकंस्मृतं भाद्रेविंशतिकेनत्रयाश्विनेपंचकंस्फुटं कार्तिकेष

सृकं चैव वर्षाशोक्तामतोंतरे १३ वर्षाभविष्यतिवह्नीधान्यानांचमहर्घता पंचमासेदि
नेषदंके विक्रयलभ्यतेन भवेत् १४ गोधूमस्य दिनान्यत्र द्वादशैव विडं धाः वणकानांपि
चविंशामतस्मादशकोतरं शतंततोपिमाषानामष्टादशोत्तरेशतं मसूरस्यापिप्रोक्त
स्यष्टादशोत्तरं शतं १६ चतुःशतंवाकस्यचत्वारिंशाधिकं स्फुटं मोदकोद्रवयो र्ज्ञेयंपंच
सूतं ५ तःषष्ट्युत्तरंशतं १७ चतुर्दशाचधान्यस्यज्वारस्यनवकंमतं नेड्लानां चत्वारिंशा चतुःसूतं ५
धिकंमतं १८ तिलतैलयोर्दिनं ज्ञेयं विंशाधिकशतं स्फुटं कर्पासस्यदिनं ज्ञेयं विंशाधि
कशतद्वयं शर्करायादिनं चैव गुडस्योत्तरशतद्वयं एतेमहर्घतायांतिलोकःसंसत्यजि वै
ष्यति मिथ्यासंभाषणेशीतिलोंकानांचभविष्यति माघमासेतसंशोध्यद्धं संभविष्य
ति २१ धान्यस्यसंग्रहःकार्योलाभस्तस्माद्भविष्यति फाल्गुणेविक्रयात्तस्मांलाभश्चत
र्गुणोभवेत् श्रावणमासेतेचसोराष्ट्रकाश्मीरेचतिलंगके मध्यदेशेततत्रतत्रस्याद्राजभंगस्त
गौडके इतिकुंभराशिफलं अथतुलराशिफलं तुलाराशिगुरौ श्चैवयदिगच्छति
पार्वति अश्विनसंवत्सरोनामतत्रराजावरानने २ चित्रनीमेघराजास्यामंदहृष्टिश्च

भा- ज्यो- ५२

जायते वापीकूपतडागेषु वर्षंति विविववारिदाः २ नारिकेलं च मांजिष्टं गुडं च मरिचं तथा
सुभटक्षत्रियाणां च मरणं च परस्परं ३ सर्वधान्यसमर्घं स्यात्सुभिक्षं जायते तदा अग्रे
मांतलभांडानां संग्रहं तत्र कारयेत् कार्पासं गुडं हिंगुश्च मरिचं पुठिं ऊर्णा जाति
फलं च कर्पूरं पट्टसूत्रादयस्तथा इत्याल्पेतानि सर्वाणि च तस्मीं संचरत्वयेत् लाभ
श्च द्विगुणो ज्ञेयो व्यासस्य वचनं यथा मार्गशीर्षे तथा पौषे कर्तव्यश्चान्नसंग्रहः लाभ
श्च पंचमे मासे चैत्रे वा दाक्षपि पार्वति ५ तिलकेसरमिश्रादि जायते च महर्घता विग्रहो
भूपतीनां च क्षत्रभंगस्ततो भवेत् गर्जिते वाजिनां भंगः नवमी माघ तस्लाभ भवेत् तत्र
व्याधिजं नानां स्यात्सुभिक्षं किंचिन्महर्घता ६ सूतषष्टि दिनान्यत्र प्रोक्तानि वर्षणेषु
भैः दिनानि पंच वा वर्षे स्थावणे दशपंच च ७ पंचदशकं तथा भाद्रे त्वश्विने नवकं
स्मृतं कार्तिके च दिनान्येवं नव मार्गे तु पंच च ८ पौषमाघे समावर्षा समयः सर्वक
लणः भविष्यति स्वस्नुपीडं तस्मिन्काले न संशयः ९ मरुदेशावासिनो लोका आगामि
ष्यंति सर्वदा अन्नसंग्रहः कार्यः द्विगुणो लाभमात् १० अन्नविक्रयमासास्तु वे

टिप्पु

दासप्तमदशोदिने मार्गपौषौ पुनर्माघे फाल्गुणे तथैव च भविष्यति ततश्चैत्रे सुभिक्षं
सुभलक्षणं मर्घं च सर्वत्रो नानादिनामत्र वदाम्यहं १२ चत्वारिंशत्सवाकस्य कोद्रवस्य
तथाधिकं अष्टसप्ततिर्धान्यस्य [illegible] स्यापि षट्षष्ठिकं १३ तैलानां शतं ज्ञेयं चत्वारिंश
च्चतुरपि गुडस्य तु शतं ज्ञेयमधिकं चतुःषष्टिकं १४ अतसीमसूरयोः प्रोक्तं चत्वारिं
 शाधिकं शतं कर्पासस्याष्टवेदाहि [illegible] चतुर्विंशतिः १५ माघाने च दिने ज्ञेयं षट्सप्तत
शतद्वयं अधिकं चतुःपंचाशतं तैलस्य दिनानि च १६ गोधूमवणकैर्माषैः लवणं
मांजिष्ठमेव च न तेषामपराणं च सुभिक्षं च भविष्यति अत्र स्पसे ग्रहादये लाभस्य
स्य भविष्यति मतान्तरे वर्षा षट्दिनमाषाढे श्रावणे विंशतिदिने भाद्रे त्वष्टभा
वः स्यादश्विने सप्तपंच च १ व्याधिदुर्भिक्षपीडा स्याद प्रजाहिजदेवयोः माषमुद्गयवा
नाम्रकोद्रगोधूमधान्यकं २ मोष्टजातिफलं चैव कर्पासः पट्टवस्त्रकं एतेषां संग्रहः
कार्यः यावन्मासत्रयं भवेत् चतुर्थे विक्रयादेव भवेल्लाभश्चतुर्गुणः इति पौका
य्यकुत्रैव गोडे वाबरमानके दुर्भिक्षं तत्र तत्र स्यात्सुभिक्षं पूर्वदेशके मद्रदेशो हत

भा·
रा·
प॰

स्वामिमहर्घं च भवेन्नरा इति तुलराशिफलं अथ वृश्चिकराशिफलं वृश्चिकराशिगु
रुर्यत्र यदि गच्छति पार्वति कार्तिको वत्सरो नाम तत्र राजा वरानने सर्वदुर्लभ भवेन्मे
घः पट्टवंधं च कारयेत् उद्धारं विषमं भूयात्सर्प दंष्ट्रादिसंभवः १ पापबुद्धिरता लोका
भवंति सर्वे भूतले न देवः पूज्यते लोके राजा भवति तस्करः अर्घ्याणि यानि वक्ष्यामि
महिषी गो अजा तथा गोधूम चणकामाषा तेषां चैव तु संग्रहान् पश्चात् पंचमासेभ्यः
श्रावणे मासि विक्रयेत् लाभो द्विगुण एव स्यान्नात्र कार्या विचारणा हरिद्रा वचकस्तूरी च
वेदा विविध वल्ला तथा ताम्र नागं त्रपु लौह एभ्योदकं एवं च मासे तु चाष्टमे ज्ञेया त्रि
गुणा सिद्धि विक्रया १ स्वल्पमेघो महाकालं खंड वृष्टि महर्घ्यं अल्पधान्यानि दुःखानि
रोगकष्टं परं तदा २ गदेह परस्परं वैरं अष्टौ मासान् संशयः महर्घं च यत्र यो मासा याति
भाद्रपदांतकं ३ पश्चात्सुभिक्षं भवति सर्वत्रापि दिशा दश मंद वृष्टिश्च वायव्ये दुर्भि
क्षं यो रवं महत् ४ हेमरूप्यं तथा ताम्रं कांस्यं लोहं स्त्रौमेव च निलं च नालिकेरं च याति
वैतेमहर्घ्यता ५ सप्ताखंडदिनेवर्षाणां पंचदशाश्रावणेमता द्वादशाश्विनके पौषेत्रयं

महिषी गो अजा तथा
अजा तथः

सादेहानि

ज्ञेयं विचक्षणैः अन्नं भविष्यति सर्वं विक्रयश्चाश्विने भवेत् षण्मासेषु दिनान्येषामन्ना
नां च वरामहं चत्वारिंशाधिकाश्चाष्टौ गोधूमकमसूरयोः चत्वारिंशच्च मोष्टानाम
धिकं तत्र वत्सरे तथा ८ माघफाल्गुणे चैत्रे षु दुर्भिक्षं चापि माधवे सुभिक्षं तत्र ततः पश्चा
दिति ज्ञेयं बुधैः स्फुटं ९ मन्वन्तरं दुर्भिक्षं च परं चौरं हस्तिकस्थे गुरौ स्मृतं मानवाल्प
भवेत्सत्याः क्षारं सर्वं निते भुवि प्रजानां च महादुःखमपूजा द्विजदेवयोः मिथ्यात्वं वर्त्तते
भूमौ कार्यं स्वल्पं रसं संग्रहः माघ गोधूम मुद्गानां तु पश्चात्कांसताम्रयोः संग्रहस्तु चतु
र्मासोऽष्टमासाच्च विक्रयः २ भवति वत्सरो लाभो द्विगुणानि श्चितं वदेत् नयः वङ्गज
लाडे याः पशूनां मरणं तथा ४ मनुष्याणां तथा रोगो मरणं च तथा दिशेत् पीतला स्तितकारको येन
यावत्शाः स्याद्राजभंगस्तदा भवेत् ५ परस्परं भवेद्युद्धं सेनानां [illegible] इति हस्ति
कराशिफलं अथ धनुराशिफलं धनुराशिं गुरुर्यत्र यदि गच्छति पार्वति मार्गस्य
वत्सरो नाम तत्र राजा प्रवर्त्तते १ हेममाली नाम मेघस्तदा च प्रबलो भवेत् द्विवह
वृष्टिर्भवेदेव जायते सर्वथा समता २ अन्नानि पट्टवस्त्राणि वर्णकाले महर्घता गुडसु

भा॰ ज्यो॰ ५४

तैललवणंचवस्त्रधान्यादीनां संग्रहात् १ सर्वेषांसमग्रमासांते विक्रयेणलाभउच्यते दुर्भिक्षंतत्रभ
वेद्रोगोधूमेशालिशर्करा कर्पासंचप्रवालंचकांस्यंलोहमल्पंचैवच हेमरूप्यंतथाता
म्रंमेरुणपीतवर्णकं जमदंचतथानारमेनेयांतिमहर्घतां ४ [illegible]
[illegible] तिलतैल [illegible] ५ एवमादिरायजेष्ठानांमा
सेषुवनसंशयः दक्षिणेचोत्तरेपूर्वेपश्चिमेचतथैवच ६ एवंस्वचमांजिष्ठंमहिषीहय
येनवः यांतिचैतेमहर्घत्वंमहिषःकष्टुपएवच पूर्वदेशेविग्रहोभवतिवमयथानभवि
ष्यति मतांतरे धनुराशिगतेजीवेगोधूमादिमहर्घता वर्षकालेवृष्टिःगुडतैल
महर्घकं १ आषाढेष्वष्टदिने प्रोक्तंचतुर्विंशतिश्रावणे एकविंशतिकेभाद्रे त्वश्विनेतुन
वेदिने कार्तिकेचद्वयंमार्गेत्रीवर्षादिनानिच नितांभविष्यतितत्रस्वर्णरूप्यमहर्घ
ता माषाणांमुद्गमोष्टानांधान्यगोधूमयोस्तथा ताम्रलवणंसूठीनांपिप्पल्यामरिचकां
स्यया हिंगूनांसंग्रहःकार्यःविशेषाद्बुधैर्नरैः शर्कराणांततोलाभःषण्मासांतेततो
भवेत् चतुर्गुणःशिवेनोक्तंपार्वत्यैनिश्चितंमतं पूर्वदेशेचदुर्भिक्षंदेशैराज्यभंगता

इति धनुराशिफलं अथ मकरराशिफलं मकरस्थे गुरौ तत्र फलं शृणु एव वरानने ग्री
ष्मे संवत्सरो नाम तदा राजा विराजते १ जलेंद्रो नाम मेघश्च दृश्यते सामान्यता भवेत्
निर्जला पृथिवी सर्वा निर्गुणा च विपूर्णता चतुष्पदं प्रणश्यंति धान्यानां च महर्घता २
दुर्भिक्षं तेषां रौरवं चैव कर्तव्यं धान्यसंग्रहं विग्रहं च महाघोरं राज्ञयुद्धं परस्परं ३ उत्तरे
पश्चिमे चैव वृद्धिर्भवेद्ध्रुवं पापबुद्धिर्भवेल्लोको हाहाभूतं प्रवर्तते ४ [illegible]
प्रश्यातं भो [illegible] त अगे षु गो [illegible] ली रंत [illegible] निलं गुडं [illegible] गंडे ह गंडे ह ५ उत्तमो म
ध्यमानां निष्फलं एव भविष्यति नीच जन नगरे ह वास [illegible] ६ राज्ञां च छ उत्तमानां च संभवेत्
त्रभंगः स्यात् हे वैरं परस्परं म्लेच्छत्व विषभारः स्यात् [illegible] वैसंकथितं शिवे: ७ महर्घं वैशा
मासे च श्रावणे षाढ भाद्रके पश्चात् सुभिक्षं भवति प्रजा पीड्यंति तस्करैः हेम रूप्यं तथा
ताम्रकं पूर्ववेदनादिकं [illegible] महर्घं [illegible] तस्मिन्काले भविष्यति रैवते च महोन्नति
नो [illegible] महीतले पार्वती संकथितं चैतत् [illegible] स्वामिना फलं मकरस्थे गुरौ तत्र
दुर्भिक्षं मनि गो रौरवं राज्ञां परस्परं युद्धं त्रिमासे संततं भवेत् अथान्यमतं श्चैवोदश

फि
दिनेभाद्रेऽश्विनेवत्सष्टं मार्गशीर्षेत्रयंज्ञेयंवर्षणंयत्प्रोच्यतेतुबुधैः अन्यत्र अन्नस्यसंग्रहः
भा॰ कार्यःवस्तुनांसममिलिता कार्तिकेमार्गशीर्षेचपौषेमाघेचफाल्गुने पूर्वतःशुभताज्ञेया
ज्यो॰ भयंरोगानतेभवेत् मासद्वयमितिज्ञेयंज्योतिर्विद्भिर्विचक्षणैः गोधूमचणकयोर्ज्ञेयंचवा
५५ र्विंशाधिकंचततः ज्वारकोद्रवयोर्विंशःसर्वांकस्यादशाष्टकं मासानांनवततःषष्टितिलानां
स्यादशीतिकं कर्पासस्यपुनः वर्तिःस्वतःषष्टिमसूरके वैशाखेफाल्गुनेचैत्रेमहर्घंचव
भविष्यति पश्चात्सुभिक्षतांज्ञेयावस्तुनाममिस्फुटं अन्यत्र विग्रहःसर्वदेशेषुमासा
त्रयोहिसमर्घ धान्यंतिलैःकोद्रवस्यकर्पासगोधूमैः चूर्ण्यस्यवर्णकेचैषामष्टमासस्य
नप॰ रक्तशात् नतस्य विक्रयादेवलाभस्याप्नुयात्चतुर्गुणः मध्यदेशेसमर्घंस्यादुत्तरेविग्रहो
भवेत् सुभिक्षंकोंकणेदेशेदुर्भिक्षंतेउत्तरा
भवेत सुभिक्षंपूर्वदेशेस्यात्सहामारीनथाभवेत्
त्खेके मुलतानेपितुर्भिक्षंमकरस्थेगुरौवदेत् इतिमकरराशिफलम् अथकुंभ
राशिफलम् कुंभराशिंगुरुश्चैवयदिगच्छतिपार्वति माघसंवत्सरोनामतत्र
राजाभविष्यति वज्रदंष्ट्रोभवेन्मेघोपद्रवंस्यकारणम् ॥ ॥ ॥ ॥

मेघाभं वतिसमलानववं[illegible]ङ्गे [illegible] मुले देवब्राह्मणपूज्याश्च सर्वत्रच प्रपूजिताः कांस्य
चपित्तलं लोहं मांजिष्टं त्रपुकांचनं एते महर्घतां यान्ति तस्मिन्काले महेश्वरि अथ मासस्
त्रयेमध्ये कर्पासं संग्रहेद्बुधः चैत्रे वैशाखयोर्मध्ये गोधूमं त्रपुगोधकं त्रिकूटा चणकं तारे
मांजिष्टं सूत्रं संग्रहं जीरकं सर्षपं चैव यज्ञमोदावचस्तथा हरीतकी शर्करा वत्रीणिमा
सानि संग्रहेत् लाभो हि गुणितो ज्येष्ठे नात्र कार्या विचारणा स्मरेण विप्रा श्रीऽतैलं च श्यावा
ना ६ ऽज्ञ्नगालच्या माघादि चैत्र पर्यंतं सर्ववस्तु महर्घं प्रवालं मुक्तकं चैव स्वर्णपयं हूर्ज [illegible] कं मं
जिष्ठं नारिकेलं च सुपारादि पट्टसूत्रकं हेम नृपोत्तथा ताम्रं शृंगी च फलमेव च श्वेतवस्त्रं तथा
तेषां ज्ञायते च महर्घतां वर्षा षष्टदिनमाषाढे श्रावणे द्वादश स्मृताः भाद्रे चाष्टौ दिनान्येव
आश्विने च दश स्मृतं कार्त्तिके द्विदिनं प्रोक्तं मार्गे पौषे च नष्टयं अन्नस्य संग्रहः कार्यः चत्वमी
सर्पं चैव दा[illegible] आषाढे श्रावणे भाद्रे आश्विने च तथैव च हन्ते गुडं च कर्पासः मांजिष्टं शर्करा
तथा एते ध्यां च वस्तुभिः तस्याद् त्रपो च कार्त्तिके भविष्यति पुनः लाभं सर्वदेशेन विग्रहः
कर्पासं तिलतैलानां माघे गोधूमयोस्तथा एतान्न ज्येष्ठे तु गदह्रणीया लाभो हि श्रावणे भवेत्

भा
ज्यो॰
५९
55

इति कुंभराशिफलं अथ मीनराशिफलं मीनराशिं गुरुर्यत्र यदि गच्छति मानैनि विग्रभो
भवेन्मेघः पट्टवंधस्य कारणे चौरव्याधिर्भवेन्मद्दकंठोदरजलोदरा जीवहस्त्यादिघातं च जा
यते च दिने दिने पूर्वे स्वभिक्षमायाति दक्षिणे तु महर्घता पश्चात्सुभिक्षं भवति उत्तरे मध्य
मं भवेत् देवान्पूजयेल्लोकः परद्रव्याभिलाषुकः महर्घं जायते देवि षण्मासेनात्र संश
यः कर्पासं हिंगुशुंठीं च मरिचं कुंकुमादयः कर्तव्यः संग्रहस्तेषां पंचमासेन विक्रयेत् त्रि
गुणो भविष्यति लाभो व्यासस्य वचनं यथा वृहस्पतिर्भवेन्मेषे नववर्षेषु भूतले सर्वथा
सममर्घं च समादि व्याधिप्रपीडने परदेशगमा लोका राजविग्रहपर्वव मासानां पंचकं यावत्स
स्यादेव विस्वं भवेत् पापयुक्तो भवेल्लोकः महासेनैवं वपूर्वतः तिलतैलगुडाभावः शालिगो
धूमशर्कराः मांजिष्ठं नालिकेरं च कर्पूरं चंदनं तथा पट्टवस्त्रं स्वेतवस्त्रमेतेषां च महर्घता द
क्षिणे देशे च दुर्भिक्षं नामदेशे फलं गुरौ आषाढे श्रावणे प्रोक्ते पंच पंच दिनानि व भाद्रे त्वष्टा
दश ज्ञेया आश्विने द्वादश स्मृताः वर्षा यास्तु दिनान्यत्र प्रवदंति मनीषिणः वृषमंडले वृहस्पतिः
स्यात्सर्वखंडेषु भूतले नराणां व्याधिपीडा स्याडुमानां वहवलक्षा मरणं बहुलोकानां

रविदेपापप्रवेशता धर्मुर्मिनिंदां पृथिव्यां स्याद्भयशोकाकुलाजनाः कर्पासतिलगोधूम
चणकान्नचसंग्रहः दशमासोपरितेषांतुविक्रयेचवलंनेसति पंचमेमासिलाभःस्याद्
यासंभवभागतः अन्नस्यसंग्रहे मार्गेकृते लाभोभविष्यति अन्यमते अन्नस्यसंग्रहः
कार्यः कार्तिकेचविशेषतः पौषेनस्यमहर्घत्वंविज्ञातव्यंतुधेल्लणा गोधूमचणका
नांचमसूरस्यनवस्यच पौषमूल्यहिषीतरंगाणांमहर्घत्वंसमीरितं इतिमीनराशिफलं
संग्रहीतान्यथवाक्यानिफलेप्रोक्तंशुभाशुभं पंडितामीरचंदेनगुरुचारवशादिह इति
श्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशारदेनलोमपाणेत्रकेनपंडितामीरचंदेनसंग्रथितेभाविज्ञा
ननामकेग्रंथेगुरुचारवशाच्छुभाशुभस्यानुप्रकरणं १ अथशुक्रविचारः नारदः सौ
म्यमध्यमयाम्यपुत्रिवीथ्यः शुक्रस्यदस्रभाज्ज्ञेयाः पर्या
येस्त्रिस्त्रिभिस्त्रिभिः नागोभैरावतश्चैववृषभोगोजरद्गवा
मृगाजदहनाख्याः स्युःयाम्यंतावीथयोनव २ गर्गः प्रथमा
नागवीथीस्यात्गजवीथीद्वितीयका तृतीयैरावतीज्ञेयायामा

६

गेप्युत्तरमाश्रिता आर्द्राभीत्यवर्षी स्याद्गोवीथी पंचमी स्मृता षष्ठी जरद्गवीत्येषा तिस्रो
मध्यमाश्रिताः सप्तमी मृगवीथी स्यादजवीथी तथाष्टमी दहना नवमीत्येषा दक्षिणे वसि
ष्ठः मध्यमरेखा नियता गोवीथी भवति मध्यरेखातः वृषभैरावतगजनागाख्यवीथ्य
यः कौबेरदिग्भागे दक्षिणतोपि जरद्गवामृगाजदहनाश्च नवभेदाः वीथ्य एकैकस्याः ऋ
क्षत्रितयं क्रमेण पिष्टानि दिनकरधिष्ण्यात्त्रितयं गोवीथ्यां गतं जरद्गवाद्यात्वहिर्दैवपि
त्र्याद्युत्तरवीथ्यस्त्वष्टय स्यानि १ गर्गमतेन। कृत्तिकारोहिणीस्वातिनागवीथी प्रकी
र्तिता रोहिण्याद्यास्तु भास्तिस्रो गजपैरावतर्षभः अहिर्बुध्न्याश्विपौष्णं च गोवीथी हि
प्रकीर्तिता श्रवणत्रितयं चैव यो वीथी सा हि जरद्गवी मैत्रत्रिभा मृगाख्या स्याद्धस्त
चित्रविशाखिका अजवीथीत्व दहनाषाढाद्युग्मम इति स्मृता १ वसिष्ठः अथ कथया
मि नवानां वीथीनां निर्णयफलानि नामभूता १ नागवीथिविचरन्भृगोः सुतः प
श्चिमे दिशि च हह्यहिनाप्लुतं ते महत्त्वखके रोगाः गजवीथ्यामथ हर्षहिमं तु लोके रो
तिमः ४ गोभृमशालीन्त्व यवादिसस्य पूर्णा धरित्री नितरां विभाति ॥

ऐरावतोत्ताहृयपयोस्त्रवीथ्योः स्थितेसितेसंयति रोगनाशः ५ गोवीथिगे दैत्यगुरौ हि

तेभूर्विभाति नानाविधसस्यपूर्णा जरद्गवायांमृगसंज्ञितायां मध्यार्घवृष्टिः सिफलदा

फ़वास्य ९ तितीशसंग्रामरितीतिरीतिवह्नेर्भयं वारिभयं जनानां अजाग्निवीथ्योर्दृ

लाग्निभीतिः क्वचित्क्वचिद्दृष्टिनिवासवोपि ७ उदग्वीथ्यां सितेदैत्ये

गस्थाल्लगश्वादितोपिवा सभित्तहृन्मध्यवीथ्यां समस्थया

स्यगो शुभः ८ अथोदयफलमाह वाराहः भरणीपूर्वं मंडल

स्तं च तत्कं सभित्तकरं मागदवंग महिषवाह्लिककलिंगदे

शेषु भय जनकं १ अथोदितमार्गेहेतुरोपगोघदिक्षितेहन्यात् भद्राश्वसूरसेन

कयौधेयकोदिवर्षिन्त्यपान् १ भवतष्टयमार्गेचे द्वितीयमपि वा तु सस्यसंपत्ते

विप्राणामशुभकरं विशेषतः क्रूरचेष्टानां अश्लेषांताक्रांते म्लेच्छा ८ विकम्पजीवके

युक्त सेमिताग् गोविंदनी च शूद्रांत्वे देहांश्यातयःस्पेशानि १ विचरन्मघादि पंचक शुद्धिः

सस्यप्र णाशकृत्क्षुत्कः तत्तस्करभयजननोनीकेन्नतिसेकरकरस्यापि १ पि

गायेवहृयोऽहंत्यसेनाक्किकान्तप्रावरस्पृद्धान्पुड्रापरांत्यमौलिकवनवासिद्रविडसा
मुद्रान् । स्वामायंभवित्रिनयंमंडलेमनत्ववनर्थमभयकरंव्रालत्तत्रस्तभिलाभिवृद्धये
मित्रलाभाय ग्रस्माक्रांतोमरुतःकिरातमतैंपिनष्टिवेल्वांकून् ग्रस्तनावेतिपुलिंदवे
गान्क्करसेनोश्च । ज्येष्ठायंपंचर्त्तैलत्तनस्करगोगदं प्रवाधयतेकाश्मीराश्मकमत्स्या
त्सचारुदेवीमवंतीव । ग्रस्यागेदेभीरुद्रविडोवष्टत्रिगर्तसौराष्ट्रान् नाशायतिसिं
धुसौवीरकांश्चकाशीश्वरस्यनाश । बहुबस्लत्वेशुभमेतन्मंडलेयतिष्टायंभूरिय
नगोकुलाकुलमनल्पधान्यंक्कवित्सभयं । ग्रस्यागेहेव्हलिकगांधारावंतयः प्रपी
ड्यंतेवैदेहवधःप्रत्यंतयवनाश्मकदासपरिवृद्धिः । ग्रपरस्यांस्वात्यायंज्येष्ठाद्यं
वापिमंडलेशुभदं पित्र्याद्यंपूर्वस्यांशेषाणियथोक्तफलदानि नारदः पूर्वस्यांदि
शिजलदःशुभकृत्सितंपंचके स्वातीत्रयेपश्चिमायांसम्यक्शुक्रस्तथाविधिः
विपरीतेत्वनावृष्टिर्हैतिकृद्धयसंयुतः वसिष्ठः दृष्टःसमस्तदिवसेभयदस्त्वाभ
योद्भवो दिनार्धप्रतिदृष्टस्तेमरेणाप्रीतिभेदकृत् ग्रोनिःफलोदये याम्याद्यकेऽद

द्वारं तत्रास्तंगमिते स्थिते भूरिवृष्टियुता धात्री सस्यवृद्धिः प्र
जायते १ मघाद्यपंचके वा पूर्वद्वारं स्तु केऽस्तमागते तत्र मेघो
न तिष्ठतां यैः पयो नैव मुंचति १ स्वातीत्रयेऽस्तमायाते पश्चिम
द्वारं भयोस्थिते तत्रारोग्यसस्यवेलेम युताः सुधर्मिणो जनाः १
ज्येष्ठादिपंचके भूलिद्वारं तत्रास्तमागते अग्निस्तद्भीतिरस्मते
विग्रहो दारुणः स्थिते १ वस्वतोश्विभपर्यंते कांचनद्वारमीरितं तत्रास्तमागते श
के सस्यवृद्धिः प्रजायते वराहः भिंदन् गतो नलवृन्दं कूलानि क्रांतवारिवाहाभिः

शरत्सस्यैर्भवति
भूर्देवी ॥
८

प्रवाहत्तं गानिस्त्रासस्यशरद्भिवति धरित्री १ वारिवाहाभिर्नदीभिः अन्यत्र भिंद
न् पुत्रो यदा याति नत्तत्रे च वह विर्भुजे भवं सत्यागगामि सिमानयः पृथुग्रा जलाकु
लाः १ वसिष्ठः भिनत्ति रोहिणी चक्रं पुत्रकः पैत्रभतारकं यदि तदा करोति मेनां कु
पालास्थिमयी धरा अन्यत्र भार्गवो यदि भिनत्ति रोहिणीमस्थि केशानि चैर्धर्भरा
कुला यैंदवेवरसमस्तनाशको गोदभे भवति वारिदो भृगुः १ पूर्वं वस्त्रस्यभयमान

भा॰ सं॰ ५६

नोतिपुष्यस्थितोयच्छतिवारिभूरि ग्रहैर्भृगुः सर्वभयंविधत्ते पितृप्रयातोजलदः
कविः स्यात् भाग्यैश्चवन्भृगुः वक्रजलेयच्छत [illegible] र्धेस भेषौचार्लविनिहंतिकोरवान्
नतत्रदृश्येजलधंसकः १ विशाखयोविजलोकरोतिवस्त्रयोस्वातौमहाह्वष्टिकृतं इमस्य
स्वभयंकरोतिवणिजोमैत्रेचरातोवधः ज्येष्ठायोन्दपतीविहंतिजलजान्मूलेवनानाहवृष्टि
कृत् तोयेवोपगतातिनष्टिनियतंविश्वेमहाव्याधयः वकृणिध्यापिभयंश्रुतौवसुगतः
शुक्रस्यपार्श्वदिनो हन्यादारुणभेविशेषोडकजनानास्यातस्पूर्वेन्स्पान् १ उपगतास्ते
वकान् १ धनिष्ठायाहृयनाशः स्यादुत्तरायांकृषिनोविनो भयंभृगोचरेरवत्सामर्यमिण
तजलहृदयः १ पुनर्वसौमघायांचभृगुरुत्रोयदास्थितः सर्वधान्यमहर्घत्वंतनात्रका
र्याविचारणा अश्वकोडे मेषेवृषेयदाशुक्रः सर्वधान्यमहर्घता गोमहिषीपशोः
पीडमेव वर्षाभविष्यति १ मिथुनेकर्कटे संस्पर्यस्मिन्कालेभृगोः सुतः वातांबो
तितदानित्यंजलवृष्टिश्चजायते दैत्यपूज्येगतेसिंहेहेमरुक्ममहर्घता मे
दिनीपीड्यतेतत्रहाहाकारंचजायते १ कन्याराशिगतेशुक्रे सर्वसस्यं विनश्यति

तत्रधान्यमहर्घत्वमारोग्यंजायतेजने । भवंत्यत्रनसंदेहः शिल्पिनोदुःखपीडिताः तुला
संस्थेदैत्यगुरौप्रजानंदतिनिस्मशः बहुसस्यत्रुतापृथ्वीराजानोवैरमाश्रिताः । वृश्चि
केचयदाशुक्रःसर्वधान्यमहर्घता निरातंकाप्रजासर्वापृथ्वीवानंदसंयुता धनूराशौ
निच१ यदाशुक्रःसर्वसस्यमहर्घता सस्याविनश्यंतिनात्रकार्याविचारणा । मकरस्थे
दैत्यगुरौसर्वसस्यं विनश्यति ततोघृतमहर्घत्वंजायतेनात्रसंशयः कुंभेफघेस्थितेशु
क्रेसमितेभ्वुरंजले भवंत्यत्रनसंदेहोलोकाःसर्वेनिरामयाः । वक्रीभूतोदैत्यगुरुःरा
शौवायंप्रतरंव्रजेत् तदाधान्यमहर्घत्वंघृततैलमहर्घता । वृषेतुलाधरेकर्केवक्रगा
श्चेतिभार्गवः पुनःस्वमार्गीभवतितदाप्रमुदिताजनाः घृततैलमहर्घत्वंसभिलत्यप
तेःसर्वं स्थ्यवाप्रत्ययोगेनघृततैलमहर्घता वसिष्ठः प्राक्पश्चिमस्थयोःस्वरदानवेज्यो
परस्परंसप्तमराशिसंस्थौ तदाजनानांभयदौजलाग्निचौरास्त्ररोगादिनिपातवैरैः
ज्योनिर्निवंधे मिथःसप्तमराशिस्थौपश्चात्मागवीथिसंस्थितौ गुरुशुक्रौवनाह्वाष्ट्रिडभि
द्रमारकप्रदौ पराशरः उदयास्तमयस्थौचयदाशुक्रबृहस्पती पूर्वसंध्यागतौस्यातांज

स्तयो

नयेत्तां तदाभयं क्वचित् ग्रहः [illegible] धुव्यथवाप्यथ दृश्यते एकमात्रसमायद्वौ प्रेत्तासाग्गोपरम
रे नैरिदिशपीडितो विग्रहात्मद्भास्तानभियोजयेत् रुद्राध्याये प्रमृषेण स्थितः शुक्रपृष्ठतः स्थबृह
स्पतिः प्रदासोत्वानिरीक्षितेतत तदाचक्रं प्रवर्तन्ते धर्मार्थकामस्तव्यंते प्रस्तावावर्णासंकराः स्व
याणांच समुद्योगयतः शुक्रस्तोजयः अनावृष्टिश्च रोगं चडभिं तेचतदा भवेत् ग्राहकेतन
यानमस्थागत कस्यनदा ग्रियः यदा वनृष्टतः शुक्रः पुरतस्थबृहस्पतिः यदावालोकतोतेव
तावदेव फलं भवेत् निर्वंधे कुजसज्जीवरविग्नाः शुक्रस्याग्रसरा यदि यद्वातिवा पुरुडभिं ते
जलनाशकरास्तदा वराहः निहन्ति शुक्रः क्षितिजं प्रग्रतः प्रजाहृता शशशस्त्राभय तस्क
रैः वराचरं व्यत्कमथोनगापर्थं दिशोभन्तोल्का [illegible] पीडयेत् सोम्यास्तोदययोः श्रुतोभ
गुरुस्ततस्था वस्थितस्तापकः रोगाकामलपित्तजाश्च कुरुते पुरशान्तिचैग्रेष्मकान् हत्वात्मा
ब्रजिनाग्निहोत्रकभिषकरं गोपजीव्यान्दयान् वैशंपाण्डा [illegible] वाहनं नृपतीन् स्फीता प
स्वादिशे २ बृहस्पतिर्हन्ति पुरः स्थिते स्थिते सितं समस्तं हिम गोपुरालयं दिशाव
वोकरकास्स [illegible] पुरदे गलासटैर्भूरिभवेच्च शारदे २ शनैश्चरेत्वेक विडालकुंजराः ख

६०

ग्रामहिंस्रोसितधान्यमूकराः पुलिंदमूराष्ट्रसदक्षिणापथ्यानत्यंव्रजंत्सत्तिमरुद्र
दोद्भवैः अश्विन्यकपक्षे यदाशुक्रः कुरुते तत्समितोदयो राजपुत्रसहस्राणां मही॰
पिबतिशोणितं लोकसहस्राणामित्यपिक्वचित्पाठः नारदः कार्त्तिकमासेचतुर्दश्यां
ममावास्यायदिभार्गवः उदयास्तमयं यातितदाजलमहीक्षितिः पराशरः कार्त्तिकेत
संवत्सरे॰ यदामासे कुरुतेस्तमयोदयौ तदर्द्धान्नवतिः पूर्णो देवोभुविनवर्षति १ वर्त्तमानेय
दाशुक्रेकृत्तिकासहस्रतिः उदेतित्वंतदादेववर्षं समं वर्षति नवा २ श्लेषोदयंतश्श
क्रस्यय दिवेद्दिवाकरो आवृत्तिमार्गं कुर्वीते तदावर्षति भार्गवः २ अवार्षुकमे
विचरन्यदि वर्षतिभार्गवः वार्षुकस्तंगतोव्यक्तं षोडशं वर्षति वराहः प्राह्यषि रात्रि॰ ८
स्वल्पं॰ शुक्रः प्राच्यांदिशि स्थितो जलं धान्यंचभूरिकुरुते तत्क्षणं चवङ्गजायते १याम्य
(पुष्पदकस्योवावलेवान्भार्गवः सदा विवलायाग्राम्यानेसौम्यगावलिनोग्रहाः १शि
शिभयमनलाभेशस्त्रकोपश्च रक्तेकटकनिकषेगौरेव्याधयोदेत्यपूज्ये हरितकपि
लरूपे सकामप्रकोपः पततिनसलिलं वै भस्मरुक्षामितामे १ दधिकुमुदशशां
म्याः॰

समानप्रभो॰

आ॰ कर्कांतिमं स्फटिक[illegible] वृहन्तनुः ॥ सगतिरविक्रतोजवान्वितः कृतयु

श्रा॰ गतूयपवः सितांहूयः ग्रंथांतरे फाल्गुणोभ्यदिते शुक्रे पर्यंवृष्टिर्भवेत्सवे तरूवृष्टि

दा॰ लघांवे चैत्रे वैशाखे विग्रहोभवेत् ३ वृष्टिश्चभूयसी वैसाखेज्येष्ठेतस्याजलाशुभं आषा

61 ढेश्रावणेपौडापश्रूनांभाद्रकेपुनः धान्यवृद्धिराश्विने स्यात्संपत्तिश्चसदाशुभं मार्ग पौषे शुभं

शुभं॰ कार्तिकयोः छत्रभंगः पौषमाघयोः रुद्रयामलमते अश्विनेसर्वसंपत्तिः शुभः का

र्तिकमार्गयोः पौषेचैवतथामाघेछत्रभंगःप्रजायते अनावृष्टिःफाल्गुणेस्यात्चैत्रेतथा

तुसंपदो वैशाखेनिग्रहोज्येष्ठे वृष्टिश्चजायते आषाढे[illegible]दिनेशुक्रेजलंभवतिड

हांभं श्रावणेचपशोःपीडाभाद्रपादमश्च[illegible]यः ग्रंथांतरे सितस्यास्तंगतोमासेफाल्गु

णेयदिनिश्चिते तदादुर्भिक्षमेवस्यात्[illegible]वर्षिमतः १ चैत्रेस्यात्कालेपीडावै

शाखेचचतज्येष्ठे करोतिवृष्टिंचआषाढेजलशोषणं २ श्रावणेदयितं[illegible]भू

मिंसिंचतिमेघतः भाद्रेमासिपतेत्[illegible]तः आश्विनेसर्वथावृष्टिःस

र्वत्रैवमहोत्सवः कार्तिकेचतथामार्गे[illegible]सर्वत्रराजते ४ पौषेचैवतथामाघे

शुक्रस्यास्तंगतो यदा क्षत्रभंगस्तदा ज्ञेयो नरयुद्धं परस्परं याम्यलमते मेषराशौ यदा
दैवि शुक्रस्यास्तं प्रजायते रसोधान्यमहर्घतां याति चतुरंग्रिस्तथा हि हषे १ मिथुने वर्षते देवः
कर्कटे जनपीडनं कन्यायां च वणिक् पीडा तुलायां राजपीडनं दुर्भिक्षं वृश्चिके चास्ते
दुर्भिक्षं धनुषि भवेत् मकरे त्वागते चास्तं धान्यानां वपविलयः ३ कुंभे चास्तं यदा याति
मत्युपुत्रः स्वरेश्वरि तदा पीडा च बालानां समया याम्योतं श्टणसुतत् ४ मीनराशौ यस्य
स्ततः यदा वास्तमुपागतः सुभिक्षं क्षेममारोग्यं वृष्टिर्भवति भूयसी ५ संगृहीता
यथा वाक्यानि फलं प्रोक्तं शुभाशुभं पंडितामीरचंदेन शुक्रचारवशादिह ६ इति श्रीम
ज्योतिःशास्त्रविशारदेन लोमशगोत्रकेन पंडितामीरचंदेन संग्रथिते भाविज्ञानना
मके ग्रंथे शुक्रास्तचारवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं १ अथ शनिचारः नारदः श्र
वणानिलहस्तार्द्राभरणीभाग्यभेषु च चरन्नर्णां नेष्टचरोन्दणां स्वभिरोग्यफले मकृत् १
जनेनेशाम्बोर माहेंद्र नलतेत्रेषु सुभिक्षकृत् तक्षस्वाहुष्टिदो मूलाहिर्बुध्न्यंतभयाम्भे
यं वराहः यदा विशाखाम् समहेंद्र मैत्री स्ततश्च भानोर्दहनत्वयानः तदा प्रजानां

जीवस्तर्य

भा· मनयोतिचोरःपुरप्रभेदोगतयोर्भंगेकं १ तयोरेकं भेनतत्रेगतयो स्तत पुरप्रभेदः
ला· नयत्र भंगोभवतीत्यर्थः पराशरः कृत्तिकास्वशनिश्चारी विशाखायांबृहस्पतिः ति
६२ ष्ठेद्यदातदाचोरःप्रजानामनयोभवेत् एकमासाद्यनक्षत्रेद्दष्टपतेयुगपद्यदि अस्योस्य
भेदंजानीयात्तदापुरनिवासिनो चूडामणिः अश्विन्यांगते मंदे तैलद्रव्याणि निःशेषाः
यांति महर्घतां मासमध्ये वस्त्रलभं पुनः भरण्यांद्वितीये पादे यदा मंदः समाश्रितः ग्रा
मोपद्रवं पुरे पुंसां सर्वदेशे महद्भयं २ कृत्तिकायां यदा सौरिः प्रजानंदति निःशेषाः स्व
स्थितं जायते तत्र क्रयेलाभमनाविधिः ३ रोहिण्यां मृगशीर्षे च यदा सौरिः समाश्रितः
कुंजराः प्रलयं यांति सर्ववस्त्रमहर्घता ४ रौद्रादिपादगे मंदे सर्वधान्य महर्घता के
ते मध्ये द्वितीके पादे विक्रीतें लाभमादिशेत् ५ पुष्ये पुनर्वसौ चैव यदा तिष्ठति सूर्यजः
प्रादेशस्वंवतनोडः विलोकानां किल जायते ६ भुजंगर्क्षे यदा मंदः सर्वां पुथमहर्घता
भंति सर्वा नुजा वरान्वाणिज्ञो चोषवासिनः ७ मघायां याति यदा मंदः तदा सिंहादिके
भयं कुंजरस्य भवे लाभो विक्रये तरगस्य च ८ पूर्वाफाल्गुणीमंदे चराजानो भय

विह्वलाः यांति नाशं प्रजास्तत्र पृथिवी भयसंकुला ९ उत्तरायां यदा सौरिः स्वभिलेश्च
तुरं भवेत् गुडतैलमहर्घं वै वदंति गणसोमहद्भये १० हस्तेन सत्तमः सौरिः जीवो वासि
ह्निकास्ततः तदा नाशं तथा यांति प्रजाः दुर्भिक्षपीडिता ११ यदा सूर्यसुतो नयश्चित्रायां
वसमाश्रितः तदा स्यान्महती वृष्टिः सर्वसस्यमहर्घता शनिः स्वातौ विशाखायां
स्मिन्काले व्यवस्थितः तावत्कुंकुममंजिष्ठसस्यानां तु यमादिशेत् मैत्रे शाक्रे यदा
मंदः पश्चिमायां महद्भयं संग्रहः सर्वधान्यानां मूले लाभस्ततश्चतुर्गुणः १४ यदा सूर्य
सुतनयः पूर्वाषाढागतो भवेत् प्रपीडंते जनास्तत्र क्रयलाभस्ततश्चतुर्गुणः १५ उत्त
रायां स्थिते सौरे श्रवणे वा तथैव च सर्वसस्यमहर्घं वै राजानो दुःखकर्षिताः धनि
ष्ठायां यदा सौरिः द्विः स्यात् अंधकौशले सस्यसंभवता चात्र पश्चिमे स्यान्महर्घता राजा
नः स्वाभिनंदंति लोकास्तत्र निरामयाः १८ पूर्वाभाद्रे यदा सौरिस्तदा पृथ्वीजलास्तता प्र
जास्तत्र निरातंकाः पश्चाद नमहर्घता १९ उत्तरायां च रेवत्यां यदा सौरिः व्यवस्थितः तदा
नाशं तथा यांति प्रजाः दुःखसमन्विता वराहः उरगनरगोपवारककविवेयामामहा

जन॰ दुह॰

भा॰ कंजोभिगतः याम्येनर्तकवादकगेय लद्वनेष्क्रीनिहा १ बहुलास्थेपीड्यन्ते सौरेऽग्नि
सा॰ पजीविनश्चभूपश्च रोहिण्यांकोशलमद्रकाशिपांचालशाकटिकान् २ मृगशिरसिव
६३ स्त्रयाजकयजमानयज्ञमध्यदेशांश्च रौद्रस्थेपारतरामठजनांस्तैलिकरजकचौरां
श्च ३ आदित्येपंचनदान्तप्रत्यन्तसौराष्ट्रसिंधुसौवीरां पुष्येचाटिकघोषककापथवनवणिक्कि कु॰
तवकुसुमानि ४ सार्पेजलरुहसर्पान्पित्र्येवाह्लीकचीनगान्धारान् मूलकपारतवैश्यान्
कोष्ठागाराणिवणिजश्च ५ भाग्येरसविक्रयिणःपण्यस्त्रीकन्यकामहाराष्ट्रा आर्यम्णि
न्दपगुडलावणभैक्षकांबुनितक्षशिलाः ६ हस्तेनापितचाक्रिकचौरभिषक्तक्षकवका
द्विपग्राहाः बंधक्यःकौशलिकामालाकाराश्चपीड्यन्ते ७ चित्रास्थेप्रमदजनालेखक
चित्रज्ञभांडानि स्वातौमागधचारस्तूतपोतप्लवनटाद्याः ८ ऐन्द्राग्न्याख्येत्रैगर्तचीनकौ
लूतकुंकुमलाक्षासस्यानि मांजिष्ठकौसुंभं च वस्त्रंयेयान्ति ९ मैत्रेकुलूततंगणखस
शकाश्मीरास्सह मंत्रिचक्रचराश्च घण्टाश्च भेदं यान्ति जनाभवति विभेदश्च मित्राणां १० ज्येष्ठास्वन्द
पपुरोहितनृपसत्कृतशूरगणाः कुलश्रेण्यः मूलेतुकाशिकौशलपांचालफलौषधी

सू॰
योधा॰ ११ आर्येंगवंगकोशलगिरिव्रजमगधपुलिंदमथुराश्च उपतापं यांति जना नि
सलेन॰ वसंतिताम्रलिप्ताश्च १२ वैश्यवर्गःशूद्रश्च रन्ध्रशार्णान् निहंति यवनांश्च उज्जयिनी
शबरान्पारयात्रिकान्कुंतिभोजांश्च १३ अवंतीराज्याधिकृतान्विप्रांश्चभिषकपुरो
हितकलिंगान् वसभेमगधेशजयोधान्हिंस्नेश्वधिकृतानां १४ सौरेशान्भिषकवि सेव॰
शौंडिकयण्यनीतिवार्त्तानां अहिर्बुध्न्येनपापनकरासीहिरण्यंच १५ रेवत्यांराज
भृतःक्रौंचद्वीपाश्रिताः शरत्सस्यशबराश्चनिपीड्यंतेयवनाश्चशीतेश्चश्वरति
रुद्रयामलमतेन तत्त्वगतशांतिफले यदाश्विन्यांगतः सौरिस्तदादुर्भिक्षकार
कः जनानांजायतेरोगाः पशूनांचमहद्भयं १ यमर्क्षेयदिसौरःस्याल्लोहकारोथ
नेभक्तः सर्वेहिपीड्यंतेदेविब्रह्मणोवचनेयथा २ कृत्तिकायांगतेसौरेतदादे
वोनवर्षति विप्राणांजायतेपीडामहद्भयंतथामनेवच ३ रोहिण्यर्क्षेस्थितेसौरेतथामति
श्यन्तिसर्वदा श्रावणेनैववर्षेतदुर्भिक्षंभवेत्तदा ४ मृगर्क्षेयदासौरःसर्वथा
नेभविष्यति वनस्पदविनाशःस्याद्देवोवर्षतितदा ५ शिवर्क्षेसंस्थितेभानौः
त्र॰ वै

भा·
ज्ञा·
६४

सर्वसस्याचमेदिनी सर्वदेशेसमभितस्यात्रिः संदेहं वरानने ६ आर्द्रिमेचगतेमंदे
भवेद्भाममहर्घता कंगुणीकोद्रवानोरीग्रतसीवहुजायते ७ सूर्यपुत्रेपुष्यगतेतित
र्लमाषः प्रजायते देवोपिवर्षतेकिंचिन्महर्घंजायतेध्रुवं ८ सर्पर्क्षेचगतेमंदेचतमा
सेववर्षति जायेतसर्वधान्यानिप्रजानामैरोग्यमपिध्रुवं ९ मघायांचयदासौरेनदावए
कस्तुहृत्को माषादीनामघ्र्याण्यनिष्पत्तिःस्याद्वरानने १० पूर्वाफाल्गुण्यांयदासौरे [illegible]
[illegible] तदादेवोनवर्षति रसानांचमहर्घंत्वमाहेपिनैववर्षति ११ उत्तरायांगतेमंदे [illegible]
स्वयं [illegible] नश्यंतिपि शावः त्वषधान्यमहर्घं त्वं षण्मासांतंवरानने १२ हस्तागतेमंदः प्र
जानांसंलयंतदा गावांविनाशादिनाशः स्यात्स्वल्पवृष्टिर्भवेध्रुवं १३ यदाचित्रागतः सौरिः
छत्रभंगोभवेत्तदा वहूनीरोगिताभावेवहुवृष्टिर्भवेद्ध्रुवं १४ वायुदेवेसूर्यसुतेसमधि
कंस्याद्वरानने भवेत्तुनात्रसंदेहोमहत्तः प्रियजनस्यहि १५ विशाखायांगतेमंदेनश्य
न्तोभूमशालिके पूर्वंवर्षतिपर्जन्यः पश्चान्नैववचनागमः १६ अनुराधागतेसौरेतिक्त
वस्तूनियानिच कर्पूर [illegible] १७ सौरियाद्रेंदकर्तस्यात
त्रंत्रमादीनिमहर्घ्याण्यपराणिच॥

ष्यापशुविनाशता राजतस्करतः पीडा त्लयं धान्यस्य निश्चयं १८ मूलर्क्षस्थो यदा मंदो
वज्रपीडा वरानने पशूनां च नराणां च हेहेर्म ध्यमनातदा १९ पूर्वोत्तराषाढ्यातेमंदे
रोगो भविष्यति पशूनां मानवानां च मंदे होनास्ति पार्वति २० वैश्ववर्क्षे रवेः पुत्रः यदा
गच्छति पार्वति तदा च तु मध्यदेशे मंदो देवो वर्षति मध्यमं २१ वासववर्क्षे गते मंदे पार्थिवैः
पीड्यते मही गवां च ब्राह्मणानां च पीडनं स्याद्वरानने श्लेष्मादकालदा मेघाः स्वल्पस
संभवेत्ततः तथा धान्यानि जायंते [illegible] स्सवं नितदा २३ शततभे च गते मंदे चतुष्प
दविनाशनं स्वल्पवृष्टिं करोति मेघः वज्रधान्यं भवेत्तदा २४ पूर्वाभाद्रपदा मंदे स्थायदा स्या
द्वातु ने दनः तदा सस्य महर्घ्यं स्यादल्पवृष्टिः प्रजायते २५ विकृते लोत्तराभाद्र यदा
स्थयदि गच्छति राज्यपीडा अल्पवृष्टिः स्वल्पसस्यं प्रजायते २६ यदा पौष्णगतः सौरी तदा
देवो न वर्षति हाहाकारं महाघोरं दुर्भिक्षं भवति पार्वति २७ सर्वद्रव्यं च रत्नानि विक्र
यितास्मे स्मारि संग्रहेत्सर्व धान्यानि लाभो भवति पुष्कलः २८ दुर्भिक्षं मध्यदेशे च पीडा
जनपदस्य च परस्परं वैरं दारुणं भवति दारुणं अश्विन्यां च चरणागतः शनैः फल

प्रिये १

श्रुति

सूर्य पु

भा॰ ईश्वर उवाच ॥ अश्विनी प्रथमे पादे यदा याति शनैश्चरः श्रीनगरे मध्यदेशे ... मासमात्रेण
ता॰ नश्यति १ द्वितीये चरणे देवि सौराष्ट्रे द्राविडे तथा समालवे विनश्यन्ति जनास्तेन गवादि
९५ भिः २ तृतीये वा चतुर्थे वा यदा गच्छति भास्करिः कलिङ्गे गौडदेशे च नाशयेत्तां च निश्चयात् ३ नं॰
65 भरण्यां प्रथमे पादे यदा याति शनैश्चरः तदा पश्चात्तमनुद्र सनटे रौरवमादिशेत् ४ द्वि
तीये पादगे मन्दे दुर्भिक्षं तु रहर्षणे तृतीये पादगे देवि पावके भयमादिशेत् ५ ... शा
मुद्गं कं चैव लयो ... व्रीहि स्तथ यवसर्षपे कार्पासं नीरके चैव शर्करा स्तरसं दरि ६ चूर्ने तैलादि
केमेते महर्घाणि भवन्ति हि तृतीयस्य तदुर्भिक्षं मलकायां भवन्ति च ७ चतुर्थे वाग्निभयं
नित्यं भविष्यति न संशयः कृत्तिका प्रथमे पादे यदा गच्छति भास्करिः विग्रहो जायते लो
के वा रवाग्निभयं भवेत् वामवो वर्षते नैव तत्पालत्र विशोषिनः ९ द्वितीये चरणे देवि
या॰ यदा याति सूर्यजः कृष्णानदीतटद्वेद्वे दुर्भिक्षं भवति ध्रुवं १० पादद्वये फले तल्लप्सेद्रा भामि कं॰
निपतन्ति रोहिण्यां प्रथमे पादे यदा भवति सूर्यजः ११ गोदावरीतटद्वेद्वे दुर्भिक्षे ...
दारुणं वृष्टिश्च जायते स्वल्पा वैश्वानरभयं तथा ... रोगार्व्रह्मविधा ... मानवा तेव ९५
भवेत्॰ त्यद्नि॰

यानने १३ द्वितीयेन यदा सौरिः कृत्तिकाणी रक्तशालयः वणिकाः क्रमजीवं च निर्लक्ष्मता सि
कोद्रवाः १४ मसूरा यव गोधूमा माषा मुद्गाः तृणान्यकाः देशो विराटमेते देवैतेषां स्याच्च महा
र्घता कार्पासं पट्टसूत्रं च घृतं तैलादिकारसाः अर्घ्यं गावो महिष्यश्च प्रलयं यांति सर्वदा इति १५
यत्साम् ५ १ तृतीयचरणे मेदे सर्वाणि कंबलानि कार्पाससूत्राणां रक्षा नो चैव भामिनि १६
तेषां च महर्घतं भविष्यति पादे देवि चतुर्थे तु गौड देशे विनश्यति १८ सर्वेषाम
वस्त्राणां ११ महर्घं जायते नात्र संशयः मृगादि चरणे देवि यदा याति शनैश्चरः आभीर देशा नश्य
ति अग्निदाहेन सर्वदा सर्वधान्यरसादीनां जायते च महर्घता २० पुंड्रस्वस्वामिके देशे
भवति नात्र संशयः द्वितीये पादे मे देवि यदा तिष्ठति पार्वति २१ नदीनां दग्धरे नाशः पृ
थिवीतला श्रियमे कुलं कार्पासं तिलं थामसूरानां भोजनानां च महर्घता २२ तृतीयचरणे देवि
या १ यदा याति शनैश्चरः अवंति पश्चिमभागे देशो सौराष्ट्रके तथा विनाशो जायते पीडा च परच
क्रेण सर्वदा रसाश्चैव तत्र यं यांति कोद्रवानां च नश्यते २४ मेघो न वर्षते देवो महाश्रु
भयानकः पादे चतुर्थे मे देवि उज्जयिनीत्रीतयः २५ प्रजानां च महापीडा दुर्भिक्षं भ

भा॰ वनिक्षवं लवणगुडतैलानां रसानां च महर्घता २६ मेदिनी पच्यते नैव परचक्रागमा
ला॰ कुला द्विमासं नैव वृष्टिः स्याद्राजयुद्धं परस्परं २७ आर्द्राप्रथमपादे च यदा याति शनै
६६ श्चरः कलिंगदेशनाशः स्याद्दालसोपद्रवणा च २८ [illegible] पृथिव्यां च [illegible] नाप्नुवन्ति मा क्षुधाविद्धा
नवाः राज्ञां च जायते युद्धं जनानां च तथा भवेत् २९ द्वितीयपादगे मंदे कलिंगपूर्वभाग
66 के देशाः सर्वे विनश्यन्ति देवि सत्यं शृणुष्व मे ३० महाशाल्लीमोष्ठकुंगुकोद्रवाश्चणकास्त
था मुद्गामाषाश्च यवाश्च वर्तिलास्तैव पुनस्तथा ३१ एतेषां च महर्घत्वं [illegible] नात्र संशयः जायते
तृतीयचरणे मंदे दुर्भिक्षं देशकोंकणे ३२ गुर्जरादयो न पच्यंते यासं भवति दुर्लभं जाय
ते जीवमरणं सत्यमेतन्मलोचने ३३ चतुर्थे चरणे देवि यदा भवति भास्करिः विराट
कोंकणे चैव तथा देशे समुद्रके ३४ विनश्यन्ति वने सर्वे रसधान्यमहर्घता आदित्य
प्रथमे पादे यदा याति शनैश्चरः ३५ घृततैलरसो धान्यं कर्पासं च महर्घता यान्ति विश्व
णलाभश्च नतेना जायेत निश्चितं ३६ विंध्यराष्ट्रपुलिंदेषु केदार[illegible]पुरवासिनः जलही
नाश्चते देशाः प्रलयं यान्ति सुंदरि ३७ द्वितीयचरणे मंदे यदा तिष्ठति पार्वति द्वीपानां

[illegible] समस्तकानांचविनाशोजायतेध्रुवं ४९ तृतीयेचर
णेमेदेकानीशरीविनश्यति कर्कटीशणसूत्रंवस्त्रभागुरुसशर्करं जातीफलंचहिंगुंच
इवंचम्त्तुत्वादिकंतथा महर्घंजायतेदेविलाभस्यत्रिगुणोभवेत् ५० विविधोपद्रवंदेवि
तत्रराज्येनसंशयः मेदिनीपच्यतेनेवदासवोनेववर्षति ५१ नगरेचाशुभंदेविद्वेधासो
वत्सरेतनथा नाव भवतिदेवेषिसर्वथासमहर्घता ५२ पुनर्वसुचतुर्थांशोयदियाति
शनेश्चरः श्रीखंडादेदेशेदेवेशितिमासेनेववर्षति ५३ नेत्थेवाग्निभयंतत्रविग्रहंहत्यपीडने
अत्रमहर्घतांयातिकुंकुमणीमाषकोद्रवाः ५४ शालयपोचूर्वा रा जमाषसमस्तपुंगी
रकेतथयामानिकर्पासशणसूत्रकं ५५ नर्षपतेलनिचदेवेशित्रिमासानात्रसंशयः पुष्य
स्यप्रथमेपादेयदागच्छतिसूर्यजः देशेकलिंगकालिंदे हृतशर्करं कर्पास लव
णंतेलगोमहिष्यादिहानिता ५६ दासवोवर्षतेनेवभवेदग्निभयंप्रिये पादेद्वितीयके
मेदेसर्वदेशाविनश्यति ५७ चणकातूलगोधूममसूरास्त्रिकुटातथा अतसीयवक
पोसपट्टसूत्रशणादयः ५८ एतेषांचमहर्घत्वंजायतेनात्रसंशयः पादेतृतीयगेमं

भा
लो॰
६२

देदुर्भिक्षंगुरुनागरे ५० पादेचतुर्थगेदेवितत्रदेशेमहाभयं जायतेचोरदुर्भिक्षंन्दपना
शः प्रजायते ५१ प्रजानोवत्तयोभूपान्महाघुरुघनाशनम् श्लेषाप्रथमेपादेगतः स्र
र्यसुतोयदि तदाविंध्यनिवासीनांमहाभीतिंसमादिशेत् कोसलेवनितानंददेशेवंगु
गिरिणि तथा ५२ देवोनवर्षतेतत्रकुंगुकोद्रवसर्षपा॥ मसूररमाषकेदेविकुलत्थचणकाश
ने ५४ त्रिकूटाजीरकंचैववस्त्रन्येतानिभामिनि नष्यंविं महादेशेलत्यमेवनसंशयः ५५
तृतीयांशेयदायातेशनोहषेपुरेभयं विग्रहंचमहाघोरंसंसर्वंमहर्घंचेतौ सार्पपादच
तुर्थेतुयदिमंदगतिर्भवेत् तदानंदपुरेदेशेजायतेचमहद्भयं ५७ मघाप्रथमपादेच
यदायातिशनैश्चरः दुर्भिक्षंमालवेदेशेराजयुद्धंमहद्भयं ५८ विविधोपद्रवास्तत्रवा
सवोनैववर्षति चतुष्पदानांमरणंगोधूमचणकंयवा॥ ५९ मसूरात्रिकूटाश्चैव [illegible] ते
[illegible] लाभोद्विगुणितोज्ञेयोनिःसंदेहंवरानने ६० द्वितीयचरणेसौरिर्यदातिष्ठति
पार्वति [illegible] शालामरिचहिंगूनांधान्यादीनांमहर्घता
तृतीयेचरणेसौरिर्यातजातेचमालवे ६२ महामारीभवेद्देविदुर्भिक्षंगदमेवच तथैवा

तदाकार्पासलवणपूर्वकराणांगुडस्यच॥

त्रिभये तत्र मूषकाः शलभास्तथा ९३ कार्पासलवणं सूत्रं दधिगुडं मधुस्तथा
महर्घं जायते देवि हन्ते तैलादिकं तथा ९४ चतुर्थपादके देवि यदा याति शनैश्चरः
तदा भवेज्जगत्यस्मिन् दुर्भिक्षं मालवेषु च ९५ माघाविनाममहाव्याधिर्मूषकाः शलभा
स्तथा तथैवाग्निभयं तत्र रसधान्यमहर्घता ९६ पूर्वाफल्गुणीपादे वयदा संचरति श
निः नृपाणां जायते युद्धं प्रजाव्याधिसमाकुला ९७ द्वितीयचरणे देवि शनिर्योगो भवे
यदि मालवोज्जयिनीदेशे महादुःखं भवेत्तदा ९८ तत्र धान्यं न पच्यंत माघवो नैव वर्ष
ति नृपाणां विग्रहो भूपानां राणां व्याधिपीडनं ९९ रसं समशाणकर्पासं पट्टसूत्रं महर्घ
कं पादे तृतीयके देवि यदा याति शनैश्चरः १० तदा नानादेवादीपुडुर्भिक्षं भवति भु
वे नाशश्च तदा दीनामस्मिं विस्फोटपीडितः ११ गजो हूनाशश्च दे वि नृपाणां विग्रहो
भवेत् तथैवाग्निभयं तत्र तलाभांडमहर्घता १२ नश्यंति जंतवः सर्वे समस्मेतद्धरा
तले उत्तराश्रयमे पादे यदा याति शनैश्चरः १३ तदा कलिंगदेशे तु हन्ते तैलं च शर्क
रा सर्षपं जीरकर्पासं कुंकुमं माषास्तथ तथा १४ एते सर्वे महर्घा स्युः देशे नाशि पार्व

भा·
त्ता·
६९

ति पादे द्वितीयके सौरिर्यदा गच्छति भास्मिति ७५ मध्यदेशे च दुर्भिक्षं देवि गंगातटेषु च
रसथा यत्नतयं याति विग्रहः पृथिवीपतेः ७६ तृतीये चरणे सौरिर्यदा याति वरानने
पूर्वदेशे समुद्रस्य गंगा या यमुनातटे दुर्भिक्षं जायते चोरं न त्रकार्या विचारणा पादे
चतुर्थमे दोषयदि गच्छति पार्वति ७८ विंध्याद्रौ कान्यकुब्जे च मुने वत्वात्तंत्र पच्यते फल
दैं जायते राज्ञां मायवो नैव वर्षन्ति ७९ कार्पासं पट्टसूत्रं च शणा लोहं च कांचनं ताम्र
नूप्यादि सर्वं वस्त्रं च जायते प्रिये ८० हस्तस्य प्रथमे पादे यदा गच्छति सूर्यजः विन
श्यति कुरु क्षेत्रं च तच्छद समन्वितं ८१ द्वितीये चं यदा सौरिः प्रविशेत्त वरानने र
सो धान्ये जलं तत्र विनश्यति न संशयः ८२ पादे तृतीयगे मंदे सर्ववस्त्रं विनश्यति
जीवानां सर्वजन्तूनां पीडा भवति भूतले चतुर्थचरणे देवि यदा याति शनैश्चरः वी
जायते जानां पुर विनाशं च [illegible] ना तु संशयः ८४ सर्षपं राजिकां तत्र संग्रहं न त्र कारयेत्
घृतं लोहं सुवर्णानां तावि गुणो लाभ एव च ८५ चित्रादि चरणे देवि यदा गच्छति सू
र्यजः भवेद् वृष्टि भयं देवि यमुनायास्तटे तदा ८६ द्वितीये चरणे देवि यदा याति शनैश्चरः

68

द्राविडं मागधं देशं सौराष्ट्रं च विनश्यति ८७ महद्भयं प्रजायेत विप्राणां देशवासिनां रस-
यानं तेयं याति सं देहो नात्र पार्वति ८८ तृतीयचरणे देवि यदा भवति भास्करिः कु-
रुक्षेत्रे पुण्ड्र भिन्नं तु माधवो नैव वर्षति ८९ तेष्वेवाग्निभयं तत्र प्रजापीडा निरंतरं पारस्य-
रैर्नरैर्दारुणं युद्धं भवति दारुणं ९० पादे चतुर्थके देवि सर्वाभावस्तु कथ्यते स्वाम्या-
दिचरणे देवि यदा याति शनैश्चरः ९१ रसा मस्या विनश्यंति दारुणं हस्तिनापुरे द्वितीय
पादके सौराष्ट्र भिन्नं भवति विधि ९२ पादे तृतीयके देवि सर्वनाशो भविष्यति चतुर्थपा-
दके सौवीर मरुस्थल गुर्जर शाकंभराः ९३ दक्षिणं पतनं तेषां जायते च महर्घता विशाखा प्रथ-
मपादे यदा गच्छति सूर्यजः ९४ तथा द्वितीय तथैव च चरणे यदि भास्करिः सोपद्रवः
सर्वदेशस्तदा देवि प्रजायते ९५ अनुराधा प्रथमपादे वै यदा याति शनैश्चरः नाशं ललला-
टे सौराष्ट्र पञ्चनेमदीनतले माधवो वर्षते नैव द्वितीयचरणे तथा पादे तृतीयके
देवि यदि सौरि प्रतिष्ठितः ९७ व्यसनेन तदा दिष्टं विनश्यति न संशयः सपालिकोद्द-
वा देवि कंकणीमुद्रमाषकाः ९८ ममस्तं तुङ्गे ते मोष्टचणकं च तैलं तथा एते महर्घतां

तस्मिन्कालेतु

भा· योति संदरि ९९ पादेचतुर्थकेसौरे मरुदेशोविनश्यति नचान्नंपच्यतेपृथ्वी
ज्ञा· दुर्भिक्षंप्रबलंभवेत् १०० नश्यतिशालकर्पासंतथैवाग्निभयंतदा ज्येष्ठाप्रथमपादेचगतो
६९ यदिशनैश्चरः १ प्रजानांचभयंतत्रपरचक्रेणनश्यन्ति पादेद्वितीयगोदेविपदाभवतिभा
ष्करिः १०२ तदांतरेसमुद्रस्यदुर्भिक्षाग्निभयंभवेत् तृतीयपादगःसौरिःसविराट्सौरटे
तथा १०३ समुद्रस्यतटंसर्वंविनश्यतिहिमाश्रिति गौरवंचमहाकष्टंराजयुद्धंप्रवर्त्तते ४
तस्कराणांभयंचैव संदेहेनात्रभामिनि चतुर्थचरणेदेविविदेशमेदिनीतथा १०५ पच्य
तेनैवधान्यानितथैवाग्निभयंभवेत् मूलार्यप्रथमेपादेयदागच्छतिसूर्यजः ६ सर्वदेशेषुदु
र्भिक्षंविग्रहंराजविद्रवः अन्नंनोपच्यतेभूमौतस्कराणांवजूवता १०७ विरोधोभविताराज्ञा·
विषयोपिविनश्यति द्वितीयचरणेदेविदेशोगूर्ज्जरकेतथा ८ मेदिन्यांपच्यतेनान्नंदु·
र्भिक्षंप्रबलंभवेत् जायतेविग्रहोराज्ञोमाधवोनैववर्षति ९ नृपपीडाग्निभयंतत्रक
र्पासंराजसर्षपः मसूरंचवणकामुद्गाश्रिकूटाकालमाषकं ११० ऊलमर्यसुवमे
तेषांजायतेचमहर्घता रसंतैलंसलवणंकृष्णजीरंचजीरकं १११

69

मंग्रहे त्रिगुणो लाभः सप्तमे मासि पार्थिवे पादे तृतीये गोमंदे फलमेतन्न लोचने ९२
चतुर्थे च चरणे सौरि स्तदा धर्मनदीतटे जायते विषमो नाशः समस्तु कं तु भवेदे ९३ भामिनि
पूर्वाषाढा प्रथमे द्रोव भानुजः स्वगतो यदि तदानानापुरे रोगे दंड भिंत जननाशने ९४
कार्ये संशानि कालाश्च वैभ्यो मृदुसर्षपैः त्रिगुणो जायते लाभो मद्याख्यो तव रोचने ९५
पादे द्वितीय गोमंदे धान्यस्ते त्रैसगुर्जरे करुहे ग्रादि देशे षु माधवो नैव वर्षति ९६ वि
नश्यंति च मे भ्यानि जनानां नात्र संशयः उत्तराप्रथमे पादे यत्र गच्छति भास्करिः ९७
हस्तिनापुरं स प्रोक्तं नगरे पुत्र पाटले माधवो वर्षते नैव डंभि तव ज्जलं भवेत् ९८
तदा वस वेव न्तनां संग्रहं कारयेद् बुधः एवं त्रिषष्टमासे पु लाभं चैव चतुर्गुणं ९९ भू
मिराज विरोधः स्यात्साप शीलैस्थानदैः पादे द्वितीयगः सौरिः पुरे मंडल वेष्टके १००
मानवानां भवेत्पापिवर्षा नैव भवेत्तदा पादे तृतीये गोमंदे मालवो नृपपतिर्ध्रुवं १०१
सन्निधे कामरूदे देशे विषये नाशयते पर्वकं तथैवाने मे दिमा नैवपद्यते १०२
तदा सुत्रतिलादीनि महर्घाणि भवंति हि पादे चतुर्थे वेदे विडंभि तं कामरूपके १०३

भा॰
ता॰
७॰

माधवो वर्षते नैव विषये नाश उच्यते महाभयं मनुष्याणां जायते राजविग्रहः २४ त
थैवाग्निभयं नवरसधान्यमहर्घता श्रवणे प्रथमे पादे यदायाति शनैश्चरः २५ देशेषु
कामरूपेषु दुर्भिक्षाग्निभयं भवेत् पादे द्वितीयके देवि फलमेतत्प्रजायते २६ तृती
यचरणे यदायाति शनैश्चरः दुर्भिक्षं वङ्गदेवि कामरूपे भवेत्तदा २७ माधवो
वर्षते नैव समुद्रे पल्लवाणगुडे सर्वेषां महर्घाणि तेषां स्याद्व महर्घता २८ श्रवणस्य
चतुर्थांशे धनिष्ठार्धसमन्विते सर्वनाशस्तु कथ्यते सत्यमेतद्वरानने २९ धनि
ष्ठायां यदा सौरिः त्रिचतःपादसंस्थितः पूर्वमेव स्वरेशानि फलमुक्तं तु पार्वति ३०
देशे कनकपुरे रम्ये तथैव कान्यकुब्जके मेदिनी पच्यते नात्र माधवो नैव वर्षति ३१
मरस्वंदूरि दुर्भिक्षं जायते चौरकाले च [illegible] वारुणे प्रथमे पादे यदा भवति भास्करिः ३२ तदा
कश्मीरकदेशे माधवो नैव वर्षति मेदिनी पच्यते नात्र राजयुद्धं परस्परं ३३ दुर्भिक्षं वि
षमं रोगं जननाशो भयं भवेत् पादे तृतीयके देवि मध्यदेशे स पूर्वके ३४ मे
दिनी पच्यते नात्र राजयुद्धं परस्परं धान्यादीनां रसादीनां महर्घं जायते प्रिये ३५

पादे च तुर्थेगे मंदे राजविग्रहमादिशेत् दुर्भिक्षं रसनाशः स्यात् द्विपयेषु विनाशता ४९
पादांते शतभिषायां पूर्वाभाद्रपदत्रये यावत्समफलं सर्वं कथ्यते शुभलोचने ५०
पूर्वाभाद्रपदायाश्च तुरं त्रिगतः शनिः तथा मेरोरथः कष्टं जननाशः प्रजायते ५१
मानुषे रोगबाहुल्यं शिव स्य वचनं यथा उत्तराप्रथमे पादे मंदो हि व्रजते यदा ५२
तदा मेरुतटे देवि हिमाचलसमीपगे दुर्भिक्षं जायते रौद्रं द्वितीये पितनं फलं ५३
तथा चैव तृतीये त्रौ फलं तुल्यं विनिर्दिशेत् पादे च तुर्थके मंदे देशे सौराष्ट्रके तथा ५४
दुर्भिक्षं जायते देवि नाशं पश्चिमतो भुवि माधवो वर्धते नैव विषये नाशमादिशेत् ५५
गजोष्ट्रमहिषीभावो गर्दभं पदजायः प्रियं ते जंतवः सर्वे सत्यमेतत्सुरेश्वरि ५६
रेवतीप्रथमे पादे सूर्यजो यदि तिष्ठति तदा नदीतटे हंहे दुर्भिक्षं कालरौरवं द्विती
यचरणे मंदे रेवत्यां यदि तिष्ठति [illegible] ५७ ना
नेपत्तानि मेदिन्यां स्मृणुमद्वचनं प्रिये तृतीयचरणे सौरिर्यदा तिष्ठति पार्वति ५८
विंध्यादिषु वैभागेषु विषयस्य प्रणश्यति मूषकस्य भयं तत्र काककृमी उत्पन्नं भवेत् ५९

भा
स्या•
७१

तथाकालकृतेनैवनटनासक्तेनतथा पादेवनर्थकेमेदेशेष्यानात्रैवपच्यते ४५८ माधवो
वर्धितेनैवगौरवंकालमुच्यते तेथैवाग्निभयंतत्रसधान्यमहर्घता ४५९ इतिरुद्रयाम
लमतेवरणागतफलम् वसिष्ठः कीटाजपंचाननकर्कटेषु चरन्शनिःस्वल्पघदःप्र
जानां व्याधिभयंतत्रविदामयश्चतथापिजीवंतिजनाःकथंचित् १ कन्यान्त्ययुग्मेघदवा
पसंस्थःस्वल्पेत्रसंस्थोपिशुभप्रदःस्यात् वंगांगकश्मीरकलिंगगौडसौराष्ट्रदेशेषुशु
भप्रदःस्यात् २ प्रलम्बेतितित्तिलीशाःप्रचलनिवसुधामोदनेदस्युवर्गौथौअंशेशावुद्धिभा
जांजनपदहरणंवित्रवर्षीपयोदः॥ वंड्वार्कोमंदरश्मीग्रहगणसहितौवांनिवान्नः
प्रवंशाम्बुकाकारेसममसंभ्रमतिजगृहदिंदमीनगोसूर्यसूनौ २ वराहः घावन्मार्तंडसू
नौव्रषभवटपटेव्याघ्रिकेमीनसिंहराशिस्थेषुसमेतेसर ३ गुरुसहितेभूमिपुत्रेणवास्या
त् तावद्दुर्भिक्षकालेजनपदमरणंतत्सिपासायचाते ग्रामेरण्येपश्मशानेनिकरस
हिता नर्तयंतःपिशाचाः १ अन्यत्र मेषेशनौगुरौरेषुप्रभासेवाबुधेव्याघ्रे मिथुनेजाय
तेपीडास्थूलमूलफलेषुव १ कर्केकाश्मीरकेव्याधिःशाकप्रश्रेष्यसंगारधिपिप शनैश्च

रेवकन्यायांमालवायांनिसंशयं २ तलाहृष्किकवापेषुयदियातिशनैश्चरः नवर्षंनित
रांमेवाः५ स्थीउर्भिक्षपीडिता सुभिक्षंमकरेकुंभेजायतेवकृथाशनौ मीनेवाशेषलोका
नांडर्भिक्षेणभयंभवेत् गोतमवाक्यानि शनैमेषस्थितेज्ञेयंयवनामोक्षेषुवर्षणं सुभि
क्षंसर्वमेदिन्यांनराणांपरिपीडनं १ जनभंगाभवेत्स्थवीचोन्यातास्वदिनेदिने पूर्वदे
शेभवेत्पीडाराजविग्रहएवच मासद्वयेसमर्घत्वंततःपश्चान्महर्घता डर्भिक्षंसुभिक्षंवा
रमत्रसततविधीयते कर्पासतिलमाषानांदशमासमहर्घता यमुनाविपाशयोर्मध्ये
देशेचैववधंभवेत् अन्यच मेषेशनैमहर्घंतिसुवर्णरूप्यादियातवः मौक्तिकंपद्मरा
यानंतिमातरः पुत्रान् १ २ गंचडर्लभंजायतेध्रुवं १ [illegible] यनथान्यमहीपतिः उपद्रवैर्नरैपीडाग
हृशायमुनातटे २ पीडास्यात्पूर्वदेशेषुडर्भिक्षंतेनर्मदातटे सविहारंयवनतुरंपीडि
तंमानवैर्भवेत् विशेषःस्यादयमितिपूर्वतःपश्चिमंगतः इतिमेषराशिफले अथ
वृषराशिफले वृषराशौशनि[illegible]फलंगोदावरीतटे ग्राममहिषीविनाशायरक्तधा
न्यप्रवर्तते १ सुवर्णकांस्यताम्राणांद्वादशमासमहर्घता तडपरित्रिगुणोलाभोभविष्य

मैदै

निनसंशयः वणिककोद्रवादीनांसर्वेकस्यतथैवच समभावसमहर्घत्वंकथितंचमहे

भा स्वरैः अन्यत्रवृषेशनोमहर्घंचेतिसर्वधान्यानिविग्रहः त्वयाएतावत्तथैवातिगोहस्त्यश्वच

ला तुष्पदः इतिवृषराशिफलं अथमिथुनराशिफलं गोनमः मिथुनस्येशनोनत्रयुद्धं स्या

३२ [illegible] हाहाभूतेचमेदिन्यांदुर्लभत्वाचमेदिनी सर्वत्रलभनेत्क्लेशं महेशवचनं [illegible]

अन्नेमहर्घतांयातिमानुषस्यचपीडनं पूर्वेवमध्यदेशेचरसानांचमहर्घता [illegible] चन्द्र्य युद्धं

सर्व१ [illegible] देशेषु [illegible] पर्डे सर्वमेतत्हरानने पूर्वदेशेभवेत्पीडावा

त्पदेशेसुखंभवेत् गोधूममुद्ग माषाश्चकोसरूप्यसुवर्णके मांजिष्ठंचैवमेतेषांमनुमा

संमहर्घता विग्रहंतमहाघोरं युद्धंचैवभविष्यति अन्यत्र मिथुनस्येसूर्यशुक्रेवर्षाचैलोकाणी

डनं पश्चादनसमृद्धिःस्यात्राजनःसुखिनस्तदा अन्यत्र मेषहषमिथुनेषुयदा [illegible] तिष्ठन्तिसूर्यजः

[illegible] सर्वदेशेभवेद्दुर्भिक्षरोगश्चप्रबलंयंभवेत् १ चतुरोगोभवेत्तत्रत्वतीसारश्चजायते

गोमहिष्यादिपीडाहलेष्वापितथैवच २ अमेषोमंदहृष्टिश्चदुर्भिक्षमतिरौरवं राज

भंगोभवेत्तत्रयुद्धंचैवपरस्परं ३ विरोधःसर्वलोकानांगोडवाकरणाटके अत्रसुखंवर्त

तेलोकेकुठेवःस्वजनैःसह रामेश्वरोवंगदेशेगौडदेशास्तथैवच इतिग्णाधोङ्देश
स्वप्रयोध्यातीरसागरं ५ एतेदेशाविनश्यंतिनिःसंदेहोऽसौरेत्सत्यवत् अथकर्कराशिफलं
गौतमः कर्कराशौशनैर्योयानेगजविग्रहएवच नगरस्यभवेन्नाशःरक्तधाराप्रवर्तते
शोकनाशोमनुष्याणांमहेशावचनंयथा कर्पासस्यमहर्घत्वंतिलानांचमहर्घता द
शमासानयदिशैत्यासमस्ताचरस्यवापिवा सर्वर्णानाश्रकांस्यानांमहर्घंचनवमासके था
गमिष्यतितथादीचेत्रस्वकेडवासरे मेवेत्तेहर्षणोयोगेतृतीयेप्रहरेध्रुवं १ अथात्र
कर्कराशिस्थितेमेदमध्यदेशेमहाभवेत् दुर्भिक्षंचप्रजापीडांतत्रदेशेसमादिशे
त् वैरंगेष्ठजायतेयुद्धेच्छत्रभंगोभविष्यति अतेःस्यान्नरतिकाचलेकर्पासस्यमहर्घता
एकादशशतेमासेअन्नस्यसमताभवेत् ज्येष्ठेमासिचदेवेशात्वृतीयेयामकेशृणुश्रे
कृत्स्नंनभोभवेत् धकारोमहारिष्टंचनै [illegible] अथसिंहराशिफलं सिंहराशौयदासौरेस्तत्रकैः
पीड्यतेमही महाशस्त्रेननाशं तुच्छत्रभंगश्च [illegible] १ उक्तानेवमहायुद्धमनस्थव
महर्घता हाहाभूतंचमेदिन्यांस्वेच्छहानिश्चजायते २ पांचालेसजलेपीडाचदेशेल्दतथे
कथ्यते

भा. तथा समस्तावमहर्घत्वं दशमासेर्दवधिर्मता तदुपरि च दुर्भिक्षं सम्भूयात महर्घता संग्रा
ज्ञा. मः कार्त्तिके माघे घोरश्चैव भविष्यति ४ अन्यत्र सिंहस्थे सूर्यतनये नैलेयाति महर्घता
७३ तथा च तत्र विकारास्व समये त्वपविग्रहः गोन मः कन्याराशौ शनिर्यत्र विग्रहस्य दिने दि
भयंकरं ने रौद्रं घोरं महाकर्म म्लेच्छसंहारकारकं मासषष्ठे भवेन्मं मान्तु सत्र कलत्रतः हाहा एष्यं भवेन्महायुद्धं ४
भूतं तमे दिग्यां सर्वजंतुविनाशनं दक्षिणे पश्चिमे खेर्दै म्लेच्छयुद्धं तदा भवेत् दारुणं छ
त्रभंगः स्याद्वृद्धे देशौ द्विगुणाश्च कं १ अन्नस्य द्विगुणं मौल्यमिति वस्त्रराणां महर्घत्वं तत्र बल
स्य महर्घता अन्यत्र यदा सूर्यस्य तनयः कन्याराशौ व्यवस्थितः तदा न्यपात्नये यो निश्च
जाश्च वत्र पीडिता रुद्रयामलमते कन्याराशिस्थिते सौरे संग्रामः स्याद्दारुणे जयपत्रे
नैरेंद्राणां म्लेच्छहानिर्दिने दिने १ महायुद्धं भवेत् षष्ठं मासमपुक्तं स्वरे स्वारि मातावत्सज
ति युद्धं पसूनां च विनाशनं २ भविष्यति छत्रभंगो मन्त्रेषु च महर्घता लवणं तिलक
पौसस्तादीनां महर्घता प्रकारांतरे कर्कट सिंह कन्यास्वयदा सौरिर्व्यवस्थितः तदा त
स्य भवेद्वृष्टिर्दक्षिणे च विशेषतः १ दुर्भिक्षं च भवेत्तत्र रोगै स्वप्रलयं भवेत् शालभाग् ७३

पि

षकाश्चैव सूक्ष्माश्च बह्वश्च तथा लोकानां निरूहश्चैव योधाश्च महाबलाः राजपुत्राः

श्च वणिजः सामंता मंडलाधिपाः १ अन्ये च बहवो लोकाः पतिष्यंति महीतले त्रिकूटपर्व

गिरिवर तः विंध्यो मेरो पर्वतस्तथा ४ कर्णाटो महाराष्ट्रश्चैव कोंकणा देशाः पूर्वत मालवं सौर

ष्ट्रं चैव वैराटं गुर्जरं तथा पतंति देशाः विख्याता वागडे च विशेषतः गौतमः कुमारा

गो शनैश्चरः विग्रहस्य दिने दिने रौद्रं भयंकरं लोके म्लेच्छसंहारकारकं [illegible] एष्वा भवेत् महायुद्धं

भवेद्युद्धं मासत्रयकालं ततः हाहाभूतं तमे दिव्यो सर्वजंतुविनाशनं दक्षिणे पश्चिमे

सर्वे म्लेच्छयुद्धं तदा भवेत् दारुणं छत्रभंगः स्यात् देश्यो दक्षिणाश्च कं २ अन्यस्य दक्षि

णे मोक्षमिति । वत्सराणां महर्घं वै तैलं लवणस्य महर्घता अन्यत्र यदा सूर्यस्य तनयः

कुंभराशौ व्यवस्थितः तदा नृपालयं यांति प्रजाश्चान्नप्रपीडिताः रुद्रयामलमते

कुंभराशिस्थिते सौरे संग्रामः स्याद्दारुणे ते जयपत्रे नरेंद्राणां म्लेच्छहानिर्दिने दिने ।

महायुद्धं भवेत्षष्ठ्यां सम्मुखे स्मरेश्वरि माता वर्जति पुत्रं पशूनां च विनाशनं २ भ

विष्यति छत्रभंगो मध्ये घृतं च महर्घता लवणतैलकर्पासरसादीनां महर्घता, जंबूद्वे

भा०
ता०
२४

ग्रोधिकादेशाराजमिरिस्लेषेवच पनेदेशाःविनश्यंतिदृष्टोसोरेश्वमानवैः १ इतिदृश्चिफ
लं तुलाराशौयदासौम्रेईभिंलमुत्तरापथे महा[illegible]भयमवेसर्वखेडमहर्घता १ अन्न
स्यतुमहर्घत्वंतमुत्पातावहवोभुवि हाहाभूतंचमेदिन्यांयत्रऊउप्रवर्तते २ वसुराणां
महर्घत्वंमासहृयमितिस्फुटं धान्यानांचमहर्घत्वंनिश्चितंप्रवदेद्बुधः कार्तिकेम्लेछ
पीडास्यात्छत्रभंगोभविष्यति अन्यच तुलाराशिगतेमंदे सर्वधान्यमहर्घता पृथिवी
भयसंयुक्तावह्निव्याधिप्रपीडिता १ इयामलमते तुलाधरेभानुसुतेइर्भिक्षमुत्तरा
पथे हाहाभूतंभवेत्सर्वदेशेम्लेछघातदिनेदिने १ उपद्रवोमहाघोरोम्लेछभूतावचमे
दिनी हाहाकारंभवेदेशाउपद्रवसमाकुले २ हृतादितिलकर्पासाःप्रयांत्येवमहर्घता
[illegible]सभिंतंनचक्रवर्तीविनश्यति ३ म्लेछाभंगंसमायांतिराजानः[illegible] जयपुरीलिनः१
मध्यदेशेभवेयुद्धंसन्यस्तुकंचवाननेन्नेअथवृश्चिकराशीफलं वृश्चिकेचसूर्य[illegible]पूर्वे चेत१
देशोप्रपीडनं चनभागामवेत्सर्वत्रीयुद्धंहिजायतेपुनः १ ऊस्तेवदिस्यादिशोरेखि
रामानकं पनेदेशास्तयंयांतिमहेशवचनं[illegible] २ पश्चिमेम्लेछयुद्धंस्यात्मासमेकंनिरं
श्रिति

तरं नृपस्य विक्रयं कृत्वा धान्यं ग्राह्यं विचक्षणैः [illegible]
अन्नस्य तु महर्घत्वं यावद्दशमासकं स्मृतं मरिचशुण्ठीनां पिप्पलीनां महर्घता अन्यत्र वृ
श्चिकस्थे यदा मंदस्तदा पृथ्वी भयाकुला वर्षते वर्षमध्ये वा दुर्भिक्षं च समादिशेत् १
तस्करागणैस्तथा तेषां नाममसत्यं वचः शृणु वनं जठरैः छिद्यते नूतनं स्फ्यते पुनः तथा
यं पतने वापि महारिष्टं सुलोचने चन्दनं तथा राजमाषकं पारसं संयुतं सर्वं महर्घतां
याति महेशवचनं मतं अथ धनुराशिफलं गौतमः धनूराशिं शनौ याते पश्चिमदेश
दुर्भिक्षं पीडा नाशश्च
पीडनं [illegible] लाभो भवति मानवे १ गंगायमुनयोर्मध्ये रक्तधारा प्र
वर्तते अन्नस्य त्रिगुणं मौल्यं वसुधायां तथैव च २ त्रिगुणं मौल्यं महर्घत्वं नमिति अन्यत्र
धनूराशौ गते मंदे पूर्वदेशो विनश्यति भूपाला मध्यदेशीया नश्यंति च [illegible] १ उत्पद्यते
दुर्भिक्षं जायते लोके लाभो भवति निश्चयः अन्तर्वेदो काम्यकुब्जसौराष्ट्रपरिपीडनं २
कथा प्रवाहः स्यान्महादेवेन भाषितं प्रकारांतरं तुलायां वृश्चिके वापि षड्य दिवसानि
स्थाने स्वरः तदा तस्य भवेद् दृष्टिः पश्चिमे निश्चिता बुधैः पश्चिमस्यां पृथ्व्यां ते वर्तते
नाम्ना यंत्रः परस्परम्

भा॰ नरोत्तमा भवेल्लन ष्टिस्त्रद्दुर्भिक्षमतुलं भवेत् २ आरोग्यप्रलयं कायेन्दपाण्णं विष
ता॰ हस्तथा परस्परं विरोधश्चमपनैश्चसरस्वतैः १ अतुल्यतं भवेन्नत्रचोत्तमे मध्यमे घथा
१५ महद्देशाभुजास्यानोसिंधुसागरमेवच पंचनयः समस्ताश्च विनश्यांचंद्रभागका सो
मोटकाद्यपटका हेमकूटश्चपर्वतः भानुश्च भ्रमतेयत्रपीडादेशेषुसर्वकः अथम
कराशिफले गौतमः मकरराशिंशनैश्चयातेदुर्भिक्षंदक्षिणेपथे भुविसर्वत्रवाते
दः हानिर्विष्णांतरवेदिके अश्मानांचमहर्घत्वंकर्पासस्यमहेश्वरि लाभस्तुविशुण्णस्त्रस्मा
दुविषमतिनसंशयः कल्पतरुः मकरस्थेसूर्यपुत्रे पूर्वेपश्चिमकेभयं अन्यदेशेनिरा
तंकाः प्रजावर्षतिवारिदाः ग्रंथांतरे मकरस्थेमंदगतेस्वभिक्षंनर्मदानते मातृभि
स्यप्रसूतेपुर्वैः सर्वलोकेमहीतले २ अंतर्वेद्यांतथाविंध्येदुर्भिक्षंस्याद्वरानने अथवा
जायतेरोगोमहेश्वावचनंध्रुवं त्वपाण्णंजायतेयुद्धंपरस्परमतः मांजिष्टंवेदनं त्वएण्र॰
ज्ञाताकर्पासस्यामहर्घता १ अथकुंभराशिफले कुंभराशिंशनैश्चयातेसोदावर्ष्योस्वभि
ताना अंतर्वेद्यांमहायुद्धमयमातः पूर्वदेशके १ पृथिव्यांचभवेद्रोगः क्लेशः स्यात्तापका

रकः पश्चिमे म्लेछवृद्धिः स्यात्स्वछंदं चैव विनश्यति २ अन्नस्य तु समित्तं स्यादंधुराणाम ले॰
हर्घता दृष्टमार्गेश्वरे कुंभराशिगते मंदे मासे द्वादशके भयं कालिंयाखोत्तरे कू[illegible]ड
र्भिक्षं दलिणं तथा १ जयं स्यां जायते दुर्भिक्षं महाभयव्यवस्थितं उपद्रवं भवेद्भूमौ [illegible]रो
प्राचुर्यमेव ग[illegible] संतापो जायते तत्र जयं नैयवनास्तदा पश्चिमे जायते दुर्भिक्षं महाभय दु[illegible]व
बे॰र्ध [illegible]के गोमहिष्यः तं यंयांति ष्यृणदे विमयोदितं राजलेका विनश्यति [illegible] संग्रा॰
[illegible] वैरदेशविहारेण पीडा स्यात्सर्ववंदिते अथ मीनराशिफलं मीनराशिगते मंदे दुर्
भिक्षं भुवि वर्तते मनुष्याणां भवेद्व्याधिरकथा गात्रवर्तते १ विग्रहश्च भवेद्देशे महे
शवचनं यथा अन्नस्य तु महर्घत्वं वस्तुराणां समर्घता शुंठीपिप्पलहिंगूनां महर्घता
तोः समित्तता अन्नस्य त्रिगुणं मोल्यं मांधीचैवागमिष्यति ज्येष्ठस्य तु चतुर्दश्यां रो
हिणीनामनक्षत्रके शनिवारे तथा तत्र तृतीये प्रहरे तदा आगमिष्यति निर्दीचशाने
खेदं फलं स्मरते कल्पते गो अर्कपुत्रो यदा मीने तदा दुर्भिक्षमादिशेत् सागराः पर्वता
नद्यो विनश्यंति ती[illegible] विग्रहश्च महाघोरः सर्वदेशे भाष्यते महर्घं जायते सस्य
वायुनम पू॰

भा· स्तो· ५८ पशूनांचैवनाशनं सर्वथात्मत्तयंयांतिमत्स्यमेतद्वरानने धान्यसर्वधनेचान्यन्नस्तिका
तुल्यमेवच मानवानांभवेद्यापिडुर्भिक्षं शलभैस्तथा भविष्यतिनसंदेहोमीनराशिग
तेशनौ इतिमीनराशिफलम् प्रकारांतरं मकरकुंभमीनेषुयदावसतिशनैश्चरः पी
डयन्तितरांसर्वान्दृष्टोसौरेश्चमानवान् १ चक्षुरोगोभवेन्नचत्वनीसारश्चजायते ज्वरश्च
व्याधिनेत्राणांचैकांतरवत्तथैकं स्वांजूरहृश्चिकाश्चैवमोदकाः उष्ट्रकालस्तथा ग्रंथेश्च भू सं·
वेन्तुच्छंतास्यभूसौपतंतिच श्रमश्चविर्यधर्मेलोकेनेकेपिस्त्राविनोभुवि कावलंचवत्रासा
नैस्लीरासंचतत्थैवच भाडलेवैवसुडासं समस्तः सिंधुरेवच प्रवंतिकाविषयोरप
लदेशास्तथैवच सर्वैचैतेविनश्यंतिकेदारंवतत्थैवच नागाःस्वस्थाश्चयामेषुदृष्टोसौ
रस्य वैवांदृष्टिफलम् नारदः वक्रकृद्विजस्यहन्तदुष्कफलमीदृशं करोत्येवं
समः सास्यपीवनोप्युत्क्रमात्फल वराहः ग्रंडजहार विज्ञायदिविचः त्रुद्वयक्रूयदि
पीतमप्यावः शास्त्रभयायवरतः सवर्णोभस्मनिभोवक्रैवैरिकरश्च १ वैडूर्यकांतिर
मलः सुभटः प्रजानांवाणानसीऋसमवर्णोनिभश्चशालः पंचापिवर्णोपुपगाद्धतित

तत्सर्वेर्ग्णिसूर्यात्मजः तपयतीति मुनिप्रवादः इति रुद्रयामलमते शनैश्चर फलं य
दा मेषगते देवि शनिश्चरे नदेहि तदा च सर्वधान्यानां निष्पत्तिर्जायते ध्रुवं वृषभे
ख्वलग्ने सौरे वत्सच्छेद विनाशने मिथुने मंदगे वापि तदा सद्धर्षणं भवेत् २ तथा वणिक के॰
जनपीडा कर्के धान्यमहर्घता तथा वत्सच्छेदे पीडा सिंहे हेति तत्फलं भवेत् वृश्चिके ग्राम
नाशश्च जले स्वल्पश्च जायते धनुष्यस्तंगते मंदे धान्यं भवति दुर्लभं मकरे च पशोः
पीडा रसधान्यमहर्घता स्त्रीणां च नाशने देवि पीडा भवति निश्चयं घटे वास्तंगते मं
दे च तत्सच्छेद विनाशने मीने वास्तंगते मंदे दुर्भिक्षं च तदा भवेत् माधवो वर्धने देवि
र्णमस्या च भूतले फलैति सर्ववृक्षाणि प्रवर्तते महोत्सवः ग्रेष्यांतरे स्वरहस्यो
यदा मंदो वक्रं याति तदा वेल्ल संग्रहे सप्तजातीनां विक्रये लाभमादिशेत् कन्यायां
मिथुने वापि वा पि मीने च वा शनिः वक्रं करोति नियतं तदा दृष्टिभयाकुला २ क
न्यामीने यदा सौरि राशिवक्रं करोति च गोधूमव्रीहि नववस्त्राणाम महर्घं प्रवलं भवेत् २
गुरुमंगे शनेः वक्रं भवति च यदा तदा गोधूम व्रीहि तैलानां नवमास महर्घता म...

भा॰ त्रके प्राग्द्वारेषु चरन्नुविघ्नो न तत्र वेषु करोति च वक्रं तु र्भिक्षं ज्ञकृते महत्तु र्येमित्राणां
ता॰ च विरोधमहार्घ्यं १ प्राग्द्वारेषु कृत्तिकादिसप्तसु १ गर्गः विलंबितगतिः सौरः प्राग्द्वारे
२२ षु यदा भवेत् महाभयानि च तादि विजानीयात्समंततः अनावृष्टिभयं घोरं दुर्भिक्षं तमि
त्र विग्रहं १ विलंबितगतिर्वक्रगतिः १ श्रेष्ठांतरे वक्रगते रविसुते धरणीसुते वा हस्ते
तथैव, च चित्रा स्वातिगरेवतीषु मैत्रे च मूले वहुच्च मेरां नतदा स्वान्नरूपमेव कानां १ संस्थितो
भरण्यां सौरिर्वक्रेनाश्विं प्रगच्छति महर्घं वत्सरं पीडा यथा स्यान्नो चवन्नच्छदां याम्यानो
वर्षपर्यंतं महर्घं चव त्वथ्यदां पीडा २ सौम्ये वक्रकृते वक्रं शनिर्गच्छति रोहिणीं
वत्सरं, जायते सार्थमर्घं कृषि समाकुले वराहः रोहिणीशकटमर्कनंदनः भेदि तिनिक
पिरौद्य वा शिखी किं वदामि यदनिष्टसागरे जगदशेषमुपयाति संलये गर्गः रो
हिणीशकटं भौमो भिनत्त्यर्कसुतोऽथवा केतुर्वा जगतो ब्रूयात्प्रलयं समुपस्थितं श्र
ष्ठांतरे मघायां वक्रितः सौरिरश्लेषायां निवेनतदा न्नपसुदंत्तलयं कालेडुर्भिक्षं तत्र द्दा
रुणं ४ ज्येष्ठायां कृते वक्रं शनिर्मैत्रे च गच्छति यानि कानि च द्रव्याणि तानि यांति महर्घतां ९

विहायचोत्तराशाद्यां पूर्वांशाद्यांवगच्छति तदादुःखंप्रभुतालोकानांजायतेपुत्रदुःखमेवदाः अथकू
र्मचक्रम् कूर्माकारंलिखेच्चक्रंसर्वविषयसंभृते पूर्वभागेमुखंतस्यपुच्छंपश्चिममंडले
१ पूर्वापरंलिखेद्दीर्घंविस्तीर्णंचोत्तरदक्षिणे ईशानराक्षसेवेद्यौवह्निमाग्नेयवायुके २ नाभि
श्रीवत्सपाद कुक्षिपुच्छेषुसंस्थिते नागान्वयाकिंतकूर्मेसौरीयत्नेनचिंतयेत् ३ कूर्मा
कारेलिखेत्सोमंकूर्मनाभिगतंत्रयं साकेतामिथिलाचंपा
कौशांबीकौशिकीतथा ४ अहिच्छत्रंगयाविंध्यमंतर्वेदीचमे
खला कान्यकुब्जंप्रयागश्चमध्यदेशाविनश्यति ५ साकेता
योध्यागंगायमुनयोर्मध्यदेशश्चांतर्वेदीहिमवद्विंध्ययोर्म
ध्येमरुस्थलंतथादेशाश्चप्रयागस्यश्चैवमध्यदेशाः । गौडंपुन
र्वेसमपूर्वंकूर्मस्याशीरसिस्थिते मगौडोड्रकलिंगवंगश्चपंचदा
पूर्वकामरू ६ वरेंद्रश्चतथाप्तेयः मगधाम्रांतथैवच रेवानदवर्नवासोपूर्वदेशाविनश्य
ति ७ मत्स्याम्बष्ठारतमाभ्रेयगोचरे अंगवंगौकलिंगाश्च गूर्जरान्तोयकेकणाः ८

भूर्जेण दी

श्री॰ ता॰ ७८

इन्द्रा हस्तानीव जाग्यं नलस्तथा चैव सतेलजिका उड्डियानश्च वैराटो वह्निदेशो विनश्यति ९
नराहस्तविज्ञाश्च दक्षिणं कृत्तिमाश्रिताः दर्दुरं च महेन्द्रश्च वनवासं च सिंहलं १० तापीभी
मरथीलंकात्रिकूटं मलयाचलः श्रीपर्वतश्च किष्किंधा इति देशाश्च दक्षिणे ११ स्वातीवि
शाखा मैत्रं च कूर्मे नैऋत्यगोचरे नासिक्यास्ता म्लेच्छश्च मालवकस्तथा वाल्मीतथाश्व
वासं च भृगुकच्छं कौंकणं विदापुरं च माहेन्द्रं देशा नश्यन्ति नात्र संशयः १२ ज्येष्ठा मूला तथा
षाढा पूर्वा कूर्मस्य संस्थिताः पारावतं मरुकच्छं अवंती पूर्वमालवाः पारावारं परद्वीपं
सोराष्ट्रं च ससैंधवं नलस्यापश्च विनश्यंति सौराष्ट्रं पुच्छपीडनात् १४ उत्तराद्वित्रयं स्तुतं
पादे वायव्यगोचरे गूर्जरं यामुनं चैव कुरु देशः सरस्वती जलंधरश्च बाणश्च वाल्हीका
दधिसंयुतं मेरुशृंग विनश्यंति ये चान्ये कोणसंस्थिताः १७ शतभिषादित्रयं चैव उत्तरा
कृत्तिमाश्रितं नैपालचीनकाश्मीरं गजनी खुरसानकं १८ मथुरा म्लेच्छदेशाश्च विशाके
दारमंडलाः हिमालयाश्च नश्यंति दिशायेचोत्तराश्रिताः १९ रेवती चाश्विनी याम्यपादे
ईशानगोचरे गंगाद्वारं कुरुक्षेत्रं श्रीकंठं हस्तिनापुरं २० अश्वकर्णैकपादाश्च गजकर्णास

येवच विनश्यंपतिचतेसर्वेयेचैवेशानगोचरे सौरिःस्वदेशगोयत्रतत्रयत्नेनरक्षयेत् प
र्देशस्थितेजर्याद्विग्रहं पृथिवीपतिः २२ ति
मुन्यविंध्यस्वतमाशुदेशंनाशेनयेन्मूर्णवलः
शानिश्चेत् देशार्द्धगोदेशविनाशकारी भूकू
र्मेउक्तोनलभादिरेषः २३ देशार्द्धोदेशकेकू
र्मेनागेनुनगरार्द्धतः, तेत्रर्क्षोत्तेत्रजःसौरिः
स्थानहृष्टिकृतस्तयः २४ तेत्रकूर्मेलिखेत्त
त्रधान्यनामर्क्षपूर्वकं सौरिस्थानेविनाशःस्याद्वक्रितेचमहद्भयं गृहकूर्मेगृहेश
र्क्षोद्दहद्वारभपूर्वकं शोकसंतापकृन्मध्येद्वारेविघ्नशरःशान्तिः २५ अग्रावश्चित्र
दोमरवर्धामयरक्षोभयंतथा वारुणेशुभदःसौरिर्वायव्येभूम्यतापदः २६ सौम्येधर्मदः
शिवेसर्वसिद्धिदोत्थवक्षःशुभः विघ्नदःपीडयेयत्रग्रहगपन्कूर्मेपंचकं २७ यस्मिन्ना
गेस्थिताःपापक्षेटास्तद्भागस्यानाशमायांतिदेशाः वेधस्थानेपीडयंतोग्रहनूनंतत्र

स्थानेवैसत्फलंदद्युरिष्टाः २८ पूर्वंदेशग्रामगेहादिकर्मण्योतिर्विच्छिंतनीयंप्रयत्नान् यं
भा॰ ता॰ ७५ देशस्यसर्वतोभद्रचक्रेक्रूरैर्विद्धं
तस्यदेशस्यभंगः २९ दुष्टस्थानगा
तेमंदेकर्तव्यंतत्रशांतिकं यदुक्तं
यामलेतंत्रेसर्वविघ्नविनाशकं
अथपद्मचक्रं पद्माकारंलिखेच्चक्रमष्टपत्रैस्सुशोभनं रेखोर्ध्वंतिर्यग्रेखमष्टपत्रंभवे
दिदं १ कृत्तिकादीनिभान्यत्रत्रीणित्रीणियथाक्रमं मध्यकोष्ठादिकंदत्वातेसप्तविंशतिभंस
मेत २ नवत्वेक्षत्राधरित्रीयंनवभागेषुसंस्थिता यद्भंव
द्रेस्थितःसौरिः सर्वेदोहिविनश्यति इलावृतंभद्राश्व
भारतकिंनरहरिवर्षकेतुमालकुरुहिरण्यरम्यका
निनववर्षाणियानियुस्थितस्तत्रपीडा अथयानिवार
प्रसंगाच्छत्रचक्रम् आदौचक्रंसमालिख्यछत्र

निसं

घस्त्वशोभने अश्विन्यादीनि विंस सविंशतिभानि च १ अश्विन्याद्यं मघाद्यं च मूलाद्यं च
क्रमेण च उत्तरे पूर्वदले च स्थितं नक्षत्रत्रयं तथा २ अश्विन्याद्युत्तरे मघाद्यं पूर्वे मूलाद्यं द
क्षिणे २ प्रतीचीमध्यरेखायां पेशाम्बोधस्याधिपः आग्नेयान्ते नगाधीशस्तन्मध्ये नग
नाधिपः ३ प्रतीचीमध्यरेखा कियद्दवधि मूलार्कदेशं प्राप्य निवृत्ता तत्र कूर्मचक्रे दे
शविभागः अयोध्या मिथिला चंपा कौशाम्बी कौशिकी तथा अहिच्छत्रं गया विंध्यमंत
र्वेदी च मेखला कान्यकुब्जः प्रयागश्च मध्यदेशो विनश्यति ४ अत्र कौशिकीनदं उत्तरे रेखा
प्रतीचीस्थिता तदिखो नरभागे ईशानान्तमस्याधिपतिः कौशिकाः आग्नेयान्तमध्यरेखातो
दक्षिणे आग्नेयान्ते नरपतिः तन्मध्ये कौशिका ईशानाग्नेयान्तरे गजपतिः ४ अथ प्र
तीचीमध्यरेखाया उत्तरे ईशानान्ते पश्चिमार्धवायव्योत्तरे ईशानान्ते वहवो राजानः १ प
श्चिमे शककोकाणम्लेच्छहयपगान्दका वायव्यां दिशि माधव्यन्तर्गता एकविलोचनाः स्त्री
राज्याश्मकदीर्घास्य मूलकाश्मीरंजकाः उत्तरस्यां तु खोरादिहूनयामुनकेकयाः ९
गांधारमद्रयोधेयार्जुनायनेवमायनाः पेशाग्नोकारकाश्मीरं गजेनखरसानकं २ खशे

भा· कर्पटकोलिंदआदास्सुरटंकणाः इत्यश्वपतिः अथास्य पश्चिमाधनैऋत्यमदक्षिणाग्नेयानांव
स्व· राजानः नवनैऋत्ये नैऋत्यांवैकोवोजद्रविडाचीनकामना: स्वराष्ट्रयवनास्सेति सरेवत
८· कवर्वराः ८ दिक्शंपतकस्य रजनीवरराजधानीश्रीपर्वतोमलयदर्दुरकौमहेंद्राः कर्णा
टिकोलांगीरकेरलादिआभीरचोलवणावास्तिमहाशयास्य ९ तेषांऊऊभयोजभुंजंस्क
लिंगवंगोपवंगोध्रविदर्भवत्साशश्शकोशलोड्लकोड्ड्यानविंध्याचलजीवाआग्नेयजा
ताः ९ इतिनरपतिः आग्नेयांतरालेप्राच्यांकोशकीनदीप्राक्दिशि १ सगौडोहस्तवेथ
स्यंचराष्ट्रंचकामकः रेवातटवनेवासः पूर्वस्यांदिशिसंस्थिताः ९ प्राक्ज्योतिषलौ
हित्यलौहोदसागरस्वरापदः अथोदयगिरिः भद्रागौडोकलकाशिनेकलावष्टा: एक
वदनोलिंगाककोमलावर्धमानश्च ९ इतिगजपतिः १ अथेषांभूभृतामन्त्रंयत्रछत्रे
व्यवस्थितं तच्छत्रंतस्यभूपस्यशुभाशुभफलप्रदं ११ चामरंकलशोवीणाछत्रंदंडप
तद्रुहः आसनंकीलकंरज्जुः नवभेदाप्रकीर्तिताः अश्वपतिछत्रे अश्विनीचामरंभरि
णीकलशः कृत्तिकारोहिणीछत्रं मृगशिरोदंडंआर्द्रापतद्रुहः पुनर्वसुआसनंपुष्यः

पु॰

कीलकं स्मेषास्य: यवंगाजपतिष्ठवेमत्वादीनां नरपतिष्ठवे मूलादीनां चनवभेदाः
त्तात ख्यातोतिर्विद्धिरिति यचष्ठवेस्थितः सौरिस्तत्रभंगंविनिर्दिशेत् फलंतत्रामृतादी
नांप्रत्येकंचववदाम्यहं १२ वामरेवंडत्ताबायोरत्नाहृष्टिश्वजायते दुर्भिक्षंवाभवेद्धोरंपृना नयायीडा
यते १३ कालपाश्येभवेयुद्धंरणेभंगंमहद्भयं चान्नपानादिकंसर्वंजायतेनात्रसंशयः १४
वीणायामर्कपुत्रेणपदत्ताती विनश्यति चलचित्तोभवेद्राजाभयभीतावमेदिनी १५
यदाष्ठत्रयेसौरिःष्ठवेदंडेपतत्यहो तदातस्य
भेद्रीरुङ्गः ष्ठवेयस्यतनसंशयः १६ चामरस्तस्यभवे
नाशः प्रामनस्थेशनैश्चरे युवराजलयःकाले
यत्नेरत्नसंस्थिते १७ सौम्यपुत्रोतिचारस्थःशनि
रूककफलंनहि वक्रगःकूरसंयुक्तःशनिकष्ट
फलप्रदः १८ शनिराहुकेत्वादिमायदाजीवेंडसंयुताः उत्तराधीशराज्ञांचनिश्चितंछ
त्रभंगादः १९ अश्वपतिष्ठवेजीवेंडसंयुताः छत्रभंगंजगेत्पुः जीवेंद्रभंगोविनाश्वपतिष्ठत्रेनविन

भवति १९ यदा चतुर्थचंद्रमसौ शुक्रे क्रूरश्च तत्स्थं पूर्वं छत्रविनाशाय कथितं पूर्वसूरिभिः २०
भा॰ एवं पापचतुष्कं तु यदा शुक्रेंदुसंयुते दशितो यदि पतेः छत्रविनाशो भाषितो बुधैः २१ एव
ज्ञा॰ मसौ शुक्राद्येषु यत्र यस्य च संभवः अवग्रहसमायोगात् छत्रभंगं विनिर्दिशेत् २२ यथा द्रष्ट
२१ फला क्रूरास्तथा सौम्याः फलप्रदाः क्रूरयुक्तो बुधः क्रूरश्चंद्रः शुभयुतः शुभः २३ यथा द्र
७१ ष्टफलाः सौरिस्तथाशुभफलो यतः भौमस्तोमस्य राहूचरविचंद्रौ फले समौ २४ यदा स्व
भवग्रहः क्रूराः क्रूराद्दृष्टिसमाश्रिताः छत्रभंगो भवेत्तस्य परचक्रागमेन च २५ अत्रेषांभू
पनाम्नलंयत्रयत्रनृपत्रये छत्रभंगस्याभिधाने तस्य यनाम जायते २६ अत्येषां च तत्रत्र
यत्र यत्र नृपतित्रये स्थितं भवति तस्य तत्रेभ्यः च्यामरायाभिधानेन च्यामरादिसंज्ञा
भवति तत्र किं कार्यमित्याह तत्रतत्फलं तदा वाच्यमन्यदेशमहीपतेः नृपतित्रयतो
मैवं प्रवाच्यं छत्रजं फलं २७ मयस्य भूविंद्रस्थितस्य राज्ञो श्विनीनाम जन्मसंभवः तत्र श
निर्गतः तदा तस्य राज्ञो वा योग्यं उत्तायहाभरिणी गतः शनिः यस्य तत्र च्छत्रं तद्राज्ये युद्धं
तपवो कंनृपति त्रयतो नैवं वाच्यं छत्रजं फलं १ भूपनाम तेगोराज्ञः केतवीयस्य सं

स्थितः छत्रभंगो भवेन्नस्य विग्रहदानेन भूपतेः २८ यस्य जन्मर्क्षं छत्रदेशात् तत्कुहसंज्ञा भव

ति तत्र स्याद्राहुः केवलो वा संस्थितस्तदा तस्य राज्ञः छत्रभंगो विग्रहदानेन भवतीति वदेत्॥

सप्तधा नाडसंधाकुंडल्यां गजवाहने विग्रहं च स्यात्तदा राज्ञाछत्रस्य कुर्खेचरे २९ पंचसा

नायदा नो ना करोति ग्रह शुभानिर्के यदृर्क्षे याम लेते तत्र शांतिः स्यात्तेन भूपतेः ३० ग्रथ फ

णीश्वरचक्रं सर्पाकारं लिखित्वा कृत्तिकादि फणीश्वरं सप्तनाडीसमायुक्तं तत्र वेधं

विचारयेत् १ नाडीकैकसमायोगे जंबूद्वीपादि गण्यते सप्तद्वीपाः क्रमेणैव तत्र सौ

म्यविचिंतयेत् २ जंबूद्वीपं तथा शाकं कौशं क्रौंचं च शाल्मलिं पुष्करं लक्षद्वीपं च पीडा

नैसौम्यपीडया ३ सप्तद्वीपाश्च वाक्यानि फले शोकं शुभाशुभं पंडितानामीश्वरं वदेनशानि

वास्वयमिह इति श्री मज्योतिःशास्त्रविशारदेन लोमशगोत्रकेन पंडितानामीश्वरं वदेन

संग्रथितेभावितानाम नामके ग्रंथे शनिसंचारस्वयमशुभाशुभज्ञानप्रकरणं ८ श्रीम

ज्योतिष्मच्चक्रप्रेरकाय भगवते नमः अथ राहुचारः स्वराहः अस्तं स्वाङ्कविशेषाद्दि

नपिप्पिरः किलासरस्ये देशास्योपरि स्थिते गृहतां जानीत वदंत्येके १ इह कर्मंडलाम

८९
पुं.
५॥

जिरंशितन्वाकिलनदृश्यते गगनेमस्यउपवेकालादरश्रयानाकमलयोनेः २ मुखपुछवि
भा॰ भक्तोमेभुजगा कामबुपदिष्टोमसेकथ्यतंत्यमूतमुपरेनमोमयंसेंहिकेयाल्ये ३ मूर्तो
ता॰ मविचारोशिरोपवाभवतिमंडलीराहुः मगणाईनोनरितोग्रहणानिकथ्यंतियनचारः ४
८२ अनियतचारःसनचेडपतिथिसंख्यायाकथं तस्यपुछानानाभियानेनरेणकस्मानग्रहण
ति ५ अथभुजगेंदरूपःपुछेनमुखेनवासंग्रहणाति मुखपुछोनसंस्थ्यस्थगयतिकस्मा

त्रभगणार्धंगा ग्रहदयंयदिस्माहु नेस्तमितेथवोदितेचदृत्तमगतिनास्येन ग्रस्तः स्व
तोपिदृश्यते ७ भूछायांत्यग्रहणेभास्करमर्कग्रहेप्रविशतेंदुः श्रयग्रहणमतःपश्चात्रैंदोर्भा
नोरपूर्वार्धे ८ हृत्तस्यसछायायोपेकपार्श्वेभवति दीर्घावशनिशितदष्ट्रमावृणवशाद्विनेशस्य

ग्रावरणेमहरिदेः कंठविषाललतोर्धमेंढ्रुमः स्वल्परवेर्यतोनलीनगविषाणोरविर्भव
ति १० स्वर्धास्तमगाडोयदिवोदग्दत्तिणेनकाभिगतः वंडः स्ववोभिमुखेःछायामेवीते
दाविशति ११ वेदोयःस्वगयतिरविमेंडुदवस्तमगातः पश्चात्स्वतिदेशमतस्त्विदेदविघुधं
भास्करग्रहणं १२ पवमुपरागकारणमुक्तमिदं दिव्यदृग्भिराचार्यैः राहुरकारणमस्मिन्वि
त्युक्तः शास्त्रसद्भावः १३ योसावसुरोराहुस्तस्यवरोब्रह्मणायमाज्ञप्तः आप्यायनमुपरागेदत्तहुता
शेनतेभविता १४ तस्मिन्कालेसान्निध्यमस्यतेनोपचर्यतेराहोः याम्योत्तरा शशिगतिरवि
णेनहुपचर्यतेतेथैन १५ नकथंचिदपिनिमित्तैर्ग्रहणं विज्ञायतेनिमित्तानि अन्यस्मिन्नपि
कालेभवंत्यथोत्पातरूपाणि १६ पंचग्रहसंयोगान्नकिलग्रहणस्यसंभवोभवति तैलंचज
लेषुभ्यानविकिरणमिदं विपश्चिद्भिः १७ अवनत्यार्केग्रासोविनेयोवलनमवनतंचतिथ्येवं
मानाद्रेलाकरणेकथितानिनिमित्तानि १८ ग्रंथांतरेरविनतेवसंपुक्ताश्चमानाद्यपदाभव
त स्वंयंपर्वविनिमाणीयानिखंडखाद्यकोपदा १ वेदाद्यस्तमगोभागाः शादेतलेवसमासागमःप
लिपच यदानवग्रहणंवद्दतस्पर्योः भास्वतो दिद्वादशोपूर्नानिवेद्यमयाशिषागतेसिनेत

भा॰
स्रो॰
८२

यावद्भा हुमेवेव यश्चत्वारिंशत्पर्ययोः १ भूदस्व २ शाक्र १४ लिप्तिपुत्रमितेवपिस्मेराङ्गः सहस्र
किरणात् ट्यवनाशात्कारात् संजायते ग्रहणमहितत्यानिशायांच्छेदेतिषो सवितरोषपिना
प्यकस्य रविकरेण पर्वीते द्रार्थरं ध्यौतत्स्यो भागाघेरमेतेभु भागोल्लस्योत्तिमार्येन तस्मात पुर्के
तुद्दोरंशः विस्फुमोल्पन्ग्रहः अत्रच अर्कस्यराशौयदि [illegible] लस्मैवचास्त्रेव्ययभेदितीय
दसुयसुमस्त्या त्रिशिष्ठापूर्णिमायांदिनेऽर्क [illegible] ःस्यात्तु ग्रहणस्ययोगे १ वसिष्ठः अवनतिविते
पर्वशाहृशाहृश्वगतः सततं यदेमासां [illegible] तरितं यद्गुणंप्रायेणसंभवति १ गाङ्गरसोदत्त
वादुजगकारेण गहस्याति भोगोत्राघोभागेदर्पणसदृशेषवेयपदार्श्रमाति २ अद्भुताविव
लध्यलिताख्याया च्छादयतिसेंदु मुपरिस्थ्य स्थगयतिरविमुपरिस्थ्यपश्चादागतस्यशेत्रगत
डः १ गणितस्कंधानुज्ञानादृश्यादेवहि पर्वपर्यन्तं पर्वसंमूहं यत्तत्समभिरवलोक्य पर्व
षाः पर्वेशानयनं विनवटपेन १ ५ शाकाद्वाः सहकृता ५२ रवाब्धुदग्मोल्लसशारा ५
षास्मेताद्याः पर्वेशाः ममाभिःशिष्टाः ४ ब्रह्मशशीन्द्रकवेराग्रकणाग्नियमाग्निविते यथाः
दसंज्ञापर्वेशानां क्रमशःफलानिवेदयति ४ ब्राह्मेपर्वणि समस्तद्विजगोपशुवृद्धिरपरि

मित्र सौम्यपर्वणि तदुःखं जननहानिस्तवदृष्टिजाभीतिः शारदसस्यविनाशः स्थितिपमिकदृः
स्तद्दृष्टिरें देस्मात् ६ धनिकानां धनहानिरतुलादृष्टिस्थकौवेरे निखिलजनानां हदिः क्षेम
करं वस्करोवर्षहानिः॥ आग्नेय्यां भियमतुलाभीनितितीशोकलहश्च डुभिक्षकरं ग्राम्य
लोकानां भीतिरीतिरंसततं ८ पर्वाधिपफलमुक्तं ज्ञात्वा ध्वद्दयोर्ग्रहणयोः ९ वराहः सौम्या
नोत्तरदृश्यापर्वेशाः समदैवतक्रमशः॥ वलभिष्टशीह्रक वेरावरुणाग्नियमाश्वविज्ञेयाः १
वालद्दिजपशुवृद्धिः क्षेमारोग्याणि सस्यसंपच्च नद्धत्सौम्येतस्मिन्नीशादिदृष्टमदृष्टिश्च २
क्षेमारोग्याणि सस्यसंपच्च नद्धत्सौम्येतस्मिन्नीशे दृष्टे नृपविरोधः शारदसस्यस्य तथा न च क्षेम
कौवेरे पशुपतीनामर्थविनाशः सभिक्षं च ३ वारुणामवनीशानामस्य यो क्षेमसस्यहृद्धिक
रं आग्नेये मित्राख्येमस्यारोग्याभयोत्पुरं ४ यामेकरोगपदृष्टिं दुर्भिक्षं ससततं च लोकानां
यदन्तः परंतदसुभं नकाहृष्टिं दंसर्वं ५ ग्रहणां ते पूर्वाह्णे वापराह्णे वा वेलाहीने तु
डुक्ष्वते मध्याह्ने तु वातिवेलापरवेलाग्रहणान्फलं वराहः वेलाहीने पर्वणि भयपवि
पतिस्त्रशस्त्रकोपश्च अतिवेले कुसुमफलत्वयो भयंसस्यनाशश्च १ हीनातिरिक्तकालेफ

भा०
ज्यो०
८४

नष्टुलक्षैः सर्वशास्त्रदृष्टत्वात स्फुटगणितविदः कालः कथंचिदपि नान्यथा भवति गर्गः वे
लाहीने शास्त्रभिंधगर्भाणांस्त्रवणंतथा अतिवेलफलानां नसम्यानोत्तपमादिशेत् कश्य
पः अनागतमतीतंवावेलाहीनेचयद्भवेत् गर्भस्त्रावमनाहवृष्टिःफलेष्वपि विनश्यति
वराहः अथोदिनोपरकोनेक्षुतिकान्हतिमर्दयंताश्च अथ्यपजीविगुणाधिकविशे
अविषाणाश्रुगामुदितः १ अथुगेप्रथमेवोषशेष्ट्रभ्युदितः कार्तिकपांश्ववणिकतं
तियवलनावुकान् द्वितीयेंशेकाकफकमइदनक्षान् तृतीयेंशोसमेमिगणान् २
मध्याह्नेनरपतिमध्यदेशहाशेमनग्रधामाचैः तणभुगमासाततः पूर्वदेशपत्रः पंच
मेवोषशे ३ तीमृश्रानस्वष्टेशेदस्युमंतेहालमयकाले यस्मिन्नंशेमोलसत्वोका
लोपितुंभवति ४ समधादिनप्रमाणेकृत्वातनोविचार्यके कस्मिन्नाकाशभागेग्रह
णमोतोवासर्वसंचइस्वेतिज्ञेयकाश्यपः उदितास्तमितेतोग्रहलोसर्वसस्यतंकेत
रविंबदेयदाप्रपेत्रुमिलेनत्रजायते १ प्रथमोंशेविप्रपीडांततीयाणांहतीयकेशू
द्राणांचतरनीयेंशेचतपेमध्यदेशिनो वैश्यानांपंचमेवोषशेसहोशेप्रमदोतयः वसिष्ठः

उदगयनेर्के ग्रहणं भवति यदा वा शशांकस्य स्वन्दपस्तजननगणहानिर्भवति पश्चाच्च दक्षि
णायने १ गर्गः उत्तरायणगो दृष्टो ब्रह्मक्षत्रविनाशनः दक्षिणायनगो राहुर्वैश्यशूद्रघ्न
मर्दनः मत्स्यपुराणे सौम्यादिशि श्रावणकार्त्तिकाश्विने भानोर्हिमांशोर्ग्रहणं यदा भवेत्
पाञ्चालाश मर्थवसरेज्यवीतितेन तदा जगत्समस्तमित्तह्रदिभाक् याम्यत्र सर्वग्रहणं रवीन्दोर्य
लोदयास्तौ च यदा भवेतां उज्जानकजाभ्यां च निरीक्षितौ च तदा जगत्वड्भयकष्टभीतिभाक् वरा कृ
हः द्विजन्नृपतीनुदगयने विट्शूद्रान्दक्षिणायने हेति राहुर्देशादि दृष्टः पूर्वदक्षिणे हन्ति वि
प्रादीन् १ राहुर्दृष्टः उत्तरदिशि भानोः सूर्यचन्द्रग्रहणानि तदा ब्राह्मणान्हन्ति पू
र्वदिशि नृक्षत्रियान् दक्षिणे वैश्यान् पश्चिमे शूद्रानिति कश्यपः सौम्यायां यातो विप्रान्
वैश्यान्क्षत्रियान्तिकान् वैश्यान् दक्षिणे राहुर्हन्ति पश्चिमतः परान् १ परान् शूद्रानिति वराहः
ऐशान्यां दिशि स्थितो पापिनश्च हन्याद्धुताशाशाकोणस्थ सलिलचरदन्तिनश्च याम्येनादमाता
नश्च भः याम्येन दशाग्नौ जलचरहस्तिनो हन्ति उत्तरे गवामशुभः पूर्वेण सलिलस्योक
यो निवसथांसमागतो दैत्यः पश्चात्कार्षिकसेवकबीजविनाशाय भवति दिष्टः काश्यपः पूर्वे

भो॰ सलिलयातीस्यावृष्टाद्रामहाकबीवलात् यात्म्याजलचरान्हंति सैसोम्येगानाशकृत्स्यरतः
ज्ञा॰ स्वेच्छावस्थापित्यान्हंति विदिक्स्थः सिंहिकासुतः वसिष्ठः उत्तोदयगोस्तमिनेशारदस्तस्या
८५ वनीशनाशः स्यात् सुदागामयभयं च निखिलेग्रहणं भवेद्यादिवा गर्गः उत्कक्षेतमरही
तस्वेदस्तलायदिगच्छति शारदंतं तदासंजातंजानप्रपद्यते १ श्रेष्ठेकालतत्रजीवंति
नराम्मूलफलेनवा एवं सलिलयातीस्यामुष्टाद्राम्महाकबीवलात् यात्म्याजलचरान्हंति
सैसोम्येगानाशकृत्स्यरतः स्वेच्छावस्थापित्यान्हंति विदिक्स्थः सिंहिकासुतः सर्वेग्रहीतोवं
शकौ सर्वं धान्यं सततंसदा १ हंत सुतानजनपदान्वरिष्ठांश्चनराधिपान् वराहः य
स्तोदितास्तमितोशारदधान्यावनीश्वरस्तयदेोसर्वंयस्तोडभित्तमारकप्रदोयापसंदृष्टो १
पश्यपत्नोम्याग्रस्तेछुतमध्येतेतस्यायराजाच भौमः समरविमर्दशिखिकोपतस्कर भ
यं च २ गुरुः सस्यविनाशं नानाक्लेशं जनयतिथरिश्यारविजः करोत्युग्रहंडुर्भिक्षं सत
तं च सस्यानां यदशुभफलभवलोकनाभिहितंग्रहणेषु मोक्षणेवापि स्वपतिगुरुणा
विलोकितेनशाम्यत्ययाति जलेरिवाग्निरिह्हः ग्रंथांतरे धात्मपश्यतिभूमिजः शुक्रस्तेश

म॰

साग्निकोपं महत् सौम्ये लेलन्दयाज्य संलयकरः संग्रामस्त्ववकः शुक्रः सस्यविमर्दनं च
ऊ विधं क्लेशायरिश्चाभयं गच्छेत्सवन संशयोथर विज्ञेनाहुश्छिद्र भिन्नक्रतु १० ॥ लेम्भो
तकाले वायुहृदष्टिवशात्फल ग्रहणानन्तरं हृष्टिः सर्वदोषनिवारका मत्स्यपुराणे श्रा
समराजाद्भुहस्पदवीह्नोः स्फुटखेटसुहास्यरिवेषचापा दिग्दाहकेतुयाल्लदहनश्छिद्रदेशेग
प्रशांतिस्त्वनल्पतापात् वराहः शुक्रेसमाहोताः पांसुनिपातोन्न संत्त्वयं जहते नीहारोसो
गभयंधूमकेपः प्रवरन्द्रपस्त्र ६ उल्कामेघविविनाशोनानावर्णाच नाश्चभयमतलेल्लनि
तगर्भे विपत्तिविद्युद्रूपदंड परिपीडा २ परिवेषोनक पीडा दिग्दाहोनल्पभयं च साग्निभ
यं हेनोवायुः प्रबलश्चोरसमुत्थभयंदेनेननिर्घातः सुरचापोदंडश्चलत्त्वयंसपरचक्रे॥
ग्रहस्युद्धेनल्पयुद्धं केतुश्चतदेवमदृष्टः ४ अविकृतसलिलनिपातैः समा होतः शमित
मोदेश्यं पंचाशुभं ग्रहणेजनतस्सर्वनाशमायाति ५ नारदः दैवोग्रामभेदाः स्त्रीमोत्तभे
दा लयादपानपाक्रौ वदितं देवाः किंशुनलात्रराधमाः वसिष्ठः संख्यापसव्य
लेहनग्रसननिरोधावमर्दनामर्दाः आघ्रातमध्यतमस्तमोन्यरतिनिदेषाग्रासाः १ सव्य

गतेतमस्तिलतिमस्थोयासः सुभप्रदोजगतः॥ ग्रपसव्येसजितमसितंपसव्याख्यः हिती
भा॰ शमेलोभः १ वेदग्रहणेष्ठ्रायेयांगाङ्गमेनेसव्याः ईशामामपसव्यः ग्रर्केग्रहेवायव्यास
ज्ञा॰ व्याः नेऋत्यासपसव्याइतिपरितोजितिह्वालीढः सग्रासोलिहनोनासाग्रीतिदमखिलज
९९ नानांसहृहिदंसर्वंसस्यानां १ निर्वेध ग्रसनमितियदाग्रंशः पादोवागदृश्यतेवाप्यर्थे॰
स्फीतहतहानिः पीडावसस्फीतदेशानां १ ग्रर्धाहृतंग्रहणंयसनेविविधामयंजन
न्मः स्पर्शविमर्दोत्मितविमर्दमध्यिकेयदाभवति १ सविरोध्योविज्ञेयस्तन्निहदंःसर्व
जन्तूनां मंडलमधिकंपीडाकंविकालेविलंव्यसन्निहतः १ ग्रवमर्दोविज्ञेयः सर्व
ह्रानिकस्यजन्तूनां मागधगौडकिरातद्रविडान्ध्रभयायनियमेन भ ग्राहमासेहण
वेदक्राकारणादृश्यतेतमः पटलंसचमर्दोविज्ञेयः समस्तगाहुस्यनाशकरः ५ सकु
रोपरिनिःश्वासनीलसदृशंदृश्यतेतमः छत्रंग्रासात्ताहृयमखिलंसुभप्रदंसर्वजन्तु
नां वराहः दर्पणाइवैकदेशासवाष्पनिश्वाससमाकृतोपहृतं दृश्यतेग्रासतेनस्तहि
हृस्यावंहजगतः १ मध्येनमःवितमस्कमंडलंचयदिपरितः॥ तमध्यदेशनाशक

रोति क्षुद्भयमथ भयं च वसिष्ठः मध्येन तमसा विष्टं विनमस्कं मंडलं परितः तन्मध्यत
मस्य पीडां मध्यमदेशस्य नाशकरः १ पर्य्यन्ते भवति तमो नान्तमध्येन मैतं तसंज्ञकः
सोपि इति भयं सस्यानां डामरमधिकं भवेत्तत्र २ वराहः पर्य्यन्तेषु तिवहलस्वच्छम
ध्येन तमस्तमोनासाख्यः सस्यानामीतिभयं भयमस्मिंस्तस्करागणाच २ सव्याप सव्यज्ञाने
ग्रा^ ग्रेषां नरे दहनदिशि शशांकस्पर्शने सव्ययाने भ्रमन्ति ककुभि शशिभोस्पर्शने चापसव्यं
श्वनिलककुभि सूर्यस्पर्शने सव्ययाने रजनीचरदिशि स्यादृढिणोर्ववराहो १ अक्षिप्
तः यावन्तोशान्यस्तितेन्दु रुदयेस्तमितेपि वा तावन्तोशान्पृथिव्यास्तु तमपव विनाश
येत् १३ उदयेस्तमिते वापि सूर्यस्य ग्रहणं भवेत् तदाल्पभयं विद्यामरचक्रस्य चाग
मे १ तथा विरम्यद्वानि सोमार्कौ सर्वौ वा ग्रसते यदा हन्यात्स्फीतान् जनपदान् वरिष्ठा
श्च नराधिपान् ससस्यानतत्र जीवति नराणां वा वृफले न वा भयद्दुर्भिक्षरोगैश्च संपीड्यते
प्रजास्तथा २ अथ ग्रहणकाले उत्पातेर्हष्टैरन्यग्रहणस्य परिज्ञानमाह वराहः यस्ते
क्रमात् निमित्तैः पुनर्ग्रहो मासषट्कपरिवृद्ध्या यवनोल्कापात रजः क्षितिकंप शांति

निपातेः १ अर्केचंद्रेवाग्रस्तेसति यद्येतानिविज्ञानिदृश्यंते मासषट्कपरिकृष्यावृष्टि मो
सैर्युज्ञणंभवति तत्रपराशरः अर्केचंद्रेतमोग्रस्तेतत्रचेज्ञातिमारुतः मासेषष्ठेतदा
विद्याज्ञाहोरगमनंध्रुवं १ उल्कायाद्वादशेमासेरजसाशदशेतथा भूमिकंपेचतत्रविंशे
त्रिंशेतमसिनिर्दिशेत् १ षट्त्रिंशेशनिपातेनतस्मादेवंषट्षड्ज्ञतरः उल्कायाल्कापातेन
रजोपातेन मोतिर्निवधे तेमःसमित्तस्मेतराष्ट्रापीडाच विप्रमुख्यानांअनलनिभेपी
डास्याद्वह्निजीविनांसम्यक् १ वह्निजीविनांस्वर्णकारादीनां १ हरितेत्वामयभीतिःसस्या
नामीति रागभयंचकपिले [illegible] भयमन्त्रंचवशवरजा
नीनांदिनकररश्मिसमानेद्दुर्भिक्षंतपतिसंचपीडास्यात् २ धूम्रनिभःसेमकरः सस्यानां
मंदहद्दष्टिःसंततंकाशोत्पत्तिसदृशः श्यामनिभोवाभयंचदुर्भिक्षात् १ प्रतिकूलसंघ
ट्टाणांआधिकरंभीनिर्दचमहीपानां मरकतमणिपीतसंवेदेपद्मसित्तमिन्नकरः ष
तेरिकसदृशोयुद्धंविद्युत्सदृशेवबह्निभयं दूर्वासमानवर्णेज्ञारिदेवायकभयंज
गतः ५ पाटलजसमसमानेस्त्वशानिभीतिप्रदेराज्ञः पंकजविस्मतेतन्निभोचप्रिय

फलनाशस्तत्रष्टिकरः ९ बालार्कोंबुजसदृशस्त्वाकृवदसिंदचापसदृशश्च ग्रहणस
मयेहष्टिपवनासालाभवेन्तितदा ० आतंकमरकभीतिर्विपुलास्यात्तद्वयैचैव ८ अथ
भौमादीनांग्रस्तानांफलमाह वराहः आवंतिकाजनपदावेरीनर्मदातटाश्रयिणः ह
तास्त्वमनुजपतयःपीड्यंतेक्षितिसुतेग्रस्ते १ योग्रहोर्केणचंद्रेणवासहैकराशौभव
ति तत्रवाक्षितिपोनभवति तदाच्छादनाद्ग्राहकस्यग्रस्तस्यचोच्यतेक्षितिसुतेभौमे २ अं
तर्वेदीसरयूनेपालपूर्वसागरंशोणंस्त्रीन्दयौधेयकुमारान्सहविद्वद्भिर्बुधोहंति २
बुधोग्रस्तोहंतिग्रहणेपगतेजीवेविद्वान्नृपमंत्रिराजनृपध्वंसः सिंधुनटवासिना
मु दगिदशांसंश्रितानांच २ भृगुतनयेराहुगतेदशेरकाःसयौधेयाः आर्यावर्तः
शिवयःस्त्रीसचिवगणाश्चपरिपीड्यंते निवंधे भृगुतनयेराहुगतेदशार्णवः कै
केयमाद्रेयाः आचार्यवंतः शिवयःपीड्यंतेसलिलनिलयाश्च वराहः सौरेमरुभव
पुष्करसौराष्ट्रथानवोर्बुदांत्यजनाः गोमंतपारियात्राश्रितावश्चनाशंव्रजंत्याशु १ अर्बु
दःपर्वतस्तत्रस्थिताजनाः अथमोक्षभेदाः वसिष्ठः हनुकुक्षिसव्यपायुभेदास्स

भा॰ ज्यो॰ ९८

छर्दनं ग्रजरणं ततश्च मध्ये विदरणं च विदरणमंते मोक्षप्रभेदाः दश वै स्मृताः ॥ दक्षि
णेनो हनुभेदसंज्ञितमाग्नेय्यामभिगमनमिंदोश्च अपि कृतस्य विमर्दं मपि वृष्टिं नर
पतेर्भयम् वराहः आग्नेय्यामपगमनं दक्षिणो हनुभेदसंज्ञितं शशिनः सस्यविमर्दस्तु
खरुकृन्तपीडा स्यात्स वृष्टिश्च वराहः दक्षिणो हनुभेदः स्यादाग्नेय्यां यदि गच्छति स
स्यनाशं च कुरुते नृपभंगं च दारुणं अभिगमने तैशान्यां वामो हनुभेदसंज्ञितः सोपि श
स्त्रभयं रोगभयं करोति वृष्टिं च राजहानिं च वराहः पूर्वोत्तरेण वामो हनुभेदो नृपकुमा
रभयदायी मुखरोगशस्त्रभयं तस्मिन् विद्यात् सुभिक्षं च कश्यपः पूर्वोत्तरे हनुभेदं नृप
पुत्रभयप्रदं वसिष्ठः दक्षिणपार्श्वमोक्षो दक्षिणकुक्षिप्रभेदसंज्ञः सः नृपनिकुलेभ्यः
पीडाकरो नितरां प्रत्यन्तजनसंघानां वराहः दक्षिणकुक्षिविभेदो दक्षिणपार्श्वेण यदि भवे
न्मोक्षः पीडा नृपपुत्राणामभियोज्याः दक्षिणारिपवः काश्यपः दक्षिणकुक्षिभेदः स्या
द्याम्यमोक्षो भवेद्यदि राजपुत्रभयं तत्र दक्षिणापथहिंसा वधः वसिष्ठः उत्तरमार्गे विचर
तिराहोवामकुक्षिभेदः स्यात् गर्भविपत्तिः स्त्रीणां मध्यानि च नानि सर्वसस्यानि काश्य

पः सौम्यायां तु मोक्षो वा वामकुक्षिं च भेदनः स्त्रीणां गर्भविनाशाय सौम्याशाधिपतेर्वधः
वसिष्ठः दक्षिणपार्श्वाच्च वै नैरृतिकोणाद्वायाम्यदिग्गमनं वज्रविधस्तस्यामयूरक्रुत्तप
रेमस्सर्वविनाशकरं वराहः नैरृतवायव्याभ्यां दक्षिणवामौ तु पार्श्वभेदौ द्वौ ह्यो गुरुस्य गौरुल्या
वृष्टिर्ह्युङ्गोलयाशी तयोर्वामे कश्यपः पार्श्वभेदौ गतेरां ह्यो वायव्यां नैरृत्यां नाशयोः गु
रुरोगभयं विद्याद्वामे राज्ञी भयं वदेत् वसिष्ठः आरभ्यानलकक्षं भक्ष्योऽनन्तरमार्गे स्थितो
यदा राहुः उत्तरपार्श्वाभ्यां च नानामपृभीतिदः सततं वराहः पूर्वेण प्रग्रहणं कृत्वा प्रागे
व चापसर्पनसंच्छेदनमिति तेन्हैमसस्यहानिप्रदं जगतः काश्यपः ग्रासमोक्षो यदा
पूर्वे च्छेदने तु तदा भवेत् क्षेमं हानिप्रदं ज्ञेयं सस्यनिष्पत्तिकारकं वसिष्ठः प्रग्रहणं
प्राच्यां दिशि कृत्वा प्रागेवसर्पति वसंच्छेदनं तदा भवेत्क्षे म सुभिक्षकरः सर्वजं
तूनां १ काश्यपः पूर्वेणग्रसते राहुरपरस्यां विमुञ्चति क्षुत्तस्करभयं तत्र मोक्षे तु जर
णं स्मृतं वसिष्ठः प्रागेव प्रग्रहणं कृत्वा पश्चरणे प्रतीच्यां च जरणाख्यो विज्ञेयः स च
जेतुनाशनं कुरुते वराहः मध्ये यदि प्रकाशः प्रथमं तन्मध्यविदारणं नाम ज्ञेतः को

भा॰
त्ता॰
८५

पकरेस्यात्तु भितं नातिबहिकरं ॥ यदि प्रथमे ममध्यभागे प्रकाशउत्पद्यते तदा मध्यविदर
णं नाम प्रोक्तं अतःशानग्रहे सैन्यलोभकरं भवेदिति एतज्ञोपिमणोत विरुद्धत्वेवा स्यतके
कश्यपः यदा प्रकाशो मध्ये स्यात्तु भितं मरकप्रदः पर्यन्ते विमलत्वं स्यात्तमो मध्ये यदा
भवेत् मध्याख्यदेशनाशः स्यात्कुक्षरत्तस्य विनाशयेत् १ अंत्यविदरणे पर्यन्ते विमलत्वम
ध्ये तमः एतदयोत पातके एवं यथा पूर्वादिक शशिनि तथा पश्चिमाक स्यारविमोते १
वसिष्ठः यद्येकस्मिन्मासे चंद्रार्कोपप्लवो यदा भवति अतंकानर्घभयं तिति पतिकल
हं विजानीयात् कश्यपः चंद्रार्कयोरेकमासे ग्रहणं न प्रशस्यते परस्परवधं कुर्युः सव
लत्तुभितास्तपाः वराहः सोमग्रहे निवृत्ते पक्षांते यदि भवेद्ग्रहः कस्तत्रानयः प्रजा
नां दंपत्योर्वैरमन्योन्यं मत्स्यपुराणे तथार्करपेमेर्थेहणां भानोः पक्षावसाने ग्रहणं यदि स्या
त् तदातितीक्ष्णाः खचमप्रकोपैर्यातिलयं कष्टमुपैति लोकः वराहः अर्कग्रहणात्तु शशि
नो ग्रहणं यदि दृश्यते ततो विप्रा नैकक्रतुफलभाजो भवन्ति मुदिताः प्रजा एव मत्स्यपु
राणे महस्वरपेमेर्थेहणात्तु यांशोः पक्षावसाने ग्रहणं यदा स्यात् तदाध्वरेज्याः सवलप्रकोपे ॥

र्यंतित्तयं सोत्यमृपेतिलोकः कश्यपः सूर्यचंद्रावुभौयस्मावेकमासेत्रयोदशे अपर्वणि
ग्रहणावेतौ प्रतिमासं तस्यिष्यति १ एकमासेचंद्रसूर्यग्रहणानंतरंत्रयोदशमासेयदिपु नः
नस्त योर्ग्रहणं तत्रवृद्धगर्गः मासेत्रयोदशेहृश्येपासोमार्कौ ग्रहणंगतौ त्राम्यनेकानि
नदाभवंत्यतेभूमिपतयः १ आदित्ये च भवेद्ग्रहणं दुर्भिक्षं च प्रजायते सोमवारे सुभिक्षं स्या
त्प्रजापीडामहीयते १ वालम्लवुधेवारेगुरौमेघप्रवर्षणं फलपुष्परसवृद्धिः शुक्र
वारेध्रुवंभवेत् १ ग्रहणंशनिवारेचप्रजापीडाचविग्रहः दुर्भिक्षंसर्वलोकेषुमानवैःसंयुताः
१ भगवान्गर्गः त्रिष्ठमाजपदं चैव महाभाग्यमापिंपिष्टींद्राग्रीवंत्रिदेवस
मैत्रेताग्न्यनलोगणाः १ अनलेमंडलेहृष्टेग्रहणंचंद्रसू
र्ययोः राज्ञांभयंकरंविद्यात्प्रजानांचव्रद्रोषकृत १ अहि
र्बुध्न्यतथापोसंमूलमाप्यंवशाकरं वारुणंसर्पदेवत्य
वारुणंमंडलंस्मृतं तस्मिन्नेवतुपरागस्मिन्मंडलेशशिसूर्य
योः दुर्भिक्षंमयनाशान्नं प्रजानामितिनिश्चयः ४

भा॰ दशवत्रैमर्णमादीनां चतुष्कं च श्रवणं वैमस सोम्यविष्णाधिदैवत्यं वायव्यं मंडलं स्मृतं ५ समुद्रस्य भयं वै
ज्ञा॰ वसुर्भित्तिं कृत्तेविरात् वायव्यस्माद्विकोपश्च मंडले स्मिन्नुपस्थिते ६ पौद्रं वैमैत्रं प्राजेशं वासवं
सं॰ वैश्वदेवविधिः वैश्वदेवं च विज्ञेयं पुरुहूतस्य मंडलं ७ मंडलेस्मिन्नस्मुत्पन्ने ग्रहणं जगतोस्य
मे श्रानंदं सर्वभूतानां विदधाति विशेषतः ८ होरायामस्य ते यस्य नक्षत्रे वा निशाकरः प्रा
णसंदेहमाप्नोति रोगं वा मृत्युमेव च ९ यस्य त्रिजन्मनक्षत्रे ग्रस्येते शशिभास्करौ तस्य
रोगो भवेद्घ्नेयो मृत्युः शांतिवर्जितः सूर्यस्य संक्रमो वापि ग्रहणं चेंदुसूर्ययोः, यस्य त्रिज
न्मनक्षत्रे तस्य रोगाय वा मृतिः १० सप्तमासफलं जगन्मोहने वसिष्ठः दुर्जेपि मासे ग्रह
सा॰ णं कृष्णो नो भीतिं वसा पत्रजन्मा करोति कांबोजकाश्मीरखं मगधांश्च स सूरसेनान्धविद्य
त्रिंकृति १ स्वभितकृत्तिममतीवहाद्दिर्मासे सहार्धवृषिस्वयदः स्यात् काश्मीरकान्कोश
लान्सपुष्टान्धुनोति सकृर्गावलपापजकान् २ पौषे द्विजक्षत्रजनोपतापस्तनचेष्टावृष्टिः क्षिति
पालभीतिः धंसंवजैनस्यत्र विदेहपौंड्रमोपाल्लगोत्र प्रमवाः सौगोडाः ३ गजाश्वसंवाद्विजेदेवभ
क्तान्यमेरता तपितृमातृभक्तान् धुनोति राज्ञमेवं तं नोषमाघे सस्यार्घवृष्टिं प्रचुरं करोति ४

तपस्यमासे द्विजसज्जनानां काम्बोजवल्हीककलिंगजानां हानिप्रदः सस्यसमृद्धिदश्च
दृष्टस्तमो भूपतिरोधकृच्च नृपोपजीवाखिलपण्यजीवहासज्ञशिल्पाखिललेखि-
कानां पीडाप्रदो देवपतिश्च राहुर्मासे समधोपवणिमंद्द दृष्टिः ९ कार्पाससमुद्गाः सति-
ला विनाशमायांति मूलान्यखिलानि तत्र वैशाखमासे ग्रहणे कलाज्ञाश्चेक्ष्वाकुयोधा-
श्च तथा ससैंद्रे नरेंद्रपत्नी द्विजसस्यदृष्टिः सौम्याजनाश्चोरकिरातसंघाः प्रध्वंस-
मायांति तथा ससदृष्टिः ज्येष्ठे च मासे ग्रहणं यदि स्यात् ९ आषाढमासे ग्रहणे तडागवा- प्रयांत्यन्त्यजनाश्च नर०
पानदीतीरजलं विप्रपण्यं काश्मीरगंधारपुलिंदचीनाल्लयं [illegible] १२
काम्बोजकान्मागधसूरसेनान् पुलिंदचीनान यवनान कौरवांश्च निहंति देवोऽपि च मे-
दवर्षी ग्रहणेन भोमासे तत्तेसैं हि केयः १२ म्लेच्छान्सराष्ट्रांश्च कलिंगवंगान्दशार्णकांश्चैसो-
वीरभवा किरातान् स्त्रीणां च गर्भे विनिहंति राहुः नभस्यमासे भुवि भूरिवृष्टिः ११
काम्बोजचीनान्यवनान्सशल्यान् वैगञ्जिकान्दुर्गमागधांश्च आनर्त [illegible]
राहुः निहंति मासे श्विन संज्ञिते च १२ प्रणाशि फलान्याह वराहः पांचालाः कलिंगस्-

भा॰
ता॰
१८॰

रसेनाकांबोजाल्लेवाः किरातशास्त्रवार्ताजीवं मियेऽस्मा शन्त्यास्ते पीडामुपयांति मेषसं
स्थे १ गोपाः पशवोऽथ गोमिनो मनुजा येऽस्मि महत्वमागताः ते पीडामुपयांति भास्करेऽग्रले
शीतकरे तथा वृषे २ गोमिनो गोमंतः मिथुने पृथ्वांगनान्नपान्यमात्रा वलिनः कलावि
दः यमुनातटजाः सवाल्हिकाः मत्स्याः प्रलज्जनैः समन्विताः ३ आभीरान्ध्र वरान्सपल्लू
वान्मलान्मत्स्यान् कुरून् शकान् पांचाल्याविकलांश्च पीडयेदन्योंश्चापि निहंति कर्कटेष
सिंहे पुलिंदगणामेलकसत्वयुक्तान् तेजोयुतान्वरपतीन्मनुजावशांश्च षष्ठे च सस्यवि
कलेखगयशकान्वेस्तरामकान्यपुरशालितुलांश्च देशान् ५ पुलिंदा निषादजनाः त्व
लायरे हंत्यपरान्सिंधुवणिक दशार्णान् करदजकच्छपांश्च आलिम्यथोडवरमद्दवोलान्
द्रुमान्सयोथेयविषायुधीयान् ६ धन्वस्यमात्यवरवाजिविदेहमल्लान्पांचालवैद्यवणि
जो विषमायुधीयान् हन्यान्मृगे ... मे विकलानि नीचमंत्रौषधीश्च ऊशालान्स्यविरा
युधीयान् ७ कुंभेंत गिरिजात पश्चिमभवान्भारोद्वहांस्तस्करान् आभीरान्नादरदार्यसिंहपुर
गान्हूस्यात्तथा पर्वतान् ८ मीने सागरकूलसागरजलद्रव्याणि वस्याज्जनान् प्राज्ञान्वा

ष्टं पजीविनश्यनफलं कूर्मोपदेशाद्वदेत् ५ नारदः प्राग्मुखस्य च कूर्मस्य नवांगेषु यथाक्रमि
मा विभज्य नवधा खंडं मंगलानि प्रदक्षिणं १ अंतर्वेदी च पंचालस्तस्य देनाभिमंडलं प्रा
च्यां मागधलाटोड्रदेशास्तस्य मुखमंडले २ त्रिकलिंगकिरातान्याः देशास्तु वाहुमंडले अव
न्तिद्राविडाविस [illegible] देशास्तस्य [illegible] मंडले ३ गौडकोंकणशाल्वांध्रपौंड्र [illegible]तःपादमंडले सिं
धुकाशमहाराष्ट्रसौराष्ट्राः पुच्छमंडले ४ पुलिंदभिल्लयवनगूर्जराः पादमंडले ऊर्नूकाश्मी
रमाद्रेय [illegible] मत्स्यास्तस्य [illegible] मंडले ५ खशांगवंगवाल्हीककाश्मीरजाः पाणिमंडले कूर्मनिका
दीनि [illegible] माश्रयेत् ६ नाभ्यादिषु नवांगेषु पापदृष्टेषु शोभनं कूर्मव
के यत्र तत्रैव हरणादिकं भवति तोर [illegible] पीडने इति सर्वत्र ज्ञातव्यं अथ मेषादिराशि
स्थितिफलं मेषराशौ यदा राहुर्दुर्भिक्षं भवति तदा नाम्रादीनां महर्घत्वं नात्र कार्या विचा
रणा १ वृषराशिस्थिते राहौ षष्ठे मासस्य वांतके दुर्भिक्षं सर्वधान्यानां नात्र कार्या विचारणा
२ षण्मासाद [illegible] वाक्तत्र दुर्भिक्षं फलमादिशेत् २ मिथुनस्थो यदा राहुः फलमेतत् समादिशे
त् दुर्भिक्षं सर्वधान्यानां महर्घत्वं भवेत्तदा ३ यदा कर्कगतो राहुस्तस्करैर्जनपीडनं समर्घं च

भा॰
ला॰
९२

भवेल्लोहं मासे षष्ठे विनिश्चितं ४ यदा सिंहगतो राहुः कटकस्य च संग्रहः तस्माल्लाभो भवत्ये
व षष्ठे मासे न संशयः ५ शर्कराद्राक्षादिकस्यापि भवे[त्] लाभश्च त्रिगुणः सैंहिकेयस्तु कमायो
पिप्पल्यामलकफले मासे गते तथैकस्मिंल्लाभस्तु त्रिगुणस्ततः ६ तुलागते यदा राहुर्मेदि
नीडःख पीडिता दुर्भिक्षे च विजानीयात्त्राणकार्यो विचारणा ७ वणिक्संस्थे चेद्दरिपो क्रूरग्र
हसमन्विते दुर्भिक्षे दारुणं तत्र मेघो मुंचति नो जलं यदा वृश्चिकराशिस्थः सैंहिकेयो हि दृ
श्यते मासेनैकहतादीनां षष्ठे मासे च गौरवं वृश्चिकस्थे चौरभयं दंष्ट्रिसर्पादिवर्धनं महू
र्घं सर्वसस्यानां नृपाणां कदनं भवेत् ८ यदा राहुः धनूराशौ पंचमासस्य चान्तके महर्घं
सर्वसस्यानां लयनार्थे गते सति धनुःसंस्थे चेद्दरिपो रूप्य सस्यान्यशेषतः महर्घं तत्र भुवं
याति कुंजराणां हयानि च ९ मकरे च यदा राहुः कार्पासद्रव्यसंग्रहं त कार्यं तृतीय मासे
ने भवेल्लाभस्त्रिगुणः १० गोहोमृगगते लाभः स्त्रीणां संग्रहे [illegible] ११ यदा कुंभस्थितो रा
हुः कटके तैल महर्घता सूत्रस्य संग्रहाद्देने मासे लाभश्च त्रिगुणः १२ राहुर्मीने यदा याति
सर्वधान्यस्य संग्रहः वर्षमेकं च दुर्भिक्षे समभिक्षं ततस्ततः परे विशेषः वृषराशौ यदा रा

ऽः क थयिष्ये पार्वति वक्ष्यलीरक्षतानागवोवर्षेणसर्वतोमुखं २ सर्वधान्यमहर्घं च
वैशाखादिषण्मासके प्रवर्तनीनामहारोगाक्षाप्तानां हस्तिनां तथा २ परस्परं महावै
रं राजा बुद्धिविवर्जितः अन्नरेसादनाद् वृष्टिर्दुर्भिक्षं रौरवं भवेत् ३ घृतं तैलं च मंजिष्ठा
मौक्तिकं च प्रवालकं लवणं रक्तवस्त्रं नारिकेरं तथा तत्री एतानि च महर्घाणि त
स्मिन्काले वनान्यथा गोधूमं शालिचणकं मुद्गं माषाः सस्यानि तिलाः एते महर्घतां यान्ति
ज्येष्ठश्रावणभाद्रश्रावणे ५ इति वृषराशिफले मिथुनं तं यदा राहुर्गच्छति शृणु पार्वति
कर्मादिषु चैत्रे दिक्ष्वाविड द्वाष्टिः प्रजायते महारोगाः प्रवर्तन्ते अन्ने रे पीडितजनाः स्थ
तवसु तथा कांस्यं पश्चिमेोत्तरवायवे २ [illegible] मु
द्राणं च महाकष्टं मस्तानां हस्तिनां तथा हेमरूप्यं तथा नागं श्वेतवस्त्रं प्रवालकं था
सैतैलं वल्लवणं कर्पूरं दध्यन्नादिकं ४ मंजिष्ठा नारिकेरं च पूगीफलं घृतं तथा
मासे षडेवमहर्घं त्विमानि मासादि चैत्रके इति मिथुनराशिफले कर्कराशिं यदा राहु
गच्छति सरसुंदरि वर्षति मध्यमा मेघा दक्षिणे पूर्वपश्चिमे २ महर्घाणि च धान्यानिका

महर्घं संभवे तथामस्ति तेस्यान्नम ... २१॥ २ ८

निकेपात्ताणेनतथा ३भितंगेरवंचैववतं३देशेनसंशयः २ देशांतरगतालोकाह्राहाभू
तेजगत्त्रयं ब्राह्मनवृष्टिर्महामेघाःच पयापीडिता नराः हेमंरूप्यंतथाताम्रपट्टसूत्रंप्रवा
लकं मौक्तिकंद्रव्य सोमादिलोहंचलोहविक्रयं ४ मंजिष्ठाघृतनवस्त्रांच्यंते यांतिमहर्घ
तां गोधूमंचतथाशालिघृतंतैलपयस्तथा ५ लवणगुडमाषाश्चयांतिचैनेमहर्घतांका
निकादिकमासानांपंचकेनिश्चितंस्फुटं ६ पापवृद्धिर्युतालोकाःसभितपश्चिमभवेत्
पार्वतिकथितंचेदंतत्प्रथानभविष्यति इतिकर्कटराशिफलं सिंहराशिंगतेराहौफ
लंमृणुएवरानने समेघामज्जलाचैवनवविंशचमेदिनी वङ्गस्तीरहूनागावोदेवशाल
णप्रजन पत्नीपत्नालोका विवाहंचपरस्परं २ पुकोत्सवालदालोकापश्चिमा
मुरवायवे राज्ञं छत्रभंगःस्यान्मेच्छदेशेमहाभयं १ गोधूमंचतथामाषाघृतंतैल
चतंदूले यांतिसमर्घतामेतेतस्मिन्कालेनचान्यथा वृषभोमहिषीघोधेनुर्मर्धं विदेशे महर्घ
चैतां चेरनेकुंकुमंचैवकर्पूरंगुडमेवच हरिद्रालवंणचैवकांस्यंपीतंततथैवच ५
नीरकंरक्तवस्त्रा रसाशेषासमर्घतता पार्वतिकथितंचैनतस्मिन्कालेभविष्यति
नि

इति सिंहराशिफलं कन्याराशिगते राहौ वा तत्पितामाथिको भवेत् दुर्भिक्षं जायते तत्र
त्रिचत्वारिंशमासाधिके तदा १ पश्चाद्वापि सुभिक्षं स्यात्ततः परं दा… श्रूयते महर्घं सर्ववस्तु
नौकांतिकामासपंचके २ आश्विने संग्रहं कृत्वा मासे भाद्रपदे तदा न लाभस्त्वत्र
मासानार्दंत द्विगुणो भवेत् ३ गोधूमाश्चैव तथा तैले माषाश्च शालिशर्कराः …… मा
न्यां बहुवृष्टिः सौराष्ट्रदेशमंडले ४ खुरासाने महारोगा उत्पातो दक्षिणेपि च कश्य
पे महादेव पार्वत्याग्रेन संशयः ५ इति कन्याराशिफलं तुलाराशिं यदा राहुर्गच्छति
शृणु पार्वति वापीकूपतडागेषु वर्षते काले वा महौ १ नालिकेरं च मंजिष्ठा गुडं वै
वरमालया मार्गमासे तथा पौषे … धान्यसंग्रहं २ लाभः स्यात्सच मे मासे चैत्रे वै
श्रावणे तथा गोधूमयवधान्यं माषमुद्गौ तिलास्तथा ३ तैलं कं ऊर्णा ते … सर्वेषां
च महर्घता सर्वधातुसमर्घत्वं तुलाराशिफले तिथि ४ इति तुलाराशिफलं वृश्चिके तु
गते राहौ फलं ते कथयाम्यहं स्वल्पमेघा महाकाले खंडवृष्टिर्महद्भयं गृहे परस्परं
वैरं मनुष्या मासेन संशयः अल्पधान्यानि दुर्भिक्षं रोगा … २ महर्घं त्रिषु मासेषु

…कार्तिकं भवेत्

ततः परंसभिक्षंस्याद्दुर्भिक्षं ... नसंशयः॥

भाद्रश्चाश्विनकार्त्तिके [illegible] २ पश्चिमेचाल्पवृष्टिः

स्याद्वापीकूपेषुनाम्भथा सभिक्षंतदापिनिश्चितम्पूर्वेउत्तरदक्षिणे हेमरूप्यंतथाताम्रं

कांस्यलोहंतथैवच महिषीवृषभैर्येनु पतेषांचमहर्घता तैलेचनालिकेरंचयाति

वैतेमहर्घतां कर्पासंलवणंचैवखेतवस्त्रंतथैवच २ इतिवृश्चिकराशिफलं धनूरा

शौयदाराहुःपूर्वकालेभविष्यति धान्यंगोधूमशालीचतिलंतैलंतथैवच कर्पासंच

प्रवालंचकांस्यमेषांमहर्घता [illegible] २ हेमादिरूप्यता

म्रंचखेतवस्त्रंतथागुडं माघेमासेतुजेष्टेचयांतिचैतेमहर्घतां २ वाजिनोवृषभाधेनु

महिषाकुंजरास्तथा मंजिष्टारक्तवस्त्रंचमहर्घतांप्रयांतिवै मानवानांमहाकष्टंप्र

वीरांचगंटहेगटहे इतिधनुराशिफलं मकरेचयदाराहुर्जलदोमेचउच्यते चतुष्पदाः

लयंयांति [illegible] २ [illegible] पूर्वोदोक्षि

णेचैवदुर्भिक्षंरौरवंभवेत् २ मार्गादि पुष्य [illegible] मासेकेतथ्याथाम्यसंग्रहः विग्रहंच

महारोगंराजावृद्धिविवर्जितः २ उत्तरेपश्चिमेचैवखंडवृष्टिःप्रजायते पापवुद्धिप्र

कारादिसंयुक्ताः

तालोकाह्वाह्वाभूतजगत्त्रये ४ उत्तमामध्यमान्हंतिएकमेकं भविष्यति महर्घंचैवतदो

मामाश्वाषाढाद्दाश्विनान्तके ५ नां ए तें धूतडागेषुनां ए तैलंतथ्य वंद्य संकीर्णरक्तव

रां स्त्रा थामस्तागिरहेरहे ६ पश्चाद्धापिसंभिते स्यात्स्वजापीडाचतस्करैः हेमतूष्यत

थ्यातान्त्रकर्पूरंचैवस्नादिकं ७ एतेषांवमहर्घंत्वंभविष्यतिनसंशयः पार्वनिकथितंवे

दंनान्यथाचभविष्यति ८ इतिमकरराशिफले कुंभराशियदाराहुर्गच्छतिसरसंदरि

समेद्याससजलादेविनवर्षत्वंडाचमेदिनी १ सुभितेजायतेतत्रसर्वसस्याचमेदिनी [illegible]

देवप्रजाविप्रपिद [illegible] २ कांस्यपेनललोहंचमेजिष्ठात्रपुकांचनं मौक्ति

प्रजास्याद्रुष्टहे ष्टहे २ कंचप्रवालंचैरोप्यंचपट्टकूलकं नालिकेरंतथाप्तूगीष्वितवस्तंतथैवच लवणंपिप्प

लींचैवकुंजरा [illegible] स्तथा [illegible] मासस्यपंचके चैवमाघमासादितःततः महर्घत्वंचवल्ल

स्वरगा नामितेषांच [illegible] पश्चाद्धान्यमहर्घत्वं माषाढादौविशेषतः इतिकुंभराशिफ

ले मीनराशिंगतेराहौधान्यानांचमहर्घता व्याधि [illegible] पीडानुविप्राणांमेचोहृष्टिंनसंचति १

देशान्तरगतालोकाराज्ञःकू्रा भयेनच मासानांपंचकंयावत्पश्चा [illegible] स्त्वंभवेत् पापत्र

भविष्यति जेनः रां

भा
ता॰
९४

द्विपुत्रा लोकामहाकाष्ठं च पूर्वजे तिलं तैलं गुडं नालिनामि गोधूमशर्करा मांजिष्ठं ना
लिकेरं च पूंगीफलखितं तथा कर्पूरं चंदनं पट्टसूत्रेनवस्त्रमहर्घता मासंसप्तमं यांति
शुभं पश्चात्समुंदरि इति मीनराशिफलं संग्रहे होराध्यवाक्यानि फलं प्रोक्तं शुभाशुभं प
ड्डितामीरचंदेन मीनराशिवशादिह इति श्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशारदेन लोमशगोत्रकेन
पंडितामीरचंदेन संग्रथिते भाविज्ञाननामके ग्रंथे राशिचारवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकर
णं ९ अथ केतुचारः वराहः गार्गीयशिखिचारं पाराशरमसितदेवलकृतं च अन्यांश्च
बहून्दृष्ट्वा क्रियते यमुनाऽक्तलक्षणः १ दर्शनमस्तमयो वा न गणितविधिनाशकास्ततोपि
दिव्यांतरिक्षभौमास्त्रिविधाः केतवो यस्मात् कृतनामनिलरूपं यस्मिन्केतुरूपमेवाके
त्विषांत पिशाचालयमणिरत्नादीन्परित्यज्य २ ध्वजशस्त्रभवनतरुतुरगकुंजराद्येष्वांत
रिक्षाति दिव्यानक्षत्रस्था भौमाः स्युः रंते नान्यथा शिखिनः ४ वसिष्ठः दिविस्त्रस्तग्रहजाले
दिव्याख्याकेतवो महाफलदाः परिविष्टं ध्वज केतु ... गंधर्वनगरनिर्घातौ १ गगनविका
रजेमेतन्मध्यमफलदं तत्पांतरिक्षं च भूमिभवा भौमाः स्युः स्थिरवस्तुसंभवाये

दिव्यादिभेदमाह गार्ग्यः ग्रहर्क्षे युद्धं ग्रहाणामपरिवेषदंडकेतूदयो वैकृतमिंद्रभान्वोः ग्रहो
परागः प्रतिभास्करश्च दिव्या विकाराः कथिता मुनीन्द्रैः इति दिव्याः संध्याभ्रवैकृतके
तूल्कानां निर्घातपातस्तथाशनिश्च कालजगर्जितं च निर्घातरक्तकरकारजसा निपा
तो नीहारशक्रधनुषी तिनभः समुत्थाः इत्यान्तरिक्षा भेदा भुवः प्रपन्ने ध्वजे नाराणां
गंधर्वसंज्ञितपुराः धरणिप्रकंपः अर्चासभंगवलनादिकृतापशाकोपं शाखा वा तरोः पतति
वा पुरनिप्रवेशः १ मधूकजालेनिविशन्त्यकस्माद्दिशि निगेहे च कपोतकायाः पिपीलि
काश्वपनशिवान्निय लक्ष्मगोसम्भवाणां च रुजाविकाराः २ इति भौमाः वराहः शतमेकाधि
कमेके सहस्रमपरे वदंति केतूनां बहुरूपमेकमेव प्राह मुनिर्नारदः केतुं १ यद्ये
को ऽथ बहवो वा किमनेन फलेन तस्य वाच्यं उदयास्तमयैः स्थानैः स्पर्शैरथा धूमितैर्वर्णैः
वक्ष्यिः स्निग्धः प्रसन्नरूपः शुक्लाभो ह्रस्वदंडवान् सौम्यः उदयास्तमये नैवं स्तभित सौ
ख्यावहः केतुः वराहः ह्रस्वतनुः प्रसन्नः स्निग्धस्तनुः सविरसंस्थितः शुक्लः उदितो वा
प्यभिदृष्टः सुभिक्षसौख्यावहः केतुः १ उक्तविपरीतरूपो न शुभकरो धूमकेतुरन्यः

भा·
ता·
१९६

ईशाप्रधानकारी विशेषतो धिग्विमूलो वा २ हारमणिहेमरूपाः किरणाख्याः पंचविंश
ति सशिखाः प्रागपरदिशोर्दृश्यन्ते नृपतिविरोधावहा रविजाः शुकदहनबंधुजीवकला
क्षाक्षतजोपमा हुताशसुताः आग्नेय्यां दृश्यंते तावंतस्तेपि शिखिनो भयदाः ४ वक्रशिखा
मृत्युसुताः रूक्षाः कृष्णाश्च तेपि तावंतः दृश्यंते याम्यायां जनमरकावेदिनस्ते च ॥ दर्पणवृ
त्ताकाराः विशिखाः किरणान्विताः धरातनयाः क्षुद्भयदा द्वाविंशतिरैशान्यामंबुतैलनिभाः
६ ब्रह्मसुत एक एव त्रिशिखो वर्णैस्त्रिभिर्युगांतकरः अनियतदिक्प्रभवो विज्ञेयो ब्र
ह्मदंडाख्यः ७ शतमभिहितमेकसमेतमेकेन विरहितान्यस्मिन् कथयिष्ये केतूनां
शतानि चलत्वर्णैः स्पष्टैः गर्गाचार्याः शुद्धस्फटिकसंकाशा मृणालरजतप्रभाः शुक्ला
हारसवर्णाभासः शिखाः पंचविंशतिः १ किरणाख्याः रवेः पुत्राः दृश्यंते प्रागथ वापि
ताः तथा चापरभागस्था नृपतेर्भयदाश्च ते २ चंद्ररश्मिसवर्णाभा हिमकुंदेंदुसप्रभाः
त्रयस्ते शशिनः पुत्राः सौम्याशासंस्था शुभावहाः वराहः शशिकिरणरजतहिमकुंद
कुमुदोपमाः स्मृताः शशिजाः ॥ उत्तरतो दृश्यंते त्रयः सुभिक्षावहाः शिखिनः ॥ उत्तरस्या

स्थिताश्चेद्दृष्टभयदा इति हुतजानलानुरूपाः स्विष्टतारा कुजात्मजाः षष्टिः नाम्नाश्च केतोः कु
मारस्येयाम्याशायां संस्थिताः पापाः २ जगन्मोहने कुजतनयाः कौजेयाः हुतजानलस
त्रिभास्त्रिकाः उत्तरायाम्यायां दिशि संस्थास्तद्वद्युक्ता षष्टिसंख्याले गर्गः त्रिशिखाश्च त्रिताराः
स्वरक्तलोहितरश्मयः प्राग्यस्त्युत्तरामाशां सेवन्ते नित्यमेव ते लोहितस्यांगजा ज्ञेयाश्च
हाः षष्टिसमाहृताः ॐ कुमानामतस्येवराशं संग्रामकारकाः वराहः ना व्यक्ताः सूक्ष्माः
दीर्घाः शुक्ला यथेष्टदिक्प्रभवाः बुधजास्तस्करसंज्ञाः पापकरास्त्वेकपंचाशत् जगन्मो
हने बुधतनयास्त्वेकमाख्याः शुक्लाः सूक्ष्माः यथेष्टदिक्प्रभवाः ग्राममयभयदाः सततं जे
तृनामेकपंचाशत् गर्गः श्वेतकृतिनीतसमाः नूनाः केचिदव्यक्ततारकाः सर्वोऽद्रवरणा
सेतः सूक्ष्मारश्मिभिर्युक्ताः १ एते बुधात्मजाः ज्ञेयास्तस्कराख्या भयावहाः एकाधि
कास्ते पंचाशद्योमगाचराः ग्रहाः वराहः विकचा नाम गुरुसुताः सितैकतारा शिखा
परित्यक्ताः षष्टिपंचभिरधिका स्निग्धाया याम्याश्रिताः पापाः १ सौम्याः पूर्णारोकदर्थे शुक्रका
नाम्नाविचक्षणरश्मीनामवाः विपुलं सितनतारका त्वेस्मिन्नस्य भवंति तीव्रफलाः गर्गः

भा॰
सं॰
९३

स्यैकतारकाः श्वेताः स्नेहवंतश्च सप्रभाः ॥ अविंशंतः प्रसमाश्चनीलेणावणन्विताः १५
नविंशतिकानामसुतकसुताः ॥ तेरोदयाः अशीतिश्च त्तिस्स्नैव लोकत्रयकराः स्मृताः २ त्रि
ध्याद्युरविमंसुताः द्विशिखास्त्विनतारकाः ॥ षष्टिः सेनचकारघोराः शनैश्चरसुतास्तथा ग्रहाः २ प्रा
निपुत्राः इति जगन्मोहने पातितनयाश्च सुलक्षाः जवस्य षट्संख्याः दृश्यंते हि त्रिदिनैः पु
भदानामैसुश्रुत्रिंसततं वराहः त्रिंशदधिकाराहोस्ते तामसकीलकाइति ख्याताः रविशशि
गाः दृश्यंतेतेषां फलमर्कचारोक्तं गर्गः कृष्णाभाः कृष्णपर्यंताः संज्ञालाः कृष्णसरश्मयः
राहुपुत्रास्त्रयस्त्रिंशत्कीलकाख्यातिदारुणाः १ रविमंडलगास्त्वेते दृश्यंतेवं दुर्गाहस्तथा १
काककीलकाइतिपराशरः काकरूपाः कीलकाश्चमध्ये पराशरः अत्रपर्वणि च दृश्यंते
प्रागिराः काककीलकाः रवेरेवात्रिमध्ये उभयोः काककीलिकौ १ अंगिरास्तु रथ्याथर्वी
दृश्यंतेपुरुषाकृतिः काकः काकाकृतिः चोरस्त्रिकोणो वाप्यलक्ष्यते मंडलकीलकोम
ध्येमंडलस्यासितोग्रहः महान्तपविरोधायस्याकेतश्चमस्तथैव गर्गः नानावर्णाकृता
शाभादीप्तिमंतोविमोलिनः स्वजंत्यग्निमिवाकाशेसर्वज्योतिर्विनाशनः तेग्निपुत्राः ग्रहाः

प्रोक्ता लोके ग्निभयवेदिनः विंशाधिकशतं ते चोरे विश्वरूपे ति नामतः वराहः श्यामारु
णा विनाशाश्चामररूपा विकीर्णदीधितयः अरुणाख्या वायोः सुताः सप्तसप्ततिः पापदाय
रूपाः १ गर्गः ताम्रास्ताम्रप्रभाः धूम्ररक्तसवर्णिनः वातरूपा इवाभान्ति शुष्कविस्तीर्ण
रश्मयः १ सप्तति सप्त चैवान्ये वायुपुत्रास्तु चलते लोकविध्वंसनार्थाय नामतोर्वरुणग्र
हैः २ अरुणग्रहाः अरुणनामानः वराहः तारापुंजविकाशाद्याः गणकानाम प्रजापते
रष्टौ हि वशते च तु रधिके च तु रस्राब्रह्मसंतानाः १ ब्रह्मसंतानाब्रह्मणः पुत्राः गर्गः
तारापुंजप्रतीकाशा स्तारामंडलसंस्थिताः प्राजापत्याः ग्रहास्त्वष्टौ गणकाभयवेदिनः १
अस्त्रावाचतुरस्त्रावामशिखोप्यैनरश्मयः द्वे शते च तु रस्त्रैव ब्रह्मजा भयदा स्मृते २ ते वा नि
यत दिक्प्रभवाः १ वराहः कंकनामवरुणजाद्वात्रिंशत् गुल्मसंस्थानाः शशिवत्प्रभास
मेताः तीव्रफलाः केतवः प्रोक्ताः १ गुल्मः शाकमूलजालतासमूहः गर्गः वंशगुल्मप्र
तीकाशा महांतः पूर्वरश्मयः काकतंडनिभेश्चापि रश्मिभिः केचिदावृताः सर्पादीन्तुत्स
जंतीव सत्स्निग्धाः सौम्यदर्शनाः एते कष्टफला प्रोक्ता द्वात्रिंशद्वारुणग्रहाः २ ते वा निय

नदिक्प्रभवाः २ तारापुंजविरूपाश्च कबंधाकृतिसंस्थिताः पीतारुणसवर्णाश्च भस्मकाह्वर
भा॰ रश्ममयः २ कालप्रजाः कबंधाश्च नवतिषड्वते स्मृताः लोके स्मृतकराशोकाः पुंड्रानामभ
त्रा॰ यप्रदाः पुंड्रानामजनपदास्तेषां नाममभयप्रदाः श्वमत्रभयदाः प्रोक्ताश्च नियतदिक्प्रभवाः
र्द ५ वराहः शुक्लविमलैकतारा नवविदिशाकेतवः समुत्पन्नाः एवंकेतुसहस्रं विशेषम
षामतो वक्ष्ये गर्गः शुक्लैकतारा विपुला विधिपुत्रा नवग्रहाः विदिक्षु संस्थितास्ते वद
पंपंते भयदाश्च ते वराहः उद्गायतेनामहान्स्निग्धमूर्तिरपरोदयी वसाकेतुः सद्यः केरो
ति मरकं सुभिक्षमप्युत्तमं कुरुते ९ उत्तरस्यां दिशि आयातः अपरः पश्चिमस्तुउदयी प
राशरः नववसाकेतुः स्निग्धो महानुदगायत शिवखविंशद्वर्षशतं प्रोष्य संस्थवेपुगोप
श्चिमेनोदितः सद्यो कं रफलः सोभिक्षकरश्च नहास्तसणास्थिकेतुः स तनूतः सद्भाव
हः प्रोक्तः स्निग्धस्तारकं प्राच्यां शस्त्राख्योकडमरमरकशस्त्राख्यो शस्त्रकेतुः उमरेशाह
कलहं जगत्मोहने भूमिति भोमायावीकपालकेतुर्हेमन्तः स्निग्धः दिक्षुविदिक्षु प्रभ
वः स्वल्पमरकाहृष्टिरोगकरः पराशरः अथादित्यजनाकपालकेतुरुदयनेमावास्यायां

सधूम्रार्च्चिशिखो नभसो विषयार्धचारो दृश्यते पंचविंशवर्षशतं प्रोष्य त्रीश्वत्तमानलतत
जस्यक्रु मुद्दकेतोश्चारं तेसदृष्टपवड भिक्षानाहृष्टिव्याधिभयमारणायद्वान्तजनित ज
गति यावंतो दिवसात् दृश्यन्ते तावन्मासैः संवत्सरः पंचप्रश्रेष्ठेव यथास्य स्यार्चैकत्वा प्रजाना
मुपभुंक्ते ॥ अथ दत्तयत्तरुद्रक्रोधोद्भवः कलिकेतुर्नीणिवर्षशतानि नवच मासान्प्रो
ष्योदयते पूर्वेण वैश्वानरमार्गे अन्दतनस्यमणिकेतोश्चारं तेशपाव दृढतत्ताम्राकृण शू
लाकारस्सदृशी शिखां कृत्वा नभसस्त्रिभागचारो सशास्त्रभयरोगदुर्भिक्षानाहृष्टिमर
कैर्यावंतो मासात्दृश्यन्ते तावन्मासान्निवर्षाणि त्रिभागशेषप्रजा कृत्वा अर्चे स्तारथा मस्या
ट्कमस्लंत्रजनि ॥ वैश्वानरमार्गे पूर्वाषाढोत्तराषाढयोः समीपकलिकेतुरिति संदे
गर्गः ज्येष्ठामूलानुराधाषाढायावीथीसंप्रकीर्तिता नवीथ्यो वस्समारुह्य केतु रुद्रक्रोधसुतोभ्य
र्णो दक्षिणानिनतंता कृत्वा शिखां चैव रासभयंकरी मूलाग्रसदृशीतीक्ष्णां शपावताम्राकृण
प्रभा पूर्वेण गवेनोदितमैवनतत्त्वमाप्यपरयेत् चोरेप्रजानासृजतिफलंमासेत्रयोदशे
त्रिभागं नभसो गतालततोगच्छ मदर्शनं यावंतो दिवसांस्तिष्ठनावद्वर्षाणि तद्भयं शस्त्रा

भा॰
ता॰
६४

न्निभयरोगै स्वडर्भिक्षमरणैर्हताः एर्ष्यमाणाः प्रजाः सर्वाः विद्रवंति दशो दिशः १ पराशरस्त्व
थ पेतामहस्य चलकेतुः पंचदशवर्षशतानि प्रोष्योदितः पश्चिमेनोद्दालिपत्रमात्राशिखोद
क्षिणाग्रीनतां कृत्वा चलकेतुस्तारां तेन नभसस्त्रिभागमनुचरन्यथा यथा चोत्तरेण व्रजति
तथा शूलाग्राकारां शिखोद्वहन् ब्राह्मनक्षत्रमुपश्रम्यात्मानं ध्रुवं ब्रह्मराशिं सप्तर्षीन्स्पृ
शन्नभसोर्धमात्रं दक्षिणमनुक्रम्यास्तं व्रजति सतु गदारुणकमस्वर्गप्रमहारादेवचक्रकेत्वं
समभिहन्ति त्रिलोकमपि च भूमिं कल्पयित्वा द्वादशमासान्मध्यदेशे भूयिष्ठं जनपदम
नवमे वोक्तरुते नेषु क्वचित्क्वचिच्छस्त्रडर्भिक्षव्याधिमरकभयं क्लिश्यन्ति त्र्युष्टादशमासा
निति गर्गः लेच्छस्त्रमरकव्याधिभयैः संपीड्येत्प्रजाः मासान्दशतथाष्टौ च चलकेतुस्त्व
दारुणः जगन्मोहने प्राच्यां दिशि संभूतः प्रदक्षिणो भ्रमति चक्रवद्रूलः स चक्रकेतु
रनिशं कपालकेतुस्तत्तुल्यफलं १ पश्चिमदिशि संभूतश्चोत्तरनक्षत्रस्य सौम्यकेतुः सः
क्रकेतुसमभित्तमतले क्षितवर्णो सोमहाक्षिगपः २ दक्षिणानिम्नः प्राच्यां तथा विधो याम्यके
तुः सः कृत्तद्वलद्वयदायीमरकभयं करोत्येव वराहः प्रागर्धरात्रे दृष्टो याम्याग्रः श्वेतके

त्ररस्यास्य कइतियुगाकृतिरपरेयुगपद्यौ सप्तदिनदृश्यौ १ प्रागर्द्धवस्याकइतिकना
मकेतुः अपरेपश्चिमायां १ स्निग्धौ समभित्तशिवदौ तथाधिकंदृश्यतेकनामायः दश
वर्षाण्युपतापंजनयति शस्त्रकोपकृतं सप्तदिनाधिकंकनामायदिदृश्यते पराशरः
अथौदालिकः श्वेतकेतुर्दक्षिणेनरं वर्षशतंप्रोष्य भटकेतोश्चारांते पूर्वस्यांदिशिदक्षिणा
भिनतशिखोर्धरात्रकाले दृश्यते लिंनूवसह द्वितीयः प्रजापतिसुतः पश्चिमेनग्रहके
तोः सूपसंस्थायीयुगपदृश्यते तद्दारुणतरंप्रजानांशस्त्रकोपंकुर्यान्नेथेवस्तेहवर्ण
युक्तौ द्वेमासंगप्तभित्तदौ भवतः वराहः श्वेतइतिजटाकारोरूक्षश्यामो विपत्रिभा
गगतिः विनिवर्ततेनेयसव्यंत्रिभागशेषाः प्रजाःकुरुते पराशरः अथकाश्यपः श्वे
तकेतुः पंचदशवर्षशतानि प्रोष्यब्रह्मपुत्रस्य पद्मकेतोश्चारांतेश्यामवर्णोनभ
सस्त्रिभागमाक्रम्यापसव्यंनिवृत्तोर्धप्रदक्षिणाजटाकारशिखः सयावन्मासांस्तदृश्य
तेतावद्वर्षाणिसमभित्तमावहयति मध्यदेशमार्यगणानामादायासंहोदीच्याभूयि
ष्ठंत्रिभागशेषाः प्रजाःसर्वाशेषयति वराहः अमूस्त्रयानिशिरवयादर्शनमायातिकृ

भा·
ता·
१००

त्तिकासंस्थः ज्ञेयः सरश्मिकेतुः श्वेतसमानं फलं धत्ते पराशरः अथ रश्मिकेतुः दशो
त्तरं वर्षशतमावर्त्तकेतोरूर्ध्वं तस्यान्ते कृत्तिकासु धूमशिखः श्वेतकेतुसदृशफलः
वराहः ध्रुवकेतुरनियतगतिः प्रमाणवर्णाकृतिर्भवति विष्वक् दिव्यान्तरिक्षभौमो
भवत्ययं स्निग्ध इष्टफलः ॥ सेनाङ्गेषु नृपाणां गृहतरुशैलेषु चापि देशानां गृहिणा
मुपस्करेषु च विनाशिनां दर्शनं याति पराशरः अथानियतदिक्कालरूपवर्णप्रमाण
संस्थानो ध्रुवकेतुः रणे रथनागोपुरभवनासनभांडेषु न दृश्यते स एव हि
ग्धो विमलः प्रदक्षिणशिखो गोगजवीथीषु वा नरेण द्रष्टुमभिलषते मारोग्यं भव
ति दृश्यो वर्षशाद्विषट्शतयावद्दर्शनमिच्छति सयो धूमकेतुस्तस्य प्रागुदयनिमित्ता
मवनिचलनमेवः प्रभाशान्तिरप्रभूतेन दिक्षणं शीतो स विषयर्ययोनिद्दृष्टो वायुरसंभव
स्य वराहः कुमुद इति कुमुदकान्तिर्वारुण्यां प्राक्शिखो निशामेकां दृष्टः सुभिक्षम
तुलं दश किल वर्षाणि स करोति जगत्याह्लादे जलाधारं विहितं ज्वानन याशिख
यापरेण दृष्टः सजलकेतुर्जलसदृशः सुभिक्षकरस्तज्जन्मनो वराहः जलकेतुर

पि च पश्चात्स्निग्धः शिखया परेण चोन्नतया नव मासान् सुभिक्षं करोति शान्तिं च लोक
स्य पराशरः अथ जलकेतुः पैतामहस्य जलकेतोर्नव मासानवशिष्टं कर्मणा कृतं प्रव
र्तयति पश्चिमेनोदितः स्निग्धः सुजातो नु पश्चिमाभिनतशिखः स च नव मासान् आरोग्य
सुभिक्षाणि प्रजापतेर्याथवे अन्यग्रहचारानां चाशुभानां चानयति वराहः सकृदेकया
भ्य हत्वपः स स्त्रस्तनारापरेण मणिकेतुः अरुन्धीशिखास्य सुहृदागतनोन्नतातीरधारेव उद
ये नैव सुभिक्षं च नवनोमा मासान् करोत्यसौ सार्धांश्चाड भौवं प्रायः करोति च तद्दर्जेतूनां पराश
रः मणिकेतुरपि कमलाकेतोश्चारावसाने प्रतीच्यामुदयमुपयाति स्नस्त्रकंथतीतार
कमानाक्षीरप्रभेवक्को नि पूर्वाभिनतया स्निग्धशिखया पकयामस्तदृश्यः सउदयात्प्रभृ
त्येव पंच मासान् सुभिक्षमुत्पादयति तद्दर्जेतूनां प्रादुर्भावं करोत्यति कालदृष्टः अथ जल
केतोः कर्मसममात्रेणोपूर्वोदर्यः शीतातो श्रेष्ठो प्रादुर्भवंति तेत्रयोदश चत्वर्दशाष्टादश
वर्षान्तरितास्तदृश्यं पतेषु दैवोलोक रात्रयाकृतिकानामांतरितापत न्समाणयाः स्निग्धया
शिरवलोशूलसंस्थानया प्रदक्षिणा अथा शिखयोदितः सथावत्प्रहर्षोदृष्टपते तावन्मा

तो.

साभवति सभिलायत्नतः प्राणहराणां वरोगाणां प्रादुर्भावायेति अथ पद्मकेतुः श्वेतके
भा॰ तुफलसमायो पश्चिमेनोदयत्रिवत्सराणात् ऊर्ध्वं गोरश्मिश्वेताकराशिवरः सप्तवर्षाणि शु
ज्यो॰ छिन्नेहर्षमावहतिजगतः वराहः अपरेणपद्मकेतुर्मरणान्तगो रा भवेत्त्रिशामेकांसप्तक
१९ रोतिवत्नूलेवर्षाण्पतिहर्षप्रलानि २ आवर्तइतिनिशार्धे सव्यशिखोरुणनिभोपरेस्निग्धः
यावत्कलणः सदृश्यस्तावन्मासान्सुभिक्षकरः २ पश्चात्संध्याकाले संवर्तो नाम ताम्रशिखः
आक्रम्य वियदर्धं शूलाग्रावस्थितो रौद्रः २ यावत एव मुहूर्तं दृश्यो वर्षाणि हेतिनावेति भूप
शस्त्रनिपातेन हृदयहेलवापिपीडयति जगन्मोहेन वसिष्ठः पश्चिमतः संभूतो याम्यादिशि श्र
मतिकावद दिलिम्य धूमनिभो विषमाख्यः केतुर्भूभारमपनयति २ कतिपयदिवसंगताग
गननिवृत्तिकरो निधूम्रनिभः नरपतिकलहं जगतः करोतिनिलयं सवक्राख्यः २ गगन
त्रिभागदीर्घः श्यामनिभो सामहासटाकारः ऋजुवक्रगतिं कृत्नेक्रमशो जगतस्त्रिभाग
हरः २ गतिरहितो ध्रुवकेतुः प्रमाणवर्णाकृतिर्न भवेत् ग्रहनक्षत्रोपगते दृष्टेनेवाशुभ
केतुः उपकरणेषु वराङ्गेष्वमरगृहतरुपर्वतेषु सदनेषु दर्शनमुपैति नियतं विनाशि

नेनियमेन ग्रंथांतरे वरुणस्यदशपुत्राश्चत्वविंशानिरवेःसुताः अग्निपुत्राश्चत्वविंशा
यमस्यनवकीर्तिता १ अष्टादशकुवेरस्यदेवराजस्यविंशतिः एवंसंख्यावकेतूनांशते
पंचोत्तरंभवेत् २ श्रावणेभाद्रमासेचवरुणस्यसुतोदयाः प्रकुर्वंतिमहामेघैस्तोय
पूर्णांवसुंधरां ३ उन्मार्गसरितोयांतिजलवेगसमाहताः समर्चीर्णाणिचधान्यानिव
रुणस्यसुतोदये ४ आश्विनेकार्तिकेमासेसूर्यपुत्रोदयोभवेत् नदीकूपतडागानिस
र्वाणिपरिशोषयेत् स्त्रियंतेचजनास्तत्रतथान्येचचतुष्पदाः देवोनवर्षतितत्रदुर्भि
क्षमहान्भवेत् ५ सूर्यपुत्रोदयेशक्रचैतद्भवतिलक्षणं मार्गेपौषेतथामासेअ
ग्निपुत्रोदयोभवेत् ७ अग्निदग्धानिराष्ट्राणिधान्यानिहरितानिच विद्रवंतितथादे
शाःसमस्ताभयपीडिताः ८ अग्निचौरभयंतत्रप्रजानांव्याधयस्तथा माघफाल्गुणयो
र्मासेयमपुत्रोदयोयदि दुर्भिक्षंभूपतेर्मृत्युर्धान्यसंदेषतोभवेत् चैत्रवैशाखमासेच
कुवेरस्यसुतोदये ९ पांडुशौडस्थितोमेघोजलंपतनितादृशे हविर्भूम्याकुलेसर्वेनर
नेचमहृमृकुः ११ ज्येष्ठआषाढ मासेशक्रपुत्रोदयेयदा तदामेघाःप्रणश्यंतिगरही
न

भा॰
ला॰
१०२

नावाप्नुनामरु नरूर्ध्वमाद शैलास्तु पतंतिपवनेमति विरुध्यंतेमहीपालाः क्रूध्ये
तिवममंततः कलहोविग्रहोघोरः केतूदयफलमिदम् ११ वराहः येशाखास्ताह्नित्वा
केतवश्चिराभूमितेयवास्तेष्वेतत्तत्रभवति वधोयेषांराजत्वाप्रवेसनतान् मपूरविवके उ
दयंमनतंयराशिवीवरतिभवक्रमशेषमेववा ग्रस्तुभवतिउराहूनंनदाफलम
शुभंमसवरावरंजगत् १ मनतंमसर्वकालेभवक्रनतत्रमंडले जगन्मोहने वसिष्ठः
ग्रस्विन्यांयदिकेतुर्जातस्तद श्मजीविनंहंति याम्येम्लेछाधिपतिंवह्नलायांकलिंग
काधिपतिं १ रोहिण्यामतलवलंनिहंतिकेतुम्यस्तूरसेने शेंउंसीनरमुख्यपतिंसो
मेरौद्रेचजलजंत् नु २ अश्मकदेशाधिपतिमदित्याउघ्यभेतुमगाधपतीन् आश्ले
धिपतिंसर्प्यपांड्याधिपतिंचपैत्र्येपित्र्यसेषु ३ भाग्यद्वैतज्जायिनंमुत्तरभेदंडनायकान
वित्तान् हस्तेतेधनिकवरानचित्रायांकुरुममभवान्निगविलान् ४ कांवाजन्दपतिंमुख्य
प्रभंजनेजातः केतरपि इक्ष्वाकुवंशनाशंद्विदेवभेमित्रभेतयोउशं ५ ज्येष्ठायांयदि
जातः हन्यतेमर्वमंडलाधीशं मूलेमद्राधिपतिंकलिंगदेशाधिपंवजलदेवे ः॰ः

गोजैरकाम्बोधेयाविहत्यैतेवैस्वदेवधिसतः सोपिकेकेयनार्थहन्यात्स्वर्णान्तवसम
वोभिल्लादिवितान् ७ नेमिरथस्यपतिंहन्यात्सतमभियजनस्त्वजोत्रिजस्यपांचालान् अहि
र्बुध्न्यस्तेभवः संकरकिरातकौंकणभवान् ८ पौस्यत्रभवकेतः द्विजसञ्जनर्धर्ममार्गे
स्मात अभिजित्तत्रभवः कौंकणदेशान्निषाचरांश्च मधुरविवेके मुनीनभिजितं
भुवंमघवनत्रभं मंस्ट शास्त्रिशीचनविनाशकृत्कुशलकमहाशोकदः धुजेगमम
शस्यपोद्भवतिहत्पहिनाशोभवेत्तयंवजति विद्वतोजनपदस्यवालाकुलाः अभिजिद्व
वमेघातोगिस्यशेयदाकेतरथभुजगमस्यैघाशिशुभिराकुलः वसिष्ठः एकेतवध्या
स्थिमुद्विर्दनानाक्लाम्ग्रहादिषु पिसंभवाश्च ऊर्ध्वंतितेनेतीद्यापफलेजनानामन्यपिसा
मान्यफलप्रदाः स्युः १ श्रोनिर्निवंधे उल्काभिताडितशिखः शुभः शिखीशिवतरोमि
हृष्टोघः अशुभः सपवंवोलोपकाणसिंधुहूलादीनां १ नाम्नायतः शिखिशिखाभिह
तोयवापिदृतेवयतत्पानितकपितामृदेशान् दिव्यप्रभावनिहितात्सयथ्यागतन्मा
सं केगतेनरपतिः पर भोगिभोगान् २ हृष्टपोऽपशाविमरेषुभद्रः केचित्तदिष्टः

भा॰ ता॰ १०३

शिक्षीसर्वारंभफलप्रदो हि नियतं वै येषवामाधवे कस्येयम्परिभुक्तमुमितहस्तंदत्यशि
त्वाभेदितं तत्सर्वं यमिवज्ञमपुत्रदुमवरपाणिग्रहेवाल्पं मतांतरे केतुप्रक्रेप्रवक्ष्यामिय
यावदनुप्रवेशः क्रमाविक्रमयोगेन दिक्वक्रेषु शुभाशुभे १ पूर्वेमरजभयं विप्राणां
जननाशनं याम्येमृत्युमनुष्याणां नैर्ऋते पुत्रमादिशत् २ पश्चिमेक्रमिनाशस्याद्वायव्ये
तुजनालयं उत्तरे तु वत्सरोद्भवो हानिः सर्वेस्तमित्तल्कत् ३ ईशानेपरचक्रेभ्यो भयंमव
निनितयशः यस्मिन्देशेजवैनैवकेतुर्दृष्टे भयावहः ४ नीलरक्तेहरिद्रेचपांडुरेरक्तसमे
वव श्वेतेपीते तथाविचित्रमष्टवर्णानि तस्य च ५ नीलेराजभयंश्वेते यरक्तेज्वररक्तजंभवेत्
रक्तपित्तविकारंवभयंवात्रहरिद्रके पांडुरेजलनाशायक्रे क्षेम्मृत्युभयंभवेत् श्वेतेक
रोतिविकलेहरिद्रेधनसंपदः ६ पीतेनजुरगानांवभयंचैवचतुष्पदां विचित्रेसर्वव
र्णानांभयंवकुरुते तत्क्षणं निशाटक्रेयदाकेतुस्तदानृपतिनाशनं प्रथमेप्रहरेराज्ञो
मरणंकेतुनाभवेत् ७ द्वष्टस्तुराजपुत्राणां द्वितीयेप्रहरे तदा विप्रादीनांविनाशाय
तृतीयेप्रहरेभवेत् कर्णाटदेशराज्ञां च भयंभवति तत्क्षणात् चतुर्थेप्रहरेप्राप्तेयदा

केतुर्हि दृश्यते ॥ सद्यस्तुर्हं तदा राज्ञां स्वयमाहेति निश्चितं फलनियमाह वराहः
यावंत्यहानि दृश्यो मासास्तावंत एव फलपाकाः । मासैरब्दांश्च वदेत् प्रथमात् पक्षत्रयात्सं
दृतः ॥ अदर्शनाद्दृष्टं प्रथमं पक्षत्रयं चवत्सरांशिशादिनं यावन्निष्फलं भवति गर्गः याव
त्यहानि दृश्यः स्यात्तावन्मास फलं वदेत् मासानस्थायावदृश्यस्तावंतोऽब्दांश्चैवकृतान्
त्रिपक्षात्परतः कर्मपश्यतोस्य शुभाशुभं सद्यस्त्वमुदये केतोः फलं नेहादिशेद्बुधः ॥ बृ
हद्गर्गः यावंतो दिवसान्केतुर्दृष्टस्तावन्मासान्विनिर्दिशेत् त्रिपक्षात्परतश्चापि कर्मकेतोः
प्रपश्यति ॥ तस्मात्कालात्परं ब्रूयात्फलमस्य शुभाशुभं सद्यस्त्वमुदये केतोः फलं नेहादि
शेद्बुधः ॥ तथा च दिवसैः पक्षत्रयात्परतः मासान् मासैस्तस्मादवपक्षत्रयात्परतोऽब्दान्
वदेत् मासात्परतो दिनाधिको दृष्टेनृपपातनवसाद्वत्स्थ्यं यदि दिनत्रिंशत् वर्षं लभ्यते त
दृष्टदिवसैः किमिति श्लोकमाताः वराहः अन्यैर्नोसप्ताहं प्रहविप्रयानन्दपमरणे र
क्लेशं केतोर्योगो मांसास्थिवसादिभिर्नरकः ॥ धान्यहिरण्यत्वकफलकस्तमायेर्वे षितं
भयं विघात् अंगारपांसवर्षैर्विनाशमायान्तिनगरं ॥ अमवर्षाकालवर्जिते शस्तोया

गः संग्रामः ग्रंथांतरे प्रायेणामात्यजनितेन दुर्गभंगादि जायते अनेनाद्भुतान्कनिपयाव
भा॰ स्याम्यत्र मुनीविनान् भूमिकंपे प्रजाकंपानिर्घाते नृपतेः क्षयः अनावृष्टिस्तु दिग्दाहे
ता॰ दुर्भिक्षं पांशुवर्षणे २ जंतूनां देहकंतोत्पत्तिः रात्रौ विकृतकरी मता अन्तूनां व्यत्यये रोगाः
१४ वैधुनेवचनावहि: २ उल्कापाते प्रजापीडा दृष्टे हृष्टेपि महद्भयं ता संग्रामश्चेंद्रचापात्तुः स्पृर्य
वद्वंद्वमापदि वराहः अक्षिचर्ममपि द्वलखाद्भुते वैकृते हि नां नायक इंद्रलोकपालोऽद्भव
पमूनामनिष्टतत् १ गुरुसितशशांकेनस्वरोत्थ्ये पुरोधसां विश्वजेच लोकानां स्कंदविशाखस
मुस्थमां दलोकानां नैवेद्याणां २ स्कंदः कुमारः विशाखोदेव विशाखः २ वेदव्यासे मंत्रिणि
वैनायके वैकृते नवमूनाशेयाततीस विश्वकर्मणि लोकाभावं प्रनिर्दिष्टं २ देवकुमार
कुमारीवनिता प्रेष्येषु वैकृतं यत्स्यात् नरपतेः कुमारककुमारिकास्त्रीपरिजनानां ध
रतः पिशाचगुह्यकनागानामेव विनिर्दिष्टः मांसैश्चाप्यष्टाभिः सर्वेषामेव फलपाकः परतः
पिशाचादीनां कुमारादौ यद्वैकृतं तन्नरपतेः कुमारादौ नेष्टं पूर्ववत् ग्रंथांतरे प्रतिमा
यां त्वप्रात्यास्याद्दुर्मतादेशनाशने यद्रूपनाशो भवति तद्रूपं नश्यति ध्रुवं ९ दक्षिणा

वधवेभग्रेभवेद्दं प्रसस्य हृदयः नेत्रनाशोशिरोनाशोराज्ञोमस्तुः समस्तस्यवा सूर्येन्द्वोःसर्व
ग्रासेतस्तसर्वथाममहत्त्वता माहेंद्रवारुणेयातिभानिपध्येत्रुसतिन ८ श्लेष्मादयोसि
तेपीतेभस्मगोपुद्धायवृद्धये मंदमंगलजीवेस्तुमस्तलेदेशभंगकृत् स्थानकेतूदयःश्र
धानस्यवर्णेषु पुष्टकृत रणायकीलकोदृष्टः प्रधानस्तविवादिकृत ९ वनेग्राम्यः
प्रवेवरयः प्रदिष्टः पुरभूपहा रुदन्मातःसृगालोपिभीतयेनिशि नृपुरे वन्यानाम
रण्येग्रामेजंतूनांपालिनोपिवा पीडस्यान्सतत्त्रतत्र पुष्टं वालोकनोभयं १२ कपो
तोनगरेदेशनाशःस्त्र्यादीनांप्रभोर्मृतिः राजवेषमनुष्येल्लूकोवानलूममविगाहवेत् व
गाहः पात्रोभंगकस्माहृदानांनिर्देशोद्धणोयोगंहृस्तनेदेशप्रेक्षरोदेनेचव्याधि
वाकल्पे १ गर्गः स्वराष्ट्रभेदंकुरुतेफलपुष्पमनार्तवे वालानांमरणंकुर्याद्बाल
नांफलपुष्पकं १ क्षीरस्रावेनवृक्षाणांसर्वद्रव्यक्षयोभवेत् १ वृक्षाणांमद्यतैलफल
पुष्पराष्ट्रस्यभेदंकुरुतेवालानांवृक्षाणामतीवफलपुष्पं वालानांमरणंकुर्या
दिति १ वराहः मद्यवाहननाशःसंग्रामःशोणितेमधुनिरोगः स्नेहेदुर्भिक्षभयं

भो॰
ता॰
१५

मरुद्भयेनिस्वनेमलिले १ शुष्कविरोहंवीर्याननसंततयः शोषणेचविरूजानांपतितानां
पुनर्थानेस्वयंभयंदेवजनितंच २ सर्पत्मनरूपुनल्पस्तवापिजलेसंततयोविनिर्दिष्टः
वृत्तानांवैकृतेसेदशभिर्मासैःफलविपाकः ३ अयोमानवशास्त्रपराज्यभंगस्ताने अभ्र
वैसवे अथप्रवत्येहिजपुंगवानांज्ञानेसदिव्यनरूभूमिवारिजे उत्पातसंज्ञास्त्रिविधा
लिकारंजातास्वदेशान्टपसाज्यभंगदान् १ सेवर्धयेदनिकरंकरवर्जितानांऊर्ध्वाल
रंहिजवर्यैःसततंविरूध्येत् अमायदंडनिरतस्वतिपापशीलोलोभीभवेत्सकृपणो
न्टपतिर्मुमूर्षुः २ मत्स्यपुराणे भूकंपनिर्घातनरजोनिपाता आसमरावाक्रुहणादेवी
द्वेः उल्कानिपातःपरिवेषचापाःसर्वत्रतद्देशान्टपस्यभंगः १ यस्याशिखास्याद्दिशिधू
मकेतोः प्रयातियस्याम्रुदिनाथकेतुः रौद्रःस्पशोद्भानिवयानियानितेषांसदेशात्र
पतीविहन्यात् २ ज्येष्ठास्थितेरौकिणेऊजेनपुक्तोराहुः शनिर्वाप्सुदिनखकेतुः यदानदा
नीभुविसार्वभौमोरोगाद्गणाद्दालभंप्रभंगं ३ निरंतरंसप्तदिने पु हृष्टिवर्षाविनाला
प्रभुराष्ट्रवास्यात् अंगारमासास्थितानादिवृष्टिर्वायत्रतद्देशान्टपस्यभंगः प्राह्हाले

समाहाहर्षेणानतवल्लभूपतेः सैन्यस्तोभो भवेन्नूनं दीर्घकालं न संशयः ५ रक्तादिवर्णैः
वसनैः प्रवे [illegible] मशंयति यस्मिन्विषये नराल्लप्रमुक्ताः प्ररोहं निपतंति नीरजा हृत्वा
स्तन देशान्यपस्य विच्युतिः वराहः प्रजितहृल्ले सैन्ये तोऽऽस्तम्भफले न्यपवधाय निर्दि
ष्टं प्रमनस्मिन् ज्वालाथवा भवेन्नपवधाय च ६ मत्स्याः पुराणे रुदंति जल्पंति हसंति
वाप्यः शुष्कांत्यशोषाः सललाया याश्च योनिप्रतीपं सरितस्य कूपा नश्यंति वा भगभयान्
ति नराः ७ प्रसादकोटेध्वजहर्म्यतोरणान्पतंत्यकस्माद्विनानिमित्ततः रुदंत्यभीक्ष्णं रजनी
षु कुक्कुटाय स्मिन्स्तन स्मिन्विषये न्यपच्युतिः ८ कूलैः स्तनपायांपरिवेषदंडो भीनोर्यदास्य
वेदिनं दशाहान् चतस्त्रिविदाः परिवेषणावास्य यत्र तद्देशन्यपस्य भंगः ९ गर्भोवि
चिशेमहिषीतरं गौ [illegible] नारीगवा हि विसमुद्भवो वा चतस्त्रिशीर्षा द्विभुजेन्नंदजन्मय
स्यां पुरतस्य न्यपस्य भंगः १० शुष्कीविदारस्त्वविनांबुपातान् स्ताभोजलस्यांबुविहीन
देशात् सरितडागादिषु रक्ततोयं राष्ट्रतः प्रभंगाय भवेत्समाधात् वराहः अपसर्पणं
नदीनां नगरादचिरेणाश्शून्यतां ऽऽरु शोषश्शोष्याणामन्यथा वा ह्रदादीनां १ स्नेहास्र
ने

भो॰ ज्यो॰ १०९

106

द्रोग्मत्स्यः सङ्कुलकलुषप्रनीपगोष्वापि परवक्रस्यागमनेन यः कथयंति तस्मात् स
न्नपुराणे ग्रहस्य विद्धं वाप्युदयस्यमर्कं लग्नस्य मिंदुं परिवेषगं वा उल्कानिहन्यादिषयेव
यस्मिन्न स तिलितीक्षामरणं प्रयच्छेत् १ कबंधकाकास्मिनकीलकापायकेनवस्तेरविसंड
लस्याः सर्वे ग्रहे वा समयोदये स्यथ संध्यायुरितस्य स्वरूपस्य भंगः रविनावारिप्रवाहा येवेर्ध्व
तेस्वस्तलाशयः यत्र तत्र नरूपद्येशमस्य हद्वेरथतयम् २ वराहः नाहेत्रयवादीनामेक
स्मिन्हि विसंभवो मरणं कथयति तदपि पतीनायमलं जाते वक्रसमफले १ अतिहीति:
मस्यानां नानाफलक्रमसंभवो हि तेभवति हि येयेकस्मिन्परवक्रस्यागमो नियमात्
मत्स्यपुराणे संध्याहृयेयेंकेः परिवेषकारी रोलेक्ष्मभैर्वेः स्पृगितो रणाय, वंडोतिक्रस्सस्तपना
निह्लोय सांध्येरितन्नगरस्य नाशः १५ सनिमिले कैवनरेणहीने छायाप्रतापोप्यन दृश्य
तेवा यस्मिंश्च देशे समहदयं च तस्मिन्समायात्यविवादरिभयः १९ भंगः पानेजलस्तेने
रोदनेवारत्संहारास्य देवतानां च यत्र धूमज्वालाविटभस्मप्रमोक्षाद्दृभिलाति भूपभीहि गा१
नत्र १७ नरा विहंगाः पशवः प्रदीप्तानंदंति पुरुंति विनानिमित्तात् व्रजेनिवासमेषु

नमन्यजाम्बाय सांबपुरे नतस्य स्वल्पस्य भंगः १८ आरण्यसत्वः प्रविशेदभीतो दिवाव
यस्मिन्नगरे विशेषात् सूर्योदयेवास्तमिते सृगालाः प्राच्यां प्रतीच्यां नृपतेर्भयाय १९
अतिप्रचंडः पवनः सशर्करो निरंतरं समन्दशाघ्रवासंरान् नेकस्पदैर्विलिण्य श्विमो
द्भवोय सांबपुरे तस्य रिपोर्भयं भवेत् २० गावो विहंगाः द्विरदाः स्वपायां क्रंदंति हर्ष
तिनदंति दीनं संमक्षुचा स्वास्तविलोचनाश्च यस्यातिनीशस्य च तस्य भंगः २१ आसा
दयानालयपादपाया वह्निं विना यत्र परिज्वलंति भूमौ पवा स्यादनलं विनेव य सां
बपुरे नतस्य स्वल्पस्य भंगः अनाहताः स्वयमरुदंगभेरी शङ्खा भवेयुर्न्नृपतेस्त्वयस्य भेर्ग्या
दिशाहः गिरिशिखरं ज्वाल्याय सांबपुरे तस्य स्वल्पस्य भंगः २२ मेघं इचापे जलदैर्विनादि
वारात्रौ समेघोपि महेंद्रदिग्भवः सरागपीठं ऊक्तंते विशेषतो जलेतरो भाति ज
गम्मह्व्हिक्रांत ह्विसिडिह्वारिदगर्जेन स्वना विना पयोदैः प्रभवेतियत्रवा चराः
स्थिराः स्वः प्रचलंति निस्वलाः य सांबपुरे तस्य स्वल्पस्य विच्युतिः २५ सदानिर्झरजला
दैर्दवालयपाषाणप्रतिमादेर्युनिष्ठने चालनेवाराज्ञभंगाय संप्रो २६ अटालकोट
त्तम्

भा॰ ध्वजतोरणाट्ट समुदेति गंधर्वपुरे स्मरसंके अभूमितायां दिशि यस्य राज्ञस्तेन सपत्रं विंधाद्य
त्रा॰ तिः प्रभंगः २२ काष्ठादाहः पीतवर्णोग्निवर्णः स्पष्टाच्छायो व्यजपेत्सूर्यवयः पत्तास्तासा
१०३ ह्नासभूपं विहन्मातुरसि तार्थमानवानां चकुर्यात् २८ रोहिणीशकटकेतुर्भिधास्तेरोप
वाकजः यदा तदा जगत्सर्वैत्तयं याति नसंशयः २९ प्रासादकोटध्वजतोरणान्विते
देति गंधर्वपुरे सितप्रभं प्रशांतदिश्यस्तमयोदययोरवेस्तद्वृपतेः ह्रद्विजयार्थमो
दे ३॰ सूर्योदये वास्तमिते दिने वा नमो निभोभूरिरजो निपातः पातादशाहाद्दशवा
सराद्वाय स्यांमृतिस्तस्य नृपस्य भंगः उल्कानिपातो वहवः स्वपायोन्तुलाम्बरक्तासितप
र्गाभा पकाष्ठवाद्यानिपाते दिवोल्काय स्यांमृतिस्तस्य नृपस्य भंगः ३२ दिवापथराप्रोज्जनक
लेः पुरस्ला त्रिर्घातनिपातः समहीप्रकंपः उल्कानिवेनोवाल्पयमेव वास्याय स्यांमृतिस
न्तृपस्य भंगः गर्गः अकाले प्रसवैश्चैव कालातीतेथवा पुनः अप्रेसल्पजन्मयेद्वेव पुग्म
स्पष्टसवे तथा १ अमानुषाणि कर्माणि संजाने व्यजनानि वा अनेनगामयिकोगामि ह्नी
नोगाः संभवंति वा रविमुखोः पतिसमटशानयाचपुरुषाश्चवा विनाशं तस्य देश

सकलस्य च विनिर्दिशेत् ३ अथ प्रामवयसो गर्भादि चतुष्टयान्त्रियो पिवा अमस्वावनता
स्थापि प्रजायते तनयो भवेत् वड्वा हास्तिनी गौर्वा यदि पुंगमं प्रसूयते विना जातिं वि
कृतं वा षट्भिर्मासैस्त्रपत्यं ५ अथ राज्ञः प्रयाणसमये शुभाशुभनिमित्तानि
कश्यपः प्रस्थिते पार्थिवे दीमायतमकायदाखना [illegible] विजयं ल गत्वा वैजंतदिग्रंग
भते विराद् १ उल्का अस्वनाशाहर हिताय स्यां दिशि पतिता तां दिशं लब्ध्वा कृत्स्न गच्छ
न् न्टपो विजयं लभते इति वराहसंशास्त्रात् सहस्थिथा राय रमा कृतोल्का प्रयाणका
ले अगता जयप्रदाः पृष्ठस्थितः शक्रधनुश्च भेयशद्वो जयाय तित्तिपक्षनिस्वयात् १
नेदं तिरश्चाः प्रचलेति सन्मुखे वा धावति निछ्रं निरूपा न्दृयास्ततन् यास्तप्रियाः दक्षिण
पार्श्वसंश्रायिनो जयप्रदा भूमिपतेश्च वारणाः २ हर्षे निहिताः प्रचलेति सन्मुखे वशति
पपादं प्रथमे च दक्षिणं यास्तप्रियादक्षिणपार्श्वसंश्रायिनो जयप्रदाः स्वल्पतेल्लसंग
ताः प्रनायमानो पितयाति सन्मुखे भयाभिभूतो नृपते स्ल रेगमः सन्मुखवासो सवि
लोचन स्तब्धानद्ध दंजेदश्च परानप्रदः ४ निर्वाणयानः समहीपकेपः प्रयाणकाले न्ट

पतेर्यदा स्यात् उल्काप्रतीपा पवनः प्रतीपस्थापो ग्रसेत्स्य च पराजयाय ५ विस्फूर्ज्यद्वि
भा ज्ञास्य भयानकोद्भुदा वर्षेनिनीरेकरकोम्बसन्मावा म राज्ञः प्रयानस्य तदा पराजयः
ता॰ संधिः सहहुणा सलिलस्पष्टहतः ६ सदाप्रमत्तोखिलराज्यकृत्ये निद्रारतो वाव्यसनप्र
१०८ सक्तः देवज्ञवाक्यं गणयेदसम्यग्यो भूपतिस्तस्य पराजयः स्यात् अथ केनवशात् राज्ञो
भियुज्य देशज्ञानम् अभिहितगुणसंयुतेन राज्ञा कथितगुणगणस्य यस्य संस्थिताभियोज्याः
उपहृतमुपलभ्य यस्य देशे बलमथवानिरूपद्रुतोपि युंज्यात् १ प्रचुरमघकम्बुकम
सिकादेशाद्दीर्णविलमजलदहस्यापांशुवाताहतेव पिशितरुधिरधाराप्राणिहल्या
हतेव करितरगमनुष्या यत्र धान्येन हीनाः २ स देशोभियोज्य इति शेषः २ शाल्याये
निपुद्दरपिशिवागर्धभस्थानतल्पात्यक्तस्नेहाः परिजनसहृद्दाहनोपस्करेषु कष्ट
कोनः शरणमितिवावादिनो यस्य सैन्ये विहिष्ठावाप्रवरपुरुषाः सोभियोज्यो नृपेण १
निद्रालस्याव नतवदनाः केतनस्वप्रशीलाभ्रष्टाचारा मलेन पुरुषच्छायया क्रान्तदेहाः
दीर्घश्वासाः सजलनयना लोकलोभाभिभूताः सैन्ये यस्य द्विजगुरुसुहृद्द्वेषिणः

स्वैवयोधाः ४ अकारणप्रोद्धतरोमकूपा जयेनिराशाः प्रकृतेरपेताः अमंगला
वेष्टितजातहासाः सैन्यनरायस्य सचाभियोज्यः ५ कपोतकोलूकमधून्नियस्यसमा
श्रयंति सजवामराणि छत्रायुधादीनि च सोऽभियोज्योयस्याथवानाहतशब्दतूर्याः
६ प्रतीपगानं सरितां मिथश्च शेषाशेषाश्च वाशाश्च जलाशयानां अवार्देशो सलिलश्च
हर्जिरंवैकृतेचाप्सतरेच्छिलावा ७ यत्र देशे सोऽभियोज्यः रतिसंवृथः ७ भंगपातचल
नान्यानि मिन्नरोदनानि च सुरप्रतिमानां अग्निरूपम नलेन विना निम्नलानि च यदाश्र
वलंति ८ अनिमित्तभंगवलनं स्वेदाश्रुनिपातजल्पनादीनि लिंगायाप तेनाना
नाशायनरेशदेशानां ९ अस्तुतवैकृतमसमकालपुष्पाणपारण्यसत्वसपंरशवेशाः
प्रदोषकालकृतकवाकुशब्दोहिमागमेवामत्तप्रलापः १० अरण्येषाविमुखैकृत
कवाकुशब्दः ऊक्रूदशब्दः हिमागमे हेमंते अमत्तप्रलापः कोकिलशब्दः य
त्रैतउत्पाताः सदेशोऽभियोज्यः दीर्घदीनं सहितासारमेयाः क्रोशंतस्ते नित्यमेवाऽन्न
ताच हस्वयोषायो चितानि च्छ्रेणास्थषतः काकोनकमिदाप्रचथच ११ सारमेयाः श्वा

भा· नः वहवः समेताः अन्तेनोशरन्मधुकालेवर्जयित्वा उष्ट्रैः शक्तं कुर्वैति निर्दयाः स्त्रियः स्त्री
ना· हेमुः ११ तिलाविंतैलायदिवार्धतैलास सस्यहहिर्ये दिवानिरिक्ता श्वनस्यैवेरस्यमस्त
१·४ कंतूणां ग्रुक्कप्ररोहेभ्रोविरूजंनोविनाशः १२ विहायसपोत्वु विडाल मत्स्यान्त्वजातिमो
सान्युपभुंजतेवा व्रजेतिवैंमैथुनमंत्यजात्यादोत्माश्वनित्यविहंगमास्तगाश्च १३ दीप्ता:
क्रूरशाह्वाः सूर्याभिमुखविमिति १४ भेगाः पातस्तोरणेंद्रध्वजानांनाशीतोक्षानंभ्याप्तयोभ्
विरारः निमेषाशुक्रतोगतानिभ्रतावच्छायावात्यस्याभिमुखेनयाता १४ तोयाप्त
योभिमुखायाता १४ स्प ह्लानिरिक्तोपवनोनिवंजोगंधर्वसंत्तस ... वक्तिभ्भ चयन्ननस्य
वेद्याह नितारकानोनकेचतारागणसप्रणाशः १४ प्रासादवेश्मवस्त्रधाशरगुल्म
निम्न छत्वामूकावलि भुजामनपत्यतावापकात्मजनमथवाभुविमंडलानिकु
र्वंनिवक्रमितोपरिवाधमंति १६ शारमध्ये १८ सप्तसंतेभेरवोद्वानुरावे रक्तैमो
मैस्तालजंवादयोवा हर्षंपतेवायानुधानाःप्रभूताश्चप्रष्टीकःसाभिदेशाभियोडः
१७ तालजंवापतिविशेषाः १० देशाभ्रेशोयेनिमित्तैःप्रदिष्टस्ताभावातोवक्तिलोको

विशंकः स्वकादेशं यानि येभेति कावागम्यो देशः सोप्यसाधुप्रवृत्तः १८ रोगाभिभू
शृरत् तेविषहृव्यितेवायथ्या विनाशाभिशरीरं वैद्यः प्रयोगैः सुहृद्भकरोति रोगांत्तथाशां
तिभिरग्रजन्मा गर्गः विद्यो निष्ठुयदाय [illegible] त्रमिश्रीभावः प्रजायते स्वरोगर्त्तहृयमाते
गामनुष्यावानसाधुतत् १ अकालमत्ताहृष्टंपतेकालेवविमदायदि मानंगोष्टहृयाः
स्थानाः पतिगोवानसाधुतत् १ येनुर्येतुंपिवनम्यत्रा [illegible] तुद्वा [illegible] स्थावापिवेद्दे नैवत्रयमंनथा
तुमथयेतुः स्थानमथापिवा १ प्रोत्तेषुत्रिषुमासेषु परचक्रागमं वदेत् वराहः या
नेवाहविपुलंयदिगच्छेन्नवप्रजेन्नवाहपुत्रे राष्ट्रभंयभवति तदाचक्राण्यसाद्भंगो
व १ पराशरः यदिशस्त्राषमकं ष्टलोहं लांपुरशिशवोरणवत्समावरंनिप्रहर
नि॰ हरजयेत्सदाहरं भयमविरात्समलेनिवेदयंति १ वराहः ग्रगारेगेरिकाचैर्विक्त
तमेतामिलेख्वनेयस्मिन् नायकचित्रितमपवाहयेद्दीर्घयानिनचिरेण १ उल्का
भिघातेननतमोतिदीप्त्यावज्राणिचोरेणसन्नोधरित्रा [illegible]
[illegible] केतवगतिस्पर्शेन भूननेनचारेणपीडांकरोतिकपुत्रः २४ त्रिभिस्त्रि

भा·
ता·
११·

भिर्भैरथ्यकृत्तिकाग्ये निपीडिते भूपतयोभियोज्याः, पंचालनाथो मगधाधिपश्च कलिं
गराडुज्जयिनीपतिश्च २५ अनर्कराट्सैंधवहारहैरो मद्येश्वरोन्यश्च कुलूतनाथाः
एते हि कूर्मांगसमाश्रितानां विशेषपीडामुपयांति भूपाः २२ तमेव गाहुः ग्रहणकालेय
स्य न लग्नस्य प्रतिवक्रं भुक्तभावः केतः शिखीगमास्पर्शनेन धूननेन यत्र लग्नशनिश्चा
रेण पीडा कुरुते स देशोभियोज्यः २२ अंगेषु सूर्यो यवनेषु चंद्रो भौमो ग्ववंत्यां मगधेषु ये^
सौम्यः सिंध्वाग्रुकभौजकटेषु शुक्रः सौरः सुराष्ट्रविषये व भूव २२ म्लेच्छेषु केतुस्सम
कलिंगजानां तोयतोतः परिपीडितास्ते तज्जन्मदेशानपरिपीडयंति ततोभियोज्याः ति
निपन्नदेशाः २४ सूर्योदयो ग्रहा उल्काभिघातेन ग्रहयुद्धेन वा पीडिताः स्वजन्मदे
शान्परिपीडयंति अतः सोभियोज्याः ॥

अंभ्रूयभूमिकंपनिर्णयेमुनीनांमतभेदः गर्गमते ॥ दिग्गजाः यदाश्रान्ता भूतास्त्वसंनतिक्लेषांस्यासेन
भूकंपोभवति तथागर्गः चत्वारः पृथिवींनागाधारयंतिवसुंधराम् वर्धमानः सुवृद्धस्थानित्यहृदस्त्व
पृथुश्रवाः १ वर्धमानोदिशांपूर्वांसुवृद्धोदक्षिणांदिशम् पश्चिमामतिवृद्धस्तु सौम्यांशंतुपृथुश्रवाः
नियोगाद्ब्रह्मणोह्यतेधारयंतिवसुंधराम् तेवसंतियदाश्रान्ताः सवायुः श्वसितोमहान् वेगान्मही
चालयंतेभावाभावायदेहिनाम् २ प्रावेतसमते ॥ तेषामेवखेदाश्रुरवालेनेनभूकंपोभवतितत्र शा
तेतसवाक्यं यदापर्वणिकाद्भूस्यविश्रान्तास्त्वमहागजाः खेदाच्चालयंतेशीर्षं भूमिकंपस्तदाभवेत्
वसिष्ठमते मुक्तिवल्लवाल्वायुरंतरिक्षचरेण वायुनाताडितोभूमौ निपातेनपततितदा भूकंपः त
थाचतदृचनं यदातिवल्लवान्वायुरंतरिक्षानिलाहतः पततिवासुनिर्घातोभवेदनिलसंभवः तस्य
वेगाद्विपततस्तु चलत्याहताक्षितिः सोभिघातसमुत्थः स्यात्सनिपातोमहीचलः वृद्धगर्गमते प्रजा
धर्मरतास्तत्र तत्रकंपंशुभंभवेत् जनानांश्रेयसेनित्यंविसृजंतिसुरोत्तमाः १ विपरीतास्थितास्तत्र
जनास्तत्राशुभांस्तथा विसृजंतिजनानांतदुःस्वप्नोकाभिहृदये २ अत्रधर्माधर्मकारितोभूकंपः २

गर्गमते वराहः क्षितिकंपमेके ह्रदंतर्गेजलनिवासिसत्वकृतम् १ एके गर्गादयाः ह्रदं तो महान्तो जलमध्य नि
वासिनः सत्वाः प्राणिनः कर्कटमकरमत्स्यकूर्मनक्रशिशुमारादयः तत्कृतं भूचलनमाहुः तेषां जलस्तोभयति
धरामिति १ वसिष्ठादिमते स्वपक्षैः पर्वतैः पीडितया भूम्या निवेदितो ब्रह्मा शंकरसर्वोऽपवेनानां एवदंष्ट्र
नीहीति प्रोक्तोऽपि तथा कृत्वा प्रजानां हिताहितानाहितसूचनाय पुनि पूर्णाम्भ तत्भागे चतुर्देवता स्वांकंपयि
ष्यंतीति भूमिमुवाच तदाप्रभृति यदा मध्याह्नादर्वाक् दिनस्य पूर्वार्धे कंपस्तेन तदा वायुकृतः ९ मध्याह्नानं
तरं दिनपश्चिमार्धे सूर्यास्तं यावच्चदा भूकंपस्तदाग्निकृतः रात्रिपूर्वार्धे सूर्यास्तानंतरमर्धरात्रं याव
त्पुनकंपः स्यात्तदेंद्रकृतः निशायामुत्तरार्धे निशीथानंतरं सूर्योदयं यावत्कंपस्तेन तदा वरुणकृतः नथि पैतत्स
तरमाह गर्गः कृत्वा चतुर्धा होरात्रं द्विधाहोरात्रदिवानिशाम् देवतापरियोगात्तु चतुर्धाभरणं तथा १
पूर्वेदिनार्धे वायव्यं आग्नेयोर्धे तु पश्चिमे ऐंद्रः पूर्वे तु रात्र्यर्धे पश्चिमार्धे तु वारुणः ॥ केचित्तु दिनस्य निशा
यास्तु चतुर्विभागेन दिनस्य रात्रेश्चतुःप्रहरेषु वायव्याग्नेयैंद्रवारुणकृतः कंप एवं रात्रावपि कथयंति तथा
नेषां वाक्यं रात्रौ दिवा च पूर्वाह्णे वायव्यः कंपउच्यते मध्याह्ने वार्धरात्रे चहुताशः कंपउच्यते १ दिवारात्रौ

तृतीयांप्रोमर्देद्रस्त्राभिधीयते वत्सरेवर्तमाने शुवाहृणं निर्दिष्टो बुधः २ एतत्तु समीचीनं गर्गादिपराशरादिम
तविरोधात् ग्रंथांतरे दिनस्य प्रथमे यामे कंपति यदि मेदिनी तदा लोके भवेत्पीडा वसिष्ठमुनिरब्रवीत् १
दिनस्य द्वितीये यामे चलति पृथिवी यदि दुर्भिक्षं नात्र संदेहो ह्युक्तं पूर्वैः सूरिभिः २ दिनस्य तृतीये यामे वत्सरे
यदि वा भवेत् भूमिकंपेन रे दुःखं सर्वे त्रस्तास्तथैव च निशायां प्रथमे यामे द्वितीये कंपते धरा एवं उत्तरदेशा
नां राजानो यांति दुःखताम् ४ निशायां तृतीये यामे वत्सरे वत्सरे च दक्षिणे पश्चिमे देशा नश्यंति वाजिनो
पि च ज्योतिर्निवर्षे यामचतुष्टयेन भवं पो द्विजादीनाम निष्टदः सुनिष्टदः क्षत्रियाणां संध्ययोरुभयोरपि
ग्रंथांतरे उषः काले समुत्पन्ने पश्चिमे प्रहरे यदि कंपति मेदिनी विप्राणां पश्चिमायां दिशि भयम् १ सूर्योदये
राजभंगो मध्याह्ने मंत्रिनाशनम् यामिनी प्रथमे भागे अनावृष्टिभयं भवेत् अर्धरात्रे गजेंद्राणां नृपाणां च
भयं भवेत् अरुणोदयवेलायां सर्वेषां च महद्भयम् १ अन्यच्च सर्वे द्वितीये प्रहरे दिवा निशा भूमिप्रकं
पो वरुणेंद्र मंडलम् दुर्भिक्षं वाराण भूपविग्रहो मर्त्यैः प्रजाहंति नरेंद्रभंगदः १ तथैव तृतीये प्रहरे दिवा
निशा भूमिप्रकंपः पवनाग्निमंडले सस्यार्घवृद्धिः प्रचुरां च वृष्टिं हन्यात्तदाकंठमुखामयं ज्वरम् समास

भी
ता
११२

संहितायां सूर्य्यस्य पूर्व्वभवतत्पृथ्येवप्राप्तं कस्मादित्यमयाम्युनेव वायव्यमे
तत्पवनोच चंडो मासद्वयेन शुभदं प्रजानाम् १ अग्नैकपादवहुलाभरण्या
आग्नेयं विपुलास्त्वागुरूपं मघा च ह्रदाग्निपुरास्तभयकोपकारि यदास्त्रिभिर्मंड
लमग्निमंडलकम् २ प्राजापत्यं वैश्वं मैत्रमैंद्रं विश्वाखिस्याद्वासवं वाभिजि
सु पैंद्रमेतन्मंडलं समुद्रराजाकुर्यात्तोयं ह्याष्टलोकं प्रपूर्णं तम् ३ अहिर्बुध्न्यं
वारुणं मूलमाप्यं पौसं सार्प्यमन्यद्याम्यानीश्वरं च संघः पाकं वारुणं नाम
पुष्कलं तोयप्रायं ह्याष्टलोकं प्रपूर्णं तम् ४ उल्कादूरे स्वं दपुरे रजस्तु निर्घात भूकंपककुप्प्रदाहः, वातोत्तिवं
दोग्रहणं रवींद्वोर्नदत्तनताराग्रहणंवैकृतानि तेचहृष्टिर्वै तनं नातिवृष्टिर्धूमावग्निविस्फुलिंगार्चिषोवा।
वन्यंसत्वंग्राममध्ये विष्णो ह्याराज्ञावेंदः कार्मुकेो हृष्टेनेवा ९ संध्याविकारापरिवेशखंडानद्यः प्रतीपा
निविदुर्धेनादः शुन्यत्तु ॥ यन्स्यात्मकृतेः प्रतीपं तन्मंडुलैरेव फलं निगद्यम्. गर्गः निर्घातोल्कामही
कंपः स्निग्धगंभीरनिःस्वनाः मेघास्तनितप्राहृाश्च स्पेंदुग्रहणेन तथा परिवेशेंद्रचापं च गंधर्वनगरं त

षा मंडलैरेवं बोद्धव्याः शुभाशुभफलप्रदाः २ अथ वेलामंडलवशेन कंपानां फलत्वमाह वराहः ॥ हुत्वैं
द्रो वायव्यं वायुस्त्वाग्नेयं ऐंद्रमन्योन्यं वारुणं हंति भुजावपि वेलान तत्रजाः कंपाः १ ऐंद्रमंडलोत्पन्नो भूकंपो
वायव्यं हंति वायव्यो भूकंपो ऐंद्रं हंत्येवमनेन प्रकारेणान्योन्यं परस्परं वारुणं हंति भुजावपि वारु
णोप्याग्नेयं आग्नेयो वारुणं हंति वेलाजानतत्रजानानाभूकंपाः परस्परं नाशयंतीत्यर्थः तस्माद् वेलामंडल
योर्भेदेन फलदाः अभेदे तु न निफलदाः यथा वायव्ये मंडले वायव्यां च वेलायां यः कंपः स स्वफलं पुष्टिं ददा
त्येवं सर्वेपि बोद्धव्याः कारणः ऐंद्रस्त्वानिलजं हंति वायव्यस्त्वापि चैंद्रजम् आग्नेयो हंति भुजं हंति वाह्ने
वारुणसंभवम् १ वाय्वग्निमिश्रितो यस्तु वेलामंडलसंभवः सुभिक्षं सर्वधर्माणां दुर्भिक्षं व्याधिरोगैस्तु
पीड्यंते तत्र जनाः माहेंद्रवारुणे यत्र वेलामंडलसंभवः सुभिक्षं सर्वधर्माणां तत्र वृद्धिप्रतिष्ठिता २
वायव्यां वेलायां आग्नेये मंडले च यदा वायव्ये मंडले आग्नेय्यां वेलायां च यः भूकंपो जातस्तदा दुर्भिक्षा
दिभिर्जनानां पीडा माहेंद्रवारुण इति तत्र विशेषमाह वराहः प्रथितनरेश्वरमरणव्यसनान्याग्नेय

वायुमंडलयोः तद्वद्यमरकाव्रृष्टिभिन्नपनाप्यंनेजनास्त्वापि १ वारुणपौरंदरयोः सुभिक्षवृष्टिहार्दयोर्लो
केगावोपि मरिपयसोनिवृत्तवैरास्त्रुभूपालाः २ पराणूरनंते ॥ विष्णोषनरं योन्यस्मिन्नत्तत्रभागेवान्यत्र
भा॰ भूचलो भवति संभवेदिदमिश्रफलस्लन्मोगमतोनिवोधधं १ कुलसाल्वंमनस्यनैषदपुंड्रांध्रकलिंगविंध्य
ता॰ ११२ पादेस्यात् वायव्येयः कंपः सोनिलजीवान् व्रजतिमेकं २ आवर्त्तकाः पुलिंदाः विदेहकाश्मीरदरवा
गानः; इत्याश्विनस्तुवायव्यवारुणे प्राप्नुयुःपीडां २ इत्वाकयोःसरयान्पुरस्त्वराभीरचीनमरुकास्तान्
113 ऐंद्राग्नेयः कंपो हिनस्ति रात्तस्तुसमदीप्तान् ४ काम्बासारकाबुनकस्तुद्वीपाद्रिदेशजाः राजस्तजिताः
कुलप्रानृपास्तुवरुणेंद्रेविधाःस्युः ५ ग्रंथांतरे सवरुणमरुन्मिश्रः शाक्रस्तथाग्निसमायुतःफलवि
रहिताः ऐंद्रोवायुस्तथाग्निर्युतोंवुपः १ ऐंद्राग्नेयोर्योगः निष्फलः वरुणवायुयोगःऐंद्राग्नियोगः
ऐंद्रवायुयोगः वरुणेग्नियुतस्तथेति १ वायव्योभूकंपः सस्यांवुवनौषधीक्षयोभिर्हन्तः वेपथुश्वासोन्मा
दज्वरकासभयं वणिक्पीडा १ रूपायुधभृद्वैद्यसीकविगांधर्वपण्यशिल्पिजनाः पीडांनेसौराष्ट्र

कुरुसभारंदद्युपार्ष्णिमत्स्यकाम्बुस्त्रीविपाणास्त्री २ प्राग्रेयंतुदनाम्रः सजलाम्रायसंज्ञयोनृपतिवैरं दद्रुविचर्चिका
त्वरविसर्पिका पांडुरोगस्तु जलाम्रायो वापीकूपादिसंज्ञयः प्रोक्तः दद्रुस्त्वग्विकारः विचर्चिकारोगविशेषः
विसर्पिकात्वग्विकारः पांडुरोगः उदरामयः ३ दीप्तौजसाः प्रचंडाः पीडने चाश्मकांगवाल्हीकाः न
तृणुणकलिंगवंगादविडास्तु वराश्चनैकविधः दीप्तौजसास्तेजस्विनः प्रचंडाः क्रोधिनः पीडां प्राप्नुवंतीति ८
पंडलनकुलजानस्यार्नवनिपालगर्ण्प विध्वंसीग्रनिसारगलग्रहवाद्नरोगकर्दिकोपाय ५ का
शिपुगंधरपौरवकिरानकीराभिसारहलमद्राः ग्रन्थुतस्तराष्ट्रमास्वपीडाकरमिदं विगनवैरं गोनं
दचेदिपत्तुजरानकिरानवैदेहकाह्वति ७ प्रर्णवः समुद्रः सरित्नेमेरास्तदाम्विनजांह्वति प्रश्नवैसवे ॥ संकीर्तितं... २
महीप्रकंपास्तुपुनस्तृतीये नर्ये पत्नासप्तमवासरेवा पदेपमासेभवतिद्वितीये प्रथवीप्रकंपो मरणा
यरात्तः १गर्गः प्रर्ध मासेचतुर्थेद्वि तृतीयेवाथसप्तमे तस्मात्पुनर्यदाकंपोमासेसार्धेयदापिवा १ उन्य
शनेजनेयत्र नत्रविद्यान्महद्भयम् पराप्तुरः स्निग्धस्तनाः प्रदक्षिणानुयायिनोवृंधरधराभिषक्ता ः १

भौ॰
ता॰
१६५

र्वेसवसर्वेपवशृणुष्ठंने नीरूण स्माहवोवनिपतनिविग्रहकुयाषर्वैः वत्तसमराञ्जेपदृमासत्रिपक्षांतरेपतितो
प्रवेशनः प्रवरनरपतिनापूर्यापीच १ वलपतनिपवनःपूानद्वयंपूानमनलोदशयोजनान्वितम् सलल
पतिरपूीतिसंयुतं अलिशाधरोपरिकंचवहिनः १ वायुमंडलेभकंपोयोजनानांशूानद्वयम् २॰॰ कंप
यानि स्वग्निमंडलेदपूर्वोत्तरपूानयोजनम् १॰॰ वरुणमंडलेसप्तनियुक्तंपूानयोजनम् १८॰ इंद्रमंडले
वहपाधिकंपूानं १९॰ तथागर्गः वायव्येमंडलेनित्यंयोजनानांपूानद्वयम् दशाधिपूानमाग्नेयेपेंद्रे
वहपाधिकंपूानम् १ ग्रंथांतरे मीनेकुलीरेमकरेवृश्चिके सिंहेतुलायांमिथुनेफणीशः स्वलोकुमार्यां
वचदेवृषेचधनुवृषाजेतुगजेप्रकंपः १ कश्यपेचलतेमृत्युर्दुर्भिक्षंराजपन्नगे कूशालेसर्वराज्येषुपृथि
व्यांवागजेपिवा वराहः षड्भिर्मासैःकंपोद्वाभ्यांपाकंचयातिनिर्घातः अन्यानप्युत्पातान् जगुरन्येमं
डलेरेतैः भूकंपोषड्भिर्मासैःपलंददाति निर्घातोद्वाभ्यांमासाभ्यांपाकंयाति अन्येगर्गादयो अन्यान
प्युत्पातान् ग्रहणनिर्घातोल्कापातादीनेतेर्भूकंपोक्तौ मंडलैर्जगुरितिपदेस्तुतर्भिरनिलत्रिभिरग्नि

ईं वराह् समासाद्धान् सद्यः फलति च वरुणे ये पुनकालोऽद्भुतेषूक्तः १ येषूत्पातेषु पाककालो नोक्तः स्ते यदि ^
वायुमंडले भवंति तदा चतुर्भिर्मासैः द्वयेन फलंति आग्नेयस्त्रिभिः पक्षैः पैंद्रः सप्तदिनैः वारुणः सद्यस्त
स्मिन्नेव दिने फलतीति १ ज्योतिर्निबंधे प्रायेन निखिलोत्पातनः दिनीशानाम निष्ट्वदः षड्भिर्मासैर्भूमिकं
पो ह्यभ्यंतराद्दः फलप्रदः १ अन्तरिक्षः पंचभिर्मासैस्त्रैमासानी फलदं रजः १ अप्रभाविभूकंपत्तानाथं चिह्नान्या
ह वराहः धूमावलीकृतांशो नभसि नभस्वानजः क्षिपन्भौमं विरुजं द्रुमांश्च विरतिरविरपटुकराव भा
सीनरवायन्भूकंपो भा वंतून्प्रागेतानि चिह्नानि भवंति नभस्वान्वायुः भौमं रजो रजः क्षिपविरतिनि
हतान् विरुजन्भंजन् रविरादित्यः अपटुभिरवनतैः करैः रश्मिभिरवभासनं प्रकाशं करोति अशीतल
इत्यर्थः गर्गः धूमवान्सादिशाः सर्वा नभस्वानुत्क्षिपन्रजः द्रुमांश्च भंजन् चरति रविस्तपति शीनलः १
सप्तमे ह्नि कंपः स्याद्भूमेरनिलसंभवः १ समासाद्धान् प्राग्चिह्नानि तान्याभूकंपं भाविनं ह्यत्यान् वराहः
नारीत्वाणान त्रमारीभ्रमिबांवरं सदिग्दाहं विचरति मरुन्महायः सप्तार्चिः सप्तदिवसांतः १ आग्ने
वा॰

यं मंडलं समाद्दिष्टमेवं मे नानि विज्ञानि करोति यानि तान्याह संवरसमकाशं नारायणानैरुत्काणानै स्वर्वा यामंदि
म्राहसहि नमाज्वलितमिव लक्ष्यते अग्निर्वा पुसहायवानुदृ रूपेणे वेत्तदा सप्तदिनमध्ये भूकंपो भ
भा॰ वतीति ज्ञेयम् १ गर्गः नारोल्काणपातदिग्दाहैरादीप्तं लक्ष्यते नभः मरुन्सहायः सप्तार्चिः सप्ताहान्तस्वुर
ता॰ न्यपि १ सप्तमेह्नि विज्ञेयः कंपस्थानलसंभवः सप्तदिनमध्ये अनलसंभवो ग्निसंभूतो भूकंपो भवतीति
११५ निश्चेयम् वराहः चलिताचलवर्ष्मणा गंभीरविराविणस्तडिद्वनः गवलालिकुलाहिनिभा विसृजंति
पयः पयोवहाः १ आश्विनपंद्रस्यापि समाख्यातान्यवंमे नानि रूपाणि भवंति कानीत्यपेक्षायामाह मेघाः
पानीयं विसृजंति कीदृशाः पयोवहाः चलिताचलानां पर्वतानामिव वर्ष्मशरीरं येषां ते गं
भीरशब्दवंतः विद्युतो विद्यते येषु गवलं माहिषशृंगं अलिकुलं भ्रमरकुलं अहयः सर्पास्तत्सदृशाः
गर्गः वर्षंति वहवो मेघा वराहमहिषोपमाः धवं नोमधुसत्रावा विद्युद्भासितनभस्तलाः १ सप्तमेह्न
निसंप्राप्ते कंपः स्यादिंद्रसंभवः वराहः नीलोत्पलभिन्नांजनमहिषोमधुराविणो वहुलाः तडिदुद्भा

सितदेहाधाराः क्रूरवर्षिणो जलदाः १ वरुणाख्येन भूकंपादपि सर्वमेतानि चिह्नानि भवंति नीलकमलं
मुलिभ्रमरः भिन्नांजनसमभिनीलं विद्रुकांतिः तडिद्भिरुज्ज्वासितादेहाः शरीराणि येषां ते गर्गः वर्षंति
जलदास्तत्र नीलांजनचयोपमाः विद्युज्ज्वासितदेहाश्च मधुरस्वर भाषिनाः १ सप्तमेह्नि संप्राप्ते कंपः
स्याद्दारुणस्तनः १ दीपिकायां यन्मंडलेद्व तेजाते पूर्णानि सप्तदैवतोद्भवा तथाष्टौ निद्वयं कार्यमंडलद्व
यमङ्गते ज्योतिस्त्रिंनामणे धर्मत्यागेन लोकानां देवाः क्रोधं प्रयांति ते तेस्रजंत्यद्भुतान्भावान्भौ
महिव्यांतरिक्षगान् १ उत्पातास्त्रिविधा लोके संभवंति महीतले प्रजानां च विनाशाय सत्यत्रैव बोधयं
तिहि १ येषु कुर्वंति येषु शांतिं न नेयांति पराभवम् शांतिं येन प्रकुर्वंति मूढा नाशं व्रजंति ते संगृहीत्वा
यैवाक्यानि फलं प्रोक्तं शुभाशुभम् पंडितामीरचंद्रेण भूमिकंपवशादिह इति श्रीमज्ज्योतिः शास्त्रवि
शारदेन लोमशगोत्रेकेन पंडितामीरचंद्रेन संग्रथिते भाविलासनामके ग्रंथे भूकंपशुभाशुभत्ता
नप्रकरणम् । १० ॥ सूर्यपरिवेषाः वराहः संमूर्छितानारवौ होः किरणाः पवनेन मंडलीभूताः ना

नावर्णो जनयन्त्यभ्रे ग्रोऽसौ परिवेषः १ चंद्रसूर्ययोः किरणैः पवनेन कृतनाकारैः कृतैः ते बहवस्ते सोमे चैव प्रति
फलिता नानाकृतयो व्योम्नि दृश्यन्ते तेन एव परिवेषा इत्युच्यन्ते १ ते रक्तनीलपांडुरकापोताभ्राभशबलहरि
भा शुक्लाः इंद्रयमवरुणनिरृतिश्वसनेशपितामहाग्निकृताः १ रक्तवर्णः परिवेषः इंद्रकृतः नीलवर्णो
दा यमकृतः पांडुर ईषच्छुक्लः वरुणकृतः कापोतः कपोतवर्णः निरृतिकृतः अभ्राभो मेघाभः कृष्ण
११८ वर्णः श्वसनकृतो वायुनेत्यादितः शबलः कृष्णश्वेतः ईशकृतः हरिनीलपीतः पितामहकृतः शुक्लः
116 श्वेतवर्णो वह्निकृतः सोऽपि वरुणकृत एव रक्षणदः करोति मेचकमन्योन्यगुणाश्रयेन चाप्यन्ये प्रविली
यन्ते मधुरत्वात् सोऽपि वायुकृत मेचकं मयूरवर्णसदृशमन्ये इंद्रादयोऽन्योन्यगुणाश्रयेन उल्काया
योगगुणलेशाग्रगुणमन्योन्यं परस्परमाश्रयेण कुर्वन्ति एतेऽवहुवर्णेनादृश्यन्ते यः पुनर्मधुरः प्रति
लीनं प्रविलीयते सः परिवेषो वायुकृतः वायुपः शिशिरे चाप वर्णः वसंते शुकविसन्निभः ग्रीष्मे रजत
संकाशः प्रावृट्काले त्वम्बुवर्णाभः गोक्षीरसदृशः शरत्सु परिवेषाः शरत्स्मृतः हेमन्ते जलसंकाशः स्वकाले

शि॰ शरदि परिवेषाक इतिवा

शुभदः स्मृतः २ चापवैर्णो नीलाभः शिखीमयूरसदृशस्त्रिवर्णः ज्योतिर्निबंधे रक्तनीलकपोतयां
दुरादादालिकपिलाः सपीताः शुक्लवर्णास्युप्राणदादिदृष्टिदाः शुद्धर्मृद्धः प्रलीयंतेनसंपूर्णफलदाः
शुभास्तुविवालाः स्निग्धाक्षीरतैलांबुसन्निभः २ चापशृंगादकं कौ तेजारुणसंनिभः घनेवद्वृत्तवर्णस्यु
परिवेषाभिनृपांतकृत् १ सुपुष्पकपुष्पसंकाशो धूम्राभः कलहप्रदः मयूरपत्रसंकाशः पीतवर्णोनिष्टि
शिष्टकृत् वराहः सकलगगनानुचारो नैकाभः द्वतजसंनिभो दृष्टः सुसकलपाकदंशावासनशृंगा
टकवत्स्थितः पापः १ सकलगगनानुचारो उदयाद्युभूत्पस्तंयावत्तिष्टतीत्यर्थः नैकाभो विविध
कांतिः द्वतजसंनिभरक्तवर्णः दृष्टोनिष्टदः सुसकलखंडः पाकदंप्रसिद्धं शरासनं चापं शृंगाटकंस
स्थं पापं घसभयफलदः १ शिखिगलसमोतिवर्षं बहुवर्णोनृपवधोभयंधूम्रे हरिचापनिभे युद्धाश्चे
काकुस्थसप्रभेचापि २ मयूरकंठतस्यधूम्रवर्णोकृत्स्नप्रभामे हरिचापमिंद्रधनुः १ ज्योतिर्निबंधे ॥
जस्वीरकातिस्सर्पिः भानोर्याम्येनलप्रदः उभयस्थोंबुभयदोनृपहापविलंहा १ यदाभवतिनीलांगं

मयदत्तिनुरे

ष्ठाः प्रतिसूर्यः समंततः जगद्धिनाशमाप्नोति तथा शीतचतुर्भेरपि २ भृगुः श्रद्दत्सुदर्के प्रतिरवि
मंडले वैवत्सुदक्षिणे दृश्यादुदयनस्तोयं तत्र हर्षमानो यदि २ निहन्यान्नृपतिं चापः स्थितः स
भा॰ वीन्नरानपि प्रतिसूर्यः सूर्यनिभः स्निग्धः पार्श्वे शुभप्रदः १ वैडूर्यसदृशः स्वच्छः श्वेतोवा
ता॰ ८८ पिसुभिक्षकृत् पीतोमहद्र्येष्टा कृत्स्नोमृत्युदोयुद्धदोरुणः वारुणः वर्णे नैकेन वहुत्स्निग्ध
त्वराभ्रकाकीर्णे दृष्टः स द्योवर्षं करोति पीतस्सुदीप्तोर्कः १ एकेन वर्णेन यदा युक्तः त्वराका
रैरभ्रैर्गतः दृष्टस्तस्मिन्नेव दिने वर्षं करोति पतत् उक्तं भवति चापादिसदृशप्रावर्णः शिशि
रादिष्वसंभूतपाकवर्णः त्वराभ्रकाकीर्णः स द्यो वर्षं करोति पीतवर्णस्तीक्ष्णोर्कः स द्यो व
र्षं करोति मत्स्यपुराणे स्निग्धः समग्रः परिवेषस्तु दोषमानोयदा मालिकं पांसवकांतिः ॥ ग्रस्वेडि
नोत्पद्यते भोग्यवान् स्यान्तरा दृष्ट्वा लंके सुभिक्षं हृष्टे १ वर्षीयोतु परिवेषः सूर्ये ह्वोस्तु यदा भवे
त् तन्न दितनदा प्रायो देवो वर्षति भूतले १ एक वर्णे परिवेषो वारुणे मंडले यदा तु दा वेगवती

वृष्टिर्जायते नयाम पंचके ग्रंथांतरे चंद्रार्कयोस्तु परिधौ स्निग्धवर्णस्तु भं भवेत् पीन
भयं भवेद्रात्रौ रक्तवर्णे मृतिर्भवेत् कृष्णवर्णे रिपोर्नाशो नीलवर्णे रजोधिकः बहु
वर्णे भूपपीडायुद्धं भवति दारुणम् ज्योतिर्निबंधे माला चन्द्रतिसूर्यस्य श्यामश्चेच्चोर भय
प्रदा भृगुः माला चन्द्रतिसूर्यस्य चंद्रस्य वा यदा यदि परिवेषः प्रदृश्येत नद्याष्टमव
सीदति मत्स्यपुराणे संध्याद्वये र्कः परिवेषकारी रवेरस्तु मेघैः स्पृशीनो गगणस्य हेडो
निरुस्य लपनोनि हतो यस्यां पुरि नस्य नृपस्य भंगः १ त्रितः त्रपायां परिवेषा इंदोर्भानो
र्यदा सवरिनेदृशान् चतुस्त्रिखेदाः परिवेषगावा सूर्येंदुनद्वे षोणान्नृपस्य भंगः भृगुः
द्वौ ग्रहौ परिवेषस्थौ तिनीश मरणप्रदौ कुर्वंति कलहान्यूथं परिवेषगनस्त्रयः १
चत्वारः परिवेषस्था नृपस्य मरणप्रदाः परिवेषगताः पंच जगतः प्रलयप्रदाः १ एवं
वेदवशिष्ठ चप्रवंसु नकाफलं वदेत् नृपदांनिः कुजादीनां फलमुक्तं पृथक्पृथक् २ परि

भो॰
ता॰
११८

स्या॰

वेष्णगतः सौरिः क्षुद्रधान्यविनाशनः रणक्षोभस्मिजो जीवः सर्वेषामामयप्रदः ४ ससर्पैर्ष्टो
निदः भुज्ञो नृपाणां कलहप्रदः द्विमंडलचमस्ना यं नृपं हन्यात्त्रिमंडलः ग्रंथांतरे द्विमंडलप
रिवेषः सेनापतिभयंकरः युद्धं दारुणं लोके चतुर्भिर्मंडलैस्त्रिभिः भृगुः उदयास्तमये
मध्ये सूर्यचंद्रमसोर्यदि परिवेषः प्रदुष्टेन तत्र राष्ट्रमवसीदति उदयकालेऽस्तमये मध्याह्ने
वा परिवेषः राष्ट्रदोषाय त्रीणि यत्रारुध्यैनं द्वं चंद्रमाग्रहः ग्रहेन जायते ह्याश्विमासा धान्य
भयं भवेत् २ नक्षत्रमश्विन्यादि चंद्रस्य ग्रहो भौमादिः १ दिवा वेषो यदा सूर्यो रात्रौ चंद्रे यदा
भवेत् एकस्मिंश्चेद्दृष्टो रात्रे न दानस्य निपातिवः ३ एतेन विधिना नित्यं समाहृत्य परिदृश्यते
सर्वभूतविनाशः स्यात्तस्मिन्नुत्पातदर्शने ४ ग्रहर्निष्प्रतिदिनं चंद्रार्कं वरुणे यदा परि
विष्टो नृपवधं कुरुते लोकहितो न दा ५ परिवेषवधिस्मानां फलमेवं न योस्तिषु परिवेषादि
जादीनां नेष्टः प्रतिपदादिषु ९ पंचम्यादिषु मध्यंस्यादिषु प्रतिपन्नमात् ग्रहमस्याषुवरा

नसपरिवेषोपयनिष्टद ः ७ ननस्त्रियेवनिप्रिषुनृपाणमपयनिष्टद ः पुरोहितस्यद्वादशां
निधनायायुभस्यव ८ त्रिषुनवमीदशम्येकादशीषु ८ सैन्यरोधस्त्रयोदशांनृपरोध
मथापिवा राजपत्न्यास्त्वनर्दशांपरिवेषाणदशद ः ९ परिवेषाः पंचदशांहितिनीषु
नामथापिवा परिवेषास्यमध्येवावाह्येरेखाभवेद्यदि १० स्यायितानामध्यमानेष्टापापिनो
पार्श्वसंस्थिता श्रादित्यामेपरिवेषालोकपीडांकरोतिहि ११ वृष्टिकर्तातिद्विनीये स्यात्
न्यदेतानवृनीयके राष्ट्रदेनाचनतुर्थेच वित्तयक्षंद्वस्य ये याः १२ यदिभवतिशशांके मंड
लेभानुरश्मी प्रभानिजजरविवारे पौषमासेजलीरे द्विगुणत्रिगुणधान्यमन्नरन्नैश्चन
स्यंग र्तृलेभृगुवारेस्पृतनकनस्यमंत्रे ग्रंथांतरे चन्द्रदंशीनस्यपतेपंचमीव त्तयेंदुकार
वीरभूमिजानांचवासरे चयदाभवेत् १ परिवेषोनृपाणांचविग्रहोराजनाशनं प्रतिप
दवमीदशम्यीनशै वैकादशीपुनः २ रवैमंदेनयाभौमेपरिवेषाभवेद्यदि नदाप्रूर्व

भयदुःखार्दिताप्रजा"   भौमरवौ

दिग्विस्विदः प्रजादुःखंभयंचैवजेत् अष्टमीदुत्स्यायत्र ष्ठानि" [illegible] दिने रविनंदपरि वेष्टापत्सि

भौ· मेनुभयंभवेत् ६ विग्रहस्तुभवेत्तत्रनृपाणांस्समरेमृतिः चतुर्थीपंचमीचैवत्रयोदश्यांस्तनीयके

ता· रवौसौरेनयाभौमेर [illegible] वेस्त्रंइस्समंडले नदानुदासिणदेष्टानजान्पंकष्टमादिष्टान् ९ [illegible]

११५ [illegible] भौमसूर्येष्टानेवांरे विग्रहेन्नतुरेवकेदेत् ७ नरास्थनुध्यदास्तत्र

द्वंयंयांनिनसंष्टायः तान्वासवेभिर्दंसम्पका लेनत्रसमादिष्टान् अग्रयदेदे विष्टाः अग्निन्योच

११९ नष्यायाम्पेक्षनिकायांविष्टाषतः मंडलेकुरुतेचेद्रोवाणिज्यंगृहस्तेवुधः १ यदापुनर्वस्वाजा

त्वेमेस्वलांकुरुतेप्राष्टी पश्चिमानरयोस्त्रवमेचवृष्टिर्भवेद्ध्रुवम् निष्टापतिर्यदापुष्येमेस्वलो

कुरुतेपुनः वृष्टिर्भवतिसर्वत्र [illegible] उत्तराहस्तविशाखायांस्वात्यांचैवविष्टाषतः

मेस्वलांकुरुते चेद्रोवृष्टिस्तत्रभवेद्ध्रुवम् २ विशाखायांयदाचैव मेखलांकुरुतेष्टाष्टी ष्टाषा

ढेभाद्रकेमासिनवृष्टिंनिष्ठयाव देत् ज्योतिर्निवेधे प्राहृद्रत्तोचष्टारदिपरिवेशाज

द्विविधुवासरेष्टुच^

Marginal notes (left): पुत्रकोवेवसूत्रे ... यांनुत्रथैवच

लप्रदः प्रायेणान्येषु च स्तुषु न इष्टफलदायकः ॥ इति परिवेषफलम् ॥ अथ प्रतिसूर्यफलम् ॥
वराहः प्रतिसूर्यकः प्रशस्तो दिवसकृदृतुवर्णसदृशः स्निग्धः वैडूर्यनिभः स्वच्छः शुक्लश्च
क्षेमसौभिक्षः ॥ प्रतिसूर्यकः द्वितीयोर्कः सविता दिवसकृतः आदित्यस्य ऋतुवर्णा उक्ताः क
पिलो वार्कः शिशिरे इत्यादिकास्तेषां सदृशो वर्णः स्निग्धो निर्मलकान्तिः स्वच्छः वैडूर्यसदृशः
नीलपीतरक्तवर्णः कालिदासः वियति दिवि रविसदृशो दृश्यते बिम्बयुग्ममुदितमपराभिलेषो जायते
मंडलेन्यः निजपरिबृहदुनायुधादि ३ ॥ बिम्बद्वये वासनिनिजनरपालेन नृराजा नदान्यः ॥
गर्गः त्रिवेत्रिमाने दृष्टा विद्याद्बहुलसमृद्धिनाम् द्वौ वा सूर्यौ च रासानां तन्दादेतें विरुध्यानि ॥ दृ
श्यन्ते च नरः सर्वान्दिनाश्चवेनो दिशाम् शास्त्रेण जननमारेण न युगानरदर्शनम् वराहः ॥
पीतो व्याधिं जनयत्यशोकरूपश्च शस्त्रकोपाय प्रतिसूर्याणां माला दस्युभयातङ्कनृपहन्त्री ॥
अशोकपुष्पलोहितवर्णः प्रतिसूर्याणां माला पङ्क्तिः ॥ दिवसकृतः प्रतिसूर्यो जलकृदुद

यद्दिने सितोनिलश्चेत् उभयत्र सलिलभयं नृपमृत्युं परिदिशेज्जनदाहं कामरूपः पार्श्वेखानप्रदी
भौ· तेयः उत्तरे वृष्टिदो रविः उभयोः पार्श्वयोर्भानुः सलिलं भूरि यच्छति परापुरः दीप्ताग्निवर्णः क
नी· नकप्रभो वा संध्यासु वैद्युतास्करमात्मूरणेति कंपेन भूत्वा नृपतेर्महोत्पातान्नृपो विनश्येन्महीनाथ
१२ भामि: १ संध्यासमीपे यदि भास्करस्य दृश्येत मालाश्च निस्वर्धकानाम् सर्पाभवेयुः प्रचुराश्च घोरा
रोगाश्च घोरा विविधप्रकाराः २ प्रत्यर्कमिन्द्रायुधमन्यदंडः सविद्युदभ्राश्च निवर्यवातः भव
ति भीतिर्दिनरात्रसंध्याभयेन दा भूमिपतेर्वधः स्यात् ३ प्रत्यर्कमेतः परिनस्तुनस्यात्रियोजना
भ्रंशति तस्य चैव षट्पंचदशापि वेषाव द्वे द्व्यामरे न्यस्य धनुर्विभाति इति प्रतिसूर्यनिरूपणम्
अथ निर्घातनिरूपणम् ज्योतिर्निबंधे वायुनाभिहतो वायुर्गगनात्पतितो भुवि यदा दीप्तः स
गुरुनः स निर्घातो निर्दोषकृत् गर्गः यदास्तोदये प्राप्ते निर्घातः श्रूयते भुवि तत्रिया योधमुख्या
श्चपीडां तेनात्र संशयः १ प्रहरात्प्रातेन पावेषपान्नृपाङ्गनाजीविनस्तदा परिवृत्ते हरे देपणानव

गृह्णेश्वरस्य वः २ नीचावारांश्च हन्यात्सयोऽत्र मेति दिवाकरे प्रहरे प्रथमे हन्यादर्थं राजेन्द्र
रात्रस्मान् रात्रिविभागेचै यांत्तप्रनष्टे वादितो भवेत् यांदिपूचानिहन्येन निर्घातो भैर
कुम्भवं वस्वरः ४ उदिष्टद्वेनिदे पूर्वांश्च सर्वेदि—लया ज्योतिर्निवंधे निर्घातो कौट
येनेष्टः द्वितीयानोविनाश्रान : श्रार्थमानुश्राकोर् जनन्मू ज्ञाणांचैव हन्तानिद : १ श्रीमध्या
नृ१ ह्वाद्विप्राणांनेष्टाराजोपजीविनाम् तृतीययामे वैश्यानां जलजानामनिष्टद : २ चतु
र्थीचार्धनाश्रायसंध्यायां हन्ति सेकटान् प्राच्ययामे सस्यहानि दिनीयेनृपि शूनाचका
नू हन्त्यर्थ राजेन्द्र रगान् तृतीये पिशितलेखकान् चतुर्थयामे निर्घातः पतितहन्तीनरा
नृजनान् ४ गंभीरोत्र जैरपाहः पत्रनत्रादिगीश्वरान् सुशोल्कापातनिर्घोषः गर्गिः
स्वास्त्राणि संन्यजेन्ये न शुभाशुभनिवेदिनः लोकपालामहात्मानो लोकानांज्वलितानि
तु लोकपाला लोकानां शुभाशुभफलसूचनायास्त्रानि ज्वलितानि यान्युन्नुजनितानि

वोर्थः इति सत्यसंहितायां ग्रहाणि लोकपालालोकभावाय संत्यजे मुक्ताः केषांचित्तु
ण्यवतां न तोक्ता विच्युतिः स्वर्गात् १ केषांचिन्नारदादीनां मते पुण्यवतां स्वर्गाद्धि च्युति
तस्थान यानारदः स्वर्गाच्च्युतानां रूपाणि यान्युल्कासनानि वै भुवि धिष्ण्योल्काशनिविद्युत्तारा
ताः पंचविधाः स्मृताः १ समस्तानां च विधानां च वक्ष्येहं लक्षणं स्फुटं पाचयन्ति त्रिभिः पक्षै
र्धिष्ण्योल्काशनिसंयुताः २ विद्युत्षड्भिरहोभिश्च तारास्तत्फलेन तथा पादफलं करोति तारा
धिष्ण्या च फलप्रदा ३ उल्काविद्युद्धिष्ण्यानां सर्वाः संपूर्णफलदा नृणां ग्रसते भोग्य..हं त
प्राणीषु चरयात्क्रमान् ४ विदारयन्ति नस्तस्वनेन महताशनिः जनयन्ती च संग्रामे वि
द्युत्त्रासवनः स्फुटं वक्रा विशाला ज्वलिता पतन्ती जीवराशिषु धिष्ण्या सप्रकाशा पतति निर्ज्वलि
तांगारसंनिभा ५ हस्तद्वयप्रमाणा सा दृश्यते तसमीपतः तारा..नन्तु व..ला हस्तदी
र्घा ताम्रारुणा ६ ऊर्ध्वा वा..य वा निर्योग..गवा भागनानेर उल्का शिरो विशाला तु पतन्ती

भा
ला
१२१

वर्धितेनवं ८ द्वीपेपुच्छाभवेन्नसा भेदास्तुःवह्नवत्सलया पीडुवास्त्वाद्धमहिषखरगोगजद्रं
ष्ट्रिणाम्ः गर्गः नरेभनुरगं स्वाष्ट्रमहृदेष्टवपनेनस्सदा ज्वलंनीवक्रवहेपूणा नवणाशीराचस
पुना १ विद्युज्ज्वासकराभीमाप्राहृ यंतीनभुजा हृदस्त्रीर्षांनिसल्माङ्गीजीवेष्टुपेनेस्सदा २
धनेविवदप्राहृणासल्माधि साप्रकीर्तिता ज्वलितांगारसदृपुणी होहृत्तेसाप्रमाण
नः ३ पद्मनतायाहुतिश्चैवद्रलमाज्ञायतनागता निर्यगर्धमर्धयांतिवर्धमानेवनारका ४
उत्क्रामर्धनिविस्तीर्णापतेनीवर्धतेनसा नत्पुच्छाद्भमात्राजुवह भेदसमाहृता ५ त्र्याप
धप्रेतसदृशी जंवुकोष्ट्रखराकृतिः धूम्रनृपानुयोयाख्याविस्तीर्णापाचुमध्यमा ६
वराहः प्रेतप्रद्दरणखरे करभनक्रकपिदंष्ट्रिलांगलमृगाभाः गोधाहिधूमनृपायाया
यायातोभयष्ठिरस्का १ प्रद्दरणखड्गादिः करभ उष्ट्रः कपिर्वानरः दंष्ट्रिणोवराहः
यः लांगलेहलेमृगः अरणप्राणीपनदाभावमार्मकारतुल्या अहिः सर्पः यायाअनि

भा·
ता·
१२२
१२३

दृष्टफला १२ उभयशिरस्काद्विनीयपृष्ठीर्घी त्वेडास्फोटनवादित्रगीतोत्कृष्टा भवति याउ
त्कानिपातसमयेद्रष्टयाय राष्ट्रस्य क्ष्वेडास्फोटनं करताडनशब्दः वादित्रं वाद्यशब्दः गी
तं प्रसिद्धं एषामुत्कृष्टः उल्कापातसमयेनदेति नारदः श्वेभवह्नरजनहंसध्वजो
पमा वज्रशंखस्वस्तिकाजन्तूपा शिवसुखप्रदा १ दंभोऽल्पशल्यवह्निरमनेत्राणि न कूप्यध्वजोपमा
त्मकावज्रे हीरकमायुधं वा १ गर्गः ध्वजपद्मेभहंसाभापूर्वेनास्तु समप्रभा श्रीवृक्षशंखस्व
स्तिकप्रख्या चोल्कासा शिवप्रदा १ पद्मं कमलं दंभोऽकरीपर्वतो गिरिः १ वराहः संस्थानी
वेद्राकौनन्दितेस्त्रतावासभूप्रकंपावपरवज्रागमन्नृपभयदुर्भिक्षानावृष्टिभयजननी १
नदितेस्त्रतानाभ्योस्तूर्यवेद्राभ्यो निर्गता सभूकंपानस्याः प्रतमानीयाः भूकंपमुत्पद्य
ते १ नारदः श्वेर्वेद्वोरपसत्वोल्कापौरेनरविनाशदा उदयास्तमये केतोः पतिनोल्का
शुभप्रदा १ अर्कस्यापसव्ये दक्षिणे चोल्कायो रात्रागराहूतेति वेड्स्य दक्षेरनरान्पाति

नोहंतीति भेदः वराहः शुक्लारक्तापीताकृष्णा चोल्का द्विजादिवर्णानां क्रमशः श्रेष्ठा नोहं
न्त्युत्कं धीरः पार्श्वपुच्छस्था । मूर्धस्था शिरःस्था या पतति सा ब्राह्मणान् हंति उरस्थानिष्ट
नीति उरस्था क्षत्रियान् पार्श्वाभ्यां निघ्नतीति पार्श्वस्था वैश्यान् पुच्छस्था शूद्रान् ॥
नारदः शिरस्युरस्युभयोः पार्श्वे पुच्छे द्विजादिषु पतितोल्का रक्त निभा विप्रादीनामनि
ष्टदा । उदगादिषु दिक्षु उल्का पतिता विप्रादीनामशुभफलदा यथा उत्तरे विप्राणां
पूर्वस्यां क्षत्रियाणां दक्षिणस्यां वैश्यानां पश्चिमायां शूद्राणामिति ॥ नारा कुंभनिभा स्निग्धा
भूभुजां शुभप्रदा नीलरूपा मारणा चाग्निवर्णा चान्यभयप्रदा । संध्यायां वह्निपीडाव
दलिता राज्यनाशिनी नक्षत्रग्रहपीडाव नष्टर्णा नामनिष्टदा । दलिता स्वेडिता नक्षत्र
भेदे नक्षत्रवधे ग्रहभेदे च ग्रहवधे प्रोक्ता नामशुभदा काश्यपः नक्षत्राणि ग्रहांश्चैव
यद्युल्का धत्ते भूमिका नरेशानां प्रणाशाय लोकानां संभ्रमाय च चरथिसेष्ठुप

भा॰
ता॰
५२

विनास्त्रीणां वोल्काभयप्रदा त्रिशृङ्गेषु विशां पीडा भूपतीनां स्थिरेषु च १ राज्यं राष्ट्रं विना
शाय प्रसादप्रतिमास्तु च पृष्ठे तत्स्वामिनो पीडा नृपाणां पर्वतेषु च २ मृद्गभेषु द्विजादीनां
कर्षकाणां स्थलेषु च प्राकारे परिखे वापि द्वारि तन्मोरमध्यमे ३ परचक्रागमभयं राज्य
चोरजनद्भयः गोष्ठे गोस्वामिनो पीडा प्लुतिस्थिकानां जलेषु च ४ राजहंसीनतु निभा इंद्रध्वज
समा च वा प्रतीपगा राजपत्नीनिर्गमाय च स्वपतिम् ५ सुधोमुखी नृपं हन्ति ब्राह्मणान्यूर्ध्व
गा तथा कृत्तोपमा पृष्ठनिभा जनसंतोषकारिणी प्रसर्पिणी यासर्पवत् संगतानाम
निष्टदा वर्तुलोल्का पुरं हन्ति छत्राकारा पुरोहितम् १ वंशगुल्मलताकारा राष्ट्रविद्रावि
कीर्णीलिया स्करापालसहपृष्ठी खड्गाकारा च पापदा इंद्रचापनिभा राज्यं खेनानामाहंति
नीरदा ॥ इति निग्रुपेंद्रचापलक्षणम् कश्यपः अनेनक्रूलजानानायेपचगाक्रामचारिणः
तेषां निःश्वाससंभूताः इंद्रचापं प्रवर्तते वराहः सूर्यस्य विविधवर्णाः पवनेन विघट्टिताः
दि

कराः साभ्राविपतिधनुः संस्थानायेद्दृश्यंते तदिंद्रधनुरेवंतद्दर्मेतं ज्योतिर्निबंधे नानावर्णो

पूर्वोभानोः साभ्रावायुविवर्जिताः नद्योऽग्निचापसंस्थानमिंद्रचापंप्रवर्त्तते १ अथवापूर्वे

नागेंद्रदीर्घैर्निःश्वाससंभवः विदित्वाधनुर्वद्वैवनहिपस्त्रविनाशनम् २ पीतनीलःपाटले

श्चवह्निशस्त्राग्निभी दंतम् पीतेवह्निभयंपाटलवर्णेशस्त्रभयंनीलेदुर्भिक्षभयमितिचापे

धनुरिति ३ अथपुष्टिदंगलोद्भूतंवाल्मीकेषुचभीतिदम् राज्ञाविंद्रधनुःप्राच्यांनृपहानिर्भव

ति६ याम्यांसेनापतिंहंतिपश्चिमेनायकोत्तमम् मंत्रिणंसौम्यदिग्भागेकोणेसर्वविव

नाशनम् राज्ञाविंद्रधनुः शुक्लवर्णाद्येविप्रपूर्वकम् हंतियद्दिग्भवंस्पष्टंनहिगीर्वाणन

योत्तमम् ९ रात्रौनिशायांचेंद्रधनुः श्वेतवर्णोब्राह्मणांहंति रक्तोदितिक्षत्रियान् पीतोवैश्या

न् कृष्णःशूद्रानिति याम्यांदिशिस्पष्टंभानिनहिगीर्वाणंनृपंहंतीति अवनीगाढमस्थितं

प्रतिकूलंधनुर्दृष्टंयेनृणांनत्ययदिभवेदानंकल्याणंनतस्त्रभयम् ७ अथपृष्टोत्थफलदं मैत्रं निशि

मैत्रं

भा·
ता·
१२४
124

दृष्टावदृष्टिदम् सर्वेवदृष्टिदं पश्चाद्दिशोरि नरयोस्तथा वराहः दृष्टिं करोत्यदृष्टां दृष्टिंनि
वारयते सौम्यं पश्चात्सदे वदृष्टिं कुरुते शुभं भूतवापमाचष्टे १ ग्रेयां नरं यैं [illegible] इन्द्रधनुर्दृष्टमदृ
ष्टां दृष्टिहृत्भवेत् दृष्ट्यामदृष्टिं कुरुते प्रतीच्यां दृष्टिहान्सदा १ यैं [illegible] धनुर्यदोदेति प्रभाते
पश्चिमाश्रितम् तद्दिने पश्चिमे यामे [illegible] नःस्रावयते महीम् ॥ वृद्धगार्गः पूर्वस्यां दिशि से
ग्रामे भवतीन्द्रधनुर्यदि पश्चिमेन प्रयातारं जयस्तत्र न संशयः १ पश्चात्सर्वत्र से ग्रामे पुर
स्तादक्षिणेन वा प्रादुर्भूते भवेदेषं स्वयं [illegible] न संशयः २ पश्चिमेनादिशो भागे भवतीन्द्रधनु
र्यदि समन्ते गगने स्निग्धं वैदूर्यविमलद्युतिम् विद्युत्विनिर्मला भाति सहवायुर्यदा भवे
त् सप्तरात्रे महावर्षं निर्दिशेदेववित्तकः ऋषिपुत्रः छिन्नदिनमवस्थितं स्निग्धमिन्द्रायु
धं महत् दृष्टं तो विजयाय स्याद्दक्षिणे पुरुषेन न नेदी वहुवर्णमवस्थितं छिन्नं नमम
रणाति वा पं॥ पश्चात्यावैनापि प्रयाति कालेरिपुवधाय १ वृहस्पतिः नानाभासमवस्थि

त्रैदिग्गुणेष्वसिद्धमायतनम् पृष्ठतः पार्श्वयोर्वापि जयायेंद्रधनुर्भवेत् काश्यपः सुवृष्टौ वर्षणे कुर्या
दैन्द्रीं दिक्षु मुख्यास्थितम् पश्चिमायां महद्वर्षं करोतीन्द्रधनुः सदा १ राज्ञो वेदर्शने पूर्वे भयं नर
पतेर्भवेत् याम्यायां वलमुख्यस्य विनाशमधिगच्छति २ पश्चिमायां प्रदानस्य सौम्यायां मंत्रि
णो वधः स्निग्धवर्णैर्धनैः सुप्रैर्वा रुणं णेपादिष्टि दृश्यते ३ वहूदके सभितेवापि शिवं सस्यप्रदं भवेत्
शुनाशं विदिग्गुत्थितं च दिग्स्वामिनाशमच विनिर्दिशेत् वाभ्रेयोग्निनदाजयान्मकरेत्तु वि
निश्चयम् १ दिग्स्वामिनस्तु राजा कुमारो नेता वहूनः श्रेष्ठः वरो द्विजः गजादित्तश्चपूर्वां घात
त्रियाथास्यन्तदिशाम् अथ गंधर्वलक्षणं ज्योतिर्निबंधे गंधर्वनगरं दिक्षु दृश्यते निष्टदेशमान
भूभुजो वर्मना यसेनापतिपुरोधसाम् वराहः सर्वदिग्भूमिसर्वं नः स्थितं च भयदं नरेंद्रा
णां वीरादविकान्त्यां जुमानलचक्रं वापाभम् १ सर्वासु दिक्षु सर्वकालम् उत्पन्नं पुन्यदृश्यह
श्यते नवरेंद्रस्य राष्ट्रस्य भीतिं ददाति शुद्धवयोपेवसंति शुद्धविकालान् १ गंधर्वनगरमुत्थित

मा.
ता.
१२५

मायोंडुरमभ्राणि पातनवानकरं दीप्ते नरेंद्रस्य मृत्युर्वा मे रिभयं जयः सदा १ पांडुरवर्णमभ्राणि यातेवा
तं वक करोति दीप्तदिक्स्थे तस्मिन्नरेंद्रस्य मृत्युर्मरणं भवति सैन्यस्य पुरस्य वा वामे भयो हर्षे पाण्डु
भयं करोति सर्वदा दक्षिणे जयप्रदः १ अनेकवर्णाकृतिनिः स्वप्रकाशानेपुरे पताकाध्वजतोरणान्वि
तं यदा नदनानागमनुष्यवाजिनो पिवन्त्यस्य कम्भूरिरणेव संथरा ॥ १ खे पुरं गंधर्वनगरम्
रणे संग्रामे वसेत् धरा पृथिवी ज्योतिर्निबंधे सितरक्तपीतकृष्णो विप्रादीनामनिष्टदः राज्ञो
गंधर्वनगरं चेथ राष्ट्रीप्रणविनाशनम् १ ऐंद्रचापाग्निधूम्राभं सर्वेषाममशुभप्रदम् चित्रवर्णं चित्र र
यप्राकारध्वजतोरणम् दृश्यते चेन्महायुद्धमन्योन्यं धरणीभुजाम् इति गंधर्वनगरलक्षणम्
अथ निर्घातलक्षणम् ज्योतिर्निबंधे वायुनाभिहतो वायुर्गगनात्पतितो भुवि यदा दीप्तः खगरु
तः स निर्घातो निर्दोषवत् १ निर्घातोर्कोदये निष्टः क्षितीशानां विनाशनः आयामात्प्राक्को
रजनमृद्गाणां चै वहानिदः २ ग्राममध्याद्धाञ्च विप्राणां नेष्टो राजोपजीविनाम् तृतीययामे

वैष्णवानां जलजानामनिष्टदः ३ वक्रेर्थे वार्थनाशाय संध्यायां हन्ति सेकदान् प्राच्यां यामेस
सहस्रानि र्हिनीयत् पिशाचकान् हन्त्यर्थरात्रे नरगान् नीये शिलिस्थकान् वक्रेर्थया
मेनिर्घातः पतं हंती नरान् जनान् गंभीरो जनैर रणाय यज्ञेन नरदिगीश्वरान् इतिनि
र्घातलक्षणम् अथ दिग्दाहलक्षणम् दाहो दिशां राजभयाय पीतो देशस्य नाशा
य हुताशवर्णः यश्चारुणः स्यादपसव्यवायुः सस्यस्य नाशं वकरोति दृष्टः १ अप
सव्योवायुर्येस्मिन् १ ग्रैष्मेनरे काष्ठदाहः पीतवर्णोग्निवर्णः स्पष्टं च्छायो यो जने
स्फटिकवर्णः प्रतापःस्मासाद्दासभूपेनिहन्या ३ भिन्नानिमानवानां शुक्रपीव १ ज्योतिर्नि
र्वेथे दिग्दाहः पीतवर्णश्चलितिनी शानां भयप्रदः देशनाशायाग्निवर्णः कृष्णसवर्णो
निलप्रदः धूम्रः सस्यविनाशाय कृष्णः शस्त्रभयप्रदः पीडां भजेति यांम्यायां मूर्ध्वे वै
श्यानराधमाः २ नैरृत्यां दिशि चौरास्त्र पुनर्भू प्रमदागणः प्रतीच्यां कृषिकाराश्च

भा॰
ता॰
१२६

वायव्यां पशुजातस्य ; सौम्ये विप्रादिगीष्पत्यां वैश्याः पार्थिवेन्द्रोखिलाः कश्यपः प्राच्यां
दिशि प्रदीप्तायां श्रेणीनां भयमादिशेत् आग्नेय्यां तु कुमाराणां वैश्यानां दक्षिणेन या
नैरृत्यां च स्त्रियो हन्ति शूद्रान्पश्चिमतस्तथा चौरभयं तु वायव्यां विप्राणामुत्तरेण या
पार्थिवं वणिजां पीडा वैश्यानां यदि दीप्तिता १ नभः प्रसन्नं विमलानि भानि प्रदक्षिणं वा
ति सदागतिश्च दिशां विदाहः कनकावदातो हिताय लोकस्य सपार्थिवस्य १ सदाग
तिर्वायुः ज्योतिर्निर्वंधे निर्मले स्वमृतगणे प्रदक्षिणयानो निलः ; दिग्दाहः [लि॰] स्वर्णाभो
लोकानां मंगलप्रदः शुभरजो लक्षणम् ॥ सितेन रजसाक्रान्ता दिग्ग्रामवनपर्वता यदा
तदा भवेत्सुवृष्टिर्धनधान्यानि भूमिपाः १ धूमः समुद्भवो यस्यां तस्यां दिशि विनाशनम् तज्जन
जस्य नेत्रनो हानिः शस्त्रकोपनः २ मंत्री जनपदानां च व्याधिर्नैवासितं रजः शुक्लोदये
विरिंदं भंतिगगनं स्थायायांति च दिनद्वयं च त्रिदिनमत्युग्रभयदं रजः रजो भवेदेकरात्रे

नृपं ध्रुवं नु निरंतरम् ४ परचक्रागमनं स्याद् द्विरात्रे संततं यदि स्यान् मंडमरमानं त्रिरात्रे संतत
नं यदि ५ सप्तरात्रे दुर्भिक्षं मनुष्याणां यदि रात्रिचतुष्टयम् निरंतरं पंचरात्रे महाराजविनाशनम्
अन्नादेर्नाशो राजा शिरास्त्वपरोपि फलदे रजः ॥ अथ सर्वाद्भुतानां शांतये यादि मंडलमूलानां फ
लम् कानिकाचविष्णास्तावसर्वाभाद्रपदामघा पुष्यं च भरणी चैव पूर्वाफाल्गुनी तथा १
यदा चलति वा वायुमंडले शशिसूर्ययोः भूमिकंपो विनिर्घातः उल्कापातनं यदि २ ग्र
हाणां चेद् ग्रहयुद्धं केतूनां च सदर्शनम् रक्तवृष्टिः पांसुवृष्टिः पाषाणप तनं तथा ३
तारकापतनं चैव यत्किंचिन्महदद्भुतम् शांतये तेन विजानीयात् स्वस्ववस्तामिलक्षणम् ४
नेत्ररोगाममनीसारमग्निश्च प्रबलो भवेत् शुल्कतीरास्वयागाव शुल्कपुष्पफलद्रुमाः ५
सस्यानां नाशनं चैव मतिवृष्टिं विनिर्दिशेत् कपालहस्ता दृश्यन्ते पीडने रथयानराः ६
सैधवः पवनाश्चैव वदरे प्राणवाह्निकाः मलेधराश्चक्रधरा संमताश्चानुराधयम् ७

भा·
ता·
१२

एतेदेशाः विनश्यंति यस्मिन्नुत्पातदर्शने १ हस्तचित्रानथास्वाती मृगोवाथ पुनर्वसू उत्तरा
फाल्गुणीचैवनथैवाश्विनीनामकम् १ एतेषु चलते वायुः किंचिदन्यन्महद्भयम् वायवेन
हि जानीयान्नस्मवक्ष्यामि लक्षणम् १ तदा वाति महावायुर्महद्भयमुपस्थितम् उत्तिष्ठति म
हामेघोनसंभवतिजलेभुवि २ प्रसादगिरिशृंगाणि तोरणाट्टालमेव च वायुनाधूयमाना
नि पतंत्येव महीतले यौधास्सुरसेनाश्च सैंधवाश्चैव बर्बराः पारदामागधाश्चैव द्योधा
मद्राविडस्तथा ५ कणिदकास्तथा तेया ये चान्ये विषवासिनः एते देशा विनश्यंति
यस्मिन्नुत्पातदर्शने ६ ज्येष्ठा मूला नुविक्ते या पूर्वाषाढ़ान् थैवच रेवती वारुणी रौद्री उत्त
राभाद्रपदास्तथा वारुणेन तु विजानीयान्नस्मवक्ष्यामि लक्षणम् उत्तिष्ठंति महामेघा विद्यु
न्नदिन्मंडिता २ छादयंति दिशाः सर्वाः वर्षयंति समंततः इत्ययं वस्तथा मासमाषा गोधूमाश्शालि
लसर्षपाः भवंत्येते न वहुत्वा गिरि [illegible] पतंति व वहुलीरास्तथा गावो वहुपुष्पफला

शृंगाः

लोके

द्रुमाः ४ छायेमर्थजायते वहुसस्यावमेदिनी कीटकामूषकाश्चैव पूलभा पार्थिवास्तथा मत्स्याः

मयोस्तथा प्रोक्तास्तथा चापि पिपीलकाः नागरीकेसरी राष्ट्रान्तथैव सिंधुसागरः ९ गोदाव

री महिच्छत्रेनथानागपुरादयः पतेदेशा विनश्यंति षष्ठेन्यानदर्शने ७ ज्येष्ठा च रोहि

णी चैव अनुराधाश्रवणैतथा धनिष्ठावोत्तराषाढा अभिजित्सप्तमेनथा १ पतेषु चलनेवा

पुर्विकारेवा भवेयदि माहेन्द्रेनेविजानीयात्सम्यवर्षामिलक्षणम् २ प्रजाः प्रमुदिताः सर्वा

सर्वेरोगविवर्जिताः संधिक्षुर्वैनिराजानः सुभिक्षेनियतेभवेत् समुद्रान्तेविजानीयान्म

दक्षिण १ लैमेनहिमेडले मध्यदेशाः कुरुक्षेत्रेसमलेवृषाणिपश्चिमम् ४ औदयाणि कीरकाश्मीर

मालवाकेकणेनथा लाटदेशा विराटेच मगधेच पतेदेशा विनश्यन्ति सर्वैस्तैः

परिकीर्तितम् लानवंगाणिनाश्चैवमेनदुन्यानदर्शनम् ९ त्रिमासिकेन ह्याग्नेयेवारु

णेपंचमासिकम् मासमेकेचवायव्ये माहेन्द्रेसप्तमासिकम् १ इतिसर्वोन्यानदर्शनफलम्

नथापरे १

अथ संध्यालक्षणम् गर्गः अर्द्धोदितास्तसूर्यात्संधिः सा च संध्या प्रकीर्तिता द्विनाडिका भवेत्सा च

यावद्ज्योतिर्दर्शनम् १ अर्धदिनास्तमितानुदितान्संध्याकालः स्यात्तत्र विह्वैः शुभाशुभं वा

भा. वाच्यं १ वराहः मृगशकुनिपवन [illegible] परिधिपरिवेषाभ्रवृक्ष सुरचापैः गंधर्वनगर रवि २०

ता. करदंडरजःस्नेहवर्णैश्च १ मृगश्चारण्यः शकुनिः पक्षी पवनो वायुः परिधिः प्रतिसू

१२५ र्यः परिवेषो भास्करस्योदये अस्तमये वा तिर्यक् स्थिता रेखा अभ्रवृक्षः मेघमेव वृक्षाकारः

रः सुरचापमिंद्रधनुः रविकराः सूर्यरश्मयः दंडो रविकिरणः नेत्रदमरु नामेत्यस

ध्यानेः स्नेहवर्णौ सर्वेषामेव १ भैरवमुखैर्विरुवन्सह मृगो ग्रामस्य घातमाचष्टे रविदी

प्तारत्रिणतो महास्वनः सैन्यघातकरः १ सूर्याभिमुखो महास्वनः शृगः सेनाविनाश

करोति १ अथ संध्यासंग्रामः सर्वसेनासमागमः प्रशांतमृगपक्षे पवने वा संध्यायां स्निग्ध

गोऽल्पोष्टिः संध्याकाले मृगपक्षो भगासम्प पवने वा सैन्यस्यापसव्यो दीप्तदिशि चसंग्रामा

भवति सर्वोदक्षिणपूर्वेनदिशि स्तनको ऽभिमुखे च द्वयोः सैन्ययोः संयोगः मिश्रगो पूर्वेन दीप्तदिशि
वर्षिणी २ दीप्तमृगो ऽजविरुतां ग्रहणाय पुरस्य दीप्ता पूर्वैः ग्रामः संध्यायां सूर्याभिमुखे मृगैः
पक्षिभिश्च विरुतान्हन्तव्या हृदेशानां पूर्वं कथयति नैरवस्यर्याभिमुखेः ग्रामस्य पुरस्य दक्षिणदिशि
स्थितैः विरुतां संध्यायां सैव पुरस्य ग्रहणाय तन्नगरमन्यैः पुत्रभिः गृह्यते इति तत्तानवाम् ८ गृहा
नरतोरण्यमधनेसपांसुलोष्टोत्करेनिलप्रवले भैरवरावे हत्ते खगयाति निचास्तुभा संध्या ७ अ
निलनाया एवंविधे संध्या स्तम्भा मृत्त्वे ऽसम हयुनेन भस्मपति यानिनि ५ मंदपवनावधूतदि
नवलिनपलाशा द्रुमा विपवना वाम पुरस्य पूर्वेन विहंगविरुता प्रजिता संध्या ९ एवंविधा संध्या
शुभा मंदपवनेन चलिता पलाशा येषु द्रुमेषु ता दृष्टा हृद्या यस्यो संध्या यो पवनरहिता वामपुर
पृष्ठैः पूर्वेन दिक्षिस्थितैः पक्षिभिर्मृगैश्च या संध्या रुताहृतनशान्हैसापि शुभा ९ संध्याकाले स्निग्धा
दंडनडिम्नस्य परिधि परिवेषाः सुरपति चाप रावनरविकिरणाश्चाशुभाष्टिकराः १ मत्स्योमन्स्या

करोमेच्चः परिधिः प्रतिसूर्यः अर्ककरास्तथैर प्रभयः विच्छिन्नविवर्णविध्वस्तविकृतकुटिलाप स
व्यपरिवृताः नेत्रहस्वविकलकलुषाश्च विग्रहा दृष्टिदा विच्छिन्नाः खण्डशो गताः अविषमास्वन्
त्याः विध्वस्ता नष्टवर्णाः परिवृताः परिवेष्टिताः विकलाः पेन्निरन्निरहिताः यत्र सेष्वायामे
वेविधादं डादयः साविरोधे विग्रहे ग्रहवृष्टिमवर्षन्ते च ददातीनि न योतिनः प्रसन्नाश्चन वोर्दी
र्घाः प्रदक्षिणावर्ताः किरणाः शिवाय जगतो विनमस्के नभसि भानुमतः ९ योतिनो दीप्तिमन्तः
प्रदक्षिणे नावर्तीये येषां तेन तथाविधाः ९ सुरुमकरादिन हमतोदिवादिमध्यान्तगामिनः स्निग्धाः
अपुरुकृताः न वा हष्टिकारा लेनमा यास्याः १० दिवादिमध्यान्तगामिनः दिवि नभसि अदौमध्ये
ऽन्तेवगाममनुशीलाः सकलनभोव्यापिन इत्यर्थः अपुरुकृताः अखण्डाः पताहष्टाः अपीयास्या
सुभोवसंतरविरप्रभयः नेहृष्टा हष्टिकराः १० कल्माषबभ्रुकपिलाविचित्रमांजिष्ठहरित
शावलाभाः इर्षगामिनो लघुवृष्टये ल्पभयदा लसमाहतान् ॥ बभ्रुईषत्कपिलाः हरिताः स

भा ता १२५ 129 मा१

कवर्णाः श्यावलाभाः हस्मखेनकोनयः एवंविधाः किरणाः सप्तदिनान्तरतो मूर्त्स्यं भयं दद्
ति नाम्रावलयनिभस्तु पीताऽरुणसन्निभाश्चनद्यसने हरिताः एभ्यस्सप्तवर्षं धूम्रश्यावर्णा
गवो नाशः ११ मांजिष्ठाभाः श्यामत्वाग्निसंभ्रमेव भुवः एवन दृष्टिं भस्मसदृशाः सुदृष्टिं नतु भावे
श्यावलकल्माषः ताम्रवर्णार धूम्रयः सेनापतेर्मृत्युं ददति नद्यसने सेनापतेर्दुःखं हरिताः
शुकवर्णाः एषुनां च नृपादानां सम्पानां च विनाशं कुर्वन्ति १३ श्यासेतुनाग्निना चो यो योगोपव
नेन संयुक्तो दृष्टिं श्यावलकल्माषसितह्रस्वनीलपीतवर्णामिश्रवर्णा दृष्टिलन्तु भावमभाव
कुर्वन्ति १४ बंधूकपुष्पांजनचूर्णसंनिभे संधारजो भवति यदा दिवाकरे लोकस्तदा रोगशाते
निपीड्यते शुक्लेरतो लोकविहृद्धिप्रमते १५ बंधूकपुष्पमतिलोहिते १६ रविकिरणज
लदमरुतां संध्यानां दंड वन्द्यितानाडिंडः सविदिक स्थितो नृपाणाम् अशुभोदितो हिनानीनाम्
रविकिरणमेघमरुतां संघातः एकीभावो यदा दंडवत् स्थितो भवति तदाकारो दंड इत्युच्यते

आ. कोणेषु रात्ताम्रसुभद्रः दिक्षु सर्वादिषु क्रमेण द्विजातीनां नामनिर्देशः १५ प्रास्तु भयानेककरो रुक्षो
न. प्राङ्वत्संधिषु स्तन्याद्विवर्णो हन्ति ब्राह्मणादीन् सर्वेतः १६ स्थूलानवनतपीनक्षमवर्णो विप्रद्वन्द्वे
138 क्षत्रद्रां हन्ति १९ दधिसदृशाग्रो नीलो भानुरक्तादीरव मध्यगोरुत्तनुः पीनकुटिलाश्रवनाः
वनमलाभूरिविदुषिकराः १७ सपवर्दृढः श्वेताग्रः भानुरक्तादीस्तर्येक्तादनशीलः श्वाका
प्रामध्यभागस्थः नयाविधामेत्राषपि हृदिष्टिं कुर्वंति ८ घनलोमगे प्रवृत्ते शमेन नेपापि नो
नृपस्य वधः वालनरस्य निरूपे युवराजामात्ययोर्मृत्युः १८ मेचहृत्ते जिज्ञामिवोर्हपस्या
नुत्तोमगेपक्काङ्गागेगकुमानेप्रामेनाशेगतेनसैवपापिनोमरणं भवति तस्मिन्नेवाध्रन
रोवालनरस्य निरूपे वालहृत्समहृप्राप्रामे यानेयुवराजमेत्रिणो मरणं भवति १८
कुवलयवैडूर्याभा विंजत्काभाप्रभंजनोन्मुक्ता संध्याकरोति हृष्टिं रविकिरणैर्द्वासिता
सती १९ एवंविधा संध्यासती तस्मिन्नेवाहूनि हृष्टिं करोति कुवलये नीलोत्पले वैडूर्यं

नीलपीनोमणिः यहाकेशुरं यत्नदाभापुरहितनासूर्यकिरणप्रकाशिना १९ सृष्टभाहानिव
नगोर्धवनगरे नीहारधूमयोस्तथुनाशाहृष्टिकरोन्यवग्रहमन्यत्र प्राप्तुकोपकरी २० सृष्ट
भाग्राह्यानिर्यसोचनानोमे यानोगार्ध भोष्टध्रांत्माजीराहानयः यनैर्मुक्तासंध्या २० शिशि
रादिषु प्रोत्पीनसितविचाप यरुधिरनिभा प्रह्मनिभ वासंध्यायोस्तनः शस्ताविक्लृति
रन्या ११ शिशिरे शोणलोहितवर्णा संध्या प्रास्ता शुभा वसंते पीना ग्रीष्मे श्वेतवर्णा वर्षा
सुचित्रानानाविधाशरदि रक्तागौरा हेमंते रुधिरनिभा अनिलोहिनाशोक्तादन्या विकृति
शुभा ११ गर्गः वसंते वेधवर्णाभा यदा रुधिरसन्निभा ग्रीष्मे श्वेतो रुनो धस्ता यो स्तवर्णा
वप्राप्यते नीललोहितशुक्लाभासंध्या वर्षासु वार्षिका मांजिष्टवर्णा शारदी पीयूषाभा
वप्राप्यते हेमंते वभ्रुवर्णा च पिंगला चापि पूजिता शिशिरे शोणवर्णा च संध्या हेमसुल
प्रदा स्निग्धा प्रसन्ना विमला सुप्रभा नानाकुलापि वा संध्या यथानुवर्णाभा प्रोक्ता द्विजसृगा
शुभा १ सितसितोर्गवर्णं रवेर्भवति वृष्टिकरं यदि सद्यनः यदि च वीरणगुल्मनिभै र्घनै
दिवसभर्तुरदीप्त दिगुद्भवैः सितांशुः शुक्लासे च सितं गोसे चनैः रवेरावरणमाच्छादनं यदि

भा
तम
१३

भवति तदा वृष्टिकरं वीरणस्तृणविशेषस्तस्य गुल्मेन समस्तम्बस्य सदृशोऽरदीप्तदिग्ववेशाने दिः
नैः सद्योदत्तिणेनावरणं रवेर्भवति तद्वृष्टिकरं रूपविपत्तिकरः परिघः सितः तनजकस्य व
पुर्वल्कोपहतेन, कनकरूपधरोवल्लवेष्टितः सवितरुदयकालसमुत्थितः, विपत्तिं नृपस्य ः
तनजेरतो, उदयकाले उदयसमये, उभयपार्श्वगतोपरिघीरवेः प्रचुरतोयकरो वपुषानि
तौ, उदयसमस्तकतुल्यविवारणः परिघयस्तु कणोपिनवारिणः परिघीप्रतिसूर्योवपु
षा पूरीरणान्वितौ संयुक्तौ यत्र तस्य योः सूर्यपवपुशरीरं तथा भूतौ वहुजलदौ यदि सकल
दिव्यापिनः परिघयस्तदावारिणः कणस्य कणोपिनास्तीति, ध्वजातपत्रपर्वत द्विपास्व
रूपधारिणः, जयाय संध्ययोर्नि रणपर सन्निभाः, शाखावृक्षवे द्विपो हस्ती स्व
गः पलालधूमसंचयस्थितोपमा वलाहकाः, वलान्यच्छतेनयो विवर्धयन्ति भूभृतानृ
लेविनोदुमोपमा खरारुणाः प्रकाशिनः जनाशिवाय संध्ययोः पुरोगमाः सुभाव हाः
वलाहकाः स्निग्धशरीरः पलालस्य धूमस्तस्य संचयः समूहः विलेविनोत्से भ्रमानाद्रुमो
पमाः कृशाकृतयः खरारुणमतिलोहितेन पराग्रेरः संध्यायो द्वियोजनो नरेंद्र शोसयः

फलमादिशेत् रश्मियुक्तायां निवाते निर्मलस्निग्धायां श्वेतायां शान्तमृगद्विजायां प्रसन्नायां मनु
पहतायां संध्यायां योगक्षेमं विंद्यात् विपर्यये विपरीतायां कश्यपः दिनरात्र्योः संध्या सूर्यस्या
र्धप्रदृष्टे याविनमावदाराध्य शान्तानां वापि शुभापि वा १ नभोमले शुभदिप्यः पच्चारुणसम
प्रभा मारुतो वानिस्वरभिः स्वस्वदोषान् शान्त नलः १ पक्षा संध्या शुभा तया विपरीता शुभा
स्मृता रूक्षा च सविकारा कीन रूक्षर्द्धखनिनादिना १ स्निग्धा दंडपरिवेषाभ्रचापविभूषिता
दिशं वर्षाप्रदा संध्या नयारोगप्रविवृद्धिदा १ प्राचीन नक्षत्र एवमेव नक्तमपरा संध्या ...हादा
फलेस्मादाहात्परिवेषारेण परिताः कुर्वंति सद्योन चेत् नदृन्सूर्यकरैरिन्द्रकार्मुकनडिन्वा
न्यकेमेर्वानिलालस्मिन्नेव दिने मेघविहगाः समाहूपाकामृगाः १ पूर्वा संध्या नक्षत्रमेव शु
भमशुभं वा फलं ददाति पश्चिमा संध्या फलमुक्तकाले च दृष्टे नदा दिनत्रयेण फलेभ
वतीति तयो नदा चेदस्य योः परिवेषाः रेखाः धूलिः परिघः तिर्यक्पङ्क्तिः पतेदृष्टाःस्मि
न्नेव दिने फलं कुर्वंति यदि संयोन कुर्वंति नदा दिनसप्तकेन शुभमशुभं वा फलं कुर्वंति
नदृन्सूर्यकराः सूर्येरप्सवः इन्द्रचापं इन्द्रनिस्तूर्यः अनिलो वायुः पतेसर्वे सद्यः शुभमशु

मेवाऽऽहुर्वैन्ति नमित्रैवदिनेफलेत्तुर्वैन्ति नवयदिनऽर्वैन्ति नदाग्रष्टमे दिने इतिस्मृणाग्रारण्याः
सप्तदिनमध्येफलेऽर्वैन्ति देवलः संध्यानुयोजनेभानिविद्युद्भासार्द्धऽवहिः मेघपुहस्तुपंचवा
नीयोजनानांफलप्रदः १ उल्कासर्वत्रफलदाशुभावाप्यशुभापिवा संध्याफलेयोजनमा
त्रे विद्युत्फलेयोजनेषट्कं १ प्रत्यर्कसंज्ञः परिधिस्तुनस्यत्रियोजनाभः परिचस्यपंच षट्पं
वदशपरिवेषाश्चक्रे दशामरेशस्यधनुर्विभाति प्रत्यर्कसंज्ञोयः परिधिः सत्रियोजनफलदः
परिघः पंचसुयोजनेषु हस्तपस्यावन्मात्रफलदं इतिसंध्याविद्युत् शुभाशुभूतानम् अथवा
त्रेः वज्राघातानिमहीकंपसंध्यानिर्घातनिस्वनैः परिवेषारजोधूमरक्ताकस्तमयोदयैः ३
मेघोत्सवरसस्नेहबहुपुष्पफलोद्गमाः गोपक्षमदहृष्टिश्चपुष्पावायमधुमाधवे १ वज्रोविद्युत
घातानिक्षपवर्षणम् उल्काभेदोवानिर्घातप्रापहः निस्वनाः प्राहाः यथानयोज्ञाविनार
जोधूलिनेभसिधूमः काननेषुमुत्रस्यभोजनस्यरसादीनांमधुरादीनांस्नेहस्यतैलादेः
बहूनांपुष्पानांफलानांउद्गमः संभवः मदवृद्धिः कामानुसेवने मधौचैत्रेमाधवेवैशाखे
वसेनइत्यपः ॥ तारोल्कापातनकलुषकपिलार्केन्दुमंडले अनग्निज्वलनेस्फोटधूमोरएव

निम्नाहने । रक्तपद्मारुणाभे स्थाने भः स्वर्णवर्णे चामम् सरितां चांबुसंपूर्णा चेह स्थाणी श्री श्रेशुभे
वेदेन प्राकार पुरविशाविषुस्थित विरोहने केयोढनेन वेश्मन्यं रसनेदरणेऽतिनेः सरोन
पुष्टयानानां वृक्ष वर्धनरुणमारो हमोरसने प्राहुः हरणस्फोटने सरसोद्वृद्धिवर्धनम् न
दीनामूर्ध्वगमने उदयानानां स्थापनेडागादीनां जलस्रवे ग्रावदीनां पर्वतानां गृहाणां नपार
णं त्वेदने वर्षासहस्रेषु न भयावहे शुभमिन्यथः दिव्यास्त्री भूतगंधर्व विमानानां भूतदर्श
नम् ग्रहनक्षत्रनाराणां दर्शने च दिवावरे गीतवादित्रनिर्घोषा वनपर्वतसानुषु सस्पष्ट
श्रियां हानिरपापाप्रारदिस्मृताः पनेउत्पन्नाः प्रारब्धाले स्वपापाः शुभफलदाः दिव्य
स्त्रीणाम् प्सरसादीनां गंधर्वाणां विमानानाम् अद्भुतानां दर्शने श्रवणेन भक्तिर्दिनेषु हनक्षत्रता
राणां दर्शने वा गीतवादित्रस्य प्राहुः प्रीतानिलनृघारत्वेनेदने मृगपक्षिणाम् रक्तोत्पला
दिसत्वानां दर्शने वा गमानुषी दिव्यप्रभामा धिकारं श्वसन भावनपर्वताः उच्चैः सूर्योद
यास्तोव हेमंते प्रभावनाः स्मृताः पनेउत्पाताः हेमंते शुभाः प्रीतादि भावाः नेदनेशाहुः श्री
मानुषी वा गहिमपातानानिलोत्पाताविद्युत्पातद्र्शने हसां जनानाम सेकाशे तारोल्कापात

भा
ता
१३२

वेजरे विद्रुमभौद्रवाः स्त्रीषु गोजाश्वसूगपतिषु पञ्चोऽङ्गरत्नानां च विकाराः शिशिरे स्मृताः
पतेउन्याताः शिशिरे शुभाः विद्रूपाणामद्भुतानां दिव्यपुरुषादीनां दर्शने पंजरे विचित्रं
अनस्वभावजाश्चैते हृष्टास्ते शुभप्रदाः अनावन्यत्र वोत्पाताः हृष्टास्ते वाभिदारुणाः
उत्पातानां वयागार्थः शिस्मृतानां यच्च भाषितम् स्त्रियो यच्च प्रभाषेते तस्मान्नास्ति व्यतिक्रमः से
गृहीतार्थे वा सर्वाणि फलेशोक्ते शुभाशुभम् पेंडिनामीरचंदेन केनचारवशादिह ३ इति
श्रीमज्ज्योतिषशास्त्रविशारदेन लोमपूगोत्रकेन पेंडिननामीरचंदेन संग्रथिते भाविता
ननामवे ग्रंथे केन्द्रन्यातवशान शुभाशुभतानेप्रकरणम् ॥ ११ ॥ अथ यागस्य विचारः
गर्गः पूर्वस्त्वङ्के दैदुर्गोत्सीर सूक्ष्मालरजनतप्रभः हृष्टने ययागस्यः स्यात्सुभिक्षक्षेमकारकः
ज्योतिर्निबंधे पूर्णानङ्केभसरद्रूपः स्यादिकामः नयपयन्निवमहीं किरणाग्रैः हृष्टने यदितु
मः प्रवृत्तोतः भूमिं विद भयरोगजनाथा १ ध्यानकेभोरजनेन परापुरः स्निग्धवर्णस्तु
श्वेतश्च पूर्णानकौंभसमप्रदः, मुनिः हेमस्तभिलायप्रजानाममयायवा ज्योतिर्निबंधे
उल्कया विनिहतः शिखिनावाहतद्वयमरकमेवचयत्ते हृष्टनेकिलसभागयगानेकेरा
गा

श्रमौ

ह्रिणीस्तुपर्णनेनमृत्यैति पराशरः हन्यादुल्कायदागस्त्येकेतुर्वीप्रथपथपयेन दुर्भिक्षंजननमार
श्चनरा । पुजायते वसिष्ठः रोगान्करोतिपरुषः कपिलःस्यादवृष्टिकृत् गवामस्थभकृद्
मः स्मुवर्णेभयकृत्तदा पराशरः अग्निपरुषश्चामो रोगायकपिलोवृष्टिनिग्रहाय धूमाथो
गवांभयायमांजिष्ठस्तुक्षुद्रो नीलोतिवर्षसंवृत्तः पुरंरोधायस्कुरणेभयाय अपिचरोगा
न्करोतिपरुषः कपिलस्त्ववृष्टिं धूम्रोगवामस्थभकृत्स्फुरणेभयायमांजिष्ठः रागसहस्राः
स्वेदमाहवेच कुर्यादणस्त्वपुररोधमगस्त्यभानां नरपतिनिरिंद्रमर्चे युद्धथानोददानः प्रवि
गलनादद्दोषांनिर्जितारातिपक्षः भवतिचयदिद्ध्यात्स्नम्म वर्षाणिसम्यक् जलनिधिरस
नायांस्वामितांयातिधर्मो द्विजोयथालाभयाहत् नार्यैः प्राप्नोतिवेदाननुमदाश्चपुत्रान् वे
ष्णश्चगोधर्ममिथुनेवचशूद्रो रोगवर्यथमपिफलेवचधनं इत्यगस्त्यचारः वराहः पूर्वभागेभग
वान्मरीचिरपरेस्थितोवसिष्ठोऽस्मि तस्यांगिरास्ततोऽत्रिस्तस्यासन्नः पुलस्त्यश्चपुलहः क्र
तुरितिभगवानासन्नानुक्रमेणपूर्वाद्यास्तत्रवसिष्ठमुनिवरमुपाश्रिताऽरुंधतीसा
ध्वी हरतोगीः उल्कायाकेतनानापिधूमेनरजसापिवा हताः विवर्णाः स्वल्पावाकिर

भा॰ णैः परिवर्जिताः स्वंस्वं वर्गं न दाहन्त्यु मुनयः सर्वपवने विपुलाः स्त्रिग्धवर्णाश्च स्वर्गे विपरि- ति॰

त्ता॰ पोषकाः वराहः गंधर्वदेवदानव[illegible]ः मंत्रौषधिसिद्धयक्षनागानां धीकरोमृगरोविशे

(३४) योविद्याधराणांच वृद्धगर्गः देवदानवगंधर्वाः सिद्धपन्नगराक्षसाः नागाविद्याधराः स

र्वैमरीचेःपरिकीर्तिताः १ अश्वमुखानराः गंधर्वाः दानवाः दनुपुत्राः २ यवनाःपारताश्चैव

कांबोजादरदाःशकाः वसिष्ठस्यविनिर्दिष्टास्तापसावनमाश्रिताः वराहः शकयवनद

रदपारतकांबोजास्तपस्विनोपितान् हैतिवसिष्ठोमिहनोविहद्विदोरषिमसंघन्तः वृद्धगर्गः

धीमंतोब्राह्मणाश्चैवज्ञानविज्ञानपारगाः रूपलावण्यसंयुक्ता मुनेरंगिरसः स्मृताः कांता

रजास्तथाभोजा आत्रेयाःसरिदाश्रिताः पिशाचादानवादैत्याभुजंगाराजसास्तथा पुलस्त्य

स्यविनिर्दिष्टंमूलपुष्पफलंचयत् तत्सर्वंपुलहस्योक्तंयज्ञायज्ञभृतश्चये क्रतोरेवविनि

र्दिष्टावेदज्ञाब्राह्मणास्तथा पिशाचादिपुलस्त्यस्ययज्ञभृदादिक्रतोरेवयज्ञभृतः घस्तक

तोरः वराहः आसन्मघासुमुनयःशासतिपृथ्वींयुधिष्ठिरे नृपतौषड्द्विकपंचद्वियुतः २५२६

शककालस्तस्यराज्ञश्च काश्यपः षांतषांतेचवर्षाणामेकैकस्मिन्महर्षयः नक्षत्रेनिवसंत्ये

स्विनः

तेसमसाधीका त्तय समाधीकाग्रकं पितीसहिताः लह्नः चतुर्दशोनर्कलेः ग्र

समा गणाः शतोद्धृता भानि फले जगुर्बुधाः मरीचिपूर्वैर्मुनिभिर्विरिंचिभाद्भवेत्

भुक्तानि नभोविभूषणैः उदाहरणं गतकलिः ४९५४ चतुर्दशोन ४८ जातः ४९४२

शतेन भागेन लब्धानि भुक्तानि नक्षत्राणि ४९ शेषं भोग्यं ४२ लब्धे सप्तविंशते २७ भोगे

शेषे २२ विरिंचिभादश्विनीतो गणना कार्या तथाच भुक्तं चित्राभोग्यं स्वाती तत्र सप्त

र्षीणां भुक्तवर्षाणि त्रिंशत ४२ भोग्यानि सप्ततिः ७० तथाच यदि वर्षशतेनैकं नक्षत्रभो

गस्तदा कति वर्षैरेकांशभोगः इति नक्षत्रभोगेन १३।२० सवर्णिते ८०० वर्षशा

तात् १०० सवर्णितात् ९००० भक्ते लब्धोंशभोगः ३।९ वर्षादित्रनेन भक्ते भोग्यवर्षे ७०

लब्धमंशादि ५।११।२०।०० जातः सप्तर्षिध्रुवः ६।४।११।२०।०० संगृहीतार्थवाक्यानि फलेऽशो

केशुभाशुभं पंडितामीरचंदेन मुनिचारवशादिह इति श्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशारदे

न लोमशगोत्रकेन पंडितामीरचंदेन संग्रथिते भाविज्ञाननामके ग्रंथे ग्रहाणां सप्त

र्षिसंचारवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं १२ अथ ग्रहयुद्धं वराहः युद्धं यदा भाविष्णुमो

भा॰ दिव्यानेत्रिकालज्ञैः तद्विज्ञानं करेणमयाकृतं सूर्यसिद्धांतात् १ वियतिचरतां ग्रहा-
ज्ञा॰ णामुपर्युपर्यात्ममार्गसंस्थानां अतिदूराद्दृग्विषये समतामिव संप्रयातानां २ आ-
२२५ सन्नक्रमयोगाद्भेदोल्लेखांशुमर्दनासव्यैः युद्धं चतुःप्रकारं पराशराद्यैर्मुनिभिरुक्तं ३
आसन्नोतिनिकटः क्रमोनुपरिपाटिः अवस्थेनाधस्थः छादयते स भेदः यत्र ग्रहस्य
135 ग्रहेण बिंबपरिधिसंस्पर्शः क्रियते स तु लेखः अंशवो रश्मयः संयुक्तादिहन्यमाना
इव लक्ष्यंते तदंशुमर्दनं अपसव्येन प्रदक्षिणः २ अपसव्यस्तु दक्षिणेनापसव्यः सा
उत्तरेण प्रदक्षिणः ग्रहाणां च समो ज्ञेयो नक्षत्राणां तथैव च नक्षत्राणां ग्रहाणां वा
यदा दक्षिणतो व्रजेत् अपसव्यः स देवस्याद्वृष्टिभयलक्षणं २ गर्गः छादनं रोद-
नं चैव रश्मिमर्दं तथैव च अपसव्यं ग्रहाणां च चतुर्धा युद्धमुच्यते पराशरः तद्यथा
भेदः समारोहणं तल्लेखनं रश्मिसंमर्दश्चेति ग्रहयुद्धं चतुर्विधमाचक्षते ज्ञशाला-
लिंघात्पूर्वात् पूर्वो गरीयान् काश्यपः उपर्युपरिसंस्थानाद्दृश्यंते युगपत्स्थिताः
भेदोल्लेखांशुमर्दाश्च वापसव्यस्तथापरः १ चतुःप्रकारः संयोगो युद्धं तद्दिविचारिणां

निवंधे ह्रस्तमात्रेभवेद्युद्धंवाङ्कमात्रेसमागतः विनस्त्रिमात्रेचोल्लेखोभेदश्चैवद्वि
रंगुलः तन्नयुद्धफलमाह वराहः भेदेहृष्टिविनाशोभेदः सहृदांमहाकुलानांच
उल्लेखेविशस्त्रभयंमंत्रिविरोधःप्रियान्नत्वं २ प्रियान्नत्वंडुर्भिक्षं ग्रंश्रुविमर्देयुद्धानि
भूभुजांशस्त्ररुकल्लङमर्दोयुद्धेचापसव्येभवं तियुद्धानिभूपानां २ शास्त्ररु
कलङ्घोपमर्दो पीडेत्यर्थः रविराक्रंदोमध्येपौरः पूर्वेपरेस्थितोपापीयोराडुथ
गुरुरविज्ञानिसंशीतांशुराक्रंदः केतन्नराङ्गश्चक्रा पापिनपतेयहाक्रंतिश्चाक्रंद
पापिपौरान् जायिनोजययदाःस्ववर्गस्य २ रविःसूर्यःमध्येमध्याह्नसमयेश्चाक्रंद
संज्ञोभवति रविःपूर्वे पूर्वाह्णेदिनस्यप्रथमत्रिभागेरविःपौरोभवति अपरे पश्चि
मेत्रिभागेपापी तिबुधगुरुशायिनः सर्वकालेपौराःशीतांशुःसप्तैर्हतःसंत
ति॰ ~~केन्द्रपौरैवनृकालेपौराःशीतांशुःसप्तैर्हतःसंत~~ आक्रंदपापिपौरान्ह्वं न॰२
तिजयिनःस्ववर्गस्यंजयदाः २ पौरेपौरेणहतेपौराःपौराग्नपान्वितंघ्नंति एवंया
प्याक्रंदानागरपापिग्रहांश्चैव पराशरः दशाभिर्लक्तणै जंतु विद्यात् विवर्णः पह
पं॰२

भा·
ज्ञा·
१३६
136

घः सूक्ष्मो याम्याशामार्गस्थो निरुद्धो निष्प्रभो विकृतो जवेनाभिभूतः स्वग्रहप्राप्य वा निह
तोयो वैपनःक्रमस्य एव गर्गः द्युतिमान् रश्मिसंपन्नः प्रसन्नो रजतप्रभः बृहत्स्थूलपथर
श्च वयःसमेत्य ग्रहो भवेत् प्रभावर्णापि कोयस्य ग्रहमाहृत्य तिष्ठति तादृशो जयिने
विंद्याद्द्वन्द्वग्रहसमागमे १ शुक्रस्य पनेलक्षणेः शुभे युक्तो दक्षिणदिग्स्थो जयी ज्ञे
यः तत्र पुलिशाचार्यः सर्वे जयिन उदग्स्था दक्षिणदिग्स्थो जयी शुक्रः वराहः द्वा
वपि मयूखैर्युक्तौ स्निग्धौ समागमे भवतः तत्रान्योन्यं प्रीतिर्विपरीतावात्मपक्षघ्नौ १
तत्र समागमे विपरीतौ रश्मिरहितौ रूक्षावल्पौ यदि समागमे भवतः तदाश्चात्मीय
पक्षघ्नौ स्वपक्षघ्नतः १ युद्धसमागमौ वाय्यव्यक्तौ सल्लक्षणौ भवतः स्वविमूर्छ्तनाम
पितथा फलमव्यक्तं विनिर्दिशेत् १ युद्धं भौमादीनां चंद्रेण सह तेषां समागमो वार्य
दिलक्षणे युद्धसमागमौ केरव्यक्तौ अल्पलक्षणौ भवतः द्वावपि मयूखैर्युक्तौ विपुलौ स्न
स्निग्धौ विपरीतलक्षणे स्थितौ वातेन च न ज्ञायते को जितः कश्च जयी समागमः चं
द्रग्रहाद् उत्तरगतो दक्षिणगतो वा यत् शुभाशुभफलमुक्तं भवति १ गुरुणा विजिते

वनिस्तेवाह्लीकापापिनोग्निवार्त्ताश्च शशिजेन सूरसेनाः कलिङ्गाः शाल्वाश्च पीड्यन्ते १ अवन्ति-
स्ते भौमेऽग्निवार्त्ताः स्वर्णकारादयः शशिजेन बुधेन १ सौरेणारे विजिते जयन्ति पौराः
प्रजाश्च सीदन्ति कोष्ठागारम्लेच्छक्षत्रियतापश्च शुक्रजिते २ कोष्ठागारः ग्रामः तापः पीडा १
भौमेन हृते शशिजे वृक्षसरित्तापसाश्मकनरेन्द्राः उत्तरदिग्स्थाः क्रतुदीक्षिताश्च सन्तापमा
यान्ति वृक्षाः तरवः सरितो नद्यः तापसास्तपस्विनः आश्मकाः जनाः नरेन्द्रा राजानः उत्तर
दिग्वासिनः यज्ञयाजिनः २ गुरुणा बुधे विजिते म्लेच्छशूद्रचौरार्थयुक्तपौरजनाः त्रैग
र्तपार्वतीयाः पीड्यन्ते कम्पयन्ते मही अर्थयुक्ता धनिनः ३ रविजेन बुधे भक्षेनाविकयोधा
ब्रधेनुगर्भिण्यः भृगुणा निशस्य कोपः सस्याम्बुदपापि विधुसः अब्जा जलजाः ४ जीवेश्व
क्षाभिहते कुलूतगान्धारकैकय[illegible] शाल्वा वत्साङ्गगावर्त्ताः सस्यानि विनश्यन्ति ५ भौमेन जि
ते जीवे मध्यदेशा नरेश्वरा गावः रविजेन चार्जुनायनवसातियौधेयशिबिविप्राः ६ वसात
यः शिवयः ६ शशितनयेनापि जिते बृहस्पतौ म्लेच्छशस्त्रसत्यभृतः उपतापं यान्ति म
ध्यदेशाश्च सन्तर्पयच्च भक्तिफले ७ सत्यभृतः सत्यवादिनः गुरुभक्तिफले शुक्रे बृहस्पति

भा जितेपापीडेष्ठोविनाशमुपयातिब्रह्मत्तत्रविरोधः सलिलेनवासवस्यजनति ८ वामवइंद्रः ९ कौ
ता· मलकलिंगवंगावत्सामत्स्याश्चमध्यदेशयुताःमहतींव्रजंतिपीडांनपुंसकाःसूरसेनाश्चकु
(३७ जविजितेमरुगुतनयेशुव्यवधानेरेंद्रसंग्रामः सौम्येनपार्वतीयाः क्षीरविनाशोल्पवृष्टिश्च १०
वले, बलमुख्यः सेनाप्रधानः पार्वतीयाः पर्वतनिवासिनः १० रविजेनसितेविजितेगणमुख्याःश
स्त्रजीविनः क्षत्रंजलजाश्चनिपीडंतेसामान्यंभुक्तिफलमन्यत् ११ गणप्रधानाःजलोद्भवाश्च
137 ११ असिते सितेननिहितेचेहर्घ्यविरहिविहंगानांतापीडातितिजेनटंकणाश्मकाःशिवा
त्रीकेदेशानां १२ अहिः सर्पः मानिनोमानयुक्ताः १२ सौम्येनपराभूतेमंदेगवांतिष्वविहंग
पशुनागाः संतप्यंतेगुरुणास्त्रीवर्गलामहयककिंकाश्च १३ नागाहस्तिनः १३ अयंविशे
षोभिहितोहतानांकुजज्ञवागीशासितासितानां फलंत्ववशेषंग्रहभक्तितोन्यद्यथायथाग्रे
निहताश्चभक्तीः १४ कुजोभौमः ज्ञोबुधः वागीशोगुरुः सितःशुक्रः असितःशनैश्चरः प
ञ्चोहतानामयंविशेषोभिहितः अन्यत् यत्फलंग्रहभक्तितोवशेषंयेनप्रकारेणव्यक्तेना
व्यक्तेनवाहताःपराजितास्तथातेनप्रकारेणव्यक्तमव्यक्तंवास्वभक्तीः ग्रंतिविनाशयेती

तीत्यर्थः १५ पराशरः ग्रहस्ययेयस्यहताः प्रदेशाः पीडांसमभ्येतितपवतस्य संग्रामवीर
र्यौस्यजनयेसमरुद्दाभवंतिसम्यत्तवतद्यदेश्याः १ संगृहीतार्थवाक्यानिफलंप्रोक्तंस्वभाष्य
मं पंडितामीरचंदेनग्रहयुद्धवशादिह १ इतिश्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशारदेनलोमशगो
त्रकेनपंडितामीरचंदेनसंग्रथितेभाविज्ञाननामकेग्रंथेग्रहयुद्धवशाच्छुभाशुभज्ञा
नप्रकरणं ११ अथशृंगाटकप्रकरणं समासंहितायां सर्वेयदादिनकरंविशंति कु
र्युर्ग्रहास्तदापीडांतच्छत्रभयांतेकेरपरेश्चपरस्पराघातैः १ कश्यपः भूमिपुत्रादयःसर्वे
यस्यामस्तमितेरवौ दृश्यंतेसमंप्रवापियत्रयांतिरविंतथा १ उभिंतस्यशास्त्रकोपंचजनांतो
लं २ म रभवेत् प्रदेशाभूमिपास्सर्वेनिघ्नंतिप्रजास्तदा २ यस्यांदिशिसूर्यास्तेजनेनेरवलोक्य
तेतथारविसूर्येयांतियस्यांदिशिअस्तमयंगच्छंति तत्रउभिंतादिभयंभवेदिति वराहः
वै २ प्राच्यांध्वजवेदूस्थितादिनांतेप्राक्क्षोभोभवति विग्रहोनृपाणांमध्येचेद्भवतिहिमध्यदेश
पीडात्रैतैस्तैर्नेनकृविमस्त्यप्रवृद्धिः १ दक्षिणांककुभमाश्रितैस्तैर्नेदत्तिपय्यपयोमुचा एमा २
तयः हीनवृत्तनतुभिश्चविग्रहःस्थलदेहकिरणान्वितैःशुभं गर्गः वर्णवंतःस्वमार्ग

भा· स्थानागवीथिविचारिणः, यदि ताराग्रहाः संति सर्वे लोकहितावहाः १ वैश्वानरपथप्राप्ताः प
त्रा· कनलत्रचारिणः पंवताराग्रहाश्चेत्सुर्वियाल्लोकसमस्तनयं २ उत्तरमार्गस्पष्टमयूखोंशांति
कराश्चनतस्रूपतीनांहूस्वशरीरामस्समवर्णा दीघकराः स्वदेशान्नपाणि वराहः चक्रंधनुः
शृंगाटकं दंडपुरप्रासाद वज्रसंस्थानास्त्व दंवृष्टिकरालोकेसमरायचमानवैद्राणांशृंगाट
कंत्रिकोणंसंस्थानमाकृतिवक्रायाकृतयोभौमादयोञ्भिन्नमहाद्विंवज्रवैति प्रोक्तसंस्था
नरहितानाशुभदाः शुभदाइत्यर्थः नवकस्पपः विहायोकंचसंस्थानदंशपनेवेग्रहायदि
तदाक्षसमस्तंल्वन्वृयाल्लोकेनाशुभदाश्चते वराहः यस्मिन्नंशेदृश्यताग्रहमालादिनकरे
नं दिनांगतेतत्रान्योभवतिल्पः परवक्रोपद्रवस्यमहान् १ खांशेयत्राकाशभागेग्रहमाला
ग्रहपंक्तिः दिनांतगतेश्वलमयेतत्रभूमिभागे १ यस्मिन्ददेतेजपुंः समागमेतज्जनानाद्रुमः
प्रविभेदिनः परस्परममलमयूखोः शिवस्लेषां २ तज्जनान्नसन्तरूपजनानांलत्रकूर्मेन
तत्रवृहद्देवकथितान्स्मानिति गर्गः कोष्ठागारेगतेशुक्रेपुष्ययेचबृहस्पतौ, वियात्तदा
सर्वलोकेशांतशास्त्रमनामयं वराहः पीडयेन्नियदिकृत्तिकांमघांरोहिणीश्रवणमै

इमेववा प्रोक्तस्सूर्यमपरेग्रहास्तदा पश्चिमादिगनयेनपीड्यन्ते १ सूर्यंवर्जयित्वा अपरेवुध
दयः दक्षिणमार्गगमनेनयोगताराछादनेनभेदनेनवाप्रोक्ता स्तांग्रिपीड्यंति तदापश्चि
मादिगनयेनानीतापीड्यन्ते समासस्संहितायांग्रहको
शसन्निपातःसंवर्तसमागमोसमाजश्चसंमोहइतिच
तेषांलक्षणमस्मात्समादेशेप १ सूर्यजगुरुसंयोगेह्याव
येकोपरःसमागछेत् सहिभवतिकोशसंज्ञोडमितंभ
यावहं लोके १ एकोदितःप्रतीच्यामपरःप्राच्यांग्रहोदितोयदिच, अन्योन्यमथाविलि
खितस्सहिसन्निपाताख्यः ३ सहयोरेणचयोरोपापीसहपापिनाग्रहोयच्चदृश्यतेसमाशुक्रः
समाजाख्यःसमुदिष्टः ४ अथपापिनानगराख्याश्चवाराः पंचवासहभवेद्गुः, एकर्क्षेसं
वर्तःशिखिराहुश्रुतःसंमोहः ५ एषांपंचानांसंख्यानामभावेसमागमोह्ययः वराहः
अविकृततनयःस्निग्धासमागमेयन्याःसमोतसंवर्तसमागमाख्योसंमोहकोशोभय
दोप्रजानांसमाजसंज्ञःसममप्रदिष्टःवैरिप्रकोपःखलसन्निपाते १ समाजसंज्ञःसममः

भा.
ला.
१३५

शोभनेफलंमतेकरः केचित्समस्माइतिवज्रवचनंपठंति समाभार्गवाः शोभनाभवेति यादृशाः
पूर्वमभवंस्तदपिकामवंतीस्पर्धः वैरप्रकोपः लोकानांपरस्परंवैरं संवर्तसंगमोमध्योस
मोहोहाभयप्रदः स्मरतः कोशोनिष्टफल ः समासाख्याः समध्यमः २ सन्निपातेमहावे
रमेयोस्तुपजायतेतत्रविशेषः समाससंहितायां दुर्भिक्षरोगानर्थं शस्त्राहृष्टि
ग्रहाः क्रुद्धाः अनलवीथ्यांत्रियाम्राजवीथ्यांतोयमपहानिः २ शस्त्रभयंमृगवीथ्यांजरद्ग
व्यांतुदंवरोगंस्त्रपस्तुनाशंगोवीथ्यामखमाख्यायांचत्यपपीडा सुसमभिक्षमिरावत्यांग
जवीथ्यांवक्रभूत्स्वामीदाः अतिजलमोतंक्रयोनागाख्यायांचसर्वेत २ ग्रहोदयप्रवा
सेवसोमसूर्यग्रहेनथा विचार्यवीथीमार्गवलोकेरेयश्शुभाशुभं वसिष्ठः चत्वारः पंचवा जीवं
विचवलिनस्त्वेकराशिगाः राजाहवभयंदद्युरर्थैश्चामयभीतिदाः ग्रंथांतरे त्रिभिः क्रूरै
स्त्वतः सौम्यैरेकराशिस्थितैर्यदा ग्रहसंकलितेनामसंमहिमांक्षयिरंपतेत् विशेषांतरे प
कराशिगाग्रहायोगानिचत्वारः पंचखेचराः स्त्रावयंतिमहीसर्वांरुधिरेणजलेनवा वसिष्ठः
अर्कः सौरिः कुजः सौरिः स्मः सौरिः कुजोगुरुः गुरुः सौरिः समायोगोमहीनाशायकल्प

ते १ पंचग्रहा यांतिचव्रष्यदानांषट्चग्रहाः यांतिसमत्वंभूयात् समग्रहा यांतिसम
त्वंदेशान्विहंतिचाष्टग्रहकोटियोगः यामलेविशेषः दुर्भिक्षादिभयंचैवचत्वर्ग्रहसम
त्वये महारोगभयंराष्ट्रलयोष्टविनाशनं पंचग्रहसमायोगे दुर्भिक्षंसंकरादिकंट
पंचोरगर्भनाशोजायतेजननाशनं २ षष्ठग्रहसमायोगे मंत्रिणांमरणंभवेत् पश्चा
दिभयंसर्वसंकरादिजनक्षयः ३ पट्टराज्ञीविनाशोवामहाभयमथापिवा समग्रहस
मू१ मायोगेक्षितौमरणं भवेत् जगत्सर्वलयमेवैषांविर्मानुषंजगत् वसिष्ठः यदा
प्रतीपगोविदोल्पसंज्ञोभवेत्तदा प्रतीपगास्त्रयोयत्रवृद्धावृष्टिभयप्रदाः ५ राज्ञानां
यप्रकुर्वंतिचत्वारोयदिवक्रगाः प्रतीपगाःपंचखेटा राजराष्ट्रविनाशदाः ६ संवत्स
रेविराशौतोयदासंक्रमतेगुरुः तदासुभटकोटीनांमहीपिबतिशोणितं अतिचारेग
तेसौम्येक्रूरेवक्रत्वमागते हाहाभूतंजगत्सर्वंरुंडमुंडंचजायते ८ अतिचारेगतेशुक्रे
देवेज्येवंदजेतथा वक्रीभूतेमंदभौमेभयंरोगंतदाभवेत् ९ वक्रीभूतोयदाजीवो
सभिक्षमनलंभवेत् राशिचक्रेमत्र्गुसेश्चेवत्र्भमसर्वत्रनिर्दिशेत् १० अतिचारंगतःसौ

ज्यो.
शा.
५४.

रिर्वक्रीभूतोबृहस्पतिः सुभिक्षंतेनवर्षेऽस्मिन्राजभोगाख्यनामही ११ यदासौम्यग्रहेको
पिवक्रितांवारंव्रजगच्छति दुर्भिक्षंतेनृपपीडावस्युभंनोदृश्यतेक्वचित् १२ क्रूरग्रहेयदाकश्चि
द्वक्रितांवारंव्रजगच्छति सुभिक्षंधनधान्येषुसर्वे प्रवर्त्तते १३ मंगदहीनावर्ष्याविवाकानिफ भूरि॰
लेप्रोक्तंशुभाशुभं पंडितामीरचंदेनशृंगाटकवशादिह इतिश्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशा
रदेनलोमशगोत्रकेनपंडितामीरचंदेनसंग्रथितेभाविज्ञाननामकेग्रंथेशृंगाटकव
शाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं १४ अथराशिषु द्रव्याणि ~~द्रव्याणि~~ द्रव्यस्वामित्वमुच्यते
तत्रवराहः वस्त्राविककुतपानांमसूरगोधूमगालकयवानां स्थलसंभवौषधीनांकन
कस्यचकीर्तितोमेषः १ ऊर्णपट्टाग्गलोमवस्त्रगालुकोबृहत्तनिर्यासः काश्यपः हयेषमहि
षगोवस्त्रशालयः पुष्पसंभवाः मिथुनेधान्यशाकेत्यकककर्पासशारदं १ शालयःषष्टि
कादयःशालूकंकुमदंकंदं वराहः कर्किणिकोदवकदलीदूर्वाफलकंदपत्रचोषानि
सिंहेधान्यसर्वरसाः सिंहादीनांत्वचःसगुडाः १ फलजातिफलंपत्रंगंधपत्रंचोषनालि
केरंसिंहहीपिप्रभृतीनांत्वचःचर्माणि काश्यपः कन्यायांमुहूनीवारजलस्थानसी

दुग

^ यान्यधीनानि
^ शास्त्रशस्त्रफला
दिकंप्रवर्त्तते तत्
विचार्यतेह

कलापकालेन यवगोधूममाषाः सिद्धार्थकास्तथा १ अनुमानियानि भुज्यन्ते ते
नीवाराः शालयो वा केचित् शोठिधान्यमिति केचित् कलापः स स्मृतः १ अलिनीलरसैः
कर्माजैर्लोहसंकांसके थामपत्रं विवर्णानि लवणं नरगास्तथा २ सेकसेकोस्थ
वल्मादिमकरे सप्तमीस्थे च सर्वर्णाशुरुतथा तजेजं भेजं सुमविज्ञाणि हंसाश्चैव लोह
र्वः ३ पद्मसुक्ताफलादीनां द्रव्याणां मीनईश्वरः मत्स्याद्यं तत्सुक्तादिस्वेहानां हीरकस्य
च १ अथैतेषां शुभाशुभज्ञानार्थमाह काश्यपः चन्द्रः सप्तमद्वयेवाष्टौनवदिग्रुद्रगो
गुरुः यस्य राशेस्तद्द्रव्याणां वृद्धिदः स्मृतः १ शुक्रः षट्सप्तमस्थो वा हानिकृत्
वृद्धिदो मतः एकादशदशार्थाष्टसंस्थितः शशिजः शुभः २ पापास्त्रोपचयस्था
स्ववृद्धिं कुर्वन्ति नान्यथा १ आदित्याङ्गारकशनैश्चराउपचयस्थास्त्रिषडेकादशद
शमगताः वृद्धिं तद्राशिप्रोक्तद्रव्याणां वृद्धिं कुर्वन्ति अन्यथा तत्रातिरिक्तस्थिता
हानिप्रदा इति तत्र विशेषः राशेरनिष्टस्थानेषु पापाश्च सबला स्थिता ३ तद्द्रव्या
णां नाशकरा उद्धर्भाने भवेतिहि अनिष्टस्थानेषु उपचयव्यतिरिक्तेषु तद्द्रव्याणां रा

भो· ता· १५२

141

शिषोक्तद्रव्याणां तद्रव्यादुर्लभाभवंतिज्ञेयं २ इष्टस्थानेस्थितासौम्याबलिनोयेषु
राशिषु भवंतितद्रवाणांचद्रव्याणांशुभदास्मृताः ४ सौम्याबुधगुरुशुक्राः इष्टस्था
नेपूर्वंप्रोक्तेचतुःसप्तद्वीसादिके तद्द्रवानांराशिप्रोक्तानांवस्तूनां ४ किंचिद्वि
शेषांतरमाह वराहः गोचरपीडायामपिराशिर्बलिभिः शुभग्रहैर्दृष्टः पीडांनक
रोति तथाक्रूरैरेवंविपर्यासोजीवादीनांचतुरादीनिस्थानानिप्रोक्तानि तद्यति
रिक्तेष्वन्येषुस्थानेषुयदास्थिताभवेति तदागोचरपीडातत्संज्ञस्तस्यामपिराशिर्यदा
शुभग्रहैः बुधजीवशुक्रैर्बलिभिःसर्वार्येर्दृष्टोवलोकितोयदाभवति तदापीडांन
तथाकरोतिद्रव्याणितानिसमर्घाणितानिमहर्घाणिभवंतिसमानिभवंतीत्यर्थः
क्रूरैःपापग्रहैः बलवद्भिः गोचरपीडायांयदिदृष्टोमेर्दृष्टः पते तदाविपर्यासोविपरी
तोभवति तत्वोक्तद्रव्याणांमहर्घतादुर्लभत्वंचनभवतीतिज्ञातव्यं अथराशिसं
वत्सरचक्रं संचदृचक्रंविलिखेत्त्रिकोणेमेषादिभिर्द्वादशराशिभिश्चतस्रस्तर्भिर्भ
वतीहतानिर्घक्षवेधार्थंहेर्भूपतिसंगराय १ मीनाजयोर्हैश्चिकमेषयोश्चगोऽकुंभयो

गौं तनयोश्चवेधः पञ्चुर्थराश्यो कंघकंभयोः स्यात्कर्के श्वियोः
सिंहकुलीरयोस्तु २ क्रूरग्रहैर्भूपतिजन्मराशिर्विद्धो यदा यः स
मरस्तदा न यो ॥ सौम्यैर्यदा पार्थिवजन्मराशिर्विद्धः स सेथिर्नर
णस्तदानीं ३ युद्धाभिकोत्तीन्टपतिः सयस्य क्रूरैः प्रविद्धस्तवि
लैरविद्धं प्रस्यतं माजिसमन्टपो न कुर्यात् ४ सौम्यैः स्वपापैस्तथ
मिश्रखेटैर्वक्रातिचारास्तगतैः प्रविद्धे यदान्टपस्तैर्न रणस्तदा
वास्वस्तो भवेद्धैकतमः श्रपश्चेपत ५ जन्मर्क्षलग्नाराकुकुजार्कसौराः स्युः विग्रहो दीर्घ
रणाय राज्ञो देस्याविंतः सोम मतः स रेभ्यश्च देणा शुक्ताः शुभसेपिकृत्स्यात् ६ स्वखे
श्वगा जन्मग्रहैः समस्ता जयार्थमानाः स्यदसौख्यदाः स्युः सौम्यैर्न नीचर्क्षगतास्त सर्वे
योगाविभिः क्लेशधनक्षयाय ७ नैर्ऋदजन्मस्तदयान्वितो योद्रेष्काणभागेन न्टपजन्मरा
शौ तस्मिन्न्वविद्धे न शुभे स्तदानीं विद्धः शुभैः सविरितीष्टकालः ८ यस्यावनीशस्य
जन्मलग्नस्यामी प्रपश्येपत्स्वगृहोच्चसंस्थ्य जयेत्स राजा समरेति वीर्याद्तः श्वतीषा

भा·
ज्ञा·
१५२

धिमंगमेति ९ सूर्येणास्तैरेणाक्रान्तेनपुत्रकः पापैस्तिनोवास्वयमेवराज्ञः यदातितीशास्य
वजन्मपिसेवयस्यसुविंधयान्ससमेरेवभंग १० यदाभिहस्थान्त्यजन्मराशौदृष्टिः शुभस्थार्थ
सवोस्यदाः स्युः क्रूरैः सरोगारिभयार्थिनाशं क्लेशायसंमिश्रफलाययमिश्रे ११ पापैः प्र
विद्धसहितेनसमुद्रे मैषप्रतप्येन्त्यरपूतदेश्वरः नैपालगंगाक्तरतीरभुक्तियासोम्यै वासिनो
र्युतेसोख्यसमितहृद्विभाक् १२ क्रूरैः प्रविद्धेसहितेतितेहृवैयपराणामाव्रपयतिमध्य
देशाः दुर्भितचौरानलभूपविग्रहामीउप्रजानामनयाद्विशेषतः १३ सौम्यैः प्रवि
द्धेसहितेहृवैषणांभुङ्क्तेनिरातंकभयंतितीशः तेमंत्रवृष्टिः सकलंसमर्थैनीतिः स
मृद्धिः खलमध्यदेशा १४ प्राक्रन्तेनुरूपयागादाशेभलागगोटात्मध्यदेशः १४ क्रूरैः
प्रविद्धसहितेल्पयुत्सम्मागपावेपुंगोडदेशाः पराणामान्तापमियास्यजाखडुर्भि
तचौराभयतापमाययुः १५ पापैः प्रविद्धसहितेकलीरेकलिंगवक्रांककतिलंगदेशाः
तापत्स्यचक्रान्यरवक्रतोवाप्रजास्वडुर्भितगदातमाप्नुयुः १६ सौम्यैः प्रविद्धसहिते
कलीरेकलिंगवक्रांककतिलंगदेशाः कोशाम्बपतिर्द्विरदैः स्मृद्धिभाक्जनाः सभि

नार्थसस्वभागिनः १७ पापैः प्रविद्धे सहिते मघे देकर्णाटविंध्याद्रिनिषाददेशपाः न
पे दक्षिणापरवक्ररोगैः सौम्यैः प्रविद्धे सस्यकोशवृद्धिभाक् १८ पापैः प्रविद्धे सहिते
वकन्यकाविशादिपंमालवयाम्यदेशपाः दुर्भिक्षरोगादिबलेन पीड्यन्ते सौम्यैर्युते तु को
श्री॰ शैः प्रवर्धयेत् १९ क्रूरैः प्रविद्धे सहिते तुलाधरे सपुष्करे सोमकगर्जराधिप नृपा
दक्षिणीनिगदेश संयुद्धे विद्धे युते लेम सभिदह्वाष्टिभाक् २० पापैः प्रविद्धे सहिते व
वृश्चिके समागमतीशिखु वितस्तितीरपाः दुर्भिक्षरोगारिबलेन पीड्यन्ते विद्धे युते सत्व
चैरैः समृद्धिभाक् पापैः प्रविद्धे सहिते धनुर्धरे तत्पे तद्गुरासानविपुष्कराधिपः दु
र्भिक्षरोगारिबलेन संयुद्धे विद्धे युते सौख्यसस्यवृष्टिवृद्धिभाक् पापैः प्रविद्धे सहि
ते मृगाख्ये काश्मीरजालंधरमद्रदेशपाः परागमाताप मुपैति सौम्यैर्विद्धे युते
लेमसस्वार्थवृद्धिभाक् पापैः प्रविद्धे सहिते च कुंभे कुलूतकेदारखशान्तरेशः
न पे दशातीनिगदैः स सौम्यैर्विद्धे युते वृद्धि सस्वार्थमेति २४ पापैः प्रविद्धे सहि
ते च मीनेन सौम्यखेटै हिमशैलदेशपाः प्रापीड्यन्ते वापरचक्ररोगैः सौम्यैः प्रविद्धे

भा.
ना.
१४३

सहितस्सद्विमाक २७ यंयंहिराशिंविचरेत्खराद्रः संवेधये वैशुभवेदशुभकः नसेव स्व॰
नसैवनिहंतिभूपान्देशान्वृष्टीनितिगदेस्तथार्किः २९ चारान्तकाद्दविजजन्मकेतु
मतिस्पर्शनदर्शनात्स्व उल्काभिपाता दुहल्लाद्दवीहृत्वारान्नमःपीडयतीहपिस्म ३०
मेषादिशुद्धेत्समंफलंस्यान्मिश्रंफलंमिश्रखगेःप्रदृष्टे, योगात्स्ववेधात्स्वशुभाशुभानां
सिंहादिराशेष्वेवफलंस्यात् ३६ संगृहीतार्थवाक्यानिफलंशोकंशुभाशुभे पंडि
तामीरचंदेनग्रहवेधवशादिह ३५ इतिभाविज्ञानेग्रहवेधान्शुभाशुभज्ञानप्रकरणं
१५ अथद्विग्रहयोगफलं तुरा तुधराहृयदैकत्रटश्यतेगगनेचरो दुर्भिक्षत्वमनावृष्टिः
सत्वंसत्वेनसंशयः १ शातु श्रर्कपुत्रोतु धन्यैवसैकराशिंसमाश्रितौ दुर्भिक्षंभवतितत्र
धान्यपूर्णमहीतलं २ मेरा भूमिपुत्रःसैंहिकेय एकराशौयदाभवेत् दुर्भिक्षंतत्रवि
ज्ञेयंभूतानांसर्वकारकं ३ स्वरा सूर्यसौरीयदेकत्रपितापुत्रौचसंयुतौ दुर्भिक्षंजाय
तेलोकेसत्यंवदतिज्योतिषं ४ मेशा मंगलःसूर्यपुत्रश्चैकराशौयदातदा मध्यमं
जायतेतत्र,किंचित्कालंसुभिक्षता ५ शामे वातसैन्यदासोरि भूमिपुत्रेणसंयुतः न

मेनन्नसंपूर्णः.

वर्षतितदामेघाःसमहानिश्चजायते ६ मंह भूमिपुत्रःगुरुश्चैवश्चैकराशौयदातदा मध्य
माजायतेवृष्टिःसर्वत्रमध्यमंभवेत् ७ एकराशौगतौह्वौतु ध्वंत्रगिरासुतौ तदामेघा यदा॰
नवर्षन्तिवर्षाकालेनसंशयः ८ वारुणेचयदाजीवश्चित्रायांधरणीसुतः नाशंयातिव
गोधूमःसर्वंसमूहवेता ९ शास्त्र अर्कपुत्रोभृगुश्चैवमेकराशिगतौयदि स्वभित्तेच
महावृष्टिस्तस्मिकालेनसंशयः १० मंवु भूमिजश्चेद्रपुत्रश्चश्चैकराशौयदास्थितौ स्वभि
त्तेचमहावृष्टिर्वर्षाकालेनसंशयः ११ शाश शनिराहूयदेकत्रभवेतांसहितौयदि सर्व
धान्यमहर्घत्वंराज्ञानोभयविह्वलाः १२ राश एकराशिंगतावेतौयदाराहुशनैश्चरौ ए
वंकर्तरियोगोयंभाषितोमुनिपुंगवैः १३ सूमं रोहनक्षत्रगावेतौयदासूर्यमहीसुतौ
मासंमहर्घतांयातिधान्यानिस्वस्थतापुनः १४ सूके भानुकेतूभरण्यांवैमहर्घवाय
दिसंस्थितौ लवणंमहर्घतांयातिसिंधुदेशोद्भवंतदा १५ मंसू स्वातिंयातियदाभौमा
रेवतींयातिभास्करः, चलवितोमहीपालप्रजानाशंप्रयातिच १६ शाहू अनुराधांगतः
सौरिर्ज्येष्ठायांवृहस्पतिः पश्चिमायांतदापुंडंप्रजानाशोभविष्यति १७ शास्य विश्वमेव

ता॰ ता॰ १५५

यदामंदः सप्तमर्क्षे यदा रविः तदा दृष्टो जलैः पूर्णा प्रजानां कदनं महत् १८ अवगर्क्षे यदा
क्रूरो ग्रहः कश्चित्समाश्रितः अन्नं महर्घतां याति गोभूमस्य विशेषतः १९ गामे हृषेगाहोम
भौमे च षष्ठे मासे महद्भयं भवत्यत्र न संदेहस्तदा दुर्भिक्षपीडनं २० मेषं यद्येकराशौ
क्षितिजः शशांको बृहस्पतिस्तदा जीवति निरीतितेन तदा भवेल्लोकसमृद्धनाहि समर्घयामेव
सल्लोत्सकाजनाः २१ कुंभे एकत्र संस्थौ भस्यु भूमिपुत्रोत्तदा महीवातविदाहयुक्ता २२ वृ
षे गुरुशुक्रावेकराशिगतौ दुर्भिक्षकारकौ युद्धं भवति सर्वत्र व्याधयश्चैव महद्भयं २३
वृषा यदा विशाखा समागते हैंद्रमैत्रौ सत स्वभानोर्देहनक्षेयानः तदा प्रजानामनयोनिवो
रः पुरः अभेदेरागतयोर्भमिकं २४ पुरप्रभेदइति तयोरेकभेन नक्षत्रं गतयोः सतोर्नगरभे
दः भंगो भवतीत्यर्थः २४ पराशरस्य कृत्तिकायां शनिर्यातो विशाखायां बृहस्पतिः ति
ष्ये यदा तदा घोरः प्रजानामनयो भवेत् २५ एकमासायनस्तत्रे टपते गुरापपदि अन्यो
न्यभेदं जानीयात्तदा पुरनिवासिनां २६ सूर्या मिथुनैव यदा भानुः केन्मायां सिंहकाः स्वतः
धान्यानि यानि सर्वाणि तानि यांति महर्घतां २७ जामित्रे गुरुशुक्रौ च जामित्रे केग्रहश्चपि

जामित्रे वृषे पानीनां सा न तदा हृष्टिजनस्तथं २८ शा२ यदा च सौरः स्वराजमंत्रीयं देकरा
शौ समवस्थितौ हि अवंतिलंकापुरमध्यदेशे तत्र थाभयं शास्त्रभयं जनानां २९ मेषस्थ
स्थिकयोः सौम्ये महर्घत्वं वस्तुष्यदा धान्यमहर्घत्वं नो याति नात्र कार्या विचारणा ३० शाश्च
स्तूर्यपुत्रो भृगुश्चैव कर्कराशौ यदा स्थितौ सुभिक्षं जायते लोके षण्मासं नात्र संशयः
ग्र॰ ३१ तुलायां गतः शुक्रो मकरायां च गुरुर्यदा पीडा करोति सूनां च पश्चान्मेघो न दृश्य
ते ३२ मीन स्वातौ स्थितो यदा सौम्यो रेवत्यां च गतो रविः चलते न च भूपालो नात्र कार्या वि
चारणा ३३ स्त्रश्च आदित्यस्य मघायां यातः शुक्रश्चैव यदा स्थितः, सर्वधान्यमहर्घत्वं नात्र
कार्या विचारणा ३४ शा२ उत्तरायां च यदा सौरिः सप्तमस्थश्च भास्करः पानीयं विलयं या
ति पवनाग्निभृता मही मेषा भूमिजः सौरि शुक्रश्चैव धनिष्ठायां गतो यदि गर्जते मेघ हवामेज्ञा
न वर्षति तोयबिंदुर्न दृश्यते ३५ मेषा ऊर्जो भवति विज्ञायां शानिःपातमिष्टो गतः म
हर्घं मन्त्र गौ धूमं मूप भापादच लक्ष्ये ३७ मेस्य भानुर्बुधश्च मेषे च हर्षे भूमिसुतो भवेत्
भूपतेश्च भवेद्व्याधिर्लोकानां च महद्भयं ३८ स्वमे मेष समाश्रितो भानुः पुष्टे चैव यदा

वैस्यात्॰

भविष्यंतितनसंशयः

भौ॰ ता॰ १४५

सतः सयथापिपुताःलोकाः शाह गुरुपुत्रः शनिर्वक्रं करोतिवय
दातदा नवमासंवगोधूमतिलतैलमहर्घता ४० शनु शुक्रेत्रगतः सौरिःगुरुक्षेत्रेव
संस्थितः पादशेषाभवेत्पृथ्वीमांसशोणितकर्दमा ४१ शनेः शनिभौमौयदासेवमेष
राशिप्रतिष्ठितौ सुभिक्षंचमहद्वृष्टिर्भयरोगविवर्जिता ४२ सूत्रु यदाचभास्करस्तथावे
कराशिंसमाश्रितौ तदामहीचपीडेत तस्करैर्वोपरिरोगतः महर्घाणिचधान्यानिस
र्वत्रोपद्रवंभवेत् मेघानैवप्रवर्षन्तिहाहाकारकराजनाः ४४ सूत्रु य कालेगुरुस्तु
क्रावेकराशौयदास्थितौ रुधिरेणजलेनैवपूरयंतेमहीतदा ४५ अथविग्रहयोग
फलं। बुधस्तु सं जन्मक्रमूमितनयाभुजगर्हेस्थितायदा नंदंतिलोकाःसुखिनःसुभिक्षे
जनयंतिहि १ मंगुरु महीसुतोदेवपुरोहितौगुरुर्यदेकर् तदासुभि २
क्षंचयवान्नसंग्रहेमासमेवतत्र्येविपुलस्थलाभः २ सूत्रुस्त अ येयानिदिवानाथःपृष्ठे
वभृगुनंदनः मध्येसोमसुतोयातिभवेदन्नमहर्घता ३ एकराशौराश्यंतरेक्रमः
३ सुवंरु राशिस्थःक्रौगतोवाग्रेबुधःपृष्ठेस्थितोयदि धनधान्यसंकुलाप्रथ्वीप्रजानंद

स्त्रसर्वतः शत्रुचं मूलेमंदेबुधःस्वामंमघायांचं इमाः स्थितः संग्रहात्सर्वथासीतां
लाभोभवतिनात्यथा ५ सूत्रं रविशुक्रोदेवपूज्यायदैकत्रसमाश्रिताः राज्यभ्रंशः
प्रजानाशःसर्वसस्यमहर्घता ६ सूत्रंमं रविभार्गवभौमाश्चराशिमेकंगतायदि
हुतेतैलसमूहानांमहर्घंचमहद्भयं सुषाढ शुक्रमंदौतजीवश्च यदैकत्रसमन्वि
ताः उत्तरस्यांदिशितदाप्रजाक्रंदतिनिस्वशः ८ यवान्नगुडवस्त्राणांसंग्रहेचकृतेसति
लाभस्त्वलभतेशीघ्रंनात्रकार्याविचारणा ९ सूत्रंचहू रविचंद्रौयदाजीवशुक्रराशिंस
लाभस्तु माश्रितः [illegible] समग्रेमासेयवगुडादिविक्रयात् १० रविचंद्रौदेवपूज्य शुक्रराशिंग
तायदा तदावसमुद्रेमासे [illegible] ११ वस्त्रान्नसंग्रहाद्वैवलाभनववृ
गतेचाल्पदिने लंभवेत् जनेदेशेपीडास्यात्त्रित्रिमितेववदेत्सुधीः सूत्रंमंश शुक्रोवाभूमिजःसौरिरेक
सदा त्रमिलितायदा लेके त्रसर्ववधानितवमिदाहोभवेद्ध्रुवं १२ सूत्रंमंश हुषेभानुःकुजःसौ
रिस्तदायुद्धं समादिशेत् दुर्भिक्षंचप्रजापीडामेघावर्षतिनोजलं ग्रहेशानेश्वरोयाति
रविर्मध्येतुभूमिजः भारतेचतथावेडेजीवंतिविरलाजनाः १४ शाहुमे मीनराशिं
ततः कुजः

भौ- गते मंदे कर्कटस्थे ह्य बृहस्पतौ तुलाराशिंगते भौमे तदा दुर्भिक्षमादिशेत् मंकेस्तु भौमके
सौ- तुंभे गुरौ चैव तुलाराशिं समाश्रिताः तदा युद्धं महाघोरं राज्ञां चैव परस्परं चेत्सुमं चेद्रमां
१४९ शैव परास्तता यदा मीनराशिमुपयांति चेत्तदा दुर्भिक्षं भवति सर्वं धान्यं कंवा देश्वनत्र
लेषु मुंचते १८ शनाह [illegible] स्वजनाः सखा [illegible]
४ पाषाणजातिसलमं भवेत्तदा समर्घं धान्यं स्वर्णहेम महोत्सवाः १९ हमंसु स [illegible] सु
कैश्चितिनं दत्तो वा [illegible] दुर्भिक्षमतो भूमि [illegible] कंष्ट मासे च तथैव वृ-१
ह्लंचलामे मंसुस्तु २० मकरस्थे च माहेये बृषस्थे च दिवाकरे ज्येष्ठा मूला गते शुक्रे सा
६ वि. मुद्रे [illegible] पिशुना [illegible] ते २१ मंसुश मघायां भूमिपुत्रस्य चित्रायां भृगुनंदनः रोहिण्यां च ग
तः सौरी सर्वसस्य विनाशकाः २२ शास्तु एकत्र शनिसुक्रौ च एष्ट्रे चंद्रसुतो यदा सुभि
क्षं भवति तत्र धान्यपूर्णे महीतले शहमे यदि सौरि बृहस्पति भूमिसुता उदयंति के सुसमीचीनं
मात्क्रमराशिगताः धनधान्यहिरण्यपीडकराः लयं यांति महीपतिछत्रधराः २४ शा
ने स्वरो भवेदा दोग रुम धांतभूमिजः विराशै त्रिग्रहे योगे म्रियंते बहवो जनाः २५ मू

शलोनामयोगोयं दुष्टकालं करोति च जीवंति विरला जीवा त्रिलोके चलनं भवेत् श
त्रुवे मूलं मेदो बुधः स्वातिमघयोर्वै चंद्रमाः स्थिताः सग्रहाः सर्वधान्यानामर्घलाभस्तत
गुणः सूर्यश्च एकराशिं यदा यांति रविराहुशनैश्चराः दुर्भिक्षं विग्रहं चौरं छत्रभंगा
स्तु जायते. २८ शुक्रश्च भृगुभौमौ तु बुधश्चैव मकराशिं यदा गताः जलहानिर्महावायुभ
यं चैव परस्परं २९ शनिश्च मंदस्तेत्रे यदा संति मंदराहुबुधास्तदा चतुष्पदानां नाशश्च
द्विपदानां च जायते ३० शनिश्च एकत्र शनिशुक्रौ च पृष्ठे चंद्रस्ततो भवेत् सुभिक्षं भवति
तत्र धान्यपूर्णा महीतले ३१ मंगलश्च मंगलो राहुशुक्रौ च स्थिता यदि त्रयस्त्विमे परस्परं
न्त्येव युद्धं कुर्वंति रुधिरैः पूर्यते मही ३२ सूर्यश्च रवीराहुभृगुश्चैव त्रिकराशौ यदा तदा सुभि
क्षं तथा स्यात् एवं लोकानां च महोत्सवः सूर्यश्च सूर्यसौरिबुधाश्चैव यदैकत्र स्थिताह्व
यः सुभिक्षं भवति तत्र जलसस्या मही भवेत् ३४ बुधश्च चंद्रपुत्रो भृगुराहू यदि तमि
लिताश्च यः सुभिक्षं लोकसामान्यं स्वल्पकालविशेषतः ३५ बृहस्पतेश्च चंद्रात्मजो देवपू
ज्यो भृगुपुत्रेण संयुतो मध्यमा जायते वृष्टिः समर्घं च मध्यमं भवेत् सूर्यश्च सूर्यो बुधो राहु

भा
ज्यो·
१५७

रुक्षैर्वयदि वा मिलिता स्वयः सभिक्षं भवति तत्र नात्र कार्या विचारणा ३८ सूर्मेत्रु सूर्यभौ
मजुधा श्चैव त्रयो यत्र च संस्थिताः दुर्भिक्षं भवति तत्र विरोधोस्ति निमंडले र वी दुवुधसं
योगे सर्वधान्यमहर्घता मध्यमा जायते वृष्टि विक्रये लाभमादिशेत् मेष्ठके ३९ भूमि
सुते या भृगुश्चैव केतुश्च मिलिता स्वयः महर्घं जायते चात्र लोको व्यवहारवर्जितः ४०
मेषस्था भूमिपुत्रो भृगुराहुः संगतास्त्रयो यदा सुभिक्षं जायते तत्र विग्रहं जायते ४१
सृहुष्ठ रविजगुरुयोगेन मध्यमा फललाभता कस्मिन्काले सुभिक्षं स्यात्स्वल्पकाले
वर्षाभवेन् सूतुवा सूर्ययुधौ यदा देवैः सैंहिकेयेन संयुतौ महर्घं जायते चात्र कर्पास
सर्वं वस्त्रयोः मेष्ठुस्थ भूमिपुत्रो गुरुर्यत्र भृगुपुत्रेण संयुतौ सुभिक्षं च महावृष्टि र्लोक
वृद्धिकारिणी सु .... ४४ मेषुस्थ भूमिजमंदपुत्र स्थगुरु यत्र त्रयस्थिताः सुभिक्षं निर्विरोधश्च
महानंदः प्रवर्तते सूत्र्वस्थ देवमंत्रिरवी होतौ देसपुत्रेन संयुतौ एकार्णवा भवेत्पृथ्वी
वर्षाकालेन संशयः ४५ समर्घं समता त्वेयाविरोधोस्ति निमंडले चंष्ठुस्थ यदा सोमस्थ
पुत्रो वा देवता नां गुरो स्थितः एकराशिं यदा यांति रूर्वंमे कार्यं वामहे ४६ अष्टचतुर्य

त्र्योगफलं सूर्यमंशुकं भानुर्भौमो भृगुस्त्वेव शनिस्तत्रैव यदा त्रयः निशापतिर्भवेत्तत्र तदा
दुर्भिक्षतो भयं १ सूर्यो भौमबुधास्तत्र शनिश्च मिलिता यदा अश्वं मकरे चेत्तां घातिर्भवेत्सुभी
क्षिं तदा भवेत् २ सूर्यांशमेषु मेषशनैश्चरो भानुर्भार्गवो भूमिजः स्थितः दुर्भिक्षं च प्रजापी
डा तदा पृथ्वी भयाकुला ३ तृषु मेष गुरुशुक्रौ तथा भौमः शनिस्तत्रैव यदा शनिः भृगु
स्तत्रैव शनिश्चैव तदा संहरते प्रजाः ४ सूर्यां मेषा रविराहू कुजः सौरी एकराशौ यदा तदा
दुर्भिक्षं विग्रहं घोरं भयं रोगं परस्परं ५ तुला सूर्ये एकत्र बुधशुक्राभ्यां यदा भानुमहीसुतौ
तस्मिन्काले च दुर्भिक्षं खंडं खंडं च वर्षते ६ राशं सूर्यं भौमस्तत्रैव यदा सन्ति राहु भौमार्कि
भार्गवः षण्मासेषु उत्कर्षा सत्हृतत्ती रमहर्घता ७ सूर्यमेषु आदित्य गुरुशुक्रा स्वभू
मिपुत्रस्तथैव च एकत्र यदि दृश्यन्ते सर्वधान्यमहर्घता ८ सूर्यं मेषु मेषशनैश्चरो भा
नुर्भार्गवो भूमिजो यदा एकार्णवा भवेत्पृथ्वी दुर्भिक्षं तत्र जायते ९ मेषवृषश कुजस्त
जीवरविजा शुक्रस्य अग्रेसरा यदि दुर्भिक्षं वा शुभमरणं जलनाशकरा सदा १० सूर्यांशं म
रविराहु शनैश्चर भूमिसुता विचरंति क्रमात्क्रमराशिपुताः धनधान्यहिरण्य दिना

सप्तमीचेतो
पत्र

भा
रा
१४८

सुयमपि

गाः लयं यांति महीपालिकच्छत्रधराः ११ रविराहुशनैश्चरभूमिसुताः कर्कटे च गृहे यदि स
वे युताः लयं यांति महीपालिकच्छत्रधराः देवेनाखिंडितनवर्षंति मूत्र जलं १२ सूर्यबुधरा सूर्य
तभृगुपुत्राश्च मेषे कैयसमन्विताः दुर्भिक्षं भवेन्नेत्रसर्ववस्त्रमहर्घता १३ सूर्यबुधश
भृगुबुधाश्चैव रविजेन समन्विताः मध्यमा जायते वृष्टिः सर्वधान्यं समं भवेत् सूर्य
बुध सूर्य गुरु बुधाय त्र भृगुपुत्र समन्विताः सुभिक्षं च महावृष्टिः प्रजाराजा सुफला भवेत्
१४ सूर्यबुध रवि भौमबुधाय त्र गुरु स्तत्रैव संस्थितः सुभिक्षं बहुपूर्णानां मध्यम
फलं बुधरवेः बुधशुक्रो य देकत्र गुरुणा च समन्वितौ चंद्रयोगे तथा काले जायते
छिकतमा १७ सूर्यबुधशुक्रे याति दिवानाथः एष्टे च भृगुनंदनः मध्ये सोमसुतो
स्य भवमेव सुभिक्षता मेषशुक्र शनि भौमबुधाश्चैव भृगुपुत्रेण संगताः एकत्र यदि
दृष्यते त्पतेल्लत्र विनश्यति १९ शुक्रमंद शुक्रमंदारजीवाश्च यदा च मिलिता स्युः उत्त
रस्यां दिशि नदा प्रजाक्रंदंति निसशः २० यवान्नमुद्गवस्त्राणां संग्रहे च कृते सति भवेद्व
र्गुणलाभो मासैर्लं वषष्टके हस्तमेष गुरुशुक्रौ तथा भौमः शनिस्तत्रैव यदा तथा

मगते त्रेशा निश्चैवतदा संहरते प्रजा २२ अथ पंचग्रहयोगफलं सूर्यशुक्रशशा सूर्येज्य
कविमंदाश्च राहुरेकत्र संस्थिताः मेघाजलं प्रमंचति सर्वधान्यमहर्घता १ सूर्यबुधशारा
रविजगुरुमंदाश्च राहुशुक्रा यदास्थिताः सुभिक्षं क्षेममारोग्यं तस्मिन्काले न संशयः
२ मंगलचंद्रबुध कुजार्केंदुज्ञजीवाश्च सिंहराशिंगता यदि छत्रभंगः प्रजानाशो भयपु
नश्चमेदिनी मंदबुधशशि भूमिपुत्रस्तथा सौरिः शुक्रोपि निर्जरागुरुः एकत्र यदि दृश्य
न्ते न्दपलत्र विनश्यति ४ शशिबुधमंदं शनिशुक्रजीवाधरणीसुतेंदु यदि चैकराशिंप्र
गता स्युः पंचक्रमहीनमेघाः कृषिसर्वनष्टा कर्पूरकुंकुमसुगामदमहर्घ ५ बुधशु
क्रा गुरुशुक्रसौरिबुधसिंहकेयाः ग्रहायदा पंचवश्यवस्थितास्तु जनदेशपीडादुर्भि
क्षमेघास्तत्र सर्वधान्यमहर्घवत्सं ६ सूर्यचंद्रबुध रविजचंद्रागुरुभार्गवोवयद्येक
राशौ निष्ठंति पंचधनधान्यगोभिः सजलाचहृष्टिः किं विद्रवेद्राजभयं नराणां बुधशु
क्रशामं जीवार्कशुक्रारविनंदनश्चपृथ्वीसुतो यदि चैकराशौ भूपालकष्टं जनदेश
पीडा धान्यं च सर्वं च बहुलसमर्घं ७ सूर्यमंगलचंद्रशा रविमंगलसंशुक्राद्बुधचंद्रशानैश्चराः

यसम्पैचीना

वै.

यद्येकराशौमिलितास्तदा पदत्तिणेसंतयः ४ भुशागास्तमं गुरुलेत्रेमत्गुरुश्चेवरविराहून
भा· प्यास्थितो रविभौमौयदेकत्रतदासंहरतेप्रजा मंमसूचंद्रबुद्ध ऊजार्कैर्तुबुधाजीवसिंह
लो· राशौस्थितायदि दुर्भिक्षंचप्रजाकष्टंछत्रभंगोभवेद्ध्रुवं सतल्मुराशौ ग्रादित्यगुरुशुक्राश्च
१५५ मैहकेयशनैश्चरो एकराशौयदायांतिसुभिक्षमेवतुकलौ १२ मेषासल्मुह भूमिपुत्रः
ग्रहसात्रिकृद्या शनिःसूर्यः शुक्रो [illegible] एकत्रयदिदृश्यंतेतत्पलत्रविनश्यति १२ हेमुहेशरा
गुरुशुक्रबुधाःसौरिश्चैकराशौतमोयदा दुर्भिक्षंविग्रहंरोगंदेयात्तुनांचमहर्घता हेमु
सूर्यचंद्र गुरुशुक्रौरवौडुत्रासैकराशौभवंतिचेत् सहाष्टिश्चापिदुर्भिक्षंजायतेनात्रसं
शयः हेसूशुशामे जीवार्कशुक्रा रविनंदनोवाष्टप्धीसुनोवायदिचैकराशौ भूपाल
कष्टंजनदेशपीडायथास्यमहर्घंचतु [illegible] १९ ग्रथग्रहद्वयग्रहयोगफले सुरामेचंशुशारु
भवेत्तु सर्वम् विराहुऊजाश्चैवशशिशुक्रशनैश्चराः एकराशौयदायांतिसर्वदेशोविनश्यति १ सू
मेतुरावेशा रविरंगारकौराहुःशशिबुधशनैश्चराः एकराशौयदायांतिदत्तिणेचल्प
तयः २ रासूशामेचंह राहुकेशानिभौमाश्चशशांकोनिर्जरागुरुः एकराशौयदायांतिकालोभवति
निश्चितं

तदा च राजभंगः स्याद्भयभीता च मेदिनी उत्तरे छत्रभंगश्च नात्र कार्या विचारणा षट्
शांतेषु सर्वे एकत्र च गुरुः सौरो कुजे सोमस्य रवी दिवः भयभीताः प्रजाः सर्वा राजा याथा
तथैव व्रजेत् अथ समस्तग्रहयोगफलं रामेशस्तेषु स्थसर्वे राहुर्मंदो महीजो रविर्बु
धश्च गुरुः वा कान्तिश्च इत्योगे यद्येवं चैकराशौ ग्रहगणसहिता यस्य कस्यापि काले चरणं
हाहाभूतं समस्तं ज्वलति पुरवरं छत्रभंगोत्रपाणां प्रालेयं भूमिकंपो मनुजनलयक
दोगः रं सर्वसंहारमेव २ अष्टौ ग्रहा यदा चैवमेकराशिं समाश्रिता छत्रभंगो महामारी
रौद्रं नेच भयं परं २ तदा सकलवस्तूनां जायते च महर्घता विवाहे मंगले चैव वंद
ति मुनिपुंगवाः अथ ग्रहस्थितिः शुक्रस्ते ३ कुजे सोमे सर्वधान्य महर्घता य
दि तिष्ठति भौमस्य स्ते ३ कोपि ग्रहस्तदा २ षण्मासं तत्र धान्यानां जायते च महर्घता
वेदे च दिननाथे च सर्वदा च शुभं भवेत् २ षण्मासे हि सर्वधान्यं महर्घं राजविग्रहः
बुधस्ते ३ रवौ चंद्रे विरोधः सर्वभूभुजां त्रिमासं तत्र धान्यानां पंचमासे प्रजायते शुक्र
स्ते ३ बुधे चंद्रे चंद्रस्ते ३ स्तगोः स्मृते ४ पाठं ज्ञानां भवेद्वृद्धिर्धान्यानां च महर्घता रवि

भा॰ क्षेत्रेस्त्रग्पुत्रेपशूनांचमहर्घता ५ बुधक्षेत्रेशनौचंद्रेसमधान्यमहर्घता शुक्रक्षे
ज्ञा॰ ६॰ त्रेगुरौभौमेकर्पासादिमहर्घता भौमक्षेत्रेशनौराहौताम्रादीनांमहर्घता शनिक्षेत्रे
१५॰ शनौराहौसमित्रेचंद्रभास्करे ७ पशुनाशोधान्यवृद्धिर्गजानांमहर्घता गुरुक्षेत्रे
शनौराहौपशुनाशस्तृणक्षयः ८ भौमेराज्ञांविरोधःस्याद्बुधेवृद्धिश्चभूयसी गुरु
150 क्षेत्रेयदासंतिराहुभौमार्कभार्गवाः ९ धान्यासंगुडकर्पासघृततैलमहर्घता मं
दक्षेत्रेयदासंतिशुक्रराहुबुधास्तथा चतुष्पदानांनाशःस्याद्द्विपदानांचजायते भौ
मक्षेत्रेयदासंतिशुक्रभौमनिशाकराः ११ तदाशुक्लापशूनांचशंखरत्नादिमहर्घता
भौमक्षेत्रेभार्गवेचधान्यानांचमहर्घता १२ शनिक्षेत्रेचंद्रसूर्यौवस्त्राणांचमहर्घता
शुक्रभौमौगुरुक्षेत्रेप्रजापीडाचजायते यत्रपश्यन्तिसंयोगोसमस्तफलमुदाहृतं ग्रह
राशिसमायोगेफलमेतत्प्रकीर्तितं १४ अथग्रहक्षेत्रोदयः चंद्रोदयोभौमक्षेत्रेतथा
न्यसमृद्धये चंद्रोदयेभृगोःक्षेत्रेस्वल्पावृद्धिःक्रयाणके १ प्रजापीडाबुधक्षेत्रेसोमशु
क्रोदयोभवेत् २ रविक्षेत्रेतलावृद्धिःशनिसोमभृगोदये २ चंद्रक्षेत्रेशुक्रचंद्रबुधाना

मृद्यो भवेत् षण्मासैस्याद्वुङ्भिंत्तमतिहृष्टिश्चजायते ३ दितौ चबुधतैत्रेयदि राहु
शनैश्चरौ पश्तुतथः प्रजापीशधामानौ च महद्वेता ४ शुक्रसैत्रे सोमसूर्यसूर्यपुत्रो
दयो भवेत् हृतानां च नदाहृहिर्गुडनां च सवासंसा ५ यदासमुदयेयातिशानि चैत्रे
शनैश्चरः तदा वत्सगकाष्ठानां लोहानां च महर्घता ६ इति श्रीमज्योतिःशास्त्रविशा
रदेन लोमशगोत्रकेन पंडितामीरचंद्रेन संग्रथिते भाविज्ञाननामके ग्रंथे ह्विग्रहा
दिसंयोगवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं १९ अथ परिपाककालनिरूपणं शुभाशु
भफलं भानोः दशपुंसेवपंचभिः चंद्रमासिकारदे यं वक्रोत्क्रम लज्ज जस्य च १ सूर्यस्य
श्चार्कचारोक्तं शुभम शुभं वा फलं पंचदशभिर्दिनैर्भवति चंद्रस्य मासेन भौमस्य च
कृकयितः तद्वक्रतुष्मामित्यादि १ यावद्दृश्ये बुधस्यस्यात्फलकालः स एव हि फलं
वर्षेण जीवस्य षड्भिर्मासैः सितस्य च २ शनेस्तु वर्षेणोज्ञेयं राहोर्वर्षार्धतो वदेत् सूर्य
ग्रहे फलं वर्षाद्विशेषात् तद्धि निश्चयेत् ३ गर्गः चंद्रे पंचमसमासे तमासे चैकादशे यवा
सप्तादशे वा सूर्यस्य ग्रहणं तत्फलं यात् न १ चंद्रग्रहणस्य पंचमासे फलं सूर्यग्रहणस्य

भा॰ ज्यो॰ १५१

एकादशेमासेसप्तदशेवा १ वज्रकीलकयोःसद्यःफलंज्ञेयंविवस्वतः॥ वराहः त्रिभिरे
वधूमकेतोर्मासैः श्वेतस्यसप्तरात्रात्तु समाहान्परिवेषेंद्रचापसंध्याभ्रसूचीनां १ शीतो
ष्णविपर्यासः फलपुष्पमकालजं दिशांदाहः, स्थिरचरयोरन्यत्वंप्रसूतिविकृतिश्च
षण्मासात् २ यत्कर्मनकरोतिनिष्कृतंतत्कर्मकारणे अकरणकरणाद्वापिश्रशोषा
नांचशोषणं १ स्रोतसांतुप्रतीपेनगगनेइंद्रदर्शने शोषोवापिजलाधिकेह्रदादी
नांचदृश्यते १ एतेषांफलपाकःषण्मासात्स्वदेवस्थपीः १ वराहः स्तंभकुसूलार्चा
नांजल्पितरुदितप्रकल्पितस्वेदाः, मासत्रयेणकलहेंद्रचापनिर्घातपाकाश्च १
कुसूलंमरणमयंयत्रान्नादिकंस्थाप्यते अर्चाप्रतिमाएतासांजल्पितंसंभाषणं रुदितम
श्रुविमोचनंप्रकल्पितंचलनंस्वेदोघर्मः एतेसर्वेमासत्रयेणपच्यंते इंद्रचापस्यफलं
संप्ताहाद्यदि एतेसर्वेमासत्रयेणपच्यंते इंद्रचापस्यफलंसप्ताहाद्यदिनभवतित
दामासत्रयेणफलपाकः १ टीका॥ खपतीमत्तकोरगवाकुलेषुमृगविहंगविरुतेचलो
ष्टस्यचाप्सुतरणेत्रिभिरेवविपच्यंतेमासैः १ प्रसवःसुतानामन्यापवन्यानांग्रामसंप्रवे

शस्य मधुनिलयतोरणेंद्रध्वजावर्षात्समाधि काद्दा, मधुनिर्यमत्तिकास्थानेंद्रिदध्वज
शिंद्रयष्टिः ४ गोमायुर्गर्दभसंचोदशाह्निकः सप्तवत्सर्वरवः आक्रुष्टपक्वफलं वल्मीके
विदरणं च भुवः ५ दशाह्निकः दशभिर्दिनैः पच्यते अनाहतस्य तूर्यस्य शब्दः आहत
तस्य निःस्वनं वा सद्यस्तस्मिन्नेव दिने आक्रुष्टं शयनमपि सद्यः पच्यते वल्मीकोवि
दरणं च भुवः पक्वफलं ५ गर्गः वितिभूपहुताशो बुधफले पक्षैस्त्रिसप्तभिः आतपत्र
फलमासालेरणसैवमेवच १ वितियज्ञवितः भूयोयाज्ञकः हुताशोपि पक्षेणाय
हेमन्ततस्यार्थे त्रिभिर्मासैः फले १ ज्वलनं वा हुताशस्य घृततैलादि वर्षणे सद्य फल
प्रदं प्रोक्तं जनवादो र्धमासिके १ आदिनावस्यामांसरक्तान्नपानपुष्पफलपर्णाङ्कति
कास्तासां वर्षणं जनवादो जनेरपवादा १ जीवानां विकृते चैव पक्षैस्त्रिसप्तभिः फलं
ब्रूते वितिहुताशानां ध्वपस्यवतथैवच १ केषांचित्मते प्रोक्तं फलं पक्षैस्त्रिसप्तभिः वराहः
अस्पन्तविरुद्धानां स्वेस्फुः शब्दा वियति भूतानां मार्जारनकुलयोर्मूषिकेन संगमश्च मासेन १
अस्पन्तशब्दानां प्राणिनां प्रीतिः भूतानां प्राणिनां माकाशशब्दः १ गंधर्वपुरं मासादन्यत्सवैक

अंग

भा· सेहिरण्यविकृतिस्त्वध्वजवेश्मगोपुरधूमाकुलादिशश्चमासफलाः २ हिरण्यस्य विकृति
ज्ञा· रस्यच शीताध्वजपातौ भंगो वा पांशुनारजसा धूमेन वाकुला व्योमा दिशः सर्वे मासेन प
१५२ च्यन्ते २ अश्विन्यायोगतारा या उपसर्गेण वेतदा नवमासैः फलेत्तु यं भरण्या मासिकेन
अष्टभिः कृत्तिकायाः स्याद्रोहिण्याः दशभिः स्मृतं मृगशिरसस्तु मासेन षड्भिश्चार्द्राफले
भवेत् २ पुनर्वसोस्त्रिभिर्मासैः पुष्यस्यापि त्रिभिः फलं सद्यः फलप्रदात्तेयाश्लेषाज्योति
र्विवत्तोणेः १ मघायाश्चोपसर्गेण मासेन फलमादिशेत् सर्वो नरफलउपायोः षड्भिर्मासैः
फलं वदेत् हस्तस्य त्रिभिर्मासैश्चित्रायास्त्वार्थमासिकात् स्वातेस्तु चाष्टभिर्मासैर्विशा
खायास्त्रिभिस्तथा ४ षड्भिश्चैवानुराधायाः पाकेन ज्येष्ठमूलयोः आषाढे द्वे चतुर्भिः स्यात्स
द्यःपाकोभिजिन्मतः ६ श्रवणः सप्तभिर्मासैर्धनिष्ठाश्चाष्टभिः फलं ददाति वा उपसर्गेण
तुष्टापत्येशतभिषा ७ त्रिभिः पूर्वोत्तरे भाद्रे रेवती मासपंचकैः फलकालस्तु विज्ञेयोन
क्षत्राणां यथातथं ८ येषामत्र पाको नोक्तस्तेषां तद्भूकंपप्रकरणे प्रोक्तः तथापि हेमं
तर्मिशानिलस्थिर ग्निर्देवराट् समाहात् सद्यः फलति वर्कणों ये पुनकालो इनेत्युक्तः

थिन

वराहः निगदितसमये न दृश्यते चेदधिकतरं द्विगुणेप्यपचनेतत्न यदि न कनकरत्न
गोप्रदानेन उपशमितं विधिवद्द्विजेभ्यः शोभा १ यदि प्रोक्तकाले पाको न दृश्यते तदा
तस्माकमधिकतरं द्विगुणकाले पाकमायाति यदि शांत्या न शमितं तदा द्विगुणस
मयेप्यतीवाभ्यधिकं मतं पाकमायातीति ३ निभाविज्ञाने शुभाशुभपाककालज्ञा
नप्रकरणं १२ अथ सर्वोत्पात वर्जिते देशे पञ्चपार्श्वनिर्णयार्थं प्रतिवर्षं शुभाशुभज्ञा
नमाह यथांतरे भानोर्मेषप्रवेशोदयभवनपतिः सद्गुहोराश्वोत्तम स्थः स्वक्षेत्रे वा
पि केंद्रे शुभगगनचरैर्दृष्टपुंसोवलाढ्यः तस्मिन्वर्षे प्रकुर्याज्जगति शुभमलं स्वभूरिस
स्यसंहारिष्टिकूरः कूराद्दिनो वा दिशति स्वल्पमभयं कष्टमन्नं महर्घं १ मेषप्रवेशोदयतः स्व
राशेः केंद्रे शुभपापाड्यतीत्यशाले पापैर्ग्रहैर्दृष्टयुते च तस्मिन्वर्षे गदाग्निः प्रियम
नसुवृष्टिः २ ताकाक्रूहूशाशिभभा स्वदजप्रवेशलग्ने ग्रहाः शुभनत्र उर्मिज्ञतोभंगोरव्या
ताः पराग मात् ३ यासास्याहुरुमिर्वेला व्वितशुभैर्दृष्टा त्रसस्यंसस्व यादृष्टाखिलपापैर्मि
श्रैर्युतैः सोत्केति उर्मितभूः स्वकेंद्रे ष्टुखिले शुभनख्यादेशे शुभमेवं वपि स्यात्तामेव

भा
ज्ञा
१५१

समितमेवमस्तु भास्करेष्टे गोलसमदा ग्रंथांतरे अहमेद्वादशेवापि भवेयत्तुरराशितः
जगलग्नं तदाहानिर्नराणां नस्यन संशयः १ मेषार्कप्रवेशकालिकं लग्नं जगल्लग्नमिति य
वना वदंति वर्षलग्नाज्जन्मलग्नादपि फलमनिष्टं ज्ञेयं शिवषास्त्रे अर्ककांडे तथा वर्ष
वर्णास्वरं अर्ग्यमेलयेत् मासान्तरं पणपवर्णं प्रश्नमध्ये विनिक्षिपेत् १ हरेद्द्वादशभिर्भागैर्ज्ञा
नीयाद्वर्षनिर्णयं वैशाखं गणये द्विद्वान् विषमं हि समं ततः २ विषमे समर्घता मेति महा
र्घतं समे भवेत् ३ यस्मिन्मासे प्रश्नो हि तस्य मासस्य संख्या पणपवर्णे विक्रयवस्तूना
मक्षरसंख्या प्रश्नमध्ये प्रश्नाक्षरसंख्यानाम मिश्रयेत् ततो द्वादशभिर्भागैर्हारयेत्
शेषेण वर्षं जानीयात् अर्घं मूल्यं तत्तच्छेषं वैशाखं चैत्रमुपक्रम्य विषमं सममिति विद्वानाण
येत् विषमे शेषांके समर्घता मेति समे शेषांके महर्घतां वा तन्यथा एकशेषेन हृस्वो वै
त्रे समर्घता विशेषे वैशाखे एवं त्रिशेषे ज्येष्ठे च ततः शेषे आषाढे पंच शेषे श्रावणे षट्शे
षे भाद्रपदे एवं वर्षाभ्यंतरे समर्घादि ज्ञेयं ३ अ ए क च ट त प य शाः उत्तराः परिकीर्तिताः
ग्रामलिंगो भूमस्तु ज्ञाकर्णे सोजायते ततः आपेत्वि छ ट थ फ र षा अ य रा उदिता अमी ४ मु

ङ्गमाश्वनिलाख्यत्रस्त्रनसीवङ्गजायते ४ ओगजडदवलसा
उत्तरोत्तरसंज्ञिकाः ५ मस्तूरनिलयाम्नादिपत्रेचवङ्गजा
यते ६ ओत्रफठथभवहाविज्ञेया अथखाथखावर्नेलाको
दिहस्ताणालताकेदस्यसंभवः उऋऊअणनमाविज्ञेया
स्त्वनपुंसकाः उर्मिहंजायतेशीघ्रंनाम्निसंदेहकारकं यदिप्रश्नाक्षराणामुच्चारि
तेप्रथमाक्षरमुत्तरसंज्ञिकंवर्णेनदाशाल्यादीनांवृद्धिर्वाच्यएवमस्मत् ८ श्लेषा
स्वातिशाक्राईशात तारेयमाहूयंपंचचेद्रामुहूर्तानिषड्भान्येतानिकल्पयेत् य
तानिषष्ठमत्रयाणिपंचदशमुहूर्तानिदिशेत् षष्ठिदंडात्मकेनक्षत्रेचतद्दंडात्मके
नक्षत्रमुहूर्तेतेनक्षेयं ९ प्रजापत्योत्तराख्यविशाखावावपुनर्वसू पंचाणीति
मुहूर्तानित्रिंशत्संख्यापराणिच ११ त्रस्तभुक्तिप्रमाणेनमुहूर्तःस्वाशासंख्ययासं
क्रमेवर्ततेयल्लक्ष्येषखंडाशाकस्तथा १२ वर्षमासदिवसेषुगुरुसंक्रमवद्भोगा
कितेप्रहतेसमयेयस्मनक्षत्रस्ययावंतोदंडा भुक्तास्तावद्भिर्दंडैः मुहूर्तोभवति

भो॰ ज्यो॰ १५४ यथा स्वातिः पंचदशमुहूर्तात्मिका ततस्तनंदंडैरेको मुहूर्तः एवमितरेषां स्वल्पमुखा
केन ततत्रगतदंडानयनं यत् अत्राष्टभिर्भागहरणाच्छेषां
म॰ के सूर्यादिक्रमेणाहूतात्ज्ञातव्याः चंद्राशास्त्वंशद्भागक्रमे
ण भवतीति १२ ग्रहादीनां गुणपवसर्वेषां ग्रहकृतिर्दिशान्तदवाणा ५५ स्पो ९६ वे
दाश्च ज्ञातव्या सर्वदा बुधैः १२ ग्रहादीनां वर्षमासदिवसानां सर्वेषां सर्वप्रकारेण दि
शादिभागेन तत्कृतिः शुभाशुभदा ग्रंशेन गुणकारेण भवति वर्षस्य नंदवाणाः ५५
गुणा द्वन षष्टिगुणा इत्यर्थः मासस्य षोडशांकाः दिवसस्य वेदाश्च वाराः इति
सर्वे तो बुधैर्ज्ञातिर्विडिज्ञातव्याः तद्यथा बृहस्पतिवारेण गतप्रभवादिवर्ष
संख्या द्वन षष्ट्यंकैः ५५ गुणनीया चैत्रादिगतमाससंख्या षोडशभि दिनसं
ख्या चतुर्भिर्गुण्याः पुनरष्टभिर्भागेहृते शेषांकतः सूर्यादिसंख्याज्ञेया १६ अ
कदूपा स्वसमेके नैकतिथ्यपलक्षणा वह्निवाङ्गग्रहैर्हृत्वा ततत्र वसुदिवः स्वराः १४
षाः वेदैकसंख्या च द्वादशशुक्रमात् बुधैः सर्वदा तत्र विज्ञेया दग्धाशमकेराहृभिः ॥ १५

क्रमात्त्वेत्रादिमासेषु त्र्येकादयो गुणकाराः मासार्थं जिज्ञासायामेभिर्गुणकारैः पूर्वगु
णितं संगुण्य पाष्टभिर्भागे गृहीते सूर्यादिग्रहस्तत्र शम्पर्कराह्वनामेको ग्रहो भवति सम
सोऽष्टधा भवतीति २५ तत्त्वत्रिंशत्कुहाष्टैकं प्रकृतिः स्यात् कवर्गजा संख्या चैवं विधा ज्ञे
या शम्पारो दाहकौ सदा ॥ कृत्तलापष्टपुंगवह्निः पंचेन्दुभुवनानि च ॥ वादिसंख्या समाख्याता
दृश्यजीवार्कभूसुताः २७ धृतिपंचाग्निवह्नीन्दुभास्करा समरूपकं ॥ दादि
संख्या विजानीयाद् दृश्यजीवार्कराहुभिः २८ कृत्ता विश्वेश्वरास्त्रीणि वसु
पक्षगजेन्दवः ॥ तादिसंख्या समाख्याता शुक्रराहू च दाहकौ २९ षड्विंश
ज्ञानि वस्वब्धादशसमेन्दवो मताः संख्या पवर्गमात्रेयं शुक्रार्कौ दाह
कौ सदा २० भानि रुद्राः ग्रहा विंशत् तत्त्वाशा विंशभास्कराः यशावर्ग
गता संख्या दृश्यासा च शनौ स्थिते २० तत्त्वत्रिंशादिमादयो कवर्गादी
नां ज्ञेयाः एवं च कवर्गजा एवं विधा कवर्गजा संख्या त्र्येकमिलने कृ
ते ग्रहभिर्भागे दत्ते शेषांके सूर्यादिवर्तमानस्तत्र शम्पारोपदि भवत

भा०
ज्यो०
२५५

स्तदा दारुकोग्रन्ये श्रुदारुकाएवं सर्वत्र ज्ञातव्यं २० एवं नामात्तैर्वैः संख्या मात्रा संख्या
तत्येव च उभौ तौ योजयेद्राशीभवेत्तापएपत्तेपकौ २१ तद्दव्य नामात्तैरेषु या संख्या अत्र
पद कथिता तत्रैव मात्रा संख्या अकारादिषोडश संख्या अन्यतम संख्या समयेत दाप
एपत्तेपकौ भवेता २१ मासंक्रुराधिके रूपं देयमेकं ऋभाधिके नादेयं नाधिहतेर्वसौ
स्पक्रूरसमाश्रिते २२ सपादपि स्ववृत्तेन राशिमाने विधीयते ऋक्त पादेन राशीनां न
वांशो जायते ध्रुवं २३ चेदंशेन वांशके यत्र मुहूर्ते यत्र संक्रमः सयोज्य गुणयेत्सर्वं तद
हर्वार संख्यया तत्संख्या जयेन त्रप एपाद्ग्ये पुरोदिते त्रिभिस्त्र भागशेषेण द्वेयः पएपा
दिनिर्णयः २४ श्रेष्ठमध्याधमानिस्युः क्रमादेकादिनो वदेत् हानिः सामेन तथा वृद्धिर्द्व्या
र्वस्यापि जायते २५ वृद्धिराधिक्यं २६ लब्धं लब्धं पुनर्भाज्यं त्रिविधेवं त्रिसंख्यया हानिवृ
द्धिशका स्वैव्हं वर्तमानाव्रमानतः २७ त्रिभिर्हरणाद्व यल्लब्धं तत्पुनस्त्रिभिर्भाज्यं तेनापि
भागशेषेण एवं हृतापेत्ताहानिपत्ते हान्यंशका वृद्धिपत्ते लब्धं पुनस्त्रिभिर्भाज्यमव
शेषेण वृद्ध्यंशका भवंति एकशेषे एक भागहानिः द्विशेषे द्विभागहानिः एवं वृ

द्वावपि २८ गुरुसंक्रांतितोवर्षेमासेभास्करसंक्रमात् दिनेवारोदयादेवत्रिधाद
ब्दादिनिर्णयः २९ ग्रहसंख्याप्रमाणेनहानिवृद्धीशकास्ततः क्रूरसौम्यविभागेन
कर्तव्यासर्वदाबुधैः ३० देशाद्व्यान्तरेयत्रविद्धेस्वैदैःशुभाशुभैः सर्वतोभद्रचक्रेपि
विशेषाद्वशुभाशुभं ३१ देशकालेतथापात्रमितित्रितयार्थनिर्णयः चिंतनीयोविधा
नेनसर्वकालेविचक्षणैः देशोथमंडलेस्थानमितिदेशस्त्रिधोच्यते वर्षमासदिनैर्वे
तित्रिधाकालोपिकथ्यते धातुमूलंचजीवश्चत्रिधापात्रमितीरितं पूर्वोक्तखेचराणां
तुवक्ष्यामिस्वामिविचारात् ३४ देशेशा राहुमंदज्ञामंडल स्वामिनःपुनः, केतुसूर्य
सिताःस्थाननाथाश्चंद्रारचंद्रजाः वर्षेशाराहुकेत्वार्किज्ञेयोमासाधिपोगुरुः दिनाधि
पाःस्वींद्वारनिशानाथजभार्गवाः धात्वीशाःसौरिपातारजीवेशाइंदुसूरयः मूलेशाः
केतुशुक्रार्कीद्रनिपात्राधिपाग्रहाः ३३ पुंग्रहाराहुकेत्वर्कजीवभूमिसुताःमताः स्त्री
ग्रहौसितशशीनौबुधशनिसौम्यौनपुंसकौ ३८ सितेन्दुसितवर्णौशौरक्तेशौभौमभास्करौ
पीतेशौज्ञगुरूकृष्णनाथाःकेतुतमोर्कजाः ३९ ग्रहाश्चवक्रोदयस्वांशाग्रहोद्वेशुक्लोच्चयः

भा॰ देशादीनांसएकैकः स्वामीनास्मिन्युयेष्टुव वक्रोच्चगाः स्वहर्म्येषुपूर्णवीर्याग्रहोभवेत्
ना॰ नदग्रहषुगोविटेवलंत्रैराशिकेमते ४२ उच्चस्वस्थेवलंपूर्णंनीचाणस्थेवलंदलं त्रै
१५८ राशिकवशात्तेय मंतरेतवलंवुधैः ४३ एवंदेशाधिनाथायेग्रहवेधेव्यवस्थिताः
स्वस्वदःशत्रवोमध्यास्थितनीयाःप्रयत्नतः स्वमित्रसमशत्रूणांवेधेदेशादिभुक्तभात्
दै॰१ शुभग्रहःशुभंदत्तेचत्वारि[illegible]कपादकैः ४४ उक्तेडष्ग्रहःऋर्यादेकद्वित्रिचतष्पदैः
देशाधिपतिर्वेधकर्तायदिदेशराशिपतिर्भवति सचशुभस्तदाचतुर्भिःपादैःशुभंदे
शस्यदत्तेमित्रस्त्रिभिः पादैःशुभंकरोतिसमश्चेत् द्विचरणेनशत्रुश्चेत्पादेनेतिप
वंवर्षमासदिनानांशुभग्रहविचारेणशुभंतथाधान्यादीनां २ विद्धंपूर्णदृशापश्य
न्नपादेनफलंग्रहः दृष्टिवेधेयथार्थंवेवाच्यंदृष्टनुमानतः ४५ अकालफलपुष्पा
दिवृत्तानांयत्रजायते दुर्भिक्षंतेगारवंतत्रस्वजातेर्मांसभक्षणैः ४६ निर्घातोभूमिकंप
श्चपांशुवृष्टिर्निरंतरं ऋतौविपर्ययेयातद्दुर्भिक्षंतत्रमंडले परचक्रागमोयत्रविग्रह
श्चस्वराजके अनावृष्टिरजःपातोदुर्भिक्षंतत्रदारुणं ४७ इत्यरिष्टविनिर्मुक्तेदेशेस

र्वसुखोक्तिते गणितार्थंवदेद्विद्वान्शुभंवायदिवाशुभं ४९ इतिभाविज्ञानेगणि
ताध्ये निर्णयः अथसर्वतोभद्रचक्रं अथातःसंप्रवक्ष्यामिचक्रंत्रैलोक्यदीपकं विख्यातं
सर्वतोभद्रंसद्यःप्रत्ययकारकं १ ऊर्ध्वगादशविन्यस्यतिर्यग्रेखास्तथादश एकाशी
तिपदंचक्रंजायतेनात्रसंशयः २ अकारादिस्वराःकोष्ठेईशादौविदिशिक्रमात् सृ
ष्टिमार्गेणदातव्याःषोडशैवचतुर्भ्रमे ३ कृत्तिकादीनिधिष्ण्यानिपूर्वाशादौलिखेद्बुधः
सप्तसप्तक्रमादेतान्यष्टाविंशतिसंख्यया ४ अवकहडादिशिप्राच्यांमटपरतास्तद
क्षिणे नयभजखास्तुवारुण्यांगसदचलाश्चउत्तरे ५ अयस्त्वेकोवृषाद्याश्चपूर्वाशा
दिषु संस्थिताः राशयोद्वादशैवैतेवृषाद्याःसृष्टिमार्गेणः ६ शेषेषुकोष्ठकेष्वे
वंनंदादितिथिपंचकं वाराणांसप्तकंलेख्यंभौमाद्यंचक्रमेणव ७ इत्येवंसर्वतोभद्र
प्रस्तरःकीर्तितोमया पूर्वशास्त्रानुसारेणयथोक्तंब्रह्मयामले ८ यस्मिन्नृक्षेस्थितः
खेटस्तस्माद्वेधत्रयंभवेत् ग्रहदृष्टिवशेनात्रवामसंमुखदक्षिणे ९ वक्रेदक्षिणदृ
ष्टिर्वामदृष्टिश्चशीघ्रगे मध्यचारेतथाज्ञेयाभौमादिपंचके शीघ्राद्वितीयगाभा
॥

नोर्भवंतीह ऋजादयः समास्तमीयगा भानोर्मंदाज्ञेयास्त्वनर्थगाः ११ वक्रास्तु पंचमे
भा॰ षष्ठे त्वतिवक्रानगाष्टके नवमे दशमे भानोर्जायंते कुटिलागतिः १२ द्वादशैकादशे
ता॰ सूर्याद्भवंति शीघ्रगाः पुनः अदृश्यतां पुनर्लोके व्रजंत्यर्कगताः पुनः १३ राहुकेतू स
१५१ दावक्रौ शीघ्रगौ चंद्रभास्करौ गतेरेकस्वभावत्वाद्[illegible]दृष्टित्रयं सदा क्रूरा वक्रा महाक्रू
राः सौम्या वक्रा महाशुभाः स्वः सहजस्वभावस्याः सौम्याः क्रूराश्च शीघ्रगाः १५ सौम्याः
शीघ्रबलिष्ठाः स्वः क्रूराः शीघ्र बलोक्तिताः क्रूराः पापाक्रूरदृष्टिजं भवंति स्वभावतः १६ शश स्व॰
कं राहुकेतवार्कः क्रूराः शेषाः शुभग्रहाः क्रूरः शुक्रो बुधः क्रूरः
तीणचंद्रस्तथैव च १७ एकादिक्रूरवेधेन फले पुंसां प्रजा
यते उद्वेगं च भयं युद्धे शुभस्य वेधे धनलाभयः त्रिवेधेव भ
वेद्रोगो मृत्युर्वेधे चतुर्ग्रहैः १८ यथाशुभफलाः क्रूरास्त
था सौम्याः शुभप्रदाः क्रूरः शुक्रो बुधश्चैव [illegible] शुक्रो म
थाशुभः १९ चंद्रे मिश्रफले पुंसां रतिलाभश्च भाग्य वे

वुधवेधे भवेत्साक्षाज्जीवः सर्वफलप्रदः २० वक्रग्रहे फले हीनं त्रिगुणं स्वोच्चसंस्थि
ते स्वभावजफलं शीघ्रे नीचस्थोर्धफलप्रदः॥ रोगकाले भवेद्धेयः क्रूरखेचरसंभवः॥
क्रूरग्रहाभवेत्कष्टं शीघ्रगो रुग्समन्वितः इति भावविज्ञाने सर्वतोभद्रे वक्रनिर्णयः स
ङ्गृहीत्वा गर्ग्यवाक्यानि फलं प्रोक्तं शुभाशुभं पंडितानामीश्वरचंद्रेन पण्यार्घ्य निर्णयावशात्
इति श्रीमत्स्यातिः शास्त्रविशारदेन लोमशगोत्रकेन पंडितामीश्वरचंद्रेन संग्रथिते भावि
ज्ञाननामके ग्रंथे पण्यार्घनिर्णयवशात् शुभाशुभज्ञानप्रकरणं १९ अथ वर्षागर्भ
लक्षणं अन्नं जगतः प्राणाः प्रावृट्कालस्य तद्वशं तेन तत्सुवर्षाकालं परीक्ष्य बुद्धि
मत्तरैः १ वदंति गर्भदिवसान् सिद्धसेनादयस्त्विह कार्तिके पूर्णिमा पश्चात्तवैव तद्
ध्रुसमिते २ गर्गः शुक्लादौ मार्गशीर्षस्य प्रतिपद्दिवसेथवा पूर्वाषाढांगते चंद्रे गर्भा
णां धारणं वदेत् १ मार्गशीर्षशुक्लप्रतिपदा रभ्य पूर्वाषाढांगते चंद्रे अथवा शुक्ल
पक्षे यदा पूर्वाषाढांगतो भवति तदारभ्य गर्भलक्षणं ज्ञेयं १ यन्नक्षत्रे भवेद्गर्भः सार्धे
स्तु षड्भिस्तु षष्ठामासैः प्रसवमायाति चंद्रेन तद्वशोस्ति १ मार्गशीर्षे तत्सम्भूतो गर्भो म

भा॰ सा॰ १५८ 158

दफलः स्मृतः मासंस्तावन्मासेन श्रावणकृष्णेऽभ्रजं व्रजेत् माघस्य कृष्णपक्षेण भाद्र
शुक्ले विनिर्दिशेत् फाल्गुनः सितपक्षेऽथ भाद्रकृष्णे प्रसूयते १ माघस्य शुक्लपक्षेण
शुक्लमाश्वयुजे वदेत् चैत्रकृष्णसमुत्पन्नं इषकृष्णे प्रवर्षति २ चैत्रकृष्णेन विज्ञेयश्शु
क्लपक्षस्तु कार्त्तिके अत्र मासस्तु चान्द्रमानेन ग्राह्यः यथा चैत्रस्य शुक्लपक्षः वैशाखस्य
कृष्णपक्षः इति चैत्रो मासः एवं सर्वे मासाः ज्ञातव्याः गर्गः माघेन श्रावणं वियात्
भस्य फाल्गुनेन तु चैत्रेणाश्वयुजे प्राहुर्वैशाखेन तु कार्त्तिके शुक्लपक्षे तु कृष्णस्यात्कृ
ष्णपक्षेण चोत्तरं ग्रामर्थ्यैव विपर्यासं कार्यं कालेन निश्चये २ पराशरः अथ माघेन श्राव
णं फाल्गुनेन भाद्रपदं चैत्रेणाश्वयुजं वैशाखेन कार्त्तिकं शुक्लेन कृष्णं कृष्णेन शुक्लं दि
वसेन रात्रिः रात्र्या दिवसं गर्गः दिवा भवति यो गर्भो रात्रौ सा वै हपश्पति शुक्लपक्षेस
मुद्भूतः कृष्णपक्षे च वर्षति १ पौर्णमास्यामथोत्पन्नः सोमावास्यां प्रवर्षति अमावास्या
समुद्भूतः पौर्णमास्यां प्रवर्षति २ पूर्वसंध्यासमुत्पन्नः पश्चिमायां प्रवर्षति पश्चिमायां
समुत्पन्नः पूर्वसंध्यां प्रवर्षति पूर्वाह्णे च समुद्भूतः पश्चाद्रात्रौ प्रवर्षति निशायां पश्चि

मेघस्य सम्पूर्वाह्णे प्रसूयते ४ दिनार्धे तु समुत्पन्नो निशार्धे संप्रसूयते निशार्धे यः समुत्प
न्नः स दिनार्धे प्रसूयते ५ वराहः पौषे समार्गशीर्षे संध्यारागोंबुदाः सपरिवेषाः नात्य
र्थं मृगशीर्षे पौषे ति हिममपातः १ माघे प्रबलो वायुस्तु `` षारा निर्मलद्युती रविशशां
कौ अतिशीतं सघनस्य च भानोरस्तोदयौ धन्यौ २ तनुघारक्तग्नि हिमकांतिः सूर्यः अनि
मलद्युतिस्त्वंडः समेघस्यास्तोदयौ धन्यौ २ फाल्गुणमासे रूक्षश्चंडः पवनोऽभ्रसंप्लवाः
स्निग्धाः परिवेषाश्चासकलाः कपिलस्ताम्रो रविश्च शुभः ३ पवनघनवृष्टियुक्ताश्चैत्रे
गर्भाः शुभाः सपरिवेषाः घनपवनविद्युत्स्तनितैश्च हिताय वैशाखे कश्यपः शीतम
भ्रं तथा वायुः वेशाखे परिवेषणं माघमासे परीक्षेत श्रावणे वृष्टिमादिशेत् १ फाल्गुणे
वाभ्रसंघातं वृष्टिस्तनितमेव च प्रेरो वाताश्च ये चैत्रे मासे भाद्रपदे शुभे २ वज्रपातफ
लाहता वाताः शर्करवर्षिणः शीतवर्षं तथा प्रागि चैत्रे चाश्वयुजे वदेत् ३ वहन्ति म्रद
वो वाताः पुनः शीतं प्रदक्षिणाः वैशाखे तानि रूपाणि कार्तिके मासि वर्षति ४ मेघाये
गर्भकाले तु पूर्वस्यां प्रभवन्ति च वर्षाकाले च वर्षन्ति पश्चिमायां दिशि ध्रुवं ५ पूर्वोद्भूताः

भो· ता· १५५

259

पश्चिमायां दक्षिणास्योत्तरे तथा ३ उत्तरा दक्षिणे नैरृत्याग्नेय्या वायवे स्मृताः ९ वायव्यास्रा
श्चिके वर्षा नैरृत निजास्वशैवके पेशाम्या नैरृते वर्षा करिष्यति न संशयः ७ एवं वायोश्च
विज्ञेयं पूर्वादिषु विपर्ययं बुध्यात तत्र च निर्ऋयेलसतोगोः स्फुटिते स्फुटे वराहः आज्ञादमृ
दक्षिशिवशक्रादिग्भव मारुतो वियद्धिमले स्निग्धसितबहुलपरिवेशपरिवृतो हिममयू
खार्कौ १ पृथुबहुस्निग्धघनेघनसूचीक्षुरके लोहिताभ्रयुक्ते काकाण्डमेचकाभे वियद्विशु
द्धेन्दुनक्षत्रे २ सुरचापमन्द्रगर्जितविद्युत्प्रतिसूर्यका शुभाः सन्ध्याः शशिशिवशक्राशा
स्थाः शान्तरवाः पक्षिमृगसङ्घाः विपुलाः प्रदक्षिणचराः स्निग्धमयूखा ग्रहाः निरुपस
र्गाः तरवश्च निरुपसृष्टाङ्कुरा नरचतुष्पदा हृष्टाः गर्भाणां पुष्टिकराः सर्वेषामेव योऽत्र तु
विशेषः स्वर्तुस्वभावजनितो गर्भविवृद्ध्यै तमभिधास्ये १ गर्भकाले ईदृशानि चिह्नानि
शुभानि स्मृतानि सलिलस्पर्शाः उदक् उत्तरा शिवदिग् ईशानी शक्रदिक् पूर्वा तत्र वायुः प्रसृते
णोप्तुक्ते नवबहुलेन परिवेषेण परिवृतौ चन्द्रार्कौ एष एवार्थो विवृतः स्निग्धाभ्रबहुला मेघा
यस्मिन् घनसूचीमेघः सूच्याकारः क्षुरकः क्षुराकारः मन्द्रगर्जितं मधुरशब्दः प

सविद्युदभ्रमेघौघैर्यदा शनैश्चरो दुर्भिक्षमेव च मरणं च तस्य दानं च कृषिशोषो भवेद्भुवि
विद्यमाने तु वृश्चिके पञ्च ग्रहास्तत्र केतुयुतैः ग्रंथांतरे रविभौममन्दौ जीवो हि प्रोक्तं ज्यो
तिर्विशारदैः चेदेते पञ्च युतैः श्रीणि जीवे च केतुयुते मते शनैश्च दुर्भिक्षं तस्य प्रोक्तमेत
स्मिन्नेव स्थिते विंशत्यस्य आत्मकं वात्र मरणं युक्तं च मानतः चत्वारिंशत्तिके प्रथ्यं मरणं तेषे
वत्सरे वर्षे ग्रंथांतरे द्वादश्यां कार्तिके मासि शुक्लायां रजनी यदा सकला निर्मला स्यात्
शुभं वर्षं तदा भवेत् एकादश्यां कार्तिकस्य दिने चः समीक्षते आषाढे च ततः शाह्य वृष्टि
र्जायते नात्र संशयः २ भानुर्भौमार्कि वारेषु कार्तिके तु क्षयो भवेत् आयुष्मान् निम
शुक्लो न रूपनाशः पशुक्षयः कार्तिके प्रतिपदेवस्ये वपरि पिंजकृते रविः दुर्भिक्षे विग्रहं
चौरे संस्यानि हित्वा लभे यदा कार्तिकमासे वा वारिदस्य तु गर्जनं भवत्यत्र समर्घं तं
तस्य संपदि कृतमा ५ इति श्रीमज्ज्योतिःशास्त्र विशारदेन संग्रथिते भावि ज्ञान नाम
के ग्रंथे कार्तिकमासविचार शुभाशुभ ज्ञान प्रकरणं २ अथ मार्गशीर्षविचारः
मार्गशीर्षस्य संक्रान्तौ यदि स्याद् वारिवर्षणं तदा समर्घता योगे मस्य हि इलमध्यमा।१

भा
ना॰
१५४

मार्गशीर्षे सिते पक्षे द्वितीयायां शनिवासरे दत्तिगोवर्द्धनेवायुर्लोकानां कष्टदायकः २ मा
र्गशीर्षस्य चाष्टम्यां दृश्यते विद्युतो यदि तदा वृष्टिः श्रावणे तु मासे च जायते ध्रुवं ३ मार्ग
शीर्षे च तद्दशम्यां मायांया दिशीतनक चेन्नेनाच्छादितो भानुः सुभिक्षं तत्र जायते ४ मार्ग
शीर्षे पौर्णमास्यां रोहिण्या यदि संयुता धामानो च महर्घं स्यान्नो चेन्मृगशिरोयुता ५ यदा
केवल्यो हिमीतदा महर्घता पश्चान्मृगशिरोयुता चेत्तर्हि समर्घता ५ मार्गशीर्षे च कृष्णा
यां पंचम्यां च यदा घनः चतुर्दिक्षु प्रदृश्येत बहुवर्षा च श्रावणे मार्गशीर्षे त्वमावास्यायां कृ
ष्णवारे यदा भवेत् मेघाल्पता च दुर्भिक्षं देशनाशः क्षितिक्षयः मासे च मार्गशीर्षे तु विद्यु
त्स्योतनने यदा तदा च श्रावणे मासे जलं बहु भविष्यति ८ बहुकालिक दुर्भिक्षं स्या[illegible] दि
ति निश्चयं वदेत् ग्रेष्मान्तरे मार्गादि पंचमासेषु आदित्ये तीनि घितपः छत्रभंगश्च दुर्भि
क्षं जायते राजविग्रहः १ मार्गशीर्षे महाष्टम्यां सप्तमी नवमी दिने ईशान दिग्भागे
दृश्यते मेघमंडलं लोके वर्षति पर्जन्यो मासपवागतमादिशेत् दशम्यां तु नैरवायुः सि
ता यदि जायते २ मार्गशीर्षे महाष्टम्यां तदा स्नान नदीरिते मार्गशीर्ष तु मासे वै नक्षत्रे पि

यं॰

तद्दैवते कृष्णपक्षेच तर्थ्यांतस्य विद्युन्मेघदर्शनं तदेवमस्तमाषाढ्यां जलपूर्णं करोति
क्ष्मां ५ चतुर्थ्यां जलयोगेन सप्तमिंत्वसमादिशेत् रात्रौ दृष्टा दिने वाथ दिने दृष्टा भवेन्निशि ६
पुंसां स्त्रीगर्भसंयोगे विद्युन्मेघलक्षणे वच ऋक्षे त्वाष्ट्रेन याम्ये नवम्यां वायुदैवते ७ स
वेतो दिशि दृश्येत विद्युद्दभ्रगणसंयुता तदृक्षे चैव माषाढ्यां जलपूर्णं महीतले ८ सुभिक्षं
सस्यनिष्पत्तिर्वसुधानंदसंयुता चतुर्थी पंचमी षष्ठी ऋक्षे षाढ मघा तथा पूर्वाफाल्गु
णी चैव त्रिरात्रं वर्षते ध्रुवं अष्टमी नवमी चैव विशाखा नक्षत्रसंयुता आषाढ्यां शुक्लपक्षे त
सप्तम्यां वरसुंदरि स्वातीनक्षत्रसंयुक्ते त्रिरात्रं वर्षते ध्रुवं नवमी दशमी चैव यदा चै
कादशी तथा चित्रा स्वाती विशाखा सप्तम्यां च प्रवर्षति १२ पूर्वे चैव ऋक्षे संयुक्तास
र्वे माहेन्द्रसंयुता वर्षते तद्दिने देवि नात्र कार्या विचारणा आषाढे शुक्लपक्षे तु वारुण
णसंयुता नवमी दशमी चैव वर्षते नात्र संशयः द्वादश्यां च त्रयोदश्यां च चतुर्दश्यां त
थैव च अमायां चैव विज्ञेया सर्वे नक्षत्रसंग्रहः १४ अष्टमी माहेन्द्रसंयुक्ते मेघो विद्युत्सम
न्वितः आषाढे शुक्लपक्षे तु वर्षते नात्र संशयः इति श्रीभाविज्ञाननामके ग्रंथे माषाढे शीर्ष

भा
ज्ञा
१९५

मासविचाखे भाशुभज्ञानप्रकरणं १८ अथ पौषविचारः पौषमासस्य संक्रान्तौ रविवारो य
दा भवेत् धान्यानां हि गुणं मौल्यं भौमवारे चतुर्गुणं १ त्रिगुणं शनिवारे चतुर्थे शुक्रे सममभ
वेत् समावार्यै च सोमे च मौल्यमर्धगुणं स्मृतं २ भानुभौमार्किवारेषु पौषमासकृष्णे यदा
दुर्भिक्षं छत्रभंगं च सम्भिसं शुभवासरे ३ रविवारेण संयुक्ता यदा स्यात्पौषजेष्ठयोः अमाव
स्या तदा पृथ्वी रुंडमुंडा च जायते ४ पौषे च पंचमी कृष्णा भौमवारे यदा भवेत् न तत्र वर्षति
मेघश्चेत्कषिजीयैतशुक्ला पौषे च कृष्णसप्तम्यां निशायां गर्जिते घने । वर्षाकाले च मे
घो सौ वर्षति सततं जलं ६ कृष्णपक्षे दशम्यां च वृष्टिः पौषस्य जायते तदा भाद्रपदे मासे
वृष्टिर्भवति भूयसी ७ [illegible] धान्यं महर्घं तोयातिम
स्यामेघो न दृश्यते [illegible] अथ वातस्य योगेन पश्चि
मे चंचलो घनः धाराधरमत्वं वशात्वाद्यां भवति ध्रुवं ९ पौषे त्रयोदशी शुक्ला पंच
म्यां हि मदर्शने यदा स्यान्महती वृष्टिः स्यात्तदा प्रावृषि जायते १० शुक्लायां यदि सप्तम्यां च
नैराश्यादितेन भः तदा तु श्रावणे मासे सप्तम्यां वृष्टिकृत्तमा ११ पूर्वाषाढां गते भानौ जी

दपूर्णनवम्यां च
वेच तु नगर्जिते ८

२
३

मूर्त्तैः परिसिच्यते तदा त्रयोदशाङ्गानि मिश्रुनादौ प्रवर्षति १२ पौषमासे विशेषेण पू-
र्वाभाद्रपदे विधौ परिवेषो गर्जनं वा विद्युद्वारि प्रवर्षणं १३ आषाढे कृष्णपंचम्यां त-
दा हृष्टिर्निरंतरा मूलमारभ्य याम्यांतेन भो भवति साभ्रके रौद्रमारभ्य वायांते तदा व-
र्षति वा सवः मूलान्नक्षत्रमारभ्य भरिणीपर्यंतं यथाकाशो मेघयुक्तो भवति तदा १
रौद्रमारभ्य स्वातिपर्यंतं वर्षाकाले वा सर्वो वर्षतीति निश्चयं ग्रंथांतरे पौषशुक्लचतुर्थ्यां तु
विद्युद्दर्शनमुत्तमं शुभरुद्धत्वं नभः श्रेष्ठं मत्स्यलेमेघं यत्र तत्र तथा १ अजपादे प्रयत्नेन सर्वहो-
रात्रं निरीक्षयेत् परिवेषं गर्जनं वा पतंति तज्ज्ञविदः २ सर्वेषामेव विह्गानां विद्युद्दर्शन-
मुत्तमं कृष्णपक्षे तत आषाढे अश्वोकमपि नो भवेत् नोऽस्तं वर्षते न काले वर्षते न तदा वि-
हेन जायते सर्वैर्वर्षणं वाप्यवर्षणं ४ एतद्धि परमं गुह्यं गंभीराधानस्य लक्षणं विद्युत्से-
यो गर्जे विद्दृं न देयं यस्य कस्यचित् ५ पौषमासे शुक्लपक्षे शतनारातौ गेवनः पंचमी अ-
जपादे च वृश्वमारूढत्तमंयुता विद्युन्मेघसमायुक्ता तदा गर्भः प्रजायते आषाढे कृष्णप-
क्षे चतुर्थ्यां वर्षते ध्रुवं द्रोणसंज्ञो महामेघः सप्तरात्रं प्रवर्षते एतद्राशिस्थिते सूर्ये मू-

भा
ज्यो·
१९९

लायां गर्भधारणं गर्भोद्याद्व ध्रुवं हास्त्रिः पंचोनेविंशतिदिने ७ दिनसंख्या वराहोक्तेवर्षे
तेनात्र संशयः ८ गोपितं सर्वशास्त्रेषु मयैतत्तत्प्रकाशितं मूलेच वर्षते चार्द्रा पूर्वाषा
ढेषु नर्वसु उत्तराषाढा तथा पुष्ये श्रावणेऽर्धदेवतं धनिष्ठायां महाज्येष्ठा शते पूर्वफाल्गु
नी भाद्रपदोत्तराहस्त पूर्वायां यमदैवतं रेवतीषु [illegible] वराने नो वर्षते
चेत्कृतमासि सर्वदा भवेत् १ पौषमासे च दैवे शीक्रम्य पक्षस्य सप्तमी मर्वलद्र
णसपत्राश्चसृष्टमारुत संभवा आषाढे शुक्लपक्षेत नवर्षते नात्र संशयः २ अभ्रैर्वावेष्टिता
काशो भूमिर्वा तेच पूरिताः अहोरात्र शुक्लेन पंचवर्णोज्ज्वलजायते ३ दिक्षु गर्भन्नविज्ञे
यं श्रावणे शुक्लसप्तमी चित्रास्वाती विशाखा वा सपराह्णे जलसंवृतः पेरावतो नाम मेघो
सप्तमी नवमी श्रुतः वर्षतिनात्र संदेहः सप्तरात्रे न संशयः त्रयोदशी चतुर्दशी च मा
यां चैव संदरि वर्षते च त्रिरात्रेण विद्युत्मेच समन्वितः श्रावणे पूर्णिमा स्यात्तु श्रवणे चे
व वर्षति द्रोण संख्या विजानीयात्स्वाहस्ते भ्रेव स्वयं पौषे तु उष्ण पूर्णिमायां श्रावणे श्र
वणे तथा वर्षते पूर्णिमास्यां तु सितेपक्षे न संशयः पौषस्य शुक्लपक्षे तु शतभिषार्केष

च
अंबन्ते
पुं

वव अभ्रच्छन्नं यदाकाशमष्टम्या कृतसंभवं; श्रावणे कृष्णपक्षे तु पूर्वाभाद्रपदा स्ववम
ध्याह्ने जलसंभूतो वर्षते च दिनद्वयं पौषस्य शुक्लसंयुक्ते यदि वर्षा भवेत्तदा अमायां
श्रवणे तु षष्ठ्यां पूर्वाह्णे जलमादिशेत् निष्पत्तिः सर्वधान्यानां प्रजा च निरुपद्रवा पौषस्य
शुक्लपक्षे तु सावनेन विचिन्तयेत् सप्तमी रेवतीयुक्ता अष्टमी चाश्विनीयुता नवमी भ
स्याद्वेत्तु निर्दिशे त्तथा१ वै
रणीयुक्ता [illegible] हिमं तु जायते तत्र सेवै गर्भसमुद्भवः एकादश्यां
तदा देवि सर्वाणि मायां तत्रैव च आषाढ्यां समायां वा प्रभूतं जलमादिशेत् विद्युत्स्फुरति
तत्रैव गर्जन्ती प्राणनाशिनी एवं विज्ञायते देवि मेघानां हृष्टिलक्षणैः एकादश्यां
तथा द्वे त्रयासहिमा विद्युता युता सजला रोहिणीयोगमिदं दृष्टं पंचविचक्षणैः । द्वितीय
पूर्णिमायां चैव सहिता विद्युता यदि कालनिष्पत्तिरादेश्या मेघच्छन्ने तथाम्बरे प्रथमे श्राव
णे मासि पक्षे द्रोणं समादिशेत् गावः प्रभूतपयसः सवत्सास्तु तदा प्रिये पौषमूलभर
णीयां तु वे द्वारेण वर्षते आर्द्रादौ च विशाखान्ते रविमानेन वर्षति पौषस्य पूर्णिमास्या
तु वैरमा विचरिष्यति उत्तरे दक्षिणे चैव यदा विद्युत्प्रदृश्यते अभ्रच्छन्नो यदाकाशो म

भा॰ ता॰ १८३ ह्यावृष्टिस्तदा भवेत् आषाढस्य तमायां च जलयोगो भविष्यति पौषे कृष्णनवम्यां तु
स्वातीयोगे जलोद्भवः सुभिक्षं तेन मारोग्यं जायते नात्र संशयः अथाश्विन्यां यदि पूर्वे वा
जलं वा पतति भुवि अभ्रच्छन्नं जलं स्वल्पं जलपातेन वर्षति पौषस्य कृष्णसप्तम्या
मभ्रैर्वा वेष्टनं यदि अष्टमासनसंयुक्ते दिवसं गर्भे प्रजायते श्रावणे शुक्लपक्षे तु स्वाति
र्लसमसमीभुवे तदा वर्षति पर्जन्यः पूर्णतस्संवत्सराने अष्टमीं नवमीं चैव दशमीं तु व
र्षति एवं नक्षत्रसंयोगे श्रावणे हृष्टिसंभवः त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां अमावास्यायां यदि स्यात्
दि गर्भिते वविरात्रेणा विद्युन्मेघसमागमे श्रावणे पूर्णिमास्यां तु श्रवणे चैव वर्षति
द्रोणं मेघो महामेघः सुभिक्षं जायते तदा पौषी विद्युदमायां च दर्शने वा हिमस्य च अ
भ्रच्छन्नेन मेघो वापि जलं वा यदि जायते श्रावणे पूर्णिमास्यां तु श्रवणे च जलं भवेत् नि
ष्पत्तिः सर्वसस्यानां प्रजा च निरुपद्रवा पौषस्य कृष्णसप्तम्यां निरभ्रे चेन्न भस्थले स
ष्टिमं स्वातिसंयोगमीशाने विद्युतस्तथा श्रीवणेः पूर्णिमास्यां तु श्रवणे जलसंभवः
सुभिक्षं तत्समादेश्यं पतत्सिन्धवैर्धनं संशयः पौषस्य पूर्णिमायां तु यदेडग्रहणं भवेत् मो

निग्धाः सूक्ष्मा(ग्रा)णां चमं(सं)वाः शांतरवाः मधुरस्वनाः अनर्काभिमुखाश्च अह्नाः विपुलाः
विस्तीर्णविंवः वतुष्पदागवादयः हृष्टाः प्रमुदिताः येनसर्वेषामेव गर्भाणां पुष्टि
कराः पूर्वोक्ताः सर्वे मार्गशुक्लप्रतिपदा आरभ्य वैशाखांतं यावत् ज्ञातव्याः पौषेस
मार्गशीर्षे इत्यादिनाऽन्तु स्वभावोत्पन्नः गर्भः विहङ्गेयमुक्ताःरजतप्रभा मेघाःनी
लोत्पलसमास्तथा तमालांजनसंकाशा मत्स्यकूर्मशरीरकाः १ एवंविधाघनाःदृष्टाः
गर्भेवज्जलप्रदाः सूर्यस्यकिरणैर्दृष्टैर्दग्धदेहाघनास्तथा २ मेदवाससमायुक्ताः
प्रसवकालेततस्तेन क्रुद्धाः संतः प्रवर्षंति वज्रवृष्टिं तदाध्रुवं ३ प्रसवकालेपंचन
वत्यधिकशतेतदिने १९५ वज्रवृष्टिमतिवृष्टिं ३ गर्गः अतिवर्षंतमोवर्षमास
शोणितवर्षणं उल्कानिर्घातकंपाश्चवज्रपातस्तथैव च १ परिवेशःपरिधयोवास
वस्यधन्वंषि च विद्युतःस्तनितंवर्षंदिशांदाहस्तथैव च २ अनार्तवंपुष्पफलेष
रिणीयेन वर्षणं अहन्युर्वोर्द्धोरेणुहतगर्भे विनिर्दिशेत् ३ पराशरः तेषांग्रहाणा
मुदयास्तमयउल्कानिर्घातभूमिपातस्वनांपर्वनगरदिग्दाहापमविकारभूचल

भा
ज्यो
१९०

160

न प्रादुर्भावो वर्षास्तु वर्षाय १ पूर्वाभाद्रोत्तराषाढे नत्र गर्भसमुद्भवः पूर्वोक्तलक्षणैः मुक्तेय
पुष्टो वज्रनो यत्र दो भवेत् निश्चयं प्रवदे द्धीमान् ज्योतिर्विद्भिर्विचक्षणैः १ आश्लेषास्वाति म वारुण
वा चार्द्रा वारुणं पंचमं तथा मध्यादिकं तमेने व गर्भः पुष्टः स्वलक्षणैः दिनानि नव
हून्येव पुष्टिं याति शुभप्रदः हस्तो वज्रदिनान्येव नवर्षति भयप्रदः २ गर्गः प्राजा
पत्यं मघाश्लेषा रौद्रं वानिलवारुणं आषाढद्वितयं चैव तथा भाद्रपदाद्वयं १ नक्षत्र
दशकेनेतनं पुष्यतत्र दूषिते न गर्भः संपदं याति वामवश्मन वर्षति २ नेष्टा गर्भस्तु
षण्मासतः सप्तममासके वर्षाभावो हि विज्ञेयः ज्योतिर्विद्भिर्विचक्षणैः १ मार्गशी
र्षे यदा नष्टो वर्षाभावस्त ज्येष्ठके पौषे नष्टस्तदाषाढे माघे चेच्छ्रावणे तथा २ फाल्गुने
भाद्रपदस्मादृ वैशाखे कार्त्तिके स्फुटं वृष्टाभावस्तु विज्ञेयो स्तुस्मात् नेर्गर्भमारुते २ नरगर्द्धे
गते भानोर्यदि मेघः प्रवर्षति मूलोद्भवे तदा गर्भे नो वृद्धिं देव विनिकः भरण्यादिस्थिते
भानौ यदा मेघः प्रवर्षति यस्मिन्कस्मिंस्तु नक्षत्रे गर्भनाशं तदा भवेत् २ रौद्रं चैव संस्थि
ते भानौ यदि वर्षति वारिदः पुष्टिं भवति गर्भाणां प्रोक्तं नात्र संशयः वराहः मृगमा

मादिह्नेषु षट्षोडशविंशतिश्चतुर्युक्ताः विंशतिरथत्रयमेकतमर्द्धेनैणपंचभ्यः १ प्राक्स
दितानामस्ताणाममत्र तेणमार्गमासेगर्भः संभृतः तदापंचनवत्यधिकशतेदिने
प्रतिक्रांतेप्रोक्तदिवसान्प्रवर्षतीति एवंपौषेषट्माघेषोडशफाल्गुणेचतुर्विंशतिः
चैत्रेविंशतिःवैशाखेत्रयं एवंश्लेषास्वातिमघा दिशततभिषा पंचर्क्षाणामप्यादेकतम स्या॰
त्तेणवृष्टिदिनप्रमाणात्रेयं १ पवनसलिलविद्युद्गर्जिताभ्रान्वितोयःसभवति बहुतोयःपं
चरूपाभ्युपेतः विसृजतियदितोयंगर्भकालेतिभूरिप्रसवसमयमित्यशीकरांभःक
रोति १ पवनादीनिपंचनिमित्तानिगर्भकालेबहूनिलेवर्षतितदावर्षाकालेऽल्पंददा
ति १ निमित्तैःपंचभिर्मेघोवर्षतियोजनेनशतेतदर्धेत्वेकैकेनन्यूननिमित्तानिचवित्ता
यन्तिर्योजनमादिशेत् २ पंचभिर्निमित्तैःशतयोजनंपर्यन्तेवर्षाचतुर्भिःपंचशतयो नु॰
जनेनयावत् त्रिभिःपंचविंशतिःद्वाभ्यांद्वादशयोजनेएकेनपंचयोजने वृद्धगर्गः वातेनश्रा
द्धकेविद्युन्नितेद्वादशात्मके नवा कंतथाभ्रेषुयोनितेषुषडात्मके निमित्तपंचको
पेतेद्रोणंवर्षतिवासवः १ गर्भेतैक्रूरसंयुक्तेकरकावृष्टिर्भवतितदा तंत्रेवचवेदस्मृर्ये

भा॰
ता॰
१६१

वायुभयुक्तेतिनेनदा १ भूरिवृष्टिं विजानीयाद्बुद्धिमांस्तु विचक्षणः १ वराहः गर्भसमये
निवृष्टिर्गर्भो वायुर्निमित्तकृता द्रोणांशेभ्योधिके वृष्टे गर्भस्रुतो भवति १ ग्रहाणामुदया
स्तानिमित्तरहिता पलशतद्वयंद्रोणस्तस्यांशाः पलानां पंचविंशतिः तदधिकाद्वृष्टेः
परिस्रुतो भवतीति जलप्रद इत्यर्थः १ गर्भः पुष्टः प्रसवे ग्रहोत्पातादिभिर्यदि न वृष्टः
शान्तीर्गर्भसमये करकामिश्रं ददात्यम्भः २ गर्भग्रहणकाले पुष्टः प्रसवे पंचनवतिदि
नशते यदि न वृष्टः तदापरस्तात् द्वितीयगर्भग्रहणकाले करकामिश्रं जलं ददातीति १
काठिन्यं याति यथा चिरकालधृते पयः पयस्विन्याः कलातीते तदन्तस्तले काठिन्यमुप
याति इति गर्भलक्षणं अथ गर्भधारणं ज्येष्ठशुक्लाष्टमीतस्तु चत्वारो दिवसास्तथे गर्भ
स्य धारणे तेषु ज्ञातव्यं बुद्धिमन्नरैः १ उत्तरेशे दिग्वायुर्मण्डलस्तु शुभदायकः स्निग्धे मे
घैस्तथाच्छन्नमाकाशं तत्र शोभनं २ तत्र तेषु ज्येष्ठशुक्लाष्टम्यादिदिवसेषु स्निग्धेर्घनैः
कश्यपः ज्येष्ठशुक्लाष्टम्यां भगदेवते धारणा वत्सरा प्रोक्ता मन्दवातसमन्विता १ नीलो
जननिभैर्मेघैर्विद्युत्स्तनितमारुतैः विस्फुलिंगरजोधूमैश्च मेशशिदिवाकरे पकर

म॰

मासिनथा

पात्रुभा त्रेयाश्च शुभाः संतताम्स्सता श्रनार्ये मल्लस्कारै रेश्चो रैः पीडां चैव समरी स्टपैः ३ ततः
स्वात्यादिनक्षत्रैश्चतभिः श्रावणादयः पूरिपूर्णाः शुभाः स्युः सोम्याः शिवसम्मितदाः ४
स्वातीतश्श्रावणे हस्ता हृष्टेवेदग्निदे वृते भाद्रपदे तु वृष्टिः स्यान्मेत्रे चाश्वयुजे तथा ५
पौष्णे कार्तिके त्वेवं दृष्टे वृष्टिं विहन्ति च पतेषु यदि नो वृष्टिस्तदा सोमित्तलक्षणं वस
न्तः यदि नाः स्युरेकरूपाः शुभाः स्युः संततास्तु नशिवाय तत्स्करभयदाश्चाकाश्चाप्यत्र
वासिष्ठाः २ वर्तन्ते पिदिवसेषु सदृशाः शुभाः स्युः संतताविरूपा विसदृशा नश्चेयमे
वि॰ वसिष्ठः मधुतः सदृशतः सर्पासमुत्करमाकृताः सार्कचन्द्रपरिच्छिन्ना धारणा शुभधारणा
१ यदा तु विधुतः श्रेष्ठाः शुभाशाः श्रभ्रपास्थिताः तदापि सर्वसस्यानां वृद्धिं ब्रूयाद्विच
क्षणः २ सर्गा स्ववर्णान्तापं च शुभा बालक्रियापि च पतत्रिणां सुखेना वाक्रीडायां सत
तादिषु ३ रविचन्द्रपरिवेशाः स्निग्धा नातिप्रदूषिता वृष्टिस्तथापि विज्ञेया सर्वसस्या
र्थसाधका ४ मेघाः स्निग्धाः संहिता प्रदक्षिणगतिक्रियाः तदा स्यान्महती वृष्टिः सर्व
सस्याभिवृद्धये इति धारणाज्ञानं अथ वर्षणं ज्येष्ठस्य पूर्णिमायां तु व्यतीतायां ततः

पुनः पूर्वाषाढानुपक्रम्य फलं वाच्यं शुभाशुभं १ वृष्टेः शुभं फलं वाच्यमहष्टो वा शुभमेव
भा· देन पानीयस्य प्रमाणं च वक्ष्यते वृहि मनीषैः २ पूर्वाषाढादिकं न्यासर्वेषु नक्षत्रेषु जल
स्ता· प्रमाणं च २ गर्गः ज्येष्ठे मूलमतिक्रम्य मासि प्रतिपदाद्य च वर्षास्तु ह्स्तिनानार्थे नि
१६२ मित्तान्युपलक्षयेत् वराहः हस्ताद्यसौम्यचित्रा पौष्णधनिष्ठास्तु षोडश द्रोणाः शतभि
षगैंद्रस्वातिषु चत्वारः कृत्तिकास्तु दश श्रवणमघानुराधाभरणीमूलेषु दश चत्व
र्दुकाफाल्गुन्यां पंचकृतिः पुनर्वसौ विंशतिर्द्रोणाः ऐंद्राग्न्याख्ये वैश्वे विंश
तिः सार्पे भेदशाध्रियकः अहिर्बुध्न्यार्यम्णप्राजापत्येषु पंचकृतिः पंचद
स्म ३ वं शाजे पुष्ये च कीर्तिता वाजिभे द्विशार्द्धे चैवं रौद्रे षोडश शाकपितांद्रोणाः निरूप
दितेषु नेषु १ आप्यं पूर्वाषाढा सौम्यमृगः पौष्णरेवती ऐंद्रं ज्येष्ठा ऐंद्राग्न्य
स्म विशाखा वोसार्पं भं आश्लेषा अहिर्बुध्न्यं उत्तराभाद्रपदा आर्यम्णं उत्तराफा
ल्गुणी प्राजापत्यं रोहिणी आजं पूर्वाभाद्रपदा वाजिभमश्विनी गर्गः
सूर्यसौराहतेवाच्यं नक्षत्रे भौमचारिते उत्पातैर्विविधैर्वापि गारुडाणाके

म

तनापिवा ग्रहच्छिद्रमशुभं विपाद्दिपरीते शुभं भवेत् संगृहीत्वा यद्वाक्यानि फलं शोभं
शुभाशुभं पंडितामीरवं देनगर्भाधेकवशादिह ३ इति श्रीभावविज्ञाननामके ग्रन्थे ग
र्भादिलक्षणवशाच्छुभाशुभज्ञानप्रकरणं १९ अथ कार्तिकमासविचारः शृणु देवि दि
परं गुह्यं पूर्वोक्तं नारदं प्रति कार्तिकादिषु मासेषु यादृशं तु ग्रहच्छिद्रलक्षणं १ स्या कार्ति
के प्रथमे वनीव मार्गे स्नाने मतं पौषवघारवाते माघे शुभं विवचनमेऽइति नवस्या स्याल्ल
णे वा न विवाहनेव २ चैत्रे किंचिन्मयोमेघो वैशाखे पंचरूपिणः ज्येष्ठे मासि सदा नूनं
वह्नवर्मो न्विनं शुभं ३ कार्तिके मार्गशीर्षे वा संक्रान्तौ यदि वर्षति मध्यमं जायते सस्यं
स्वभिक्षं पौषवर्षणे ४ गर्भिते कार्तिके मासि चतुर्मासेषु वर्षणे स्वभिक्षं जायते तत्र
सस्यसंततमुत्तमं ५ कार्तिकादिषु मासेषु यदा ह्रिग्रहणं भवेत् तारकापतनं चैव
उल्कापातो यदा भवेत् ६ संयत्तेत्सर्वधान्यानि प्रयत्नेन तु मानवः मासे तु पंचमे दे
विला भो हि गुणितो भवेत् ७ कार्तिके पूर्णिमा स्याच्चेत् तद्दिने कृत्तिका यदि शुष्यं वै धस
मादिष्टं चतुर्मासेषु वर्षणं ८ स्वभिक्षं तेन समासो गंपसस्य निष्पत्तिरेव च अथ चपौर्णि

राजानश्चनदायीऽयुक्तानप्रपंतितनश्च्रगात्॥

मासीचेद्याम्यर्तेणचसंयुता ५ दीर्घरोगाश्चनाहव्वृष्टिः स्वेदंस्वेदंचवर्षणं संतापाविविधा
भा० कारा। उमाताविविधालया ८ [illegible] श्वयाश्विनीचेद
ज्ञा० देशीयदिस्यात्पूर्णिमादिने मध्यमंजायतेसस्यमेघवृष्टिस मध्यमा कार्तिकशुक्लेऽहित
१८३ येकालेचेद्दमसोदये पश्चिमेदिशिमेघानांगर्जनेविघ्ननाशकं गर्भस्यन्नद्द्विनिर्जेयामे
चवर्षाभविष्यति सर्भितेनतदाभूयाद्दुःखीकश्चिन्नवाभवेत् कार्तिकस्यत्रयोदश्यांमा तथा^
गंस्येकादशीदिने नवम्यांपौषमासस्यमाघ [illegible] स्यसप्तम्यां फाल्गुण पंचम्यांचैत्रेयाचे
त्रेतत्रितयातिथौ कृष्णासुतिथिषुचैवमेवेष्याववर्षणंभवेत् तदागर्भस्यपूर्णत्वंस
भिन्नेसत्वसंयुतं यदिचेवात्र यथाभूयात्तदासर्वंविपर्ययं कार्तिकेद्वादशीकृष्णापौष
कृष्णाचसप्तमी मार्गस्यकृष्णदशमीमाघेसप्तमीपंचमीविद्युन्मेघोयदिचेद्वर्षणंचति
स्त्र्यंतदाश्रश्विनेश्रावणे भाद्रेवहीर्वर्षाभविष्यति श्रावणभाद्राश्विनेश्च निक्रमोहेयः
कार्तिकेशुक्लपंचम्यांरविवारोयदाभवेत् दशविंशत्नविंशेयासमयस्त्रत्रवाहके वं
देविंशतिकंविंशंभोमेचवत्वष्टकंस्मृतं बुधेद्वादशविंशानि नवष्ठादशगुरौतथा स

त्रिकं विद्रुमं शंखं ऊर्जस्य मं अंक्रमं तथा । संग्रहे द्रोणमासानि लाभो हि गुणितो भवेत्
पौषस्य लक्षणं देवि सर्वं तेन कथितं मया । इति श्रीभाविज्ञानन्नामके ग्रंथे पौषमासस्य वि
चारान्त्रुभाशुभज्ञानप्रकरणं २२ अथ माघविचारः । वृषेणं माघमासस्य संक्रान्तिर्जा
यते यदा वह्नतीरचं तानागा वा वह्नमस्या च मेदिनी १ मघाय दिवसे वा राहुर्धो भवति वे
तदा मासत्रये महर्घं वा तथा वृष्टिर्विनश्यति २ बुधश्च प्रथमो वारो यदि माघस्य जा
यते ततः प्रभृति भिमासे मे महर्घं राजविद्रवं ३ प्रदिपदि सर्वे मासे बुधो दुर्भिक्षका
रकः ज्येष्ठमासि तथा नूनं च नवर्षा विनाशकृत् ४ न माघे पतितं शीतं ज्येष्ठे नैवातपो
भवेत् नार्द्रायां पतितं तोयं तद्दुःकालस्तदा भवेत् माघे चैव कृष्णपक्षे तु द्वितीयादि दिन
द्वये प्रतिशुक्रपूर्णं तत्र शस्यं वृद्धं जायते अथातः शुक्रयोगेन गुरुर्भवति संभवे मे
घो वर्षति निर्वै वृष्टिर्दुःखं प्रजायते ग्रन्थ च माघमासे प्रतिप सप्तमी मेघगर्जिता दिन
तदा धान्यमहर्घं वैतन्वै तैलद्रव्यसंग्रहं पकं द्वितीया मेघसंछन्ना थनधान्य विहा द्विदा मा
घे मासे तृतीयायां गर्जेन्न च जन्तुविना [illegible] माघ
यवगोधूमसस्यानां कर्त्तव्यः संग्रहस्तदा

भा॰
ज्ञा॰
१६८

मासे वनर्याणि मेच सेव बगर्जनं पान नालिकेरयोस्च समर्घत्वं विनिर्दिशेत् पंच
मीमेव संयुक्ताय दाजलविवर्जिता तदा भाद्रपदे मासि स्वल्पवृष्टिश्च जायते ग्रष्टांतरे
माघमासस्य सितेपते पंचम्यादितिथित्रयं शुक्रः सौरिश्च चेन्द्रश्च त्वेकत्रमिलितेत्रये स्त्रा
वणे भाद्रके चैव वर्षति स जलाचनैः उत्पत्तिस्तस्य धान्यानां वत्सरं शुभकालं भवेत् अमत्र
पंचमी कृष्णपक्षेच माघस्य षष्टिका तथा सप्तमी शुक्रमंदेंदु युक्तास्तस्याद्दिदायका सप्त
मी सोमवारे स्याद्राजविग्रहकारका शुक्लपक्षस्य सप्तम्यां माघे व्योमाल्वितं यदैनः पूर्व
पश्चिमकौबेर्याणि वा निवायुर्हिमं पतेत् तदाद्य भिक्षमादेशं पतत्स्मिन्देशे विवत्सणैः
अमत्र वृष्टिश्चैमाघसप्तम्यां ज्येष्ठे मूलेन वर्षति न स्तैव वारिवाहस्तत्तदानैः पूर्येत मही
माघमासि त्रयोदश्यां यदा च हिमवर्षणं पृथ्वी तदाञ्च वजलाश्च जाद्य स्वसमन्विता पते
घोनाय दानस्तमो च्चेमासे चैव तदा गोधूममाषशाल्यो मुद्गामाद्यानि महर्घतो माघेमा
सेत्रयोदश्यां सोमवारः स्यात्माघे पक्षेसिते तदा दुर्भिक्षं जायते रोगो विग्रहोपि च भूभु
जां अष्टम्यां च दिपक्षयोः पतिचादि मे दयं गते न वर्षते तथा द्वीपाश्रावणं द्वे नपाश्रिये
२८ नषारं पतति यदा सर्वधान्यमहर्घत्वं मेदिनी दुःखं मेदिना नषारं जलकणमिति हृदयामतेमते सप्तम्यां २८२

हा॰

168

संभवेत् ऽलः १

यदा च कृकते शुक्लेन चन्द्रम्या शशि मेघाछन्नः तस्य वृष्टिः स्याद्वासप्त लोके महद्भयं इति माघ
स्य शुक्लपक्षे सप्तम्यादि दिनत्रये गर्जितं वर्षितं मेघवलदाघादि दिवृष्टिकृत् माघस्य
शुक्लसप्तम्या सावधानेन रहर्निशं वीक्षणीयं प्रयत्नेन कालनिश्चयकारणं अहोरात्रं भ
वेद्या यदा भवारुणो विद्युतः स्मह पेंद्रो वा नैऋको वेरः शार्वश्रीपुदिवापिवा महासप्तमिलके
देविन दृष्टे निरूपद्रवं [illegible] शुक्लपक्षस्य सप्त
म्यां यन्मा चेद्वर्षति घनः त्रिदिनेच यदा पश्येद्दुर्भिक्षकालेन तदा शुभं माघस्य शुक्लसप्तम्या
मेघच्छन्ने यदा वरे तत्र देशे सुवृष्टिः स्यात् भिक्षेत त्रानिर्दिशेत् पूर्णिमायाममाघो
वासलवमलारकालयः महच्चेत्तत्र पूर्वार्धात्मासमध्येनजायते सप्तम्यां स्वातियो
गे तु हिमं पतति चेद्यदि श्रेयकारं माघमासे वा पूर्वा चेद्वेगतः २ सप्तम्यां स्वातियो
गे यदि पतति हिमं माघमासे थकारो वा पूर्वाचेद्वेगः सजलजलधरो वर्षते वा
पितृने विद्युन्मालाकुलं वातदपि भवेत्रपूच्चेद्दाकेतारं विज्ञेया प्राह्वदे षासुदितजन
पदैः सर्वसस्योरूपेताः २ माघफाल्गुणमासे पुचेत्रवैशाखे योस्तथा स्वातियोगं विज्ञा

भा॰ नीयादाषाढेषु विशेषतः आषाढस्य सितनाष्टम्यां तत्र चेन्नोदयः शशी तदा नवर्षते मेघः
ता॰ सर्वसस्यं भवेदिह माघस्य नवमी कृष्णा मूलर्क्षेण समायुता विद्युन्मेघधनुर्मत्स्या विभि
१८५ वोवेष्टितेनभः मासि भाद्रपदे देवि वर्षते नवमीदिने श्रावणे संज्ञामहे मेघो महासौख्यं प्रजायते २
माघस्य नवमी कृष्णा दशम्येकादशी तथा चतुर्दशी तथा देवि पूर्ववत्स्यादि मेघयुक्ता तथा यदा २
शिसंस्थिते सप्तमी माघमासस्य अथवा कृष्णत्रयोदशी सवात विद्युता युक्ता
वह्नूदककरा मेघा तत्राषाढे समस्तके अमावास्या तिथौ वृष्टिः सुवृष्टिश्चैव तत्का
लिकं नूनं चैव नाविते देवि वर्षा न तत्र भविष्यति माघमासे त्वमावास्या अभ्रच्छन्ना यदा भवे
त् हेमन्ते वात संयुक्ता महाराते प्रवर्षति भाद्रपदे मासि देवि तदा वृष्टिर्भविष्यति अथ
वा पञ्चवर्णानां दिव्यगर्भसमुद्भवः तदा भाद्रपदे मासे पूर्णिमायां प्रवर्षति माघस्य क
थितं देवि यादृशं गर्भलक्षणं अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि शृणु भामिनि यत्नतः ग्रीष्मान्तरे माघ
स्य शुक्लसप्तम्यां दिने मेघोदयः शशी श्रावणे वर्षा भवति त्रिपक्षैर्दशभिर्दिनैः माघ
स्य शुक्लसप्तम्यां यदि तत्राभ्रके भवेत् द्वात्रिंश दिवं वर्षा सप्तभिनैव भविष्यति माघ
सं २

सपुत्रः कृष्टमाघमासे च मध्ये यदा शशी वा सवो वर्षते नत्र सर्वत्र नजलं वर्द्ध पुष्यर्क्षे रविवारे
च नवमी च यदा तिथिः अन्नाद्युत्पन्नगुणो लाभो भविष्यति न संशयः माघस्य पूर्णिमा चैव
निर्मला चेत्समंततः यत्र ग्रामे भवेन्मेघस्तन्मासेन तु वर्षणं १ यत्र ग्रहे रेमे चन्द्रदर्शनेन त
त्स्याद्दिहस्यभावइतिस्तेयं १ मासे माघस्य पंचम्यां [illegible] फाल्गुणे संभवंति तथा द्वितीया चैत्रमासे यां
यां वैशाखे [illegible] प्रतिपत्तु मेघो वा वर्षणं चैव सपादाधिकल्पचान्नतः अमावस्यां तु माघस्य श
शिवारे यदा भवेत् मेघो वा वर्षणं चैव मासे भाद्रपदे तदा पौर्णमासी भवेद्दृष्टा वदेद्विः
संशयं सुधीः अमावास्यां तु माघस्य रविभौमशनैर्दिने चेद्वातो भवेत्तत्र देशभ्रंशस्तथैव
च सोमवारे [illegible] भविष्यति न संशयः इति श्रीभाविज्ञाननामके ग्रंथे माघमास
विचारास्तुभाशुभतानप्रकरणं २२ अथ फाल्गुनविचारः फाल्गुणे सूर्यसंक्रान्तौ यदा
वर्षति माधवः विविधं जायते सस्यं वैशाखे [illegible] तथा १ फाल्गुणे चैव मासे तु पता
दौव निश्चित्ये मंगले शनिवक्रे चेत् [illegible] तथा त्मके पत्तने [illegible] मासे [illegible]
[illegible] वत्तगुणं योनरो [illegible] नदसते १ फाल्गुणे चैत्रमासे तु पता
भवेत्

भा॰ दोषदिनत्रये मंगलेशनिवक्रं चेच्छीघ्रगं ट्टमीनधामके ४ फाल्गुणेतगुरोश्चास्तंराशिव
ना॰ क्रेतवाभवेत् सर्वधान्यमहर्घं चतं ज्ञेयं शास्त्रविशारदैः ५ कविरस्तं यदायाति फाल्गुणे
१२॰ मासिनिश्चिते तदादुर्भिक्षमादेशंपश्चिमासंदेववचिंतकैः फाल्गुणस्यन्वमायांतुयदिवाल्ल
मयोऽस्तुः महर्घं तानाचधान्यानांनायतेनात्रसंशयः ७ सप्तमीकृत्तिकायुक्ताफाल्गुणस्य
सितायदि अष्टमीनवमीचैवदशम्येकादशीतथा ८ तदाभाद्रेत्र्यमायांतद्रोणमेवंश्रव
दंति अथवा [illegible] जमासिचतद्वीपंचमीतिथिः पूर्वयोगेन [illegible] वर्षतेनात्रसंशयःवि संयुक्ता१
नावातैश्चैनेस्कंद्रेनभोयदिसमंयातु [illegible] १॰ विधुद्धादशपतेनत्रतदासस्यवतीमही फा
ल्गुणेशुक्लसप्तम्यांममायांवातथैवच ११ निर्वातेगगनेमेघोयदिस्याद्विद्युताश्रुतः तदाभ
विष्यतिदेविसुभिक्षंतेमपवच १२ पूर्वोनुरजवातेनकंपतेजलमुत्तमे नभस्यकृष्णस
प्तम्याममायांचतथैवच १३ वर्षतेनात्रसंदेहोमयाख्यातंवरानने फाल्गुणेकृष्णस
प्तम्यामष्टम्यादिदिनत्रये [illegible] विज्वलामाकृतायांति
सूमेयै [illegible] जलान्वितैः १४ योगेसमुद्रवेदेविसप्तमस्यपुष्कलाभिवर्षणे फाल्गुणस्यचमासस्य
हृ१

जलयोगं समादेप्रथमेभिर्योगैर्नसंशयः१

११
पं

वर्षन्तेवाष्टमीदिने १९ सर्भिक्षंचसमादेश्यंपसस्यसंपत्तिरुत्तमा फाल्गुणस्यत्रयोदश्या
मष्टम्यांवाष्टिरुत्तमा २० भवेद्यदिसितायांतुतदालोकानिरामयाः प्रतिपद्युक्लपक्षस्य
वृष्टिर्याति प्रभवस्य उदिताउःखदाप्रोक्ताचतुर्दश्यपष्टमीतथा फाल्गुणकृष्णतृतीयायां
वाततोमेघसंप्लवे २१ शुक्लाश्विनतृतीयायांद्वितीयायांचवर्षन्ति फाल्गुणेकृष्णनवमीम्
लक्षणसमन्विता प्रश्वकृष्णत्रेतथाकाशमष्टमातुतमेघवंत अश्विनेकृष्णसप्तम्यांवर्षन्तेनात्र
संशयः २२ रोहेतेदृष्टेदिवावर्षादिनेदृष्टेभवेत्रिशि रविशनिकुजवारेफाल्गुणेपूर्णिमा
दिने २३ दुर्भिक्षंतस्करभंगविग्रहंचैवसमादिशेत् पूर्वेवापुहोलिकायांप्रजाभूपालयोः
सुखं २४ पलायनंचदुर्भिक्षंदक्षिणेजायतेध्रुवं पश्चिमेतृणसंपत्तिरुत्तरेधान्यसंभवः
यदाखेविशिखाहिरुद्रिगराजावसंश्रयेत् अग्निशिखायावापुरतांतथाः सर्वदायुधैः २५
फाल्गुणेकृष्णपक्षेतुप्रतिपद्यग्निदेवत अश्लेषावसमागम्यात्समयस्तावद्विकः २६
फाल्गुणस्यसमायांतुक्रूरवारोयदाभवेत् देशोपद्रवदुर्भिक्षंयुद्धंचैवपरस्परं २७ फाल्गुणे
शुक्लपंचम्यामेवसप्तदिवसेऽगणे वेषगतविशुक्लपक्षेतस्याहर्षा प्रतिपदि २८ इतिश्रीभावि
ने

ज्ञाननामके ग्रंथे फाल्गुणमासविचार शुभाशुभज्ञानप्रकरणं २४ अथ चैत्रमासविचा
भा॰ रः चैत्रे गोरिव संक्रांतौ यदि वर्षति माधवः विचित्रं जायते सस्यं वैशाखे ज्येष्ठके नरे १ मीन
ज्ञा॰ संक्रमणे सूर्यवारे वा तिस्मी रणे भौमे पीडापञ्चानां चतुर्भिक्षं च शनैश्चरे २ संक्रांतौ यदि
१२१ मीनस्य बुधवारः प्रजायते छत्रभंगो महामारी रोदनं भयविप्लवं ३ वैशाखे श्रावणे चैत्रेय
दि स्यात्फाल्गुने पंचकं दुर्भिक्षं तत्र जानीयाद्दारुणं विभ्रमं समादिशेत् दैवज्ञचिंतामणौ प्रतिपदि
171 रविवारे चैत्रमासि यदि स्यात्तन्न भवति व रुद्र वृष्टिर्दुःखिता लोकसंघाः अस्तं किरणवारे
नाशकृन्निहताः पतीनां भवति न तु धरित्री सस्यतोयाभिपूर्णा ५ वारः स्यात्मंदरूजयोस्तदाह
स्ति नैजायते सस्यानि तस्करीहेति विग्रहं यांति भूमिपाः गुरुशुक्रौ यदेकस्मिन् राशौ चैत्रेव्य
वस्थितौ तैलान्नतिलमूल्याणां मंग्रहे च कृते सति ७ विक्रीणीत श्रावणे मासे लाभस्त्रिगुणो
भवेत् चैत्रमासस्य शुक्लायां पंचम्यां यदि वर्षति सर्वधान्यसमर्घत्वं श्रावणे जायते तदा शु
क्लपक्षे तु चैत्रस्य चतुर्थी पंचमी तु वा ९ वर्षणं प्राकशुभं किंचित्क्षमाउन्नरे तोधमं चै
त्रस्य शुक्लपंचम्यां रोहिणी दृश्यते यदा १० सार्धं नभस्तदादि विगर्भस्य परिपूर्णता चै

त्रस्य शुक्लपंचम्यां मघर्क्षे त्रयदा नभः ११ गोधूमैः श्रावणे मासि द्विगुणं लाभमादिशेत्
चैत्रस्य शुक्लपंचम्यां पूर्वे वायुर्यदा नभः १२ भाद्रे गुणत्रयं मौल्यं सस्यानां जायते ध्रुवं
निर्मला वा दिशः सर्वा दृश्यंते वायुना युताः १३ गोधूमास्तत्र विज्ञेयाः महर्घा लवन संग्रयः
द्वितीये दिवसे प्राप्ते चैत्रे वातश्च पूरितः १४ नवमेघाः प्रदृश्यंते वृष्टिर्भाद्रपदे भवेत्
तृतीये दिवसे प्राप्ते यदि वर्षति वारिदः १५ दुर्भिक्षं जायते घोरम नावृष्टिर्न संशयः द्वि
न दृश्यं यदा वाति वायुर्दक्षिणपश्चिमे १६ तदान पच्यते धान्यं दुर्भिक्षं च प्रजायते तृती
ये पंचमे दिवा युग्माग्नेरेय दि १७ सर्वसस्यानि जायंते प्रजाः क्रूरतराः प्रमाः चैत्रमास
स्य देवेशि पंचम्यां शुक्लपक्षके १८ सप्तम्यां च त्रयोदश्यां यदा मेघाः प्रवर्षति तारकापत
ने देवि गर्जने विद्युतामहः वर्षाकाले तदा छिद्रं स्यान्नात्र कार्या विचारणा चैत्रस्य पंचमीश्च
क्रायस्मिन्वारे भविष्यति २० तस्य कार्यो विचारोयं सस्यः प्रलयकारकः शनिवारे स्वना
वृष्टिः छत्रभंगार्कवैदिने दुर्भिक्षं भौमवारे स्यात् स्वल्पवृष्टिर्बुधे दिने गुरोर्भर्गो सोमचेद
स्य वासरे च यदा भवेत् २१ तदा तु धेनं ज्ञातव्यं सुभिक्षं मंगलं सदा चैत्रस्य मासस्य तु

ग्रा॰दि॰

भा॰ [?]पक्षे बुधस्य वारे तिथिः पंचमी स्यात् पृथ्वीमनोवार दिजस्त्रवक्रीगोधूमशाल्यादि
ता॰ हतं महर्घं २३ चैत्रमासे सिते पक्षे सप्तम्यादिदिनाष्टकं यदाभ्रगर्जेनं तत्र महावृष्टिस्त
१२२ दा भवेत् २४ चैत्रस्याद्यदिवसे दशाकं वृष्टिहेतोर्विलोकय स्वामेताद्दी[?] दशाकं कल्पयि दिक्स्ट॰१
त्वा क्रमेण २५ यस्मिन्यस्मिन्[?]वति दिवसे तद्दिने वृष्टिरुक्तं जानीयात्कथितमृषिभिर्वा नं
ष्टिकं दशमस्ते २६ ऊर्द्ध्वं दिने वाजलेवाते यत्साभ्रं भवति ध्रुवं तत्संख्या जायते वृष्टिर्दग्धम
ते वदन्ति ते २७ मूलमादौ यमस्यान्ते चैत्रकृष्णे निरीक्षयेत् पंचभिस्त्रिगलिते ऽस्ते गर्भं आवो
विधीयते २८ साभ्रे निहन्यते वृष्टिर्निरभ्रे वृष्टिरुत्तमा चैत्रस्य कृष्णपंचम्यां सप्तमी नवमी शु॰१
ध्रुवा २९ पूर्णिमायां स्वातियोगे विद्युन्मेघसमन्विते पंचभिस्त्रिगलितेऽस्ते गर्भश्रावो वि
धीयते ३० पुष्ये पूर्वे समादेष्यन्तौ [?]ते: कदाचन चैत्रमेघो न वा विद्युद्वृष्टिर्वा पुनर्वा
भवेत् ३१ तदा तत्समये त्वेयः सर्वे सौभिक्षकारकः अमावास्यान्ते चैत्रस्य क्रूरवारे यदा भ
वेत् ३२ देशोपद्रवकृद्भिक्षं तस्मात्तस्य फलं वदेत् चैत्रशुक्ले तु मेषस्य संक्रमेन दिनात्परं ३३
वर्षणं चेत्तत्त्वभिक्षं स्यात्संशयो नात्र विद्यते चैत्रशुक्ले मेषसंक्रमे सप्तति नवदिनान्येतत्संवेद्य

त्वर्षणं स्यात्तदा समभिक्षमेवेति मधुमासे कृष्णपक्षे तिथिवृद्धिर्यदा भवेत् शुक्लेवजा
यते ह्यानिर्थात्सैन्नः सृष्टेनेमही इति श्रीभावविज्ञाननामके ग्रंथे चैत्रमासविचारो भाग्य
भक्तानुप्रकरणं २५ रुद्रयामलादिमतेन वैशाखमासविचारः वैशाखे गर्जनेन भूरि
सलिलं पवनोद्यतः उक्तं ज्येष्ठे विशिष्टं स्यात् कृशानेर्गर्भवेष्टितः १ मेषसंक्रांतिका
ले ह्यह्नि मेषु नवस्वपि आर्द्रादौ गर्जति वाथ विद्युच्चेत्तत्र वर्षति २ मेषसंक्रांतिका
लार्द्धं नवमेषु दिनेषु च यत्र भवति विद्युद्वा तत्र दृष्टे नैव गर्भदं ३ किं नवदिनेतीतेवा
तार्थं चैव चलं भवेत् यस्यां दिशि च संपूर्णं तत्र गर्भो विलोमवेत् ४ अथवा नवमासेषु वा
ताभ्यां दिक्षु निर्णयः यस्यां दिशि च वेनायाति तद्दिशि तत्र वर्षति ५ यदा नवसु यामेषु वा
ताभ्यां दिक्षु शुभं भवेत् यस्यां दिशि तु संपूर्णं तद्दिशि पवाविलेनय ६ वैशाखे प्रतिपत्का
लावातमेघान्विता यदा वर्षाकाले तदा मेघो भविष्यति सुखंकरः ७ वैशाखे प्रतिपत्कृ
ष्णा विद्युन्मेघयुता भवेत् अन्नस्य संग्रहः कार्यः समघो न भविष्यति वैशाखे शुक्लद्वि
तीयेवं इस्य तद्यदादये सोमस्पृग्गोत्रतिः श्रेष्ठा नेष्टा याम्योत्तरेतिः शुभे ८ सोमस्पृग्गोत्रतोव

नेयुद्धं भवेत्॥

गर्जनं च धैर्यं वापि [illegible] पूर्ववर्ष [illegible]॥२

र्घाभविष्यतिनसंशयः यामध्यंगोत्रनिवेत्यार्द्धाभावलदोच्यते १० वैशाखेशुक्लपंचम्याम
भ्रष्ठत्रेयसनभः [illegible] उद्यायतमनेयावज्ञानध्येयवि
वत्तेगोः मेघदेत्सर्वधान्यानिषड्राशिसरेस्थरि ११ नदाभाद्रपदेमासेविक्रीयेलाभमा
दिशेत् वैशाखेशुक्लपंचम्यांपूर्ववातोयदाभवेत् ग्रथच्छ मेघदाकाशेपतेतिजलविंदवः नभस्यमासेतत्स
नदावीहिन्लमेघायोत्लाभोभवतिषड्फलः [illegible] वैशा र्वविक्रीयलाभ
विक्रमस्यपत्तेवसमस्यशानिवासरे भरिणीनामनत्तत्रेयदाभोमाभविष्यति पिप्पलीना मामुयात्॥८
लिकेरंवताङ्केकोस्यवङेङमे नथावरक्तवस्त्राणियांत्विनेचमहर्घतां मेक्षेत्रयोदशीक्र
लायदाभोमार्कवासरे महर्घवेउत्तोहूलेमेंथवरक्तचंदनं वैशाखे [illegible] मासस्तुतैवादपूर्व दित्रितयेदिने॥
[illegible] नत्रेमेतस्यछायायावेहिमुद्दियोतनेनयथा राज्योपद्रवकेनत्रजलव
र्षानेवेभवेत् छत्रभंगोहिदुर्भिक्षंजननानोकष्टमादिशेत् वैशाखेपूर्णिमायांतमेवस्यारे पूर्निभौमरवीरां
भनाभवेत् नदाचभाद्रकेमासेदुर्भिक्षंनिसंपंवदेत् [illegible] वेत्मेघसंज्ञ
निकंदिने छत्रभंगोथवामेवनिष्फलंकथयेद्बुधः मेषराशिस्थितेसूर्येनारकाश्विनि

संपुते यदा तवर्षंते देवि मूलगर्भो विनश्यति यमादि मर्ध्य देवांसे क्रमेण यदि वर्षति प्र
वौ घाणादि पौलातो तर्भूलत्रयं विनश्यति पंचमे पंचमे स्थाने गर्भपतनं तिनाम्यथा [illegible] त्र दे खेते पु वे वृष्टि
[illegible] गर्भ श्रावें तेरा [illegible] प्रिये आर्द्रादि पुनर्वसू पुष्य अश्लेषा च मघा तथा पूर्व भंगि गलि भुम लउले १
ते त्रस्तैः स्थितैः वर्षति माधवः आर्द्रा प्रवर्षिते देवि गर्जिते वा [illegible] सर्व गर्भाः प्रड
ष्ट्रास्वनत्रैवैव वर्षणे प्रिये ३ इति श्रीभावविज्ञान नामके ग्रंथे वैशाखमासविचाराद्धे भाष्य
भज्ञानप्रकरणं २९ अथ ज्येष्ठमासविचारः ज्येष्ठस्य प्रथमे पक्षे प्रतिपद्दिवसे यदा भवेत् र
विवारस्तदा वायुर्वातिह्मलोतकारकः १ अंशेन विद्युद्धो भौमे बुधे दुर्भिक्षमेव च अना
वृष्टिः शनैर्वारे दुर्भिक्षं च प्रजायते २ सोमस्य शुक्रवारे ज्ञानो यदि वारः प्रजायते यत्र थान्य
स्तेनालिंगेहे गेहे महोत्सवः ३ ज्येष्ठस्य शुक्लपंचम्यां गर्जने श्रूयते यदि दक्षिणस्याम
वे हा पुरभ्रष्ठं नयदा नभः ४ धामानां संग्रहं कार्यं मस्विने त्रिगुणं भवेत् ज्येष्ठस्य शुक्ल
सप्तम्यां श्रूयते च न गर्जनं ५ मेघच्छन्नं न भो वा पि वायुर्वहति दक्षिणः तिलानां संग्रहः
कार्यः [illegible] कार्तिके [illegible] ६ ज्येष्ठस्य शुक्लपक्षस्य पूर्णदेविकयामिमो एकादश्यां तथा
लाभ मार्दियोत १

भा॰ देविष्टं जोऽर्घ्यात्सुशोभनां ७ शुभ्रं मंडलकं कृत्वा पुष्पैर्धूपैरलंकृते तत्रस्थाप्य महादेवं देवेसं
सा॰ दर्शने महाध्वजे ८ कृत्वानेन विधानेन शोधयेत्कालनिर्णयं पूर्वोवातोयदावातिचेत्तद्दिने
१२४ पुष्वोनुरे ९ तदाचवत्सरोमासमासान्तंवर्षतिमाधवः विपरीतेयदावातियानिचिह्नानिवा
पुभिः १० तानिचिह्नानिवर्षतिप्राहुःकालेनसंशयः यदातुपश्चिमेवातोवामेवनवत
दिनं श्रुताहृष्टिंविजानीयाद्दुर्भिक्षंरौरवंतदा उत्तरेदक्षिणेदेविचन्तस्तोदिवसायदि वत्सरो
वार्षिकोमासमासान्मेघावर्षन्तिवैभृशं विपरीतेयदावातस्तत्रतोदिवसानानाः ११ रविमा
गेपरिभ्रष्टंमृगणेनसापिलक्षणं शीतकालेभवेद्वृष्टिर्वर्षाकालेनविद्यते समवातेभ
वेलायांवर्षाकाले नसंशयः वायव्यांपश्चिमेदेविनेऋतवोयदातदा १२ भाद्रपदाश्विनेह्लि
दृष्टितदा पाषाणवाण्ड वेशाखरोहिणीयोगेमेघाषाढसमुद्भवं श्रूयतेवृष्टिंक्रम्यतेसापिसमे
हृष्टिस्त्वकारणं दुर्भिक्षंजायतेतेनचरन्तस्त्वभयंभवेत् १३ श्रुतश्रेमध्यमाहृष्टिःस्वेष्टिस्त्वतयो
नमा निरश्रेनवक्रस्तस्योरोहिणीडसमभागे दुर्भिक्षंप्रथमेस्वाशोद्वितीयेसर्वकीटकाः तृ
तीयांशेतदेवेशिमध्यमांवृष्टिमादिशेत् १४ वत्सरेमंदवृष्टिःस्यात्सर्वसस्यानिपंचमे षष्ठे

माघात्रपुष्टाश्चतुष्ठयाम्यानिसममे श्रवणेमेनयदा वृष्टिश्छिद्रवृष्टिं समादिशेत् नभोवे
पनिर्नैर्मीते ज्येष्ठे मूलेन वृष्टिः क्रान् २१ नार्द्रायां पतितं तोयं उत्तरकालेऽल्पदा भवेत् ज्येष्ठ
स्य पू[illegible]र्णिमासां तन्मूलं प्रस्रवत्तोयदि २२ वृष्टिः स्वात्या न वर्षति पश्चाद्वर्षति माधवः ज्येष्ठ
समासि वज्रे लेवर्षते न तत्र गुर्व्यश्रवणे पनिष्ठा गर्जेति वर्षति स्वविद्युद्भ्राल्लवं शुभ
२३, [illegible] वर्गर्गभाषितं श्रवणे चैव धनिष्ठायां यदा मेघः प्रवर्षति प्रावृट्कालेऽन्तदा वृष्टिः
र्नमे वृष्टिनिरोधनं ज्येष्ठे चापरपक्षे तु स्वातेः श्रवणादिके अवृष्टिनैव वृष्टिः स्याद्व
र्षिते वर्षणं भवेत् पादोनामेण्वया वृष्टिं वृष्टिरोधं विनिर्दिशेत् बलस्थाने रवौ ज्येष्ठ
प्रमाणावीक्ष्य विहितं न तत्र भवेदिदं रलेचेव श्रु भवदेत् ज्येष्ठमासे समायावाह्ल
मास्याम थापिवा दिवा वा यदि वा रात्रौ मेघो भवति चाम्बरे अवृष्टिस्तु भवेत्तत्र नात्र का
र्या विचारणा [illegible]रेन वनतत्र ज्येष्ठे शुक्ले निरीक्षयेत् साभ्रे विहस्यते वृष्टिर्निरभ्रे वर्ष
ते तदा ज्येष्ठमासे सिते पक्षे रोहिण्यादशतारका, सजला निर्जला ज्ञेया निर्जला सजलाः
स्मृता, ज्येष्ठस्य प्रतिपत्कृष्णे सर्वसालं गते यदि द्वितीयायां निरीक्ष्यन्ते चन्द्रेन दा महर्षिणा ॥

भा०
ज्यो०
१२५

लिसिंहे धनुस्वरः शूलाभः कन्यकातले दत्तिणभ्रमणो मीने मेषे ऽर्धं भे वृषे समः मिथुने
वक्ष्मगे देवि उत्तरे चोन्नतः शशी धनुः कर्के रवौ ज्ञात्वा न वेत्तु रज्जुमो भवेत् विद्वत्सस
मेवं देस भित्तेवाह्नमते शूले रोगभयं क्रयाद्दुर्भिक्षं दत्तिणोन्नते सूर्यस्तनपति ज्येष्ठेवा
पुष्ये वा यदा भवेत् वर्षावह्नोतदा तत्र भविष्यति न संशयः ज्येष्ठस्य प्रथमे पक्षे सविष्ठु
ले चगर्जेने तदा वत्सप्रदानां तव हूनां मरणो भवेत् रोहिणीगलिता सर्वा मूलं च गलि
तं तथा यदा तत्र प्रतिपत्कस्मात् ज्येष्ठस्य निर्मला तदा तु पूर्ववेदो धान्यविनष्टा निवृद
न्यथीः वर्षा सर्वगुणोपेता भविष्यति न संशयः अमावास्यां ज्येष्ठस्य वैशाखे भौमे भ
वेत् नैवोरानिभघेन तत्र दुर्भिक्षं कृषिहानिता ज्येष्ठ शुक्लद्वितीयायां पश्चादर्कस्य चेद्
मा उदयं च जनेन तत्र तदा मंदफलं भवेत् इति श्री भावित्तान नामके ग्रंथे ज्येष्ठमासवि
चाराद्धाभामशुभज्ञानप्रकरणं २१ अथाषाढमासविचारः आषाढे मासि संक्रान्तौ यदा वर्ष
ति मंथ वः व्याधिरुमयते वीरं भ्राव होशोभनस्तदा १ आषाढस्यासिते पक्षे प्रथमे शनि
पहिने सविष्ठुन्मे चेषाद्धः स्याच्छ्रावणो रौन वर्षणं आषाढेनव भ्रच्छायायास्याद्बलते वोगुरा

निलः तदातत्कार्त्तिके नास्तिवर्षातत्रावणोभवेत् आषाढेकृष्णसप्तम्यामश्लेषोभवे
त्कुषी स्मितासामस्तीसर्वामंगलेवगृहेगृहे आषाढेकृष्णपक्षस्यचतुर्थ्यांनिर्मलेनभः
दुर्भिक्षंतेछत्रभंगंचरौद्रंचगृहेगृहे आषाढेकृष्णपक्षस्यद्वितीयायांचवर्षति यदामे
घस्तदातुष्टिःश्रावणेजायतेध्रुवं तृतीयायांप्रवर्षेद्वाचतुःपूर्वैयातिचवारिदः नवमेचाल्प
दाभाद्रेवर्षतेविपुलंजलं चतुर्थ्यांदक्षिणेवायुर्मेघः पूर्वंचगच्छति आश्विनेचतदामा
सेतुष्टिर्भवतिभूयसी पंचम्यामुत्तरोवायुर्वर्षतेयदिवारिदः तदाचकार्त्तिकेमासेतु
ष्टिर्भवतिनिश्चितं चतुष्टये [illegible] दिनेनैर्ऋत्येवर्षतिवारिदः अतिवृष्टिश्चदुर्भिक्षंजायतेना
त्रसंशयः दिनद्वयंयदावातोवातिदक्षिणपश्चिमे तदाधान्यानिजायंतेसर्वे [illegible] कृतयुगे युग
पमं आषाढमासेतुसितेचपक्षेस्यात्संवमीचरव्यादियथाक्रमेण अल्पात्महावृष्टिरतिवृष्टि
दुर्भिक्षंतेमलभितंसर्वदेविनाशो आषाढशुक्लपंचम्यांशुभवारेशुभेतिथौनक्षत्राणिनिरीक्ष
ल्लाध्याश्रीधान्यवृद्धिःसमभिततता क्रूरग्रहयुतेवारेलग्नेक्रूरेतिथौयदा दुर्भिक्षंमरणंव्याधि
र्भारवाधामनंतातदा आषाढशुक्लषष्ठ्यांतमेघोविद्युत्समं तः कालस्यशुभशाकंसर
ति

भा·
ता·
१२९

र्णिषोडशाङ्गुले देवज्ञ चिंतामेघो आषाढशुक्लपंचम्यां पश्चिमो यदि मारुतः तत्र वा दशप
ते वा पश्चिमे इंद्र वा वारिवर्षणं तदा संग्रहणं कार्यं सस्यानां लाभमिच्छता विक्रीय कार्तिके
मासे द्विगुणं लाभमादिशेत् माघे च फाल्गुने चैव चैत्रे वैशाखज्येष्ठयोः तथा स्वातियोगं वि
जानीयादाषाढेपि तथैव च आषाढे स्वातिनक्षत्रे जलयोगः स्फुटं भवेत् यद्यत्र वातनि
रोधात्स्यन्निष्पत्तिकारणं आषाढे स्वातिनक्षत्रे सविद्युत्स्तनवर्षणं तदा सस्यादननिष्पत्तिः
पृथिवी वारिसंकुला शुक्लाष्टम्यां तु दुर्भिक्षं त्रिपादं त्रयेषु शुभे रोहिण्यां यदाषाढे विद्यु
ज्ज्वालिप्रवर्षणं अर्घं चिंतेच्च चैत्रे श्रीमतः तदा सर्वं शुभं भवेत् प्राजापत्यस्थे गोचरे पूर्वाह्ने वाति
मारुतः तदा वृष्टिरमाद्देशं प्रवृष्टिः श्रावणभाद्रयोः मध्याह्ने चेत्तयोर्मध्ये अपराह्णे तु शे
षतः सम्पूर्णदिवसं वा पु [illegible] यदि वाति शुभं शब्दः
रोहिणीनक्षत्रे यदि पूर्वाह्ने वा पूर्ववाति तदा श्रावणभाद्रयोः प्रथमे वृष्टिर्भवति मध्याह्ने
चेत्तदा मासस्य मध्ये इत्येवं ज्ञातव्यं १ आषाढस्य च मासे तु रोहिणीयोगमुत्तमं यद्यत्र
विद्युद्देवो वा काले निष्पद्यते तदा ९ [illegible] रोहिणीयोगेन च पूर्वे तु वातिलः तदा तु

नीयदा

र्भिक्षमादेशं च ब्रह्मभावं तदा वदेत् आषाढस्य शुक्लनवमी प्रतिपत्सु भाति सूर्यो यदि प्रकटमं
डलमभ्युपैति मध्यंदिने च यदि वा परिवेषमेति तस्यां च नाहतनतनुर्यदि वास्तमेति प
तङ्गे हितयमण्डये वे कमिष्टोह्यष्टिं समादिशन्ति नास्ति विकल्पहेतुः आश्रावणास्यभ
निसंततनमूर्विधारामाकार्तिकं सृजन्ति हृष्टिमिंदो बुवाह्नः सप्तमीशुक्लपक्षस्य निर्मला
व यदा भवेत् अष्टमीनवमीसंयुक्ता वह्निर्वर्षा हि श्रावणे नवम्यां यदि वाषाढस्य शुक्लायां नि
र्मलो रविः उदये चाथ मध्याह्ने चैनेः छन्नस्त्यामस्तके वर्षते च तदा मासा त्विपरीते विप
र्ययं एवं देवि समभायोगे मया ख्यातं सुनिश्चितं ग्रंथांतरे आषाढस्य शुक्लनवमी रविवारे
यदा भवेत् तदा सस्यं च लीरेव तापश्च भवति ध्रुवं सोमे रसौषधी सस्यवृद्धिर्धर्मध
नागमः भूपा विरोधसंग्रामैः भवंति पीडिताः कुले राज्ञो मरणमावेद्य शूद्राणां भी
तिमेव च बुधे स्याद्याधिजनानां सस्यहानिकरी परा आषाढस्य शुक्लनवमी गुरुवारे यदा
भवेत् क्षेमं सस्यमित्तमारोग्यं प्रजानां च सुखं भवेत् सर्वेषां [illegible] स्तितेरिकाश्च
यदा शालीनां चैव वृद्धिः सस्यशूद्राणां भंगदा भवेत् ज्वररोगव्याधिकोपाः सौरेः भीतिश्च सूक्ष्मतः

सस्यवृद्धिः

नद्याः परस्परं चैव निशीथे च यथा संकटविस्फावित यावन्नीभुक्तिराषाढे कृष्णे प्रतिप[illegible]दिने तु नवं
मा सोऽस्य मासस्य वृष्टिः स्यान्न तदा स्फुटं आषाढे न यदा देवि द्वादश्यां प्रतिपद्दिने पूर्णिमायाम पुभिद्दंसा
ना मायां वा महावातो [illegible] तदा [illegible] नित्यं देवो वर्षति यत्नतः वर्षाकाले त्रिमा
१३३ सेषु तु लवेद्वर्षते स्फुटं निश्चितं वर्धते तत्र एवं काले विनश्यति ऋक्षातिरेकमासस्य सो
समाचरेत त्यं च वृन्नायते प्रभाते पश्चिमे चैव वर्धते दृश्यते वारुणे चैव तत्र [illegible] वर्षति वारिदः नदा
श्रावणे तव रीवृष्टिः मास द्वादश निर्णयः पञ्चनाडी भवेन्मासः षष्टिवर्षेति निर्णयः सर्वदोषो
यदा श्रावणे वातो दृष्टो वा तु रे यदि नवर्षेन तदा देवो दुष्टकालेन तदा भवेत् यत्र मासे विभागेन
दृश्यते निर्मले नभः तत्र हानि भवेत्स्या हि गर्गभाषिते यत्र भ पञ्चनाडीषु वातो दृष्टो
वेरो यदि तस्मिन्मासे तत्र विज्ञेया वृष्टिः [illegible] तत्र दोषं च विजानीयात् सवनाश्रावणे
सस्यप्रदायिनी ततः षष्टाभिरहितैरेभिः पूर्णिमा शुभदायिनी दिनरात्रिविभागेन यदा श्रावणे भवेत्
तस्मिन्काले तु वृष्टिः स्याद्गुलि नाडीप्रमाणतः येषु मासेषु येद गर्भाः पौषादिसंभवाः
तत्र दोषं पञ्चनाडीषु चैव भवति निर्णयः पौषादिसंभवे गर्भे प्रमसमानसंभवं तेन मा

ढीदिने सर्वदृष्टं वृष्टिहेतवे यदाषाढीदिने रात्रिरेधे वातैश्च धारिता तदा गर्भः शु
भोज्ञेयो पीनकालेपि सर्वदा एकमेव दिने ह्रस्वकाले निष्यन्तिहेतवे अष्टयामाध्रुवोतो
नवहोष्टियां वतदाशुभं आषाढ्यां पूर्णिमायां ग्रायदिवं वेद्र्यन [illegible] चतुरोपि तदा मासानज्ज इष्यूपते
लं वर्षति माधवः चतुर्दशीनयांषाढीहीनवर्षा यदा भवेत् गर्भस्रावेन तद्ज्ञायं सुभट
वे समे मे समं अस्मत्कृत युक्तिमितिषि गर्भस्त्र वोतमः आषाढ्यां शुक्लपक्षस्य चतुर्थ्यां पव
प्रतिपदि द्वितीयोत्पया र्मतथा वर्षं विसममदे वि [illegible] स्वयमेव भवेद्यो वर्षा [illegible] स्यान्नराधुवम्॥
शुचोः कृष्णस्य चतुर्थ्यां तथैवनेः षष्ठमी दिनोरविः त्रिमासं पक्षसं शुक्लेन तदा वर्षति माधवः शु
चोः कृष्णस्य चतुर्थ्यां चेन्नधाराम्नपियातयेत् जलं मसं तदा सर्वस्वस्थं भवति भूतले शुचो
द्वावेद्या. कृष्णचतुर्थ्यांवे [illegible] करमंडले नवर्षनेन तदा देवो सदा कष्टतरो भवेत् कृष्णाषाढ
चतुर्थ्यां तस्वांभाद्रपदी भवेत् तदा वर्षति पर्जन्यः श्रावणे द्वाले सदा प्रिये विनाभाद्र
पदामन्त्यजलं देवो न वर्षति एवं देवि मया ख्यातं समायोगेन तव प्रिये अधुनापि
न वर्णानि कृष्णवर्णानि यानि वै पश्चिमे चैव संध्यायामेतद्देवि भविष्यति आषाढ

शामीकृस्यास्तुभितायस्रोहिणी एकादशीतमथाम्यास्याद्वादशीदुःखकारिणी मरणंच
भी नृपादीनां लोकानांच तथैवच रसादीनामहर्घत्वंसातथ्यंवृद्धिमततेरेः त्रयोदशीत
ता· द्दातत्रवंड्वात्मकरीमता चतुर्दशीवलोकानांपशूनांनाशकारिणी छत्रभंगकरीराज्ञा
१३८ निश्चितंप्रोच्यतेबुधैः [illegible] आषाढेनवमीदेविदशम्या
तथैवच च [illegible] चतुर्थोपितदामासा[illegible]त्वंषति
आमर्शेनितिचेत्तयोर् माधवः तस्मिन्दिनेयस्तूर्यावेनिर्मलेदृश्यतेनभः [illegible] हृष्टेसूर्यंभनंतत्र भवेद्दुर्दिनसंप्लुत
दानसमन्विता [illegible] द्द्वादंदेपतनाकांचवातस्यानुक्रमेणच फलंतेयंपौर्णमास्यारोहिण्यामपिकोवि ६ पं
दैः आषाढमासस्यच पौर्णमास्यांसूर्यास्तकालेयदिवातिवातः, पूर्वेतदासस्यसुनाचमे
दिनीनंदंतिलोका जलदायिनोघनाः कुसानुवातेमरणंप्रजानामग्नस्यहानिःखलुह
ष्टिनाशः, याम्येमहीशस्यविवर्जितास्यांमरस्परंयातिनृपाविनाशं क्रंदंतिलोकाःखय
याप्रपीडिताः पश्चात्यवातेसुखिनःप्रजाःस्युः जलानमुक्ताचसधान्यदास्याद्वायव्यवाते
शलभामसःस्यान्नस्यनाशःपवनोद्धताच सौम्येनिलेधामजलाकुलायशनेदंतिलो
तु

काभयदुःखवर्जिता येशेनवृष्टिवह्वारिपूरिता पृथ्वी च गावो वह्नदुग्धसंयुता ॥ भ
वंति हृष्टाः फलपुष्पदायिनः ॥ [illegible] विद्युल्लक्षणमपि पूर्वोदे ५१
ज्ञातव्यम् १ मञ्जलानि जेले सल्पमभ्रमंगणवातं दृष्ट्वा जले वह्नतो भयं [illegible] वृष्टिः पूर्वोदे
विद्युतोफलं १ पतत्सद्देवविंसं १ आषाढ्यां च वह्नवातश्च वह्नसस्या च मेदिनी आषाढ्यां
मंदवातश्च मंदडग्धा च मेदिनी आषाढपूर्णिमायां चेडदये निर्मलः शशी दुर्भिक्षं तं वि
ग्रहं चोरं कंदमुद्रा च मेदिनी आषाढ्यामंधकारश्च यदा भवति चेद्दमासं भिक्षं च महीपूर्णा
भवरोगविवर्जिता आषाढपौर्णिमास्यां तु यदि वृष्टिः प्रजायते मासमेकं सुभिक्षं स्यात्
श्वादनमहर्घता आषाढपूर्णिमायां च यत्नतं विचारयेत पूर्वाषाढे सुभिक्षं स्यात् दुर्भि
क्षं मूलनामके आषाढीपौर्णिमासी च यदि वृष्टिर्भविष्यति मासमेकं च दुर्भिक्षं पश्चा या
ति समर्घता आषाढेत्वधिका चेत्स्यात्तदा धान्यमहर्घता संवत्सरे वर्तमाने श्रूयते याता
वनिष्फला निर्वाता गगने देवि यदाषाढस्य पूर्णिमा तदा तु सर्वमेदिनी जलेनाप्ली
निकष्यते पूर्णिमा [illegible] दं वि हृष्टप्रदृष्यते अलंगतेन तनीलक्षणं शोमसस्यान्ति

यामहोरावमि ८

भा॰
नो॰
९९

नृ
दृष्टतमा आषाढे पूर्णिमायां तत्र यदेंदुग्रहणं भवेत् तदा च सर्वसस्यानां संग्रहं कारयेद्बुधः
मासार्धे हि गुणेलाभो जायते संरस्पृजिते नावात्र संशयं कार्यं मया ख्यातेन वप्रिये पूर्णिमा
रविवारे तत्रो गर्गाणां दुःखदायका वृषे शिशुमरणं स्त्री तत्लादोष हे तत्रा मंगलेन तत्रवर्षा
साक्षेनोदुर्भितत्पवव शुक्र ऋजुक्र सोमवारे मुभितंडः खहानिता ग्रहणांतरे आषाढे पूर्णि
मायां तत्र वेददवाणे यदा भवेत् पूर्ववायु दिने संवेन भोग्यावाश्यादि धि र्भवेत् आर्द्रायां तत्रैरा
वौंस्मे वा स्थितो रविः कृत्तिकायां भवेद्धोमभितं तत्र तदा भवेत् आषाढे पूर्णिमायां तत्र च
नोवा प्रसत्तवा तुरे [illegible] इति श्रीभावित्तान नामके
ग्रंथे आषाढे मासविचारो शुभाशुभ स्तान प्रकरणं २८ अथ श्रावणमासविचारः पंचम्यां
प्रथमे पक्षे श्रावणस्य च वर्षति पयोवाहस्तदा धान्यैर्धरावा माजलेरपि १ श्रावणे कृष्णसं
काष्ट म्यां तत्प्यानायदा भवेत् [illegible] मंगलेच गदहे गृहे २ श्रावणे सप्तम्यां
शुक्ले पूर्वे मेव च वर्षति तदा जलार्णवा पृथ्वी धन धान्यान्विताः प्रजा ३ श्रावणे शुक्लस
प्तम्यां यदा स्वत्र जते रविः तत्र दृष्टिर्न पिपजे गोजलाशा [illegible] श्रावणे कृष्ण स वता

...ते मस्मि...   संन्यसेत्तदा

म्यां तु रवेर्मेघैर्नो नभोदयः तदा वृष्टिर्दिने यावद्द्वाविंशत्पंचकं ५ श्रावणे कृष्णसप्तम्-
म्यां तु निर्मलं नभो वेश्म भः तदाष्टादशयामेतन्मेघानां च विनाशता २ पंचम्यां श्रावणे मासि
अर्धरात्रांतकं यदि नो मेघगर्जनं तत्र दुर्भिक्षं च भविष्यति आषाढे वेन्न वृष्टिः स्यात्तदा धीये
प्रदो भवेत् भविष्यति वरो योगः श्रावणे सप्तमी दिने ४ श्रावणे शुक्लसप्तम्यां स्वातियोगे
जलं भवेत् निष्पत्तिः सर्वसस्यानां प्रजा च निरुपद्रवा श्रावणे कृष्णपक्षे वर्षते वा भाद्रपदा
सवा चतुर्थ्यां यदि वर्षा स्यात्तदा प्लुकार्णवा मही ६ श्रावणे कृत्तिका यत्र तत्र नो घे यदा भ
वेत् मासत्रयेषु वर्षति प्रजारोगं प्रभवेद्ध्रुवं ७ श्रावणमासि रोहिण्यां यदि वर्षति माधवः
तदा वर्षा भवेत्तावद्यावन्नोत्तिष्ठते हरिः ८ कर्कटे रोहिणी नास्ति यदि वृष्टिर्न जायते त
दा परापरः प्राह हाहा लोकस्य का गतिः ९ चित्रास्वातीविशाखासु यदि मेघो न वर्षति
श्रावणे च तदा दृष्टा वारि सस्यविवर्जिता १० श्रावणे पूर्णिमायां तु यदे तु ग्रहणं भवेत्
ग्रहणे तैलं तथा धान्यं संग्रहे तु विचक्षणः ११ मासे चाश्वयुजि देवि हि गुणं लाभमादिशेत्
दुर्भिक्षं जायते वर्षं प्रमया प्याने वरानने श्रावणे शुक्ले देवेशि येन जानेति पंडिताः श्राव

था। ता। १८

लसप्तमी शुक्ला दशम्येकादशीदिने १३ पूर्णिमासा द्वितीयायां पंचम्यां तु दिने यदा म
ध्याह्ने जलसंपतिः संध्याकाले तु यावेति १४ पश्चिमे दिवसे भागे जायते नात्र संशयः त्रिसं
ववर्षते देवः प्रभाते विमलं भवेत् १५ श्रमाणां नवयदा न च श्रावणे परमेश्वरि गर्भश्रावणमध्येन
नमिन्नुत्तरेहा समालिका भवति पर्वताकारा धूम्रवर्णाः सुरेश्वरि पीतवर्णास्तथा मे
वाः संध्याकाले सविद्युतः १७ तदाकाले भवेत् वृष्टिः शुभा मारुतसंयुता सार्कचंद्रनभः
स्थं वा धारणा शुभा स्मृता १८ श्रावणस्य अमावास्या भौमवारे यदा भवेत् शस्यात्र तु जनेषी
डा क्वचिन्मेघः क्वचिन्नहि श्रावणैकादशी कृष्णा यदि स्याद्रोहिणीयुता तदा कृषिकरा
णां तथा धैर्यदायका स्थिरा २० द्वादशी मध्यमा प्रोक्ता रोहिणी संयुता यदि दुर्भिक्षा ति
प्रदा ज्ञीहि ब्रह्मण्युक्ता त्रयोदशी २१ ज्येष्ठे च पतिता वृष्टिर्मूले तस्य भयं न हि यदा तु पंचके
वृष्टिस्तदा सस्यमघो भवेत् ग्रंथांतरे प्रतिपच्छुक्ला लाभी ज्ञेया द्वितीया तु त्रिया स्मृता स्तृती
या वैश्यका प्रोक्ता शूद्रा वोध्या चतुर्थिका १ कुलाली पंचमी चैव षष्ठी च शाकिनी तथा स
प्तमी चर्मकारी च रजकी चाष्टमी भवेत् नवमी तिथिः चंडाली कपाली दशमी तथा एकाद

पुष्या

श्रीसूर्यकारीद्वादशीत्रकारिणी त्रयोदशी [illegible] कारीतैतिरिकीचवतर्दशी पंचदशीच

ततः रिणिकभार्याचस्याभितमफलं ब्राह्मणीचयदावर्षावातश्चवतदाभवेत् राज्ञोपद्रवतोभी

सस्यहानिता तिर्दुर्भिक्षं [illegible] ५ क्षत्रियात्वयदावर्षाद्दूदावानलोरजः तथागावोल्पक्षीरा

\+ श्चनमूत्रस्यावसुंधरा ६ कृत्तिकाशीयदावर्षात्सुभिक्षंवमहाग्रणं सस्यसंतप्तहृदिरल्यातव

उत्पातकारिणी क्रवर्तीत्सुखीभवेत् ७ [illegible] कविनाशिनी महाधूलेनलभ

मूढा विप्रेंद्र येनघूगर्भोस्त्रियः [illegible] स्तथा ८ कपालीचयदावर्षामेवेश्चवातिवर्षणं सस्यानांनाशमुत्सा

चैं यदुर्भिक्षंभूमिकंपने ९ कैवर्तकीतेचेद्वर्षामहावातजलाद्भयं पानीयंचवहल्लेचैवश

यदाचैवरजो ज्ञानांचसुभिक्षता चमेकारी [illegible] दावानलाभयं प्रजापीडामवाप्नोतिरुजं

व्याधिविनिर्दिशेत् १० रजकावातवर्षाचउष्मातोमरणंभवेत् शस्त्रपातंमहाचोरश्च

ज्ञानांचसुभिक्षं [illegible] ता चंडालीचयदावर्षाचउत्सस्याचमेदिनी नराःसर्वत्रसुखिनःसुभि

क्षंचननसंशयः ११ कपालभूपिणी वर्षाद्भुमिपासावशानराः [illegible] प्रियंतेवलि

[illegible] १४ सूपकारीयदावर्षा [illegible] स्यातोमरणंध्रुवं शालये [illegible] श्चवाता दौड...

हस्तिमंत

चौ

यदा१

भा लोके चैव लतां ११ उपकारी वर्षो सर्वे साधारणं जगत् राज्ञां च मरणं ज्ञेयं शास्त्रकोपम

स्था° वेत्तदा पुष्पकारी यदा वर्षो वर्षणं समस्ते नाहरं समभिक्षं चैव दृष्टे पतनं पशूनां मरणं भवेत् १२

१८१ तौ रैकावसमुमानो महादुर्भिक्षजं भयं अकाले मरणं ज्ञेयं न संस्पन्ते वशालयः १९ वे दृष्टिर्मीनान्त

शिर्मार्यो यदा वर्षो सर्वे सस्यं समद्भिदा रसोत्साहकरी चैव [illegible] संवत्स

र फले प्रोक्ते वर्षो यस्मात्तज्जहलके तस्मात्फले विजानीयात् कथितं चैव शुभाशुभं २० यादि

मि: कर्कसंक्रान्तौ विद्युतयानामवर्णिकां तस्मात्फले भवेद्वर्षाधान्यातिथियस्तथा फले इति

श्रीभाविश्लननामके ग्रंथे श्रावणमासविचाराख्यं शुभाशुभज्ञानप्रकरणं २१ अथ भाद्र

पदमासविचारः नभस्ये सप्तमी कृष्णा रोहिणी शनिवासरे गुरुशुक्रा किं मिलिता गो

धूमादि महर्घता १ हरिद्राजीरके सीसं पारदं हिंगु रेस्तवे तिलं: कस्तूरिकाश्चैव महर्घं

व१ तिन संशयः २ गते [illegible] मासे तृतीये विक्रीय लाभमादिशेत् भाद्रपदे द्वितीयायां तृती

प्रहरे द्विके ३ अनुरेग गर्जितो मेघो गतपक्षोस्मसमुद्धरेत् यद्वा तत्र द्वितीयायां न च नो

दृश्यते यदि अन्नस्य संग्रहं कार्यं षष्ठेमासे तं विक्रयेत् षष्ठेमासे अन्नमहर्घता सो

दिनर्थः अमावाभाद्रमासस्य शुक्लाचेद्रानुनाय दि तदा महर्घता ज्ञेया मस्यानां देवर्षि
तकैः भाद्रेतपंचम्यां शुक्ले मघोनवर्षति तदा तनिश्चयं ज्ञेयं जलस्यातो भविष्यति
भाद्रेतप्रथमे देवेमेऽस्ते मेचंस्य गर्जनं तदा तुसर्वदेशेषु वृद्धि लोकाः सुखात्मकाः अ
मायां चेद्दवारश्चेद्रादिचैव तदा शुभं तु भितं सर्वदेशेषु मंगलं च गृहे गृहे भाद्रेतवा रा॰
द्वमी शुक्ला मूलाचेद्राके निर्मला श्राणण सेधवस्तु वेंप्रचमासे महर्घता भाद्रेतस्यू
ण देवे शिये नूनाने तिपंडिताः चतुर्थी शुक्लपक्षस्य पंचमी चैव संदरि सप्तमी चाष्टमी
देवि पूर्णा यदि प्रजायते एकत्र संस्थिर्कं तत्र भवेस्य वेत मालिका दशपंच दिने दे
वि पतान्तिर्यत्लथा गर्भितानात्र संदेहो वर्षते सप्तरात्रके इमेवेकथितं देवि या
दृशं गर्भलक्षणं एवमेकारणवा भाद्रेपृथिवीच भविष्यति मासिभाद्रपदे देवि संक्रां
तो यदि वर्षति वहुरोगाल्तदा प्रोक्ताशुश्विने नैव शोभना एकमासे क्रूरवारा नेव वर्षे
वशुभावहाः अमावास्यार्कवारेण महर्घां गोणाभवंति हि यदा भाद्रपदे मासे शति
पद्दशमी जितिथिः सप्तमी पूर्णिमा देवि नवमी पंचमी तथा मेघो यदा देवि पश्चि
श्रास॰

दा नद्योबद्ध दकालघा

भा० सांदि शमास्थितः तावद्दुर्भिक्षं चाम्भें [illegible] मासत्तौ न्मूर्णिमाहीनासमा
ज्ञा० वायदिवाधिकास मर्वे च ममध्येव मर्हर्घं चक्रमादिशेत् इतिश्रीभाविज्ञाननामकेग्रं
१८२ थे भाद्रपदमासविचाराख्यं भाषुभज्ञानप्रकरणं २० अथाश्विनमासविचारः त्रयोद भवेत्
श्यश्विनेमासे शनिवारे भविष्यति आश्लेषे कृत्तिका स्वाती धान्य [illegible] महर्घ आश्विन
स्य त्रयोदश्यां शनिवारे यदा भवेत् यदि संक्रमणं तत्र रवेः सस्याकुला मही अश्विने शु
क्लसप्तम्यां मंगलं वा वारि वर्षणं तदा सुभिक्षमादेशं पराजानः शान्तिविग्रहाः यदाचाश्वि
युजिमासे दशम्यां प्रतिपत्तिथौ अष्टम्यां वा वारे मेघा [illegible] दृष्टा [illegible] वर्षाप्रदा अश्विने शनिवक्रे सदा
व तु घोरां पतनं व्रजेत् शुक्रमाल्लमने यान्ति तदा [illegible] नार्त्विना मही जगन्मोहने तु षेमा
सि यदास्यान्तोऽस्तिनत्तौ रविसुतौ भवेद्वग्रहो लोके सस्यं शलभपीडितं कमागते कें
द्रे स्योत्रौ शुक्रे लोगते वारिदा वारिसंवति सर्वे जीवहिते षिणः अश्विने कृष्णपक्षेत्र कृष्ण
तेरोहिणी युता शनिवक्रीत्रेवां सलत्रजीरमहर्घता कृष्णपक्षे कादश्यां रोहिणी युक्ता आश्वि
ने कृष्णपक्षे तु शनिराहुश्च युक्तः शालस्तु च सन्निलस्य भवेत्तत्र महर्घता ॥

श्च नाथो शनिवारे मेत्तमध्यमः संक्रमणो भवेत् ॥ तत्र मासे महर्घितं धर्मविक्षेत्रसंभवं निक्षेपमेत्तु
पः संध्याकाले तु यदि मेचकः पर्वताकारसन्निभः आदित्यास्तमने तत्र तत्र महोत्पातं प्रवर्ष
ति ॥ इति श्रीभाविज्ञाननामके ग्रंथे आश्विनमासविचाराख्यं शुभाशुभज्ञानप्रकरणं ॥ २१
सा॰ अथ सर्वमासमधारणफले संक्रांतिरादित्यदिने शुक्ला कार्त्तिकी तृतीया तत्र राज्ञां पातां
धान्यमहर्घं च मतिरोगश्च वातं प्रजा भवेद्दुःखितास्तु व्याधिपीडिता ॥ १ ॥ प्रवालानां सुभिक्षं स्यात्
होमेषु मंगलाः महीप्रजाः सर्वे च संयुक्ताः नंदंति पार्थिवाः सदा सुभिक्षं तत्र विज्ञेयं चे
देदेरविसंक्रमः ॥ २ ॥ रक्तादिवर्णानि तैलं तूलं कर्पूरं रक्तोद्भवं तेषां महर्घं तज्ज्ञेयं संक्रांति
तै॰ भूमिसुतस्य यदा ॥ ३ ॥ वस्त्रधान्यमहर्घं चैव प्रजापीडा महाभयम् ॥ वर्षाकाले मंदवर्षा संक्रांतौ
बुधवासरे मदानंदप्रजाः पृथ्वी धनधान्यबहूत्तरा ॥ गुरुसंक्रमणे जाते भूमिः सर्व
त्र पुष्पिता ॥ ५ ॥ शुक्रे समर्घं तैलं च गजाश्वोष्ट्रगुडादिके [illegible] महर्घं तेन निश्चितं दीनां॰
कथयेत् बुधः ॥ ६ ॥ संक्रांतिः शनिवारे चेद्दुर्भिक्षं प्रबलं भवेत् राजानो रोगसंयुक्ताः के
तुमुंडाच मेदिनी मार्गकांतिकसंक्रांतो षीत्तमध्यमाः पौषमाघे च सर्वत्रणे

श्री मस्य दुर्लभत्वं तथा ६ चैत्रे फाल्गुणे वैशाखे ज्येष्ठे ज्ञाते संक्रमे चन: यदि वर्षति सर्वत्र सुभि
ज्यो. क्षं च प्रजायते रुद्रयामलमते चैत्रे वा श्रावणे मासि यदि पंचार्कवासरा: वैशाखे मासि
१६२ ज्येष्ठे वा तदा तस्य महद्धेना [illegible] राजानश्च क्षयं या
न्ति मंदा दुर्भिक्षकारका: नाशयंति प्रजा: शुक्रा: सौम्या रसविनाशका: चंद्रा: कल्याणज
नका गुरवो बलघातका: १ अन्यच्च पंचार्का: पंच भौमाश्च पंचैव शनिवासरा: दुःखदुर्भि
क्षभयदास्तत: शेषा: शुभप्रदा: पंचशनैश्चरे दुर्भिक्षं पंचभौमे महद्भयं चैत्रे वा श्रावणे
माघे पंच वारा भवंति चेत् ५ मंगले म्रियते राजा भास्करे म्रियते प्रजा बुधे रसात्क्षयं
यान्ति दुर्भिक्षं च शनैश्चरे ६ पौषे पंच शनैश्चरा माघे पंच रवेस्तथा फाल्गुणे पंच भौमाश्च
घ्नंति सकलं जगत् ग्रंथांतरे रविसंक्रान्तिवारे च चंद्रमा यत्र मंडले न फलं तत्र मासेन
वक्ष्ये तु द्विमतैरे: १ आग्नेये मंडले चन्द्रमा तत्र मासे तु दुष्टभावना दुर्भिक्षं दुर्मरं चैव प
लेन स्वविनिश्चिते २ वायव्ये वरुणवातस्तु दुर्भिक्षं तत्र राष्ट्रभये वारुणे सदा संपत्तिर्मेघ
वर्षाभिस्तता ३ माहेन्द्रे मंडले प्रोक्ते चन्नान्नवर्षणं महत् लोकाश्चानंदमापन्ना: सुखि

नः प्रभवंति च ४ अमत्र सर्वमासेषु प्रतिपत्तिथौ चेद्बुधवासरः शुक्लायां सर्वसस्यानि
महर्घाणि न संशयः येषु येषु च मासेषु शुक्लपक्षस्य वर्धने सप्तमीं तत्र मासे रोगं पने बुधे यदि
वसंतौ २ फाल्गुणमासे वा चैत्रे ज्येष्ठे वैशाखे च सप्तम्यां तेषु मासे रोगं विपरीते विपर्ययः ३
माघस्यासितसप्तम्यां फाल्गुणस्य च चैत्रे कृष्णतृतीयायां वैशाखे प्रथमेऽहनि ४
मेघस्य गर्जने कृतान्यस्य तद्दर्शने आरभ्य चतुरो मासान् सम्यक् वर्षति वासवः ५ माघे हिमेन
पतितं वा नाभो निर्मलं फाल्गुणे न चैव्योमा विनिर्मलं चैत्रे वैशाखे पतनं घटादि ६ कारकाणां च वैशा
खे मेघवृन्दं च दृश्यते तदा नित्यं वृष्टिः स्यात् प्रावृट्काले न संशयः मासद्वादशमध्ये
तु यत्र वर्धति पूर्णिमा सप्तमीं तत्र मासेषु नायनेनात्र संशयः ८ कृष्णे हानिर्वृष्टिः त्वयः शुक्ले
मेदश्चरविसंक्रमे अनावृष्टिस्तु दुर्भिक्षं परचक्रं विनिर्दिशेत् ग्रंथांतरे मार्गशीर्षे तथा
पौषे माघे फाल्गुणके पुनः चैत्रे शुक्लतिथीनां च तयोर्दुर्भिक्षकारकः निबंधे मार्गशीर्षा
दि मासेषु शुक्लपक्षतिथिक्षये छत्रभंगं प्रजापीडा दुर्भिक्षं तत्समादिशेत् पौषभाद्रपदे
माघे शुक्लपक्षे तिथिक्षये यत्नं ...जायते वह्निभयं देशविग्रहः ग्रंथांतरे पौषभाद्रप

दैमावे शुक्लपक्षतिथिक्षयात् न्यूनेस्मिन्मासे तु मरणं प्रोच्यते बुधैः निर्बंधे मधुमासे
कृष्णपक्षे तिथिवृद्धिर्यदा भवेत् शुक्लपक्षस्य हानिः स्यादन्नहीना तदा प्रजा ४ मार्गशी
र्षे कृष्णपक्षे तिथिवृद्धिश्च जायते तदा धुन्धाकुलाः पृथ्वी प्रजाक्षुदति निःसंशः ५ एकपक्षे
यदा यांति तिथयस्त्रयोदश त्रयस्तदा तद्यं यांति वाजिनो मनुजा गजाः ६ कृष्णपक्षे यदा या
न्ति तिथयस्त्रयोदश दुर्भिक्षं विग्रहं घोरं छत्रभंगं समादिशेत् हृत्कालनिर्णये पक्षस्य म
ध्ये द्वितिथ्यौ विनष्टे महाहवैर्घोरवविग्रहं च पक्षे विनष्टे नृपतिर्विनश्येत् मासस्तये म्लेच्छव
लीवसुंधरा ग्रंथांतरे चैत्रकृष्णे त्वमायां तु पूर्वाभाद्रपदा यदा सुभिक्षं तत्र विज्ञेयं निश्चितं
प्रोच्यते बुधैः १ पूर्णिमायां चैत्रशुक्लस्य हस्तनक्षत्रं यदा भवेत् सुभिक्षं तत्र तदा वाच्यं विग्रहदुर्भि
क्षकारणं २ वैशाखे यद् अमावास्या, [illegible] श्विनी रेवती युता सुभिक्षं यत्र तदा शोका विपरीते वि
पर्ययः ३ वैशाखे पूर्णिमायां च विशाखा स्वातिर्यदा भवेत् दुर्भिक्षं तत्र विनिर्दिश्यं तस्मिन्काले न सं
शयः ज्येष्ठामायां यदा ज्येष्ठा भरणी कृत्तिका तदा सुभिक्षं समादिशेद्दिव्यज्ञानमामानां च वर्षता ५
ज्येष्ठस्य पूर्णिमायां च मूलाज्येष्ठा सुभिक्षं तदा ज्येष्ठानुराधा [illegible] भ्यां चैत् तस्मिन्काले न संशयः आषा

दस्यश्रमायांसे दाईवापिपुनर्वसुः सुभिक्षंवेदितव्यंतु वृष्टिमद्भिर्विचक्षणैः ७ आषाढ
पूर्णिमायांतु श्रवणंवायदाभवेत् यदिवाचोत्तराषाढा सुभिक्षंतत्समादिशेत् अमायांश्रा
वणेमासेपुष्यंवापिपुनर्वसुः सुभिक्षंसर्वतोवाच्यंतत्रकालेनिरंतरं ९ श्रावणेपौर्णमा
स्यांचेच्छ्रवणंतंभवेत्तदा दुर्भिक्षंचसमादेश्यंपनान्यथाहिविनिश्चितं अमायांभाद्रमासस्य
मघाचेवयदाभवेत् पूर्वफाल्गुणीवातत्रसुभिक्षंतत्समादिशेत् ११ भाद्रेपौर्णमास्यांस्यात्
उत्तराभाद्रपद्युता सुभिक्षायसस्यानांवर्षपज्योतिःशास्त्रविनिश्चयात् आश्विनस्यअमायां
चहस्तंचित्रंतंनामकं महर्घंनिश्चितंब्रूयात्तस्मिन्कालेमयानहि १३ आश्विनेपूर्णिमायां
तुरेवतीवाश्विनीभवेत् समर्घंपूर्वदेशेषुमासमानानुसारतः १४ कार्तिकेशुक्लपूर्णिमायां
मश्विनीभरणीयदा दुर्भिक्षंतद्विजानीयात्तस्मिन्कालेनसंशयः १५ कार्तिकेकृष्णपक्षस्य
अमावास्यातथाभवेत् चित्रास्वातीयुताचेत्स्यात्सुभिक्षायसस्यानांवृष्टेः १६ मार्गशीर्षेअमा
यांचेदनुराधायदाभवेत् ज्येष्ठावायुतदातत्रसुभिक्षंविनिर्दिशेत् १७ मार्गशीर्षस्यपूर्णि
मायांमृगशिरस्तस्मक्तृदंयस्तु आर्द्रावापितदाज्ञेयंसमर्घंनिश्चितंवृष्टेः अमायांपौषमासस्य

श्री॰ मूलं वा पूर्वषाढिका महर्त्तेन तत्र काले च प्रोच्यते शास्त्रवित्तमैः १९ पूर्णायां पौषमासस्य पुन
ता॰ र्वसुर्यदा भवेत् समभित्तेन सूमादेश्यं कालेतस्मिन्निश्चिते माघस्य कृष्णपक्षे तु अमायां हि य
१८५ दा भवेत् पूर्वाषाढोत्तराषाढा तु भित्तेव तदा वदेत् २० माघस्य पूर्णिमायां चेत् मघा वा पितृन
क्षत्रः भवतीति तदा वाच्यं समभित्तेशास्त्रमानतः अमायां फाल्गुने मासे श्रवणे समभित्तकं न
पूर्णायां फाल्गुने तद्धि निश्चितं वदेद्बुधः २१ अमायां पूर्णिमायां वा शुभयुक्तः शुभैस्तिथिः
यदि मासेन वेद्वैर्वै समभित्तं कृतं तदा पापयुक्ते तिथिर्वेदे तु भित्तं सम्प्रदो भवेत् रविवारेऽथ मा
वासा महर्त्तं वै करोति वा २५ मासस्ते पूर्णिमा हीना समा वा यदि वा धिका समर्घं वै समर्घ
वमहर्घं कमात्तथा २६ दिनार्धे वेदेशेतस्य स्वामी तु भित्ते मीलते शुभदृष्टोऽथवा चेन्द्रः सम
र्घं व्ययपोस्तथा २७ तिथिवृद्धिदिने चेन्द्रः क्रूरैर्यदि न दृश्यते समर्घं जायते तत्र क्रूरदृष्टे म
हर्घता तिथिक्षयोऽप्यहि दिने यत्र तिथिः पार्श्वा हरीयसी दिने तत्र समर्घं स्यात्तिथिवृद्धौ महर्घता २८
अत्र वृद्धौ रसाधिकं फलाधिकं च निश्चितं योगाधिके रसोच्छेदे दिनार्धेः अग्र महर्घकं २९
वृद्धिश्च नाडिका भिन्न तिथि वृद्धिः क्रमायदा प्रत्येकं नयदा यस्यात् महर्घं विविधं निश्चितं ३०

वद्धिस्त्वनाडिकाभिस्त्वपि स्याद्वृद्धिः क्रमाद्यदि प्रमेकं च निर्थेर्यत्र समर्घेन तन्नायते ११ ति
थिनत्तत्रयोर्ह्रासवृद्धि वित्ताय प्रमहे ह्रयोः सर्वे दिप्यणकेस्तात्वा लाभालाभौ विनिर्दिशेत्
यावनाडमलनो वृद्धिः समर्घेन तद्धि शापका यावनाडपास्तिथेर्ह्रासे वृद्धिमहर्घेन तत्प्रमाणकं १४
मेषराशिस्थिते सूर्ये तुलायां यदि चेन्द्रमाः संग्रहः सर्वधान्यानां मासात्तु द्विगुणं भवेत् वृ
षराशिस्थिते सूर्ये वृश्चिके चैव चेन्द्रमाः संग्रहात्सर्वधान्यानां मासाल्लाभो भविष्यति १ मि
थुने च गते सूर्ये धनुराशौ च चेन्द्रमाः तिलतैलादिधान्यानां मासात्तु द्विगुणं भवेत् १ क
र्कसंक्रमणे सूर्ये मकरे चैव चेन्द्रमाः गोधूमधान्यानां षण्मासे द्विगुणं भवेत् १ सिं
हराशिगते सूर्ये कुंभे चैव तु चेन्द्रमाः ऊर्मित्तरोवेवीरमन्नसंग्रहमाचरेत् १ कन्यासं
क्रमणे सूर्ये मीने चैव तु चेन्द्रमाः तदा महर्घं चोरं च राजभङ्गं महर्घता तुलाराशिगते सू
र्ये मेषे भवति चेन्द्रमाः संग्रहः सर्वधान्यानां लाभो मासैककेन तु धनुःसंक्रमणे सू
र्ये मिथुने चन्द्रमा भवेत् कथ्यते पंचमासेन धान्यं पंचगुणं तदा १ मकरसंक्रमणे सू
र्ये कर्के भवति चेन्द्रमाः धान्यकर्पाससंग्रा न्पंचमासैः फलं भवेत् कुंभसंक्रमणे सू

हा न

भा॰ येसिंहे चेद्वृद्दमा भवेत् संग्रहः सर्वथा मासानां पंचमासफलं भवेत् १ मीनसंक्रमणे सूर्ये के
ज्यो॰ मायां चेद्वृद्दमा भवेत् दुर्भिक्षं तैरवं चौरं पंचमासफलं भवेत् १ इति श्रीपंडितामीरचंद्रसंग्र
१८८ थिते भाविज्ञाननामके ग्रंथे सर्वमासविचाराख्यं शुभाशुभज्ञानप्रकरणं ११ अथ वर्षायोगाः
संहितायां प्रयोग्रहाणां तु दयास्तकाले समागमे मंडलसंक्रमे च पतंतये नीरकणाय
नाले हृदयैर्गतैर्के नियमेन शैवे १ शैवे ग्रहाडीया उदयास्तमये मार्गे वक्रे शुक्रे च संक्रमे जल
राशिंगताः स्थिराः सहायास्मिन् प्रदा ग्रहाः १ शाहूविंशीनकरोस्त्युग्रत्रात्मसमराशिगतः शु
भटष्टुः सूर्यसनात्रवपंचमसगोवासससमराशिजलागमनाय १ ग्रंथांतरे प्राहृवीड
क्सितात्समराशिगाः शुभवीक्षितः मेदांत्रिकोणसमस्थोयदिवाह्विषिकाड्वे वासि
ष्टायाः समागमे पतंति जलंजशुक्रयोर्जीवयोः शुक्रसितयोश्च संगमे यमारयोः प
वनृभ्रमनाशाज्जेभयंनदृष्टयोरसहितयोश्च संग्रहैः ४ अग्रतः पृष्ठतो वापि ग्रहासूर्या
वलंविनः यदातदाप्रकुर्वंति महीमेकार्णवांभुवं १ सूर्यावलेविनः उदयास्तौभिला
षिणः वसिष्ठः अग्रगाः पृष्ठगा वापि स्थितासंनिहितारवेः नदांतिवृष्टिंकुर्वंतिनोचेमी

वारिराशिगाः १ सौम्यमार्गगतःशुक्रोवृष्टिं कुरुतेयाम्यगः ज्योतिर्निबंधे सिंहे भित्रे
हतेवृहस्पतिरभित्रेकर्कटे कुजः कन्योदयेच भित्रे वेत्सर्वदावृष्टिरुत्तमा १ यदेकराशौ भ
वतः सितेंदुज्ञौतोयाभिपूर्णांकुरुतोवसुंधरां तयोश्चमध्येयदिपद्मबांधवः हिनस्तितदा
शोषमुपैतिमेदिनी १ पद्मबांधवःसूर्यःदेवज्ञकंठाभरणे एकराशिगतौवेनोचंद्रमा
धरणीसुतोयदितत्रगतोजीवःकरोत्येकार्णवांमहीं अत्र सूर्यपुरतोगच्छेद्यदाशु
क्रोवुधोपिवा वर्षाकालेनसंदेहल्लदावृष्टिर्निरंतरा १ यदाभौमागच्छतल्लदापूर्णयोगः १
सर्वात्रेयतयास्थिमाःस्फलेनवापूर्ववापुजे वारुणेमैत्रेरेवत्यांभौम स्तिष्टन्हिवर्षति यद्य
स्पैंद्रपित्र्यरौद्रेषुप्राजापत्योत्तरासुच विचरेज्जलदानंहंतिभौमः संवतेकानपि प्रावे
शेवेस्यैवेवापिमूलेषुकेचरस्तुबुधः चौरांकरोत्यनावृष्टिंनतुवर्षाविशेषवति ग्रस्ता
यागतोभानुःस्वावद्यस्यविताननपि यदिविद्धोभृगुःप्राप्तःसमुद्रमपिशोषयेत् ज्योति
र्निबंधे मघादिपंचधिष्ण्येषुपूर्वेस्यानित्रयोत्तरे प्रवर्षणंभृगुःकुर्यात्द्विपरीतेनव
र्षणं बुधःशुक्रसमीपस्थःकरोत्येकार्णवांमहीं तयोरंतर्गतोभानुःसमुद्रमपि

भा. शोषयेत देवलकंठाभरणे व्रजतियदिकुजः पतंगपृष्ठेवदद्दवमित्रतनौजलंददाति
सा. व्रजतियदिदिवाकराग्रयायीप्रलयघनानपिशोषयेज्जदास्थ १ कुजपृष्ठगतोभानुःसमु
१८० द्रमपिशोषयेदिन्दुर्योज्ञेयः १ यदेवामारकः सिंहेतदांगारवतीमही सप्तववमिताग्रु
तः समुद्रमपिशोषयेत् १ अंगारकोभौमः सूर्यस्यपुरतः सिंहकन्यायांस्थितः जलशोष
कः १ अस्तंव्रजताजलदवृष्टिरूपेतिनाशमंगारकोयदिवृहस्पतिनैकराशौ शोषप्रया
तिसूरेतोह्रदनिर्जराम्बुपत्तत्रयंभवतिचातितपारवृष्टिः अतिचारगतेजीवेशनौवक्रग
मागते नतंपश्यामितोयौघैर्वैधरांधारयिष्यति अस्मत्र शुक्रेवाल्लगतेवृष्टिरुदयेचवृ
हस्पतौ कस्माद्भुम्याचतर्दश्यामभायांयदिभार्गवः उदयास्तमयंयातितदाजलमयीक्षि
तिः उदयास्तमयेशुक्रोवुधश्चवृष्टिकारकः जलराशिस्थितश्चंद्रः पतातेसंक्रमेतथा क
र्कः कुंभश्चमीनश्चनक्रश्चालिर्विशेषतः राशयोंवुचराश्चैतेकथितागणकोत्तमैः १ चले
ऽप्यंगारकेवृष्टिः स्थितावृष्टिंशनैश्चरे वारिपूर्णामहीक्रुत्वापश्चात्संचरतेगुरुः आदिमा
भार्गवेश्चैवतस्थेववृतियोगुरुः स्थितायदेकराशौवेमेघश्चप्रलयाधिकः शुक्रोय
वुध

देकेत्रशुक्रेणाव समसन्विते। चंद्रयोगे तदाकाले जायते वृष्टिरुत्तमा ।। बुधःशुक्रयुतश्चैव
मनाग्वृष्टिं समादिशेत् ।। भौमजीवगुरवः सौम्या महावृष्टिं महोत्सवं ।। मिथुने मकरे जीवस्त्व
लागांशोप्यनेश्वरः धनूराशौ यदा राहुर्मेघस्य प्रबलाधिकः यदा सोमस्य शुक्रस्य देवानां
वक्रो हितः एकराशौ यदा यान्ति क्रूरं वृमेकाणि वा महीं एकराशौ यदा यान्तो शुक्रस्य शुक्रो न
ष्टं तदा पूर्वरथोनामही सर्वा रुधिरेण जलेन वा एतेषां वक्रसंचारदग्धमत्रापि वृष्टिर्ज्ञातव्या ।
अथ सूर्यादिग्रहाणां तत्र संक्रमाद्वृष्टिज्ञाने दृशार्द्रा याः स्वियस्तारा विशाखा यानंसकाः
निस्वस्ततल्लमूलायाः पूरुषाः सस्वत्र दश स्त्रीपुंसयोर्महावृष्टिः स्त्रीनपुंसकयोः क्वचित्
स्त्रीस्त्रियोः शीतला छायायोगे च पुरुषे न हि अथ वर्षाज्ञाना
र्थं सप्तनाडीचक्रं अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि यदुक्तं ब्रह्मयामले ये
न विज्ञानमात्रेण वृष्टिं जानंति साधकाः कृत्तिकां च लिखेद्
च साभिजित्क्रमेण च सप्तनाडीस्वधस्तत्र कर्तव्याः यत्र मा
स्रुतिः नाडीचक्रं वे येन नाडी चैका प्रजायते एषां नामान

भा.
ता.
१८८

हेवद्धेन तथा चैव फलानि च कृत्तिका च विशाखा च मैत्राख्यं भरणी तथा ३ अथाश्विनी नाडी चैवं
ऽवानामिथा मता ३ रोहिणी स्वाति ज्येष्ठाश्च द्वितीया नाडिका मता आदित्यप्रभवा नाडी वायु
नाडी तथैव च ३ सौम्यं विशाखा तथा मूले पोत्तमस्तैव चतुष्टयं तृतीया गारुका नाडी दहनाख्यात
थैव च ३ रौद्रं हस्तं तथा पूर्वाषाढा भाद्रपदोत्तरा वतथौजीव नाडी सा सौम्य नाडी प्रकीर्तिता ३
पुनर्वसु स्तथा फाल्गुन्यौ उत्तराषाढा श्रवणतारकाः पूर्वाभाद्रपदा शुक्राख्या पंचमी नीरनाडिका ३
पुष्य स्तथा फाल्गुण्यौ पूर्वाभिजिच्छततारका षष्ठी नाडी च विज्ञेया तु था ख्याजलनाडिका ३
अश्लेषा मघा श्रवणो धनिष्ठा भं तथैव च अमृताख्या हि चेन्द्रस्य सप्तमी नाडिका मता ३ मध्य
मार्गस्थिताः सौम्या नाडीतस्या ग्रहभूतः सौम्ययाम्यगते लेषे नाडिकानां त्रिके त्रिके ३ याम्य
नाडीगताः क्रूराः सौम्याः सौम्यदिशा श्रिताः मध्यनाडी च मध्यस्थ स्याग्रहनृपफलप्रदाः ३ एक
नाडीगतास्त्रा याम्यग्रहाः क्रूराः शुभा यदि तत्तन्नाडीफलं वाच्यं शुभं वा यदि वाऽशुभं ३ ग्रहाः ऊ
र्द्धे महावातं वैडवानलं नाडिका वायुगता वायुपुंदहनादाहदायकाः सौम्यनाडीगताः
मध्या नीरस्य मेघदायकाः ३ जलाख्ये वृष्टिदं भ्रंदो दनेनाडीगते फलं यत्र नाड्यां स्थित

दृच्छत्रस्था विवराद्य दिक्रूराः सौम्या। विमिश्रा वा नदिने वृष्टिरुत्तमा २ एवं मध्ये शुभयो
गेन जायते यदि विवराः तत्र काले महावृष्टिर्यावत्संख्या शंके शशी १ तदा नितरां पा
नीयं तु दिनं भवति ध्रुवं यस्य ग्रहस्य नाडीस्थश्चंद्रमा लग्ने हेण च दृष्टो शुक्रः करामतु
यदि सौम्येन जायते पीयूषनाडिगश्चंद्रस्तत्र विवरा शुभाशुभाः द्विचत्वः पंच यानीय
दिनानेकत्र समस्तं एवं जलाख्यनाडीस्थे चंद्रे मिश्रग्रहान्विते दिनार्द्धं दिवसं पंचदि
नानि जायते जलं श्रमता दित्रये यत्र भवंति सर्वे विवराः तत्र वृष्टिः क्रमादेषा ध्रुवम्
१८ के १२ स्त ६ वासराः १ सौम्यनाडीगताः सर्वे वृष्टिदास्ते दिनत्रयं शेषनाडीसमहावा
तवृष्टिवृष्टिप्रदा। ग्रहाः निर्जला [illegible] जलदा नाडी भवेद्योगे शुभाधिके क्रूराधिक
समायोगे जलदा यत्नदाहकाः याम्यनाडीस्थिताः क्रूरा। अनावृष्टिप्रसूचकाः शुभयु
ता जलं शास्यास्ते तु वृष्टिप्रदायकाः याम्यनाडीसमारूढो चंद्रमाधरणीसुतः यदि
तत्र भवेज्जीवस्तदा वारिमयी मही बुधशुक्रौ यदैकत्र गुरुणा च समन्वितौ चंद्रयो
गेन तदाकाले जायते वृष्टिरुत्तमा। जलयोगे समायातो यदि चंद्रसितौ ग्रहौ क्रूरे दृ

प्र॰
ज्ञा॰
१८१

ष्टेपुंसोवापिनदामेघोल्पवृष्टिदः ॥ इतिसमनाडीचक्रं ॥ अथप्रश्नलग्नात्सयोवृष्टिज्ञानं ॥ आ
ष्टवर्षा प्रश्नेसलिलनिलयेराशिमाश्रित्यचंद्रो लग्नंयातोभवतियदिवाकेंद्रगः शुक्ल
पक्षेसौम्यैर्दृष्टः प्रचुरमुदकंपापदृष्टोल्पमंभः प्रावृट्कालेसृजतिनचिराच्चंद्रभागेवा मा॰१
पि सौम्योतिर्निर्बंधे वर्षाप्रश्नेशशीयस्यराशिगेलग्नगोपिवाकेंद्रगेवाशुक्लपक्षेवानिर्
ष्टिः शुभेक्षिते ॥ अल्पवृष्टिःपापदृष्टेप्रावृट्कालेचिराद्भवेत् चेद्रवद्भार्गवेसर्वमेवं
विधंसुनिश्चिते ग्रंथांतरे प्रश्नलग्नोदयराशिंयदि वित्तत्तृतीयगः तोयसंज्ञोयदिहस्ल
ग्नभवत्यत्रजलप्रदः ॥ समागोरविचंद्रेसितरविजोरसातलेलग्नात् प्रावृषिजलप्रदो
भवतोवाद्वितीयसहजस्थौ ॥ शुभाश्चजलराशिस्थाःकेंद्रवित्ततृतीयगाः जलप्रदाः
सितेपक्षेविधौचोपगतेजले प्रश्नरत्ने कुंभकर्कटगोमीनमकरालितुलाधराः राश
यः सजलास्तेषां निर्जलाशेषराशयः रविभौमार्कजाः शुष्काः सजलौचंद्रभार्गवौ
जललग्नेत्रुट्वेदेस्पृष्टेभौमसुतेथवा विधुर्जलेनसंपृक्तो वृष्टिः सौम्ययुतेथवा ल
ग्नेसौम्येक्षितेदशमेशुभसंज्ञास्थितेतिने आषाढादिषुमासेषुवृष्टिःस्यादसंशयोनहि स

जलोविजलेनाद्यः पूर्वंसमंभोमयोयदि विजलःसजलेनाढ्योनांभः पूर्वंपरंवद प्रश्नेवे
लेवे सौम्याश्चनवंषंशुभवृष्टिदाःस्युःपापाश्चदुर्भिक्षमयायतश्च ऊर्जेद्वशुक्लेकृदयेश
वृष्टिःशुक्लेद्वसंरे लम्बुगेश्चतद्वत् १ अस्तेयदास्युःशनिभौमसूर्या वलेनयुक्ताविज
लाजलंसंस्थाः दुर्भिक्षमन्नेप्रियभीतिपीडांकुर्युःसभिक्षंशुभखेचराश्च १ पानेस्यराह्व
मेस्वनायसंस्थः शुक्रात्समस्थःशुभवीक्षितश्च चेदूःप्रकुर्यात्सलिलेचसूर्येप्रविष्टमा
नाःखेचराःजलाय १ अस्मिन्नर्थश्लोकेनियमोनास्ति १ अथप्रश्नसमये वृष्टिसूचकश
कुनानि प्राईजलांईद्रवस्तसंस्पर्शे जलोपविष्टःसलिलार्थमुच्यतःपानीयशाब्दं
प्रवदेच्चपृच्छकः सदामहावृष्टिंसहसातमादिशेत् अमत्रपात्रे काले यदासूर्योम
ध्यान्हेडःसहोभवेत् नहिनिवृष्टिदःप्रोक्तोद्रवत्स्वर्णसमप्रभः यदाजलेचविरमे
कांकाडांभयदानभः दिशश्चविमलाःसर्वानवातिपवनोयदा शालूरंऊर्ध्वेतिमंडूका
लदास्याद्वृष्टिरुत्तमा नकुलैर्लिखनिमार्जारा भुवंपोतिचकृकलासः सेतुऊर्ध्वंतिर
ष्याद्येशिखिसिमिलितायदा पिपीलिकायदांडानिरट्तीनार्यंप्रयांतिवे श्लेषमस्त ॥

भौ. तिसर्पीस्त्वतदावक्रजलश्वदा गावः सूर्यनिरीतं निवक्रलामगुणास्तथा लतांवोर्ध्वमुखा

शा. मर्वालरणाश्रेहस्त्रिकादयः बिशाखेवादिवाविमुमांघुस्तानेपनत्रिणां पत्तयाः शोघ

१५. णांरौद्रे रेवगानामंतु वारिणां जीवं जीवास्तथाकाशेमयोवर्षस्यलक्षणं न्योतिर्निवेधे

उदयास्तमयेकालेविवर्णीकोष्पवाशशी मधुवर्णोनिवाप्नुस्वेदतिवृष्टिं [illegible]

[illegible] सूर्वोदु [illegible] द्वि॰

[illegible] उल्पणां [illegible]

[illegible] वाल्पहाष्टिः [illegible]

[illegible] तत्पदानवेत वत्र

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

विह्वानिरुद्धयशिखी संस्थोडनिरीक्ष्यते दीप्याद्रुतकनकविकाशः स्निग्धोवैडूर्यकां
तिः तदहेनिरुक्तेभेलोयकालेविवस्वान् प्रतिपदिवियदिनेखेः एवंगतोनापितोसा: १
विरमश्रुदकंगोनेत्राभेविपहिमलादिघोलवणविकृतिः काकोडाभेघदाभेवन्नभः
मधुर^ पवनविगमः पोलघेतेऊघाः स्थलगामिनो रसनंमेकाकोजलागमेहतवः लव
णविकृतिर्विवणाईना काकोडाभेश्वेतनीले १ मार्जाराभेश्यामवर्णेनवेलिंखेलोह
तोमलनिचयः सविस्रगंधः रथ्यायांशिशुरविताश्वेतनवंयास्मैप्रायेजलमविशाविवे
दयंति १ सविस्रगंधग्रामगंधेनसहितः गिरघोंजनचूर्णसन्निभा यदिवाध्यनिरुद्ध
केदरा तक्कवाकुविलोचनोपमः परिवेषःशशिनस्तुहिर्द्दिदः १ कृकवाकुलाश्रचूडः १
विनोपचानेनपिपीलिकानामंडोपक्रांति भुजगव्यवायः १ द्रुमाधिरोहस्तुभुजंगमा गा^
नोहेष्टनिमित्तानिगवांश्रुनेच १ उपक्रांतिरमेदशानयने १ नरूशिखवोपगतो
सा^ कलागगननलस्थितदृष्टिनिपातैः यदिचगवांरविवीक्षणमूर्ध्वदृष्टिः पततिनदी
नविरोण १ नेक्षेतिविनिर्गमंगटहात् पनंविनिश्रवणानवुशानपिपंशवः पशुवत्स्रु

क्रूटाः पद्मभः पतन्ति निर्दिशेत् यदास्थिनागदह्रपटलेषु ऊक्रूटारुदंतिकायदि विनतंदि
भा. वोन्मुखा दिवातडित् यदि पिनाकिदिक्षु भावात्मानदा भवन्ति समेमेव वारिणा शुककपोत
ज्ञा. विलोचनं सन्निभो मधु निभश्च यदा हि मदीधतिः प्रतिशशी शीच यदा दिवि राजते पतति वा
१५८ रिनदापि विरात्रेव प्रतिशशि द्वितीयवेंदुः स्तनितं निशि विद्युतो दिवा रुधिरनिभा यदि भ
वेत्सुलिलस्य तदागमः १ पुरतः पूर्वादिशि १ वल्लीनां गगनतलोन्मुखाः प्रवालाः स्नायंते प्र^
यदि जैलो मुभिर्विहंगाः सेवंते यदि च सरीसृपास्तृणाग्रारोहणासक्तो भवन्ति तदा जलपातः
मत्स्यशुककवाषसमानवर्णो यदा जपाकुशमयंकुजमुतिमुख्यस्य मेघाश्वनाः जलौर्मिन
गनक्रकच्छपवराहमीनोपमाः प्रभूतपुटसंचया नतविरेणपक्षसंभः पर्यंतेषु स्तथा
शशांककुटान्तरजलकणाः सोपानविच्छेदितो मोहेन्द्रीप्रभवः प्रयान्तपरतः प्राग्ंतुपा
षोद्भवाः पतेवारिमुचः स्रजंति निनविरादंभः प्रभूतं भुवि शक्रचापपरिघप्रतिसूर्येरो
हितोपितडितः परिवेषः उदयेचास्तमये यदि भानोर्नादिगगने मुदिनाः प्रवदंति पति
गणाः उदयास्तमये सवितर्पुनिशं तविरेण तदा विसृजेति जलं १ यद्यमोत्रकिर

णाः सहस्तर्गौरस्तभूधरकाद्वेवाश्रिताः भूसमेचरमतेयदांबुदस्तक्ष्महद्भवतिवृ
ष्टिलक्षणं पीताभ्रसंध्यापरिवेस्तुचापं स्निग्धाभ्रवृतंचनमेयदाहं दे १ पूर्वोत्तरेशान
जलेशादिस्तसौदामिनीवीस्यवदेवृष्टिं कृशानुकाष्ठाप्रभवाचविद्युत्सयोनिहन्यात्
लहृष्टिमुल्वणां नैऋत्ययाम्यप्रभवांचतद्वत्समीरकाष्ठाप्रभवाल्पवृष्टिदा यदा
प्रत्यग्गतामेघाः स्वसंचोपरिसंस्थिताः पतंतिपश्चिमस्नेयेपतेवृष्टिस्तदाविशात्
वर्षाघातपरिवेषः सूर्येन्दोश्चयदाभवेत् चतुर्दिक्षुतथाप्राप्योदेवोवर्षतिभूतले
पंचवर्णपरिवेषोवारुणेमंडलेयदा तदावेगवतीवृष्टिर्जायतेयाममपंचके प्रका
लेयदिवाकालेपूर्वोवहतिमारुतः वारुणेचैववनतस्त्रेसम्यक्वर्षतिवारिदः
उल्कानिर्घातभूकंपपांसुवर्षाणिकेतवः अपसव्याःग्रहाश्चैवनिमेवर्षामह
वृष्टिदाः पेंद्र्यमिंद्रधनुर्दृष्टमवृष्ट्यांवृष्टिकृद्भवेत् वृष्ट्यामवृष्टिं ::

भा॰ रुरुतेयुनीचांहृष्टिकृत्सदा पैंद्रं धनुर्यदोदेति प्रभाते पश्चिमाश्रितं तद्दिने पश्चिमे यामे
ता॰ घनैः प्लावयते महीं ऊर्ध्वा चेद्रुरुडो शेते तत्र मो निशायपीडिता तदा वर्षति पर्जन्यस्त्वत
१५२ दिव समसयतः १ यः स्नाति धूल्यां वु विलोकयेतो निहृष्टिं संववे सं शांतिवायसोपि जलस्य
लस्यान विपर्यये न वर्षास्त हृष्टिं भयममत्सदात जलार्थ प्रच्छासमये समनिद्राककरोतिका
कः मधुरं स्वरं चेत् दिशि त्रिनेत्रस्य शचीपतेर्वा दिशोतिनोयं प्रचुरं तदार्याः वलवत्तमष्ट
हृष्टिरल्पस्तुल्यां वु शीकरे मध्ये तु मध्यमं ज्ञेयात्रिमितेषु निमित्तवित् ग्रैष्मांतरे तित्तिरिव
र्णाको मेघो पश्चिमे दिशि चेद्भवेत् वर्षेत् षोडशप्रहरं स्थलेषु जलकृत्तदा वार्धूर्ध्वे विचरं
तीहृजलचरा व्योम दृष्टिकाः नेदंति शीघ्रं मेघस्यागमने नात्र संशयः सूर्योदये यस्तामे
घो गर्जेद्विद्यामिनीसुतः तदा वर्षा भवेत्तत्र चतुर्यामावधि परं ३ यावत्स्वर्वोनुरोवायु
र्नवलसंवरोरितः तावन्नमेघः पतति जलं भूमौ कदाचन सूर्यास्तसमये काले वायु
स्य पश्चिमे भवेत् मेघानां रक्तवर्णत्वे सर्वतो वर्षे तदा ५ रात्रौ वा यस्य शाहेन चनाना
नागमं तत्क्षणात् निश्चितं प्रवदे हि हान्संशयोत्र न विद्यते नाश्वं वाकांस्स तो हो वामलेन

रा॰

स्मायदास्थिताः निश्चयेन तदा तेषां वर्षा वह्नी भविष्यति ७ मृत्तिकाचर्मसंपुटकाक
लशाद्भिन्नं तज्जले मत्स्या जलोपरि प्लवंति [illegible] मेघागम [illegible] स रटस्य विवर्णेत
गोधा शाखस्त्वेगतः मंडूकसत्तः आगादेनादो वर्षस्य लक्षणं ९ यदि मध्याह्नकाले
तपरिनेत्रेषारवे भवेत् सर्वे दिक्षु प्रगाढं तत्र वह्नी वर्षा तदापतेत् १० शमीवृक्षेष्वकारी
रे सर्पो यदा परिव्रजेत् तदात्र वर्षा वह्नी च पतिष्यति न संशयः ११ जलप्रक्षालिते
वस्त्रे यदि वातपमाश्रिते शुक्रस्यात्कुतूहले प्राप्य हर्षो शीघ्रं तदापतेत् १२ भार्गवे दि
नमारभ्य प्रातर्निर्याव च तिष्ठति मेघस्तदा तु वै सम्यक् विना वर्षा न गच्छति पूर्ववर्णे
चतुर्दशभेदः १ यदा मेघः सर्वदिक्षु प्रदृश्यते तदा [illegible] वह्नी वर्षा पतिष्यति १४ कृष्णा
मलमने मेघवर्णादीनि मेघवर्णे प्रवेत्यामि सर्वेशास्त्रसमुच्चये चतुर्वर्णा नि मेघा
नि विशेषेण धुनाम्यहं १ पूर्वाह्ने जायते विप्रा मध्याह्ने क्षत्रियस्तथा अपराह्ने ना
यां वैश्यः शूद्रश्चास्तमिते रवौ २ मेघश्वेताउत्तरे रूपेण वर्षते पिचगोचरे ब्राह्मणाः श्वे
तवर्णाः क्षत्रियाः रक्तवर्णाः स्मृताः पीतवर्णा वैश्यस्य कृष्णः शूद्रः कृष्णस्तदा हि तः मधुरेण

भा॰
नी॰
३१३

जेनं विप्रैलविपैर् छुरायते वेणुपस्य गर्जनं घोरं मृदङ्गपटपटायते मेघश्च सर्ववर्णानां
विप्रश्चोज्ज्वलउच्यते ५ पूर्वस्यां दिशि संध्यायां यदा मेघा उज्ज्वलं नभः केचिद् गुहसमास्त
उ केचिद्धस्तिसमाः प्रिये ६ केचित्सिंहसमाकाराः केचित् पर्वतसन्निभाः केचिन्मकर
सादृश्याः केचित्स्यात्समाः प्रिये ७ एवमेव यदा मेघाः पंचरात्रप्रवर्षणं विज्ञेयं समरात्रे
वा वृष्टिं वर्षति माधवः ८ उत्तरेण तु संध्यायां यदा पर्वतमालिका सदृशपायदि दृश्यते
ते मेघाश्च स्फुरणपार्वति ९ वर्षंते सप्तरात्रं च समरात्रमथापि वा आग्नेय्यां च यदा मे
घाः जायन्ते कुसपर्वताः १० वर्षन्ते वार्धरात्रे वै संध्याकाले थवा प्रिये वायव्यां तु यदा
मेघा जायन्ते व रत्नवर्णानि वा तत्र वृष्टिं विजानीयाद् द्वादशो स्यात्र ह्रसादिमे मेघास्तु देवि वि
दिशो दिशस्याष्टौ प्रकीर्तिताः अथ वायुफलं स्वभित्तं पूर्ववातेन जायते नात्र संशयः
दक्षिणेन तु ते मकरोत्तरे नैरृत्यां तु रुद्रो भवेत् १ वारुण्यां दिक्ष्वथास्मानि वायव्यां वायु
र्भवेत् उत्तरे शुभदानि स्युरीशाने सर्वसंपदः २ पूर्वं विद्युन्मेघकरा आग्नेय्यां जनशो
षिणी दक्षिणे घोरवं घोरं नैरृत्यां भयमादिशेत् ३ स्वभित्तं पश्चिमे देवि वायव्यां स्व विस्प

दः ३ अस्तु रेवर्षते देवो ह्यैशाने विजयो भवेत् बलाबलं च राशीनां ग्रहाणाम् स्थलवर्गके
शाकटभेदपरिज्ञानं रविचारस्ततःपरः ५ चंद्रचारः पुनर्भौमचारश्चारो बुधस्य च
गुरुचारः शुक्रचारः शनिचारस्तथैव च ६ राहुचारः केतुचारः उत्पातानां च संस्थि-
ताः भूगतस्य समर्घाणां चारः प्रोक्तस्ततः पुनः ग्रहयुद्धं पुनः प्रोक्तं शृंगाटकमतःपरं
दिव्यग्रहादिकचारस्तथैव गर्भविचारणं ८ कार्तिकादिकमासानां विचारस्तु ततः पुनः
तथैव मेघवृष्टीनां लक्षणं प्रतिपादितं ९ सूर्यपितामहादीनां वाक्यामादाय यत्नतः
संग्रथितमिदं ग्रंथं भाविज्ञानसुनामकं १० विदुषा मीरचंदेन गोत्रलोमशकेन तु व
कीरावादविख्यातेन गौरेशगुरुकोष्ठके ११ ज्योतिःशास्त्रप्रवीणेन स्वधर्मेस्थितिकेन च
ज्ञानविज्ञाननिष्ठेन वल्लतोत्रस्तनूद्भविणा १२ श्रीमद्रणजीतसिंहाख्यो राजराजस्य
तेस्मितेः लब्धायाजीविकायेन सर्वतोव्यवहारिणा १३ मत्सरादिविमुक्तानां प्रियेण
वस्कंदमतं पनद्विचारनिष्ठानां चिंतामणिमयंपरं भाविज्ञानाति दैवज्ञः सर्वस्य
तनियंत्रतः तडयामसनपरः सत्त्वः स्वल्पेवेलीहलत्तणेः १४ नतनस्तु ततम्यरो भूनावि

भा॰ र्द्धविज्ञाययत्नतः ततोभाविंवदेद्धीमान्हृदयेसंस्मरन्हरिं प्रभुंनारायणंदेवंपद्मनाभे
ना॰ सुरोत्तमं यःस्मरेत्सर्वदामर्त्यस्तस्याकंनैवमन्यथा ७ सर्वदासर्वकार्येषुनास्तितेषा
१५४ ममंगलं येषांहृदिस्थितोदेवोमंगलायतनोहरिः १८ इतिश्रीमज्ज्योतिःशास्त्रविशा
रदेनलोमशगोत्रकेनपंडितामीरचंदेनसंग्रथितेभाविज्ञाननामकेग्रंथेवर्षादि
योगादिविचाराशुभाशुभज्ञानप्रकरणं १२ ॥ समाप्तः शुभंभूयात् ॥

भावज्ञानज्योतिषसूचीपत्रमिदम्